

Междинна оценка на Областната стратегия за развитие на област Перник 2014-2020

Септември 2017

СЪДЪРЖАНИЕ	
I. ВЪВЕДЕНИЕ	8
II. ЦЕЛИ И СЪДЪРЖАНИЕ НА МЕЖДИННАТА ОЦЕНКА	8
1. Нормативно основание за разработване на Междинната оценка	8
2. Роля и функции на Междинната оценка	11
3. Цели на Междинната оценка	14
4. Обхват на Междинната оценка	15
5. Очаквани ползи от Междинната оценка	17
III. ОПРЕДЕЛЯНЕ НА МЕТОДИКА ЗА ИЗВЪРШВАНЕ НА МЕЖДИННАТА ОЦЕНКА	17
1. Прилагани методи на изследване	17
2. Технологична последователност на действията/фази на Междинната оценка	20
IV. ОЦЕНКА НА ВЪТРЕШНАТА И ВЪНШНАТА СЪГЛАСУВАНOST НА ОБЛАСТНАТА СТРАТЕГИЯ ЗА РАЗВИТИЕ НА ОБЛАСТ ПЕРНИК	28
V. ОЦЕНКА НА ПЪРВОНАЧАЛНИТЕ РЕЗУЛТАТИ ОТ ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ОБЛАСТНАТА СТРАТЕГИЯ ЗА РАЗВИТИЕ НА ОБЛАСТ ПЕРНИК 2014-2020	43
VI. ОЦЕНКА НА СТЕПЕНТА НА ПОСТИГАНЕ НА ЦЕЛИТЕ И ПРИОРИТЕТИТЕ ЗА РАЗВИТИЕ НА ОБЛАСТ ПЕРНИК	95
Стратегическа цел 1. „Достъпност и мобилност“	103
Стратегическа цел 2. „Интелигентно и устойчиво икономическо развитие“	114
Стратегическа цел 3. „Качество на живота“	132
Стратегическа цел 4. „Устойчиво развитие и опазване на околната среда“	181
VII. АНАЛИЗ И ОЦЕНКА НА ЕФЕКТИВНОСТТА И ЕФИКАСНОСТТА НА ИЗПОЛЗВАНИТЕ ФИНАНСОВИ ИНСТРУМЕНТИ И НА УСВОЕНИТЕ РЕСУРСИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ЦЕЛИТЕ И ПРИОРИТЕТИТЕ НА ОБЛАСТНАТА СТРАТЕГИЯ ЗА РАЗВИТИЕ НА ОБЛАСТ ПЕРНИК 2014-2020	196
VIII. ОЦЕНКА НА ОРГАНИЗАЦИЯТА И КООРДИНАЦИЯТА НА КОМПЕТЕНТНИТЕ ОРГАНИ И ЕФЕКТИВНОСТТА НА РАБОТА НА АДМИНИСТРАТИВНИТЕ СТРУКТУРИ В ПРОЦЕСА НА РАЗРАБОТВАНЕ, ИЗПЪЛНЕНИЕ, НАБЛЮДЕНИЕ И ОЦЕНКА НА ОБЛАСТНАТА СТРАТЕГИЯ ЗА РАЗВИТИЕ НА ОБЛАСТ ПЕРНИК 2014- 2020, ВКЛЮЧИТЕЛНО ПО ОТНОШЕНИЕ ПРИЛАГАНЕТО НА ПРИНЦИПА НА ПАРТНЬОРСТВО И ОСИГУРЯВАНЕ НА ИНФОРМАЦИЯ И ПУБЛИЧНОСТ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ОСР	205
IX. ИЗВОДИ И ПРЕПОРЪКИ ОТ МЕЖДИННАТА ОЦЕНКА НА ОБЛАСТНАТА СТРАТЕГИЯ ЗА РАЗВИТИЕ НА ОБЛАСТ ПЕРНИК 2014-2020	217

1. Изводи и препоръки относно структурата и съдържанието на Областната стратегия за развитие на област Перник 2014-2020.....	217
2. Изводи относно изпълнението на целите и приоритетите на Областната стратегия за развитие на област Перник 2014-2020 към средата на периода на действие.....	219
3. Препоръки относно провеждане на политиката за регионално и местно развитие в област Перник до края на програмния период и прогноза относно изпълнението на ОСР до края на периода на действие, вкл. предложения за актуализацията на Стратегията.....	221
4. Крайна оценка за степента на изпълнение на Областната стратегия за развитие на област Перник 2014-2020 към средата на периода на действие.....	227

СПИСЪК НА ТАБЛИЦИТЕ

Таблица 1 .Цикъл на оценяването, във връзка с целите и критериите.....	12
Таблица 2. Вътрешна съгласуваност на Областната стратегия за развитие на област Перник 2014-2020.....	30
Таблица 3. Матрица на връзките между стратегическите цели и приоритети на Областната стратегия за развитие на област Перник 2014-2020 и приоритетите на Регионалния план за развитие на Югозападен район 2014-2020.....	37
Таблица 4. Матрица на връзките между стратегическите цели и приоритети на Областната стратегия за развитие на област Перник 2014-2020 и приоритетите на програмите, съфинансирани от ЕСИФ в периода 2014-2020.....	41
Таблица 5. Брутен вътрешен продукт на човек от населението в периода 2011-2015 г. (лв., %)	48
Таблица 6. Брутна добавена стойност в периода 2011-2015 г. (млн. лв., %)	49
Таблица 7. Структура на брутната добавена стойност на област Перник, ЮЗР и страната (млн. лв, %)	50
Таблица 8. Преки чуждестранни инвестиции в област Перник, ЮЗР и страната в периода 2011-2015 г. (хил. евро)	51
Таблица 9. Основни показатели на нефинансовите предприятия в област Перник, ЮЗР и страната в периода 2011-2015 г.....	53
Таблица 10. Коефициент на заетост на лицата на възраст 15-64 г. (%).....	57
Таблица 11. Коефициент на икономическа активност в периода 2011-2016 г. (%).....	59
Таблица 12. Коефициент на безработица в периода 2011-2016 г. (%).....	59
Таблица 13. Брой безработни лица и брой дългосрочно безработни лица в общините в област Перник в периода 2015-2016 г.....	60
Таблица 14. Средна годишна работна заплата в периода 2011-2015 г.....	62
Таблица 15. Заети лица по икономически дейности в област Перник и общо за страната през 2011 г. и 2015 г.....	63
Таблица 16. Брой и прираст на населението в общините в област Перник в периода 2011-2016 г. (бр., %)	67
Таблица 17. Коефициент на естествен прираст в периода 2011-2016 г. (‰)	69

Таблица 18. Коефициент на механичен прираст в периода 2011-2016 г. (‰).....	71
Таблица 19. Коефициент на възрастова зависимост в периода 2011-2016 г. (%).....	71
Таблица 20. Отношение на населението на възраст 65 и повече години към населението на възраст от 15 до 64 години в периода 2011-2016 г.....	72
Таблица 21. Дължина на републиканската пътна мрежа в област Перник в периода 2011-2016 г. (км).....	79
Таблица 22. Обслуженост на населението от екологична инфраструктура през 2011 г. и 2015 г. (%).....	82
Таблица 23. Наличност на дълготрайни материални активи с екологично предназначение за периода 2011-2015 г. (хил. лв., %).....	84
Таблица 24. Наличност на дълготрайни материални активи с екологично предназначение на човек от населението през 2011 г. и 2015 г. (хил. лв., %).....	85
Таблица 25. Риск от водоплощна ерозия през 2014 г. (%).....	85
Таблица 26. Напредък в изпълнението на националните и регионалните цели по Стратегия „Европа 2020“.....	88
Таблица 27. Процент напуснали системата на образование ученици по общини в област Перник.....	90
Таблица 28. Приоритети и дейности в ОСР на област Перник 2014-2020.....	98
Таблица 29. Размер на планираните средства по стратегически цели на Областната стратегия за развитие на област Перник 2014-2020 г. и % на изпълнение.....	198
Таблица 30. Съпоставка по стратегически цели между планирането и изпълнението на индикативната финансова рамка на Областната стратегия за развитие на област Перник 2014-2020, лв. и %.....	201
Таблица 31. Матрица на отговорностите и ефективността на работа на компетентните органи и структури в процеса на разработване, изпълнение, наблюдение и оценка на ОСР на област Перник.....	208

СПИСЪК НА ФИГУРИТЕ

Фигура 1. Матрица на връзките между стратегическите цели и приоритети на Областната стратегия за развитие на област Перник 2014-2020 и приоритетите на Националната стратегия за регионално развитие на Република България 2012-2022.....	39
Фигура 2. Брутен вътрешен продукт на област Перник в периода 2011-2015 г. (млн. лв.).....	46
Фигура 3. Брутен вътрешен продукт на ЮЗР през 2011 г. и 2015 г. (млн. лв.).....	47
Фигура 4. Брутен вътрешен продукт на човек от населението в област Перник, в ЮЗР и средно за страната в периода 2011-2015 г. (лв.).....	48
Фигура 5. Структура на брутната добавена стойност на област Перник през 2011 г. и 2015 г.....	50
Фигура 6. Преки чуждестранни инвестиции като % от БВП в област Перник, ЮЗР и страната в периода 2011-2015 г. (%).....	52
Фигура 7. Динамика в броя на предприятията, броя на заетите лица и нетните приходи от продажби в област Перник, ЮЗР и страната в периода 2011-2015 г.....	54

Фигура 8. Среден нетен приход от дейността на компания в област Перник, ЮЗР и страната в периода 2011-2015 г. (хил. лв.)	55
Фигура 9. Среден нетен приход от дейността на компания в област Перник като % от средното за ЮЗР и за страната ниво в периода 2011-2015 г.	55
Фигура 10. Плътност на свободните работни места в общините в област Перник през 2015 г. и 2016 г.	57
Фигура 11. Коефициент на заетост на лицата на възраст 15-64 г. в област Перник, ЮЗР и страната (%).....	58
Фигура 12. Коефициент на безработица на лицата на възраст 15-64 г. в област Перник, ЮЗР и страната (%).....	60
Фигура 13. Дял на дългосрочно безработните от общия брой безработни лица в област Перник и в общините от областта през 2015 г. и 2016 г. (%).....	61
Фигура 14. Средна брутна годишна работна заплата в областта като % от средната за страната и от средната за ЮЗР в периода 2011-2015 г.	62
Фигура 15. Образователна структура на населението през 2011 г.	64
Фигура 16. Население в риск от бедност или социално изключване в периода 2012-2016 г. (%)	65
Фигура 17. Прираст на населението в периода 2011-2016 г. (%)	66
Фигура 18. Гъстота на населението към 31.12.2016 г. (души/кв.км)	66
Фигура 19. Коефициент на раждаемост през 2011 г. и 2016 г. (‰)	68
Фигура 20. Коефициент на смъртност през 2011 г. и 2016 г. (‰).....	68
Фигура 21. Коефициент на естествен прираст в общините в област Перник в периода 2011-2016 г. (‰)	70
Фигура 22. Коефициент на възрастова зависимост в общините в област Перник в периода 2011-2016 г. (%)	72
Фигура 23. Отношение на населението на възраст 65 и повече години към населението на възраст от 15 до 64 години в общините в област Перник в периода 2011-2016 г.	73
Фигура 24. Население на един лекар и на един лекар по дентална медицина към 31.12.2015 г. (бр.).....	74
Фигура 25. Смъртност на 1000 души от населението под 65 г. през 2011 г. и 2016 г. (‰)..	75
Фигура 26. Детска смъртност на 1000 новородени през 2011 г. и 2016 г.	75
Фигура 27. Ученици в общообразователните училища в общините в област Перник – прираст 2015/2016 уч.г. спрямо 2011/2012 уч.г. (%).....	76
Фигура 28. Заболеваемост на 1000 души от болести на дихателната система в област Перник в периода 2014-2016 г.	78
Фигура 29. Дял на домакинствата с широкополентов достъп до интернет в периода 2011-2016 г. (%)	80
Фигура 30. Разпределение на индикативните финансови ресурси по Стратегически цели на Областната стратегия за развитие на област Перник 2014-2020, хил. лв.	196
Фигура 31. Принос на заложените източници на финансиране за изпълнението на Областната стратегия за развитие на област Перник 2014-2020, %.....	197
Фигура 32. Изпълнение на индикативния план на Областната стратегия за развитие на област Перник 2014-2020 г. към средата на периода на действие, лв.	199

Фигура 33. Изпълнение на индикативния план на ОСР на област Перник 2014-2020, разпределен по стратегически цели, към средата на периода на действие, %	200
Фигура 34. Съпоставка по стратегически цели между планирането и изпълнението на индикативната финансова рамка на Областната стратегия за развитие на област Перник 2014-2020, %.....	201
Фигура 35. Принос на източниците за финансиране на Областната стратегия за развитие на област Перник 2014-2020 към средата на периода на действие, %.....	202
Фигура 36. Договорени средства по оперативните програми 2014-2020 г. в общините от област Перник към 20.09.2017 г., лв.....	203

СПИСЪК НА ИЗПОЛЗВАНИТЕ СЪКРАЩЕНИЯ

АД	Акционерно дружество
АПК	Административно-процесуален кодекс
АУЕР	Агенция за устойчиво икономическо развитие
БВП	Брутен вътрешен продукт
БДС	Брутна добавена стойност
ВИ	Възобновяеми източници
ВиК	Водоснабдяване и канализация
ВУЗ	Висше учебно заведение
ГИС	Географски информационни системи
ДГ	Детска градина
ДМА	Дълготрайни материални активи
ДЦСХ	Дневен център за стари хора
ЕАД	Еднолично акционерно дружество
ЕЕ	Енергийна ефективност
ЕООД	Еднолично дружество с ограничена отговорност
ЕС	Европейски съюз
ЕСИФ	Европейски структурни и инвестиционни фондове
ЕТ	Едноличен търговец
ЗРР	Закон за регионалното развитие
ИАОС	Изпълнителна агенция по околната среда
ИКТ	Информационно-комуникационни технологии
ИПА	Институт по публична администрация
ИПГВР	Интегриран план за градско възстановяване и развитие
ИСУН	Информационна система за управление и наблюдение на структурните инструменти на ЕС

Междинна оценка на Областната стратегия за развитие на област Перник 2014-2020

КИН	Културно-историческо наследство
МБАЛ	Многопрофилна болница за активно лечение
МЗ	Министерство на здравеопазването
МИГ	Местна инициативна група
МКИЦ	Международен културно-информационен център
МО	Междинна оценка
МОН	Министерство на образованието и науката
МРРБ	Министерство на регионалното развитие и благоустройството
МС	Министерски съвет
МСП	Малки и средни предприятия
МТИТС	Министерство на транспорта, информационните технологии и съобщенията
МТСП	Министерство на труда и социалната политика
НИРД	Научно-изследователска и развойна дейност
НПЕЕМЖС	Национална програма за енергийна ефективност на многофамилни жилищни сгради
НПО	Неправителствени организации
НСИ	Национален статистически институт
НСОРБ	Национално сдружение на общините в Република България
НСРР	Национална стратегия за регионално развитие
НУ	Начално училище
ОДЗ	Обединено детско заведение
ООД	Дружество с ограничена отговорност
ОП	Оперативна програма
ОПДУ	Оперативна програма Добро управление
ОПИК	Оперативна програма Иновации и конкурентоспособност
ОПОС	Оперативна програма Околна среда
ОПР	Общински план за развитие
ОПРР	Оперативна програма Региони в растеж
ОПРЧР	Оперативна програма Развитие на човешките ресурси
ОПУ	Областно пътно управление
ОСР	Областна стратегия за развитие; Областен съвет за развитие
ОПТТИ	Оперативна програма Транспорт и транспортна инфраструктура
ОУП	Общ устройствен план
ПИП	Публична инвестиционна програма

Междинна оценка на Областната стратегия за развитие на област Перник 2014-2020

ППЗРР	Правилник за прилагане на Закона за регионалното развитие
ПРСР	Програма за развитие на селските райони
ПСОВ	Пречиствателна станция за отпадни води
ПУДООС	Предприятие за управление на дейностите по опазване на околната среда
ПУП	Подробен устройствен план
ПЧИ	Преки чуждестранни инвестиции
ПЧП	Публично-частно партньорство
РЗИ	Регионална здравна инспекция
РИОСВ	Регионална инспекция по околната среда и водите
РПР	Регионален план за развитие
РСР	Регионален съвет за развитие
РУО	Регионално управление по образование
СМР	Строително-монтажни работи
ТГС	Трансгранично сътрудничество
ТБО	Твърди битови отпадъци
УО	Управляващ орган
ФК	Футболен клуб
ЦГЧ	Централна градска част
ЦДГ	Целодневна детска градина
ЦНСТ	Център за настаняване от семеен тип
ЦОП	Център за обществена подкрепа
ЦСМП	Център за спешна медицинска помощ
ЦСРИ	Център за социална рехабилитация и интеграция
ЮЗР	Югозападен район

I. ВЪВЕДЕНИЕ

Настоящата Междинна оценка е изготвена във връзка с изпълнение на Договор № ДГ-СА-15 от 01.08.2017 г. с предмет: „Изработване на Междинна оценка на Областната стратегия за развитие 2014-2020“, сключен между Областна администрация Перник като Възложител и екипа на АРТ ФОРУМ 2007 ЕООД като Изпълнител.

Областната стратегия за развитие на област Перник е съгласувана на заседание на Регионалния съвет за развитие на Югозападен район, проведено на 17.05.2013 г. (Протокол №17, Решение №4), на основание чл.19, ал.1, т.2 от Закона за регионалното развитие и приета на заседание на Областния съвет за развитие на област Перник, съгласно чл.12 ал.4 от ЗРР, с Протокол №5/21.06.2013 г. от неприсъствена процедура по приемане на решение на Областния съвет за развитие на област Перник.

Областната стратегия за развитие на област Перник 2014-2020 е основен стратегически документ, който определя средносрочните цели и приоритети за развитие на областта като елемент от развитието на Югозападен район и на страната, в съответствие с предвижданията на Регионалния план за развитие на Югозападен район 2014-2020 и Националната стратегия за регионално развитие 2012-2022 и отчитайки специфичните местни характеристики и потенциала на областта. Същевременно, Областната стратегия задава стратегическите насоки за разработване на Общинските планове за развитие в областта и се явява важен инструмент при формулирането и провеждането на политиките за устойчиво и балансирано развитие на областно ниво.

II. ЦЕЛИ И СЪДЪРЖАНИЕ НА МЕЖДИННАТА ОЦЕНКА

1. Нормативно основание за разработване на Междинната оценка

Междинната оценка на ОСР на област Перник е изготвена в изпълнение на изискванията, заложи в съответните действащи в Република България закони и документи, формиращи посочената по-долу нормативна база:

В изпълнение на **Закона за регионалното развитие**¹, Областната стратегия за развитие подлежи на два вида оценки: междинна и последваща.

¹ Обн. ДВ. бр.13 от 7 Февруари 2017 г.

Нормативната уредба, която изисква изготвянето на Междинна оценка на ОСР, произтича и се основава на разпоредби от ЗРР, които посочват:

- ✓ задължението за провеждане на Междинна оценка на ОСР и времето на нейното провеждане (чл.33, ал.1 във връзка с чл.9, ал.1, т.3) - „За реализацията на документите за стратегическо планиране по чл.9, ал.1, т.3 (ОСР) се извършва Междинна оценка към средата на периода на тяхното действие”
- ✓ минималния обхват и съдържанието на Междинната оценка (чл.33, ал.2) - „Междинната оценка включва:

1. оценка на първоначалните резултати от изпълнението
2. оценка на степента на постигане на съответните цели
3. оценка на ефективността и ефикасността на използваните ресурси
4. изводи и препоръки за изпълнението на съответния документ

- ✓ отговорността за организирането и възлагането на Междинната оценка (чл. 36, ал.1) – „Оценките се извършват чрез възлагане при условията и по реда на Закона за обществените поръчки съответно от министъра на регионалното развитие, от областните управители и от кметовете на общините”
- ✓ възможните източници на финансиране (чл.26) и тяхното изразходване, включително за наблюдение и оценка на регионалното развитие (чл.27, ал.1, т.5)
- ✓ определяне на документите, свързани с оценяването, като официална обществена информация (чл.37, ал.1), както и свързаните с това задължения за информиране на обществеността (чл.37, ал.2)
- ✓ указание, че в Правилника за прилагане на Закона за регионалното развитие са регламентирани минимални изисквания към оценителите (чл.36, ал.2)

Правилникът за прилагане на Закона за регионалното развитие² конкретизира изискванията на ЗРР, като свързва провеждането на Междинната оценка на ОСР с:

² Обн. ДВ. бр.50 от 1 Юли 2016 г.

- ✓ изискването за информация и публичност, което се постига чрез изготвяне на Междинен доклад за изпълнението на Областната стратегия за развитие (чл.29, ал.1), който следва да отчита и описва резултатите от Междинната оценка (чл.30, ал.1); изготвянето на Междинния доклад се организира от областния управител (чл.29, ал.2)
- ✓ обсъждане и одобряване на Междинния доклад от Областния съвет за развитие по предложение на областния управител (чл.29, ал.3)
- ✓ изискването за публикуване на Междинния доклад на страницата на областната администрация и на портала за обществени консултации на Министерския съвет (чл.29, ал.4)
- ✓ съдържание на Междинния доклад (чл.30, ал.2):
 1. постигнатия напредък по изпълнението на целите и приоритетите за развитие на областта през изтеклия период;
 2. резултатите от междинната оценка съгласно критериите за оценка на изпълнението на областната стратегия за развитие;
 3. резултатите от наблюдението и оценката на изпълнението на общинските планове за развитие;
 4. използваните през периода ресурси за постигане целите на областната стратегия за развитие;
 5. възникналите проблеми и предприетите действия от компетентните органи за тяхното преодоляване;
 6. прогноза за очакваното изпълнение на целите и приоритетите на областната стратегия за развитие до края на периода на действие;
 7. предложения за актуализация на областната стратегия за развитие.
- ✓ задължението на областния управител да осигурява информация и публичност на Областната стратегия за развитие, както и на документите, свързани с действията на съответните органи по нейното изработване, съгласуване, актуализиране, осигуряване на необходимите ресурси и изпълнение (чл.33)

- ✓ осигуряването на финансовите ресурси за изработване, актуализиране и отчитане изпълнението на Областната стратегия за развитие в рамките на бюджета на съответната областна администрация (чл.32)
- ✓ задължението на Областния съвет за развитие да съдейства за осигуряване на информация за изпълнението и оценката на Областната стратегия за развитие (чл.67, т.4)
- ✓ задължението на председателя на Областния съвет за развитие да осигурява събирането на информация за изпълнението и оценката на Областната стратегия за развитие (чл.68, т.4)
- ✓ определянето на минималните изисквания към експертите, участващи в оценяването (чл.83, ал.1 и ал.2)
- ✓ отчитане на резултатите от наблюдението на Общинските планове за развитие при изпълнението на Областната стратегия за развитие (чл.82)
- ✓ използване на информацията от Годишните доклади за наблюдение на изпълнението на Общинските планове за развитие за изготвяне на Междинната оценка на Областната стратегия за развитие на областта - копие от годишните доклади за наблюдението на изпълнението на Общинските планове за развитие се изпраща на председателя на Областния съвет за развитие в 7-дневен срок от решението за тяхното одобряване (чл.91, ал.7).

Методически указания на Министерство на регионалното развитие и благоустройството от 2011 г. за разработването на Националната стратегия за регионално развитие на Република България (2012-2022), Регионалните планове за развитие на районите от ниво 2 (2014-2020), Областните стратегии за развитие (2014-2020) и Общинските планове за развитие (2014-2020).

2. Роля и функции на Междинната оценка

Направеният преглед на нормативната основа дава солидна правна база за провеждането на междинна оценка, но не дава дефиниция на междинната оценка по принцип, както и на Междинната оценка на Областната стратегия за развитие.

В контекста на ЕС, оценяването се разбира като преценка на публичната намеса в развитието, съобразно резултатите, въздействията и нуждите, които намесата цели да задоволи. Оценяването е систематична дейност, която се извършва на основата на обективни стандарти и критерии и може да се прилага към политика, план, стратегия, програма или проект. Оценката е периодично съждение за съответствието, ефикасността, ефективността, въздействието, устойчивостта на проект, програма, план, стратегия или политика съобразно предварително определените цели на съответния документ.

Съгласно съвременната теория и практика на управлението, процесът на оценка и наблюдение се явява неразделна функционална част от процеса на стратегическо управление. Основната цел на оценяването е подобряване на опита на администрацията в планирането и прилагането на публични програми и политики, поради което основните цели на оценяването са свързани с планиране, изпълнение и отчетност. Оценката е от важно значение, за да се идентифицират тенденциите, да се проследява напредъкът, да се извлекат поуките, да се корелират действията с променящите се условия, да се отговори на новите предизвикателства, да се осигури отчетност, да се развие капацитет чрез учене. Всички тези функции на оценяването са еднакво важни и нито една от тях не изключва друга.

Основните критерии, които се използват за постигане на обективна преценка, са критериите за приложимост, обосновааност, ефективност, ефикасност, въздействие и устойчивост.

В зависимост от целта на оценяването - дали е за подобряване на планирането, за проверка на изпълнението или за постигане на по-голяма отчетност, и в зависимост от времевия момент на оценката, се различават предварителна, междинна и последваща оценка. Всички те ползват повечето от обективните критерии, но за различните видове оценки различните критерии имат различна тежест:

Таблица 1 .Цикъл на оценяването, във връзка с целите и критериите

Основни оценъчни въпроси	Предварителна оценка	Междинна оценка	Последваща оценка
Цел на оценяването	Планиране	Изпълнение	Отчетност

Обоснованост	+++	+	+
Приложимост	++	+++	+
Ефективност	+	+++	++
Ефикасност	+	+++	++
Въздействие	-	+	+++

Източник: По „EVALSED: The resource for the evaluation of Socio-Economic Development“

Междинната оценка се осъществява много често в средата на плановия период, като този подход е възприет в регулациите за структурните фондове и е залегнал в нормите на ЗРР. Междинната оценка на Областната стратегия за развитие е междинен етап в комплексната система за наблюдение и оценка на изпълнението на документа за планиране на развитието на територията на областта.

Междинната оценка по своята същност представлява систематичен и обективен преглед/анализ на напредъка и преценка за ефективността и качеството на постигнатите резултати от изпълнението на Стратегията за развитие към средата на периода на нейното действие. По-конкретно, този тип оценка се стреми към установяване на степента на съответствие на стратегическия документ с потребностите и нуждите от развитие на областта, реалистичността и постижимостта на поставените цели, ефективността и ефикасността на използваните ресурси, реализацията и въздействието на Стратегията върху процеса на развитие за оценявания период. Важно условие е Междинната оценка да осигури надеждна и полезна за управляващите информация, която да интегрира опита и поуките от първоначалния етап от реализацията на Стратегията в цялостния процес на стратегическо планиране и вземане на адекватни решения. Съизмеримостта на постигнатите междинни резултати с първоначално формулираните цели и приоритети има за цел генерирането на изводи за запазване/промяна на посоката на развитие на областта и на провежданите политики на регионално и местно ниво до края на програмния период. Друга функция на Междинната оценка е препрограмирането - промяната на плановия документ въз основа на оценката на първите резултати от неговото изпълнение.

Отговорността за осъществяване на Междинна оценка обичайно е на органа, който носи общата отговорност за планирането и прилагането и обикновено (а често и задължително) оценката се осъществява от независим оценител.

3. Цели на Междинната оценка

Основна цел на Междинната оценка на ОСР на област Перник (2014-2020) е да подпомогне цялостното управление на ОСР и (ако е необходимо) нейното актуализиране и преориентиране, като осигури независима и актуална информация на заинтересованите страни за степента на изпълнение на стратегическите цели и приоритетите и за постигнатите резултати от началото на действие на Стратегията.

Специфични цели на Междинната оценка на изпълнението на ОСР на област Перник са:

- ✓ да се направи оценка на общото въздействие от началото на прилагане на Стратегията върху социално-икономическата обстановка в областта
- ✓ да се представят първоначалните резултати от изпълнението на приоритетите и специфичните цели, заложи в ОСР и да се оцени постигнатия напредък
- ✓ да се оцени вътрешната и външната съгласуваност на ОСР (съгласно законовите изисквания, съгласно Регионалния план за развитие на Югозападен район 2014-2020, съгласно Националната стратегия за регионално развитие на Република България 2012-2022, съгласно основната насоченост на програмите, съфинансирани от ЕСИФ в периода 2014-2020)
- ✓ да се извърши оценка на ефективността и ефикасността на използваните за периода финансови инструменти и ресурси за постигане на целите на ОСР, в т.ч. използване на възможностите за финансиране от националния бюджет и от европейските фондове
- ✓ да се извърши преценка на организацията и координацията на компетентните органи и ефективността на работа на административните структури в процеса на разработване, изпълнение, наблюдение и оценка на ОСР
- ✓ да се оцени натрупания опит (оценяван като административен капацитет) и възможностите за по-нататъшното прилагане на провежданите регионални и местни политики за устойчиво развитие, до края на програмния период 2014-2020
- ✓ да се анализират резултатите от наблюдението и оценката на изпълнението на Общинските планове за развитие

- ✓ да се подпомогнат управленските органи да преценят въздействието от изпълнението на Стратегията и, в случай на необходимост, да подобрят процеса на планиране до края на програмния период 2014-2020 г., като отчетат както постигнатия напредък, така и негативните ефекти
- ✓ да се осигури необходимата информация и публичност на резултатите от Междинната оценка
- ✓ да се формулират изводи и да се направи прогноза относно очакваното изпълнение на ОСР до края на периода на действие, вкл. препоръки за актуализиране (в случай на необходимост) на приетата стратегическа рамка за развитие на областта.

От така формулираните цели произтичат следните **основни задачи** на Междинната оценка:

- ✓ да се събере и анализира наличната информация за степента на изпълнение на ОСР за периода 2014-2017 г. като цяло и по отделни цели и приоритети
- ✓ да се посочи кои специфични цели и приоритети са изпълнени – напълно или частично, изпълняват се текущо и т.н.
- ✓ да се посочат слабостите и проблемите при изпълнението на ОСР и да се направят препоръки по отношение на ОСР до края на програмния период 2014-2020

4. Обхват на Междинната оценка

Оценката обхваща периода 2014-2017 г. и всички цели и приоритети на ОСР на област Перник. В обхвата на междинната оценка на ОСР влизат оценка на изпълнението, релевантност на стратегията и капацитет за координация.

Оценката на изпълнението се извършва въз основа на заложеното в Закона за регионалното развитие съдържание и обхват на Междинната оценка. Това означава, че ЗРР поставя във фокуса на МО анализа на изпълнението и неговото качество. Областният управител и Областният съвет за развитие обаче не разполагат със собствени финансови ресурси и се явяват - с някои изключения - предимно в ролята на координатор в процеса на планиране, а не на изпълнител, което представлява съществено ограничение за осъществяването на адекватна на ЗРР междинна оценка. В този смисъл, за да се изпълнят изискванията на ЗРР, в идеалния случай Междинната оценка на ОСР трябва да е

предхождана и от оценка, свързана с изпълнението на Общинските планове на територията на съответната област. Към момента на изготвяне на Междинната оценка на ОСР на област Перник междинни оценки на Общинските планове за развитие са изготвили общините Радомир и Земен. В процес на изготвяне е междинна оценка на Общинския план за развитие на община Перник. Затова, при организирането и провеждането на Междинната оценка на ОСР Изпълнителят разчита на кооперативността на тези общини, които не са провели междинни оценки, да предоставят Годишни доклади за наблюдение на Общинските планове за развитие и/или да предоставят официални детайлни справки, съдържащи необходимата за оценяването информация за проекти, продукти и резултати – Годишни доклади за наблюдение на изпълнението на Общинските планове за развитие са предоставили следните общини: община Ковачевци за 2015 г. и 2016 г., община Перник за 2015-2016 г., община Радомир за 2015 г., община Трън за 2015 г., община Брезник за 2015 г., община Земен; справки са предоставили общините Радомир и Трън.

Оценката на координацията на ОСР включва: съответствие с Регионалния план за развитие на ЮЗР; съотносимост с Общинските планове за развитие на общините на територията на областта; координираност на секторните политики на територията на областта (напр. транспорт, социални услуги, здравни услуги и пр.); координираност на проектите, които надхвърлят границите на отделната община (напр. пътни проекти); партньорството между общините и другите партньори в развитието и др. В този смисъл, Междинната оценка на ОСР обхваща и функционирането, и капацитета за координиране и наблюдение на Областната администрация и Областния съвет за развитие на област Перник.

Оценката на стратегията на ОСР включва преглед на съгласуваността и релевантността на стратегията на ОСР, на промяната в социално-икономическото развитие и на актуалните потребности на развитието, като въз основа на това се формулират изводи относно валидността на целите или необходимостта за тяхната промяна, а оттам – и относно цялостно преориентиране на стратегията. Оценява се и приносът на провежданите политики на територията на областта към приоритетите на Стратегия „Европа 2020“, както и хоризонтални теми и приоритети като равни възможности, устойчиво развитие, енергийна ефективност и други.

5. Очаквани ползи от Междинната оценка

Очакваните ползи от Междинната оценка могат да се обобщят така:

- ✓ преосмисляне и прецизиране (при необходимост) на политиката за устойчиво интегрирано регионално и местно развитие до края на програмния период 2014-2020
- ✓ подпомагане на процесите на мониторинг и контрол върху изпълнението на ОСР 2014-2020
- ✓ улесняване на достъпа до достоверна и синтезирана информация за постигнатите резултати и гарантиране на необходимата публичност на ОСР
- ✓ „диагностициране” на слабостите в процеса на изпълнение на ОСР и набелязване на подходи за тяхното преодоляване
- ✓ набелязване на препоръчителни инициативи за постигане на по-висока ефективност и ефикасност при изпълнението на ОСР до края на периода 2014-2020
- ✓ подпомагане на процеса на прилагане на принципите на партньорството и сътрудничеството между всички заинтересовани страни, имащи отношение към ОСР.

III. ОПРЕДЕЛЯНЕ НА МЕТОДИКА ЗА ИЗВЪРШВАНЕ НА МЕЖДИННАТА ОЦЕНКА

1. Прилагани методи на изследване

Единствената в страната методика за изготвяне на междинни оценки на документите за стратегическо планиране на регионалното развитие е изготвената от Министерство на регионалното развитие и благоустройството „Методика за изготвяне на Междинна оценка на Областна стратегия за развитие“, която се отнася за изготвяне на междинните оценки на Областните стратегии за развитие 2007-2013 г. Екипът, изработващ Междинната оценка на ОСР на област Перник, използва като основа горепосочената методика, като я дообогатява и доизменя в зависимост от характерните особености на стратегическия планов документ на област Перник за периода 2014-2020.

Характерът на процедурите по оценки на стратегическите документи в областта на регионалното развитие налага като водещ метод за оценка **експертният метод**, който се

основава главно на експертизата и опита на екипа от оценители. За да се балансира субективността на този метод, в процеса на работа са използвани редица други методи, подходи и аналитични техники, които са намерили широко приложение в практиката при изработване на подобен вид документи, по-важните от които са поместени по-долу:

- ✓ системен подход - базов методологически подход, използван в стратегическото планиране – съгласно този подход ОСР и оценката на Стратегията се разглеждат в тяхното взаимодействие, а не като отделни компоненти; територията на областта се разглежда като система, като цялостна съвкупност от компоненти, които при определени условия действат като едно цяло
- ✓ пространствен подход - ОСР е в значителна степен ограничена от териториалните граници на областта. Това изисква прилагането на специфични оценителни инструменти, които да изследват процесите по изпълнение на Стратегията
- ✓ поетапен подход – най-близък е до логиката на стратегическото планиране и е характерен за разработване и оценяване на всички видове стратегически документи
- ✓ логически подход – тук са изследвани логическите връзки и взаимозависимости между анализираната информация, разделена в конкретни области на анализ
- ✓ проучване (документален метод) - проучване и преглед на документи, информация и данни от различни източници, свързани с процеса на оценка – изследвано е стратегическото съответствие и хармонизация на целите и приоритетите на ОСР с целите и приоритетите на европейската и национална политика за регионално развитие за текущия програмен период, със секторните стратегии и планове, с оперативните програми, както и нормативно съответствие на Стратегията с принципите, правилата и стандартите за планиране на регионалното развитие, залегнали в националното законодателство за регионалното развитие; изследвани са статистически данни от различни източници и информация от ИСУН
- ✓ качествен анализ – широко използван метод при набирането и анализа на информация, използвана за извършване на мониторинг и/или оценка на публични политики, програми и проекти; този метод се използва за изследване на качеството на изпълнение на приоритетите и целите на Стратегията; на тази база

Изпълнителят предлага изводи и препоръки относно изпълнението на ОСР на област Перник до края на периода и на действие

- ✓ метод на статистическа групировка - екипът използва този метод при групиране и подготовка за анализ на финансираните проекти, подпомагащи изпълнението на приоритетите на ОСР; анализират се публичните инвестиции на територията на областта на базата на реализираните проекти (изпълнени и в процес на изпълнение), източниците на финансиране и ефекта от тези инвестиции
- ✓ графични и таблични методи – използвани са за изобразяване и представяне на данни, факти, тенденции
- ✓ анализ на системата от индикатори - част от оценката на Стратегията се базира върху системата от индикатори за оценка на изпълнението и мерките за мониторинг и контрол. В конкретния случай, в ОСР на област Перник са дефинирани индикатори за въздействие и контекст (с посочени базови и целеви стойности), индикатори за резултати по приоритетите на Стратегията (с целеви стойности) и индикатори, с които се оценява приноса на област Перник за постигане на целите на Стратегията на ЕС „Европа 2020“ (за които не са посочени базови и целеви стойности за област Перник). Екипът оценители анализира изменението на стойностите на посочените в ОСР индикатори за въздействие и контекст в периода 2011-2016 г., с цел проследяване на тенденциите и напредъка в социално-икономическото развитие на областта, и определя конкретни допълнителни индикатори, чиито тенденции в изменението също се отчитат в разглеждания период 2011-2016 г. Изпълнителят, със съдействието на Възложителя, събра значителна част информация от различни източници – общините на територията на областта, РУО, Агенцията по заетостта, РЗИ-Перник и др. по част от заложените индикатори за резултати; екипът констатира, че някои от включените индикатори за резултати са общи и/или неясно дефинирани и не са информационно осигурени, което прави невъзможно отчитането им. Изпълнителят компенсира тази „слабост“ в системата за наблюдение и оценка на Областната стратегия за развитие, като ги замества с подобни информационно осигурени индикатори, където е приложимо и/или анализира ситуацията във всяка община в

съответната сфера въз основа на реализирани или в процес на изпълнение проекти на територията на общините. Индикаторите за оценка на приноса на област Перник за постигане на целите на Стратегията на ЕС „Европа 2020“ не са информационно осигурени на областно ниво за нито една от областите в страната. Поради тази причина, Изпълнителят прави оценка на приноса на област Перник към изпълнение на националните цели като част от Югозападен район от ниво 2

- ✓ сравнителен метод - за оценката на общото въздействие от изпълнението на ОСР към средата на периода му на действие са сравнени (където е приложимо) стойностите на заложените показатели в ОСР с тези в европейските, националните и регионалните стратегии
- ✓ работни дискусии с представители на Областна администрация Перник, за постигане на по-точна оценка, базирана на реално изпълнени дейности; работни срещи и форуми за представяне и обсъждане на междинните резултати в разработването на Междинната оценка

2. Технологична последователност на действията/фази на Междинната оценка

С оглед постигане на целите на Междинната оценка, в прилагания методически подход за нейното изработване, е възприета следната технологична последователност на действията:

2.1. Анализ на ситуацията, вкл. идентифициране на отговорите на въпросите и решенията, които Междинната оценка може да предостави; в този етап оценителят избира оценителни въпроси/критерии, по които да извърши оценката и идентифицира набора от информация, необходима за изготвяне на Междинната оценка.

Критерии за оценка

Част от индикаторите за наблюдение на ОСР, определени в самата Стратегия за развитие, не осигуряват достатъчна база за изготвяне на Междинна оценка и/или не са добре информационно осигурени (вж. по-горе). За тази цел са използвани и предварително дефинирани критерии за оценка на изпълнението на ОСР, които определят степента на изпълнение на целите и приоритетите. Международни политически и социално-икономически институции все по-често обръщат внимание върху невъзможността на традиционната статистика да обхване състояния като удовлетвореност, подобро

качество на живот и т.н – цели, които всяка администрация си поставя да постигне пред своите избиратели. Европейската комисия също признава необходимостта от нови подходи, индикатори и методики за измерване на икономическия прогрес в условията на бързо променящата се действителност. Водещи световни организации се обединяват около необходимостта за оценка на субективните възприятия за удовлетвореност, щастие и т.н. В ход с наложилите се възприятия за нуждата от отчитане на икономическия напредък и подобро качеството на живот, оценката на степента на изпълнение на целите и приоритетите на ОСР на област Перник е извършена чрез **използване на описателни формулировки като рамкови качествени критерии за описание на напредъка, качеството на резултатите и потенциала за реализация на Областната стратегия за развитие**, в контекста на целите и приоритетите на националната и европейската политика за сближаване:

- ✓ Стратегическо съответствие и хармонизация с целите и приоритетите на политиката за регионално и местно развитие в страната и ЕС за текущия планов и програмен период
- ✓ Нормативно съответствие с принципите, правилата и стандартите за планиране на регионалното развитие, залегнали в националното законодателство за регионалното развитие
- ✓ Отразяване и влияние върху състоянието и промените в социално-икономическия профил на областта в наблюдавания период 2014-2017 г.
- ✓ Постигнати резултати и въздействие към средата на периода на действие на ОСР
- ✓ Ефективно и ефикасно използване на ресурсите за развитие на територията на областта
- ✓ Политическа и социална ангажираност, административен и институционален капацитет за прилагане на политиката за устойчиво интегрирано регионално и местно развитие
- ✓ Устойчивост на постигнатите желани ефекти – ще продължат ли те да съществуват до края на програмния период и отвъд времевия хоризонт на ОСР.

Наред с това, се прилагат и **общи критерии за оценка на качеството на плановия документ**:

- ✓ Обоснованост/съответствие/съгласуваност – целите и приоритетите за развитие съответстват ли на установените силни/ слаби страни и проблеми на областта?
- ✓ Ефективност – постигнатите резултати водят ли до изпълнение на поставените цели? Анализът се концентрира върху оценка на приноса на приоритетите и целите за удовлетворяване на идентифицираните проблеми, очаквания и нужди
- ✓ Ефикасност - съответстват ли вложените материални, човешки и финансови ресурси на постигнатите резултати? Анализирана е връзката между използваните ресурси и постигнатите резултати по съответните приоритети, цели и мерки
- ✓ Полезност/адекватност - постигнатите резултати и вложените ресурси отговарят ли на поставените цели? Оценката изследва съответствието на постигнатите резултати с нуждите на етап планиране и адекватността на целите на социално-икономическата ситуация
- ✓ Устойчивост на резултатите - въздействието на постигнатите резултати стабилно ли е във времето? Направена е преценка, до каква степен може да се очаква, че постигнатите резултати и ефекти ще запазят своята устойчивост и ще имат дълготраен ефект върху жителите на областта.

В допълнение, в процеса на изготвяне на оценката, експертният екип се ръководи от следните **общи принципи на Европейската комисия за осъществяване на оценки**:

- ✓ Получаване на подкрепен с доказателства коректен анализ на резултати
- ✓ Гарантиране на безпристрастност на оценъчния процес и правдоподобност на неговите резултати
- ✓ Подходящ обхват
- ✓ Активно въвличане на заинтересованите страни в процеса на оценка
- ✓ Възможност за обратна връзка и отразяване на коментарите на Възложителя
- ✓ Прилагането на изискванията на основните хоризонтални политики на ЕС.

Използвана информация

По време на този начален етап от изготвянето на Междинната оценка са идентифицирани наличните източници на информация и е определен периода за събрание на тази информация като времева рамка - 2011-2017 г. Също така е направен първичен преглед на съдържанието на източниците на събраната информация и е изискана допълнителна информация от Възложителя, която включва:

- ✓ Статистически данни за 2011-2016 г. по част от индикаторите за въздействие и контекст и индикаторите за резултати, заложиени в ОСР на област Перник 2014-2020
- ✓ Информация относно проекти, реализирани или в процес на изпълнение по оперативните и други програми на ЕС, както и проекти, изпълнявани по линия на бюджета на общините на територията на област Перник в периода 2014-2017 г.

По време на Междинната оценка Възложителят и неговите представители оказаха пълна подкрепа за осигуряване на необходимата информация и документи, касаещи предмета на оценка. Събрана, анализирана и класифицирана е цялата налична статистическа, фактологическа и финансова документация, свързана с процеса на оценка на ОСР и неговото изпълнение. Въпреки че част от включените в ОСР индикатори, останаха информационно неосигурени, наличната информация осигурява достатъчна база за изготвяне на достатъчно изчерпателна Междинна оценка за изпълнението на стратегическите цели и приоритети.

2.2. Извършен е **анализ на документалната основа**, касаеща изпълнението на ОСР на област Перник в програмния период 2014-2020, като са спазени принципите за официалност и надеждност на информацията, която се използва. Основните използвани документи и информационни източници, които експертният екип проучи, включват:

- ✓ Статистически данни на НСИ, Агенцията по заетостта, Териториално статистическо бюро-Перник, РУО-Перник, ОПУ-Перник
- ✓ Регламенти на ЕС за програмния период 2014-2020
- ✓ Стратегия „Европа 2020“ на ЕС
- ✓ Национална програма за развитие: България 2020

- ✓ Национална програма за реформи на Република България
- ✓ Национална концепция за пространствено развитие 2012-2025
- ✓ Оперативни програми за периода 2014-2020
- ✓ Национална стратегия за регионално развитие на Република България 2012-2022
- ✓ Регионален план за развитие на Югозападен район 2014-2020
- ✓ Годишни доклади за наблюдение изпълнението на Регионалния план за развитие на Югозападен район за 2014, 2015 и 2016 г.
- ✓ Последващата оценка на Регионалния план за развитие на Югозападен район 2007-2013
- ✓ Методически указания за разработване на Национална стратегия за регионално развитие (2012-2022), Регионални планове за развитие на районите ниво 2 (2014-2020), Областни стратегии за развитие (2014-2020), Общински планове за развитие (2014-2020), 2011 г., МРРБ
- ✓ Методика за изготвяне на междинна оценка на Областна стратегия за развитие, 2009 г., МРРБ
- ✓ Методически указания за актуализиране на действащите стратегии и планове за регионално и местно развитие - 2009 г., МРРБ
- ✓ Практически насоки за интеграция на глобалните екологични цели в процеса на актуализация на Областните стратегии за развитие, м.септември 2010 г., МРРБ
- ✓ Доклади/отчети за изпълнението на секторни стратегии за развитие, покриващи частично или изцяло периода 2014-2017 г.
- ✓ Протоколи от заседания на Регионалния съвет за развитие на Югозападен район и на Областния съвет за развитие на област Перник
- ✓ Годишни доклади за наблюдение на изпълнението на Общинските планове за развитие на всички общини в областта: община Перник за 2015-2016 г., община Радомир за 2015 г., община Ковачевци за 2015 г. и 2016 г., община Трън за 2015 г., община Брезник за 2015 г., община Земен

- ✓ Междинни оценки на Общинските планове за развитие на общините Радомир и Земен
- ✓ Общински планове за развитие на общините от област Перник 2014-2020
- ✓ Планове, програми и стратегии на област Перник и на общините в областта с хоризонт до 2020 г.
- ✓ Справки и отчети на област Перник и на общините в областта и др.

Други използвани източници на информация са както следва:

- ✓ ИСУН – Информационна система за управление и наблюдение на структурните инструменти на ЕС в България
- ✓ Нормативни и поднормативни актове
- ✓ Интернет страници и портали: област Перник, общините в областта, НСИ, Евростат, ОПОС, ОПДУ, ОПРР, ОПТТИ, ОПРЧР, ОПИК, ПРСР, РИОСВ-Перник и др.

Основна база за изготвяне на Междинната оценка на Областната стратегия за развитие на област Перник е наборът от индикатори за въздействие и контекст и индикатори за резултати, заложен на етап разработване на ОСР (изследвани за периода 2011-2016 г. в зависимост от информационната наличност), както и информацията за реализирани и в процес на реализация проекти/дейности/инициативи на Областна администрация Перник и на Общинските администрации в областта в периода 2014-2017 г. Изпълнителят е извършил оценката на база на надеждни статистически, фактологически и финансови данни от официалните източници на информация, данни, предоставени от Възложителя и данни от собствено проучване.

Получената информация от Възложителя, както и резултатите от прегледа на документите, са съществен източник на оценителни заключения в настоящия документ.

2.3. Анализ на заинтересованите страни – познаването на заинтересованите организации и институции от изготвянето на Междинната оценка (от една страна, тези,

участващи в управлението на изпълнението на Стратегията и от друга страна, тези, участващи в изпълнението на Стратегията) допринася за пълно обхващане на ефектите от изпълнението на ОСР. Като заинтересовани страни са идентифицирани:

- ✓ Областна администрация Перник
- ✓ Общински администрации на общините в границите на областта
- ✓ Областен съвет за развитие на област Перник
- ✓ Съседни областни и общински администрации
- ✓ Регионален съвет за развитие на Югозападен район
- ✓ Министерства, агенции и ведомства
- ✓ Икономически и социални партньори, неправителствени организации, граждански сдружения
- ✓ Местната общност и бизнес и др.

2.4. Анализ и интерпретация на информацията - тук се включват дейностите по същинско оценяване на текущото състояние и тенденциите в изменение на социално-икономическите показатели и на степента на изпълнение на целите и приоритетите на Стратегията за разглеждания период. През тази фаза е извършено обобщаване, анализ и оценка на събраните данни, факти и информация, вкл. в табличен и графичен вид. Извършен е анализ и оценка на ефективността и ефикасността на използваните финансови инструменти и на усвоените ресурси за изпълнение на целите и приоритетите на ОСР на област Перник 2014-2020 към средата на периода и на действие. Направена е оценка на организацията и координацията на компетентните органи и ефективността на работа на административните структури в процеса на разработване, изпълнение, наблюдение и оценка на ОСР, включително по отношение прилагането на принципа на партньорство и осигуряване на информация и публичност за изпълнението на плана. Направените допълнения, коментари и забележки от страна на администрацията са взети под внимание и са включени в междинната оценка.

2.5. Имплементиране на резултатите в политиката за местно и регионално развитие – тук се включват дейностите по формулиране и представяне на конкретни изводи и

препоръки в няколко направления: Основни изводи от оценката на първоначалните резултати от изпълнението на Областната стратегия за развитие и въздействието върху социално-икономическото развитие на областта; Изводи относно организацията и дейността на компетентните органи и административните структури в процеса на разработване, изпълнение, наблюдение и оценка на Стратегията; Изводи и препоръки относно структурата и съдържанието на Областната стратегия за развитие на област Перник; Препоръки за подобряване на действията по прилагането на принципа на партньорство и осигуряване на информация и публичност за изпълнението на ОСР; Изводи относно изпълнението на целите и приоритетите на Областната стратегия за развитие към средата на периода на действие; Препоръки относно провеждане на политиката за регионално и местно развитие в област Перник до края на програмния период и прогноза относно изпълнението на ОСР до края на периода на действие, вкл. необходимостта от промени по отношение стратегията за развитие на областта и предложения за актуализацията на Стратегията за периода 2018-2020 г.; Крайна оценка за степента на изпълнение на Областната стратегия за развитие към средата на периода на действие.

2.6. Изготвяне на Междинен Доклад за изпълнението на Областната стратегия за развитие и представянето му на Областен съвет за развитие

Докладът е изготвен съобразно заложената в чл.30, ал.2 от ППЗРР структура и съдържание и ще бъде представен на заседание на Областен съвет за развитие на област Перник, където предстои обсъждането и одобряването му.

2.7. Представяне на резултатите от междинната оценка на работни срещи със заинтересовани страни

Резултатите от Междинната оценка са представени на работни срещи със заинтересовани страни и предстои представянето на Областен съвет за развитие на област Перник и на Регионален съвет за развитие на Югозападен район.

IV. ОЦЕНКА НА ВЪТРЕШНАТА И ВЪНШНАТА СЪГЛАСУВАНОСТ НА ОБЛАСТНАТА СТРАТЕГИЯ ЗА РАЗВИТИЕ НА ОБЛАСТ ПЕРНИК

Оценката на вътрешната съгласуваност на Областната стратегия за развитие дава информация относно съответствието в структурно и съдържателно отношение със законовите изисквания и относно връзката между извършения социално-икономически анализ, SWOT-анализа, дефинираните цели и приоритети за развитие на област Перник в периода 2014-2020 и определените индикатори за наблюдение изпълнението на Стратегията.

Външната съгласуваност на ОСР е оценена на база анализ на документалната основа, касаеща изпълнението на Стратегията в програмния период 2014-2020. Извършена е преценка на съответствието на целите и приоритетите на ОСР с основните действащи документи за стратегическо планиране на регионалното развитие на европейско, национално и регионално ниво в същия период.

1. Оценка на вътрешната съгласуваност на Областната стратегия за развитие на област Перник 2014-2020.

Областната стратегия за развитие на област Перник 2014-2020 е структурирана в следните раздели:

1. Анализ на икономическото и социалното състояние на област Перник
2. Стратегически цели и приоритети за развитие на област Перник за периода 2014-2020 г.
3. Обща оценка на необходимите ресурси за постигане целите на стратегията
4. Териториален обхват на районите за целенасочена подкрепа
5. Критерии за оценка на изпълнението на областна стратегия за развитие Перник
6. Стратегически насоки за разработване на целите и приоритетите на общинските планове за развитие
7. Описание на необходимите действия за прилагане принципа на партньорство и осигуряване на информация и публичност

Структурата и съдържанието на ОСР на област Перник 2014-2020 са съобразени с изискванията на Закона за регионално развитие, където е посочено, че Областните стратегии за развитие съдържат:

1. анализ на икономическото и социалното състояние на областта
2. целите и приоритетите за развитие на областта за определен период
3. обща оценка на необходимите ресурси за постигане целите на стратегията
4. териториалния обхват на районите за целенасочена подкрепа
5. мерките и средствата за реализация на дейности в районите за целенасочена подкрепа
6. насоки и мерки за развитие на териториалното сътрудничество
7. критериите за оценка на изпълнението на стратегията
8. стратегически насоки за разработване на целите и приоритетите на общинските планове за развитие
9. описание на необходимите действия за прилагане принципа на партньорство и осигуряване на информация и публичност.

В съдържанието на ОСР на област Перник не са предвидени мерки и средства за реализация на дейности в районите за целенасочена подкрепа, както и не са изготвени насоки и формулирани мерки за развитие на териториалното сътрудничество. Това в никакъв случай не може да бъде определено като пропуск в структурата на Областната стратегия, тъй като включването на мерки и средства за реализация на дейности в районите за целенасочена подкрепа и мерки за развитие на териториалното сътрудничество е законоустановено съгласно изменения в Закона за регионалното развитие през 2016 г., обнародвани в ДВ бр.15 от 23 Февруари 2016 г., което е след като Областната стратегия за развитие вече е разработена и влязла в сила.

Таблица 2. Вътрешна съгласуваност на Областната стратегия за развитие на област Перник 2014-2020

Структура на ОСП съгласно Закона за регионалното развитие	Структура на ОСП на област Перник 2014-2020						
	Анализ на икономическото и социалното състояние на област Перник	Стратегически цели и приоритети за развитие на област Перник за периода 2014-2020 г.	Обща оценка на необходимите ресурси за постигане целите на стратегията	Териториален обхват на районите за целенасочена подкрепа	Критерии за оценка на изпълнението на областна стратегия за развитие Перник	Стратегически насоки за разработване на целите и приоритетите на общинските планове за развитие	Описание на необходимите действия за прилагане принципа на партньорство и осигуряване на информация и публичност
Анализ на икономическото и социалното състояние на областта							
Цели и приоритети за развитие на областта за определен период							
Обща оценка на необходимите ресурси за постигане целите на стратегията							
Териториален обхват на районите за целенасочена подкрепа							
Мерки и средства за реализация на дейности в районите за целенасочена подкрепа							

Междинна оценка на Областната стратегия за развитие на област Перник 2014-2020

Насоки и мерки за развитие на териториалното сътрудничество							
Критерии за оценка на изпълнението на стратегията							
Стратегически насоки за разработване на целите и приоритетите на общинските планове за развитие							
Описание на необходимите действия за прилагане принципа на партньорство и осигуряване на информация и публичност							

Източник: Закон за регионалното развитие, Областна стратегия за развитие на област Перник 2014-2020

Областната стратегия за развитие на област Перник като стратегически документ обвързва сравнителните предимства и потенциал за развитие на местно ниво с ясно дефинирана визия, цели и приоритети за постигане на стратегически цели, свързани общо от стремежа към по-висок жизнен стандарт на хората в областта и устойчиво развитие.

В процеса на разработване на Стратегията за развитие са спазени следните принципи:

- ✓ стратегически подход на планиране
- ✓ програмиране и концентрация на ресурсите
- ✓ допълване на финансирането от национални публични източници при съвместно финансиране с ресурси от фондове на Европейския съюз, частни източници и от международни финансови институции
- ✓ междуведомствена координация на дейността на компетентните органи в процеса на планирането, програмирането, ресурсното осигуряване, реализацията, наблюдението и оценката
- ✓ съгласуваност с другите структуроопределящи политики, инструменти и действия на международно, национално, регионално и местно равнище
- ✓ партньорство, публичност и прозрачност на всички нива при осъществяване на планирането, програмирането, финансирането, наблюдението и оценката.

В ОСР е разработен системен и комплексен анализ на състоянието на основните икономически и социални процеси в областта и направените изводи определят какво е текущото състояние на областта, наблюдаваните тенденции и динамиката в развитието. Използвани са актуални данни от официални източници. Чрез които са подкрепени направените изводи и констатации. Анализът предоставя добра основа за разработената стратегическа рамка. Анализирайки съдържанието му, експертният екип констатира, че извършеният SWOT-анализ в Областната стратегия, разработен в резултат от поредица заседания на работните групи към Областния съвет за развитие на област Перник с участието на заинтересовани лица от местната общност, съответства на изводите и заключенията от анализа на социално-икономическата ситуация и на изведените тенденции в развитието на областта. Четирите раздела са разработени методически правилно и логически издържано, като са посочени съответстващите приоритети, които

ще допринесат за капитализиране на силните страни, минимизиране на слабите, активиране на възможностите и контролиране на заплахите.

В стратегическата рамка на ОСР на област Перник 2014-2020 за всяка стратегическа цел са формулирани приоритети за тяхното изпълнение. Към приоритетите са посочени възможни дейности и типове проекти, с реализацията на които ще се изпълни съответния приоритет, но не са ясно разписани конкретни мерки или специфични цели. Това донякъде затруднява организацията на изпълнение и последващия контрол.

Дефинираните стратегически цели и приоритети са насочени към редукция на слабите страни, преодоляване на заплахите и към развитие и оползотворяване на наличния потенциал на областта и отговарят адекватно на нуждите, дефинирани в SWOT-анализа. Целите и приоритетите са съгласувани от гледна точка на спецификата на областта, като са планирани действия за развитие на потенциала и уникалните конкурентни предимства и преодоляване на идентифицираните дефицити в съответствие с извършения анализ на силните и слабите страни, възможностите и заплахите.

Стратегията за развитие на областта е отворен документ. Изпълнението и се отчита чрез Годишните доклади за наблюдение на изпълнението на Общинските планове за развитие на общините в областта и съответните междинни оценки. За целта в съдържанието на Стратегията са заложили механизми за наблюдение, анализ и оценки на изпълнението и.

В ОСР на област Перник са дефинирани достатъчен брой индикатори - индикатори за въздействие и контекст, индикатори за резултати, съотнесени по стратегическите цели на Стратегията, и индикатори за отчитане приноса на областта към изпълнението на целите на Стратегия „Европа 2020“ на ЕС. Основен пропуск на системата за наблюдение на ОСР 2014-2020 е, че значителна част от индикаторите за резултати са неясни и недобре формулирани, не са с възможност за информационно осигуряване. За индикаторите за въздействие и контекст са посочени базови и целеви стойности, липсват междинни такива, които следва да бъдат постигнати към средата на периода на действие на ОСР и съгласно които да бъде съпоставен анализирания в настоящата междинна оценка напредък в изпълнението на Областната стратегия. За индикаторите за резултати е посочена стойност, но не се визира – базова или целева. Базови и целеви стойности на областно ниво не задават и индикаторите по Европа 2020.

При разработването на ОСР са отчетени следните принципни изисквания, които отразяват протичащите процеси в областта:

- ✓ реалното стимулиращо или задържащо въздействие на протичащите процеси в сферата на демографското, социално-икономическото и инфраструктурното развитие на територията
- ✓ желанието за реалистичност и прагматичност при създаването на ОСР и на съставните и компоненти – визия, стратегически цели, приоритети. Това изискване е отчетено при анализа и оценката на ресурсите, процесите и потенциалите за развитие на областта, както и с провежданите политики в общините на територията на областта
- ✓ независимо от факта, че Областната стратегия за развитие е продукт на съвместните усилия на областния управител, Областния съвет за развитие, общините в границите на областта, външни експери и др. заинтересовани страни, отговорността и задъжението за изпълнението му е на областния управител и Областния съвет за развитие. Това изисква прилагането на различни механизми за партньорство с всички местни участници и заинтересовани страни, както и прилагане на принципите на прозрачност и публичност
- ✓ отрицателен момент при разработването на Областната стратегия за развитие на област Перник е липсата на разработена Регионална схема за пространствено развитие на областта, но при разработването на Общинските планове за развитие в границите на областта са изготвени или са в процес на изготвяне Общи устройствен планове на общините, което дава възможност за реализация на подхода на „пространствено планиране“.

2. Оценка на външната съгласуваност на Областната стратегия за развитие на област Перник 2014-2020.

ОСР на област Перник 2014-2020 може да се разглежда като интегрален елемент от националната система за стратегическо планиране на регионалното и местното развитие в България. При разработването на Стратегията е спазено законовото изискване за

съответствие с Регионалния план за развитие на Югозападен район³. Постигната е съгласуваност в значителна степен с принципите и целите на националната политика за регионално развитие и с политиката и стратегическата рамка за развитие на Югозападен район, като са отчетени особеностите и потенциала на областта. Стратегическата рамка на ОСР отразява в пълна степен целите и приоритетите на Националната стратегия за регионално развитие 2012-2022. При разработването на ОСР на област Перник са взети също така предвид резултатите от изпълнението на Общинските планове за развитие 2007-2013 на общините в границите на областта, които спомагат за анализиране на текущото състояние, идентифициране на тенденциите, проследяване на прогреса и извличане на поуки, с цел коригиране на действията в променящите се условия и посрещане на новите предизвикателства в периода 2014-2020. В новото планиране (ОСР 2014-2020) са търсени възможности за надграждане и усъвършенстване на постигнатото (ОСР 2007-2013) и ориентиране в нови посоки за растеж и развитие. Прилагането на подход на интеграция и съгласуваност между отделните секторни направления в развитието на областта и нейната територия е гаранция за постигане на синергичен ефект и балансираност.

Стратегията на област Перник е в съответствие със стратегическата ориентация на регионалната политика и новите насоки за развитие на ЕС, в съответствие и с двете основни цели на политиката на сближаване на ЕС в периода 2014-2020 - инвестиране в растеж и работни места и развитие на европейското териториално сътрудничество. Концентрацията е върху приоритетите на ЕС за този програмен период – по-тясно съответствие с целите на Стратегия „Европа 2020“, интегриран подход към регионалните инвестиции, развитие на конкурентоспособността на МСП, развитие на научните изследвания и иновациите, повишаване на енергийната ефективност, инвестиране в образование и социално приобщаване, инвестиране в транспорт и опазване на околната среда, по-ефективни реакции при природни бедствия, устойчиво териториално и градско развитие. Това е предпоставка за финансова осигуреност на предвидените приоритети по линия на европейските фондове.

Така разработената Областна стратегия за развитие на област Перник 2014-2020 не следва да се разглежда като абстрактен стратегически документ, а като инструмент, чрез който се

³ Към момента Регионална схема за пространствено развитие на област Перник не е разработена и не може да се търси съответствие на Областната стратегия за развитие с Регионалната схема

формулира общата рамка за развитие на областта. Тази рамка е определена на базата на наличния потенциал и сравнителните предимства на територията, като същевременно се съобразява и транспонира политики, цели, приоритети и механизми, залегнали в националната йерархия на системата за планиране и управление на регионалното развитие в контекста на приоритетите на ЕС за програмния период 2014-2020.

Таблица 3. Матрица на връзките между стратегическите цели и приоритети на Областната стратегия за развитие на област Перник 2014-2020 и приоритетите на Регионалния план за развитие на Югозападен район 2014-2020

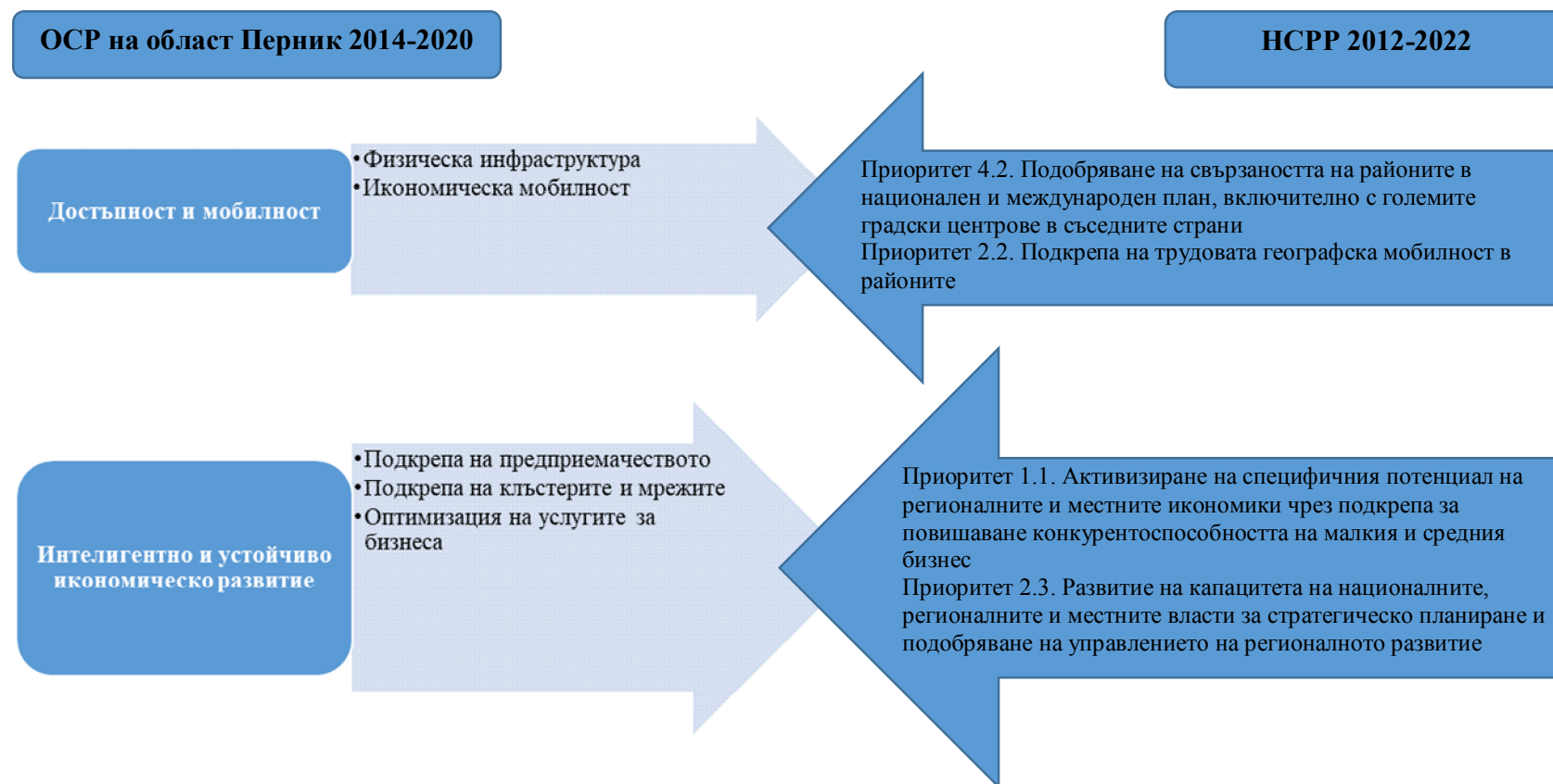
Стратегически цели и цели на ОСР на област Перник 2014-2020	Приоритети на ОСР на област Перник 2014-2020	Приоритети на РПР на Югозападен район 2014-2020				
		Повишаване конкурентоспособността на регионалната икономика	Развитие на техническата инфраструктура	Опазване и подобряване на състоянието на околната среда	Повишаване конкурентоспособността на човешките ресурси и подобряване качествата на урбанизираната среда	Укрепване на административния капацитет и развитие на сътрудничеството
Достъпност и мобилност	Физическа инфраструктура					
	Икономическа мобилност					
Интелигентно и устойчиво икономическо развитие	Подкрепа на предприемачеството					
	Подкрепа на кълстерите и мрежите					
	Оптимизация на услугите за бизнеса					
Качество на живота	Качествено, интелигентно и мобилно здравеопазване					
	Качествено и иновативно образование					
	Активни и активиращи социални политики					

Междинна оценка на Областната стратегия за развитие на област Перник 2014-2020

	Иновативни политики за подкрепа на културните институти и насърчаване на културни индустрии					
	Спортът като ресурс за икономическо развитие и повишаване качеството на живот					
	Младите хора: основен капитал за развитие на територията	Хоризонтален приоритет на ОСР				
Устойчиво развитие и опазване на околната среда	Управление на енергийните ресурси					
	Енергийна ефективност					
	Интелигентно териториално развитие					
	Опазване и рехабилитация на околната среда					

Източник: Областна стратегия за развитие на област Перник 2014-2020, Регионален план за развитие на Югозападен район 2014-2020

Фигура 1. Матрица на връзките между стратегическите цели и приоритети на Областната стратегия за развитие на област Перник 2014-2020 и приоритетите на Националната стратегия за регионално развитие на Република България 2012-2022

Източник: Национална стратегия за регионално развитие на Република България 2012-2022, Областна стратегия за развитие на област Перник 2014-2020

Таблица 4. Матрица на връзките между стратегическите цели и приоритети на Областната стратегия за развитие на област Перник 2014-2020 и приоритетите на програмите, съфинансирани от ЕСИФ в периода 2014-2020

Стратегически цели на ОСР на област Перник 2014-2020	Приоритети на ОСР на област Перник 2014-2020	Програмите, съфинансирани от ЕСИФ в периода 2014-2020								
		ОП Региони в растеж	ОП Иновации и конкурентно способност	ОП Околна среда	ОП Транспорт и транспортна инфраструктура	ОП Развитие на човешките ресурси	ОП Добро управление	ОП Наука и образование за интелигентен растеж	Програма за развитие на селските райони и Програма за морско дело и рибарство	Програма за ТГС България-Сърбия
Достъпност и мобилност	Физическа инфраструктура									
	Икономическа мобилност									
Интелигентно и устойчиво икономическо развитие	Подкрепа на предприемачеството									
	Подкрепа на кълстерите и мрежите									
	Оптимизация на услугите за бизнеса									
Качество на живота	Качествено, интелигентно и мобилно здравеопазване									

Междинна оценка на Областната стратегия за развитие на област Перник 2014-2020

	Качествено и иновативно образование									
	Активни и активиращи социални политики									
	Иновативни политики за подкрепа на културните институти и насърчаване на културни индустрии									
	Спортът като ресурс за икономическо развитие и повишаване качеството на живот									
	Младите хора: основен капитал за развитие на територията	Хоризонтален приоритет на ОСР								
Устойчиво развитие и опазване на околната среда	Управление на енергийните ресурси									
	Енергийна ефективност									
	Интелигентно териториално развитие									
	Опазване и рехабилитация на околната среда									

Източник: Областна стратегия за развитие на област Перник 2014-2020, Програми, съфинансирани от ЕСИФ в периода 2014-2020

Съгласно Закона за регионалното развитие (чл.12 ал.3, т.8), Областната стратегия за развитие задава стратегически насоки за разработване на целите и приоритетите на Общинските планове за развитие на територията на областта.

Областната стратегия за развитие на област Перник 2014-2020 препоръчва при разработването на Общинските планове за развитие на общините в областта да се спазва принципа на съответствие със заложените цели в стратегически документи и секторни програми от по-високо йерархично ниво (областни, регионални, национални, европейски) и принципите в българската законодателна рамка в областта на регионалното развитие. Формулирани са общи насоки и подходи към структурата и съдържанието на общинските планове, в съответствие с изискванията на Закона за регионалното развитие, като не са дефинирани специфични насоки към отделните общини.

V. ОЦЕНКА НА ПЪРВОНАЧАЛНИТЕ РЕЗУЛТАТИ ОТ ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ОБЛАСТНАТА СТРАТЕГИЯ ЗА РАЗВИТИЕ НА ОБЛАСТ ПЕРНИК 2014-2020

Областната стратегия за развитие на област Перник 2014-2020 задава критерии за оценка на изпълнението, които са дефинирани в няколко сфери: индикатори за въздействие и контекст; индикатори за резултати; и индикатори, с които се отчита приноса на област Перник за постигане на националните приоритети в изпълнение на Стратегия Европа 2020 на ЕС.

Оценката на първоначалните резултати от изпълнението на ОСР е извършена на база проследяване на стойностите на определените в ОСР индикатори за въздействие и контекст. Където е необходимо (в допълнение), екипът на Изпълнителя е анализирал и други индикатори, които имат по-добра информационна осигуреност или са от значение за изследване на тенденциите в определени области на развитие.

При анализиране състоянието на отделните индикатори, област Перник се разглежда като неразделна част от територията на Югозападен район и стойностите на показателите за развитие на областта се сравняват със средните за ЮЗР, страната и ЕС (където е приложимо).

Тенденциите в изменението на отделните показатели в периода 2011-2016 г. са основа за генериране на изводи за състоянието и за настъпилите промени в демографското,

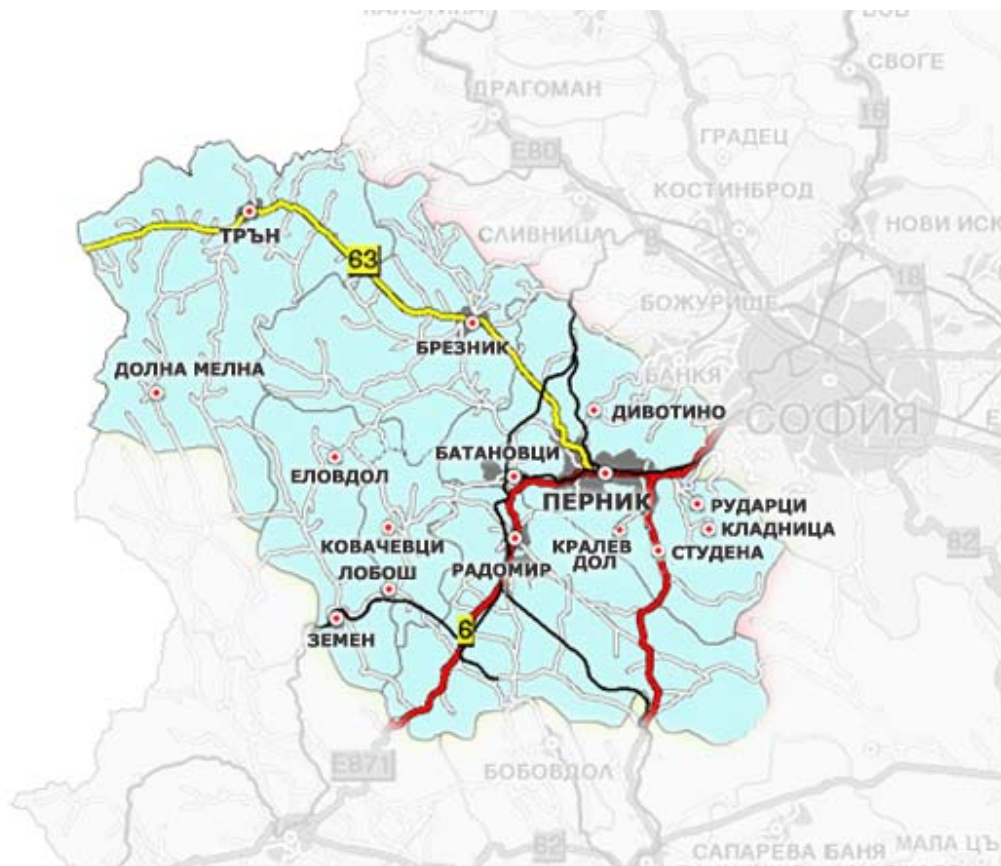
социално-икономическото и инфраструктурното развитие и в характеристиките на околната среда в областта. Анализът и оценката на социално-икономическото развитие на област Перник дават насоки за оценката на степента на постигане на целите и приоритетите, заложи в ОСР (предмет на следващия раздел на Междинната оценка).

Обща характеристика

Област Перник е част от Югозападен район от ниво 2 и включва шест общини: Брезник, Земен, Ковачевци, Перник, Радомир и Трън. Областта попада в планинската част на Югозападна България и населените места са разположени в границите на 650 – 950 м надморска височина. Територията на област Перник обхваща 2366,1 км² (11,8% от територията на Югозападен район и 2,1% от територията на страната). Областта е сред най-малките (трета след област София и област Габрово) по площ области в страната.

⁴ Баланс на територията на Република България към 31.12.2011 г. по вид територия, статистически зони, статистически райони и по области и общини

Близостта на областния център до гр. София (около 30 км) и границата с Република Сърбия (около 80 км.) представляват ключови географски фактори по отношение стратегическото развитие на областта. През територията на област Перник преминават главни пътни връзки с европейско и балканско значение: Европейски транспортен коридор № IV (Дрезден - Прага - Братислава - Гьор - Будапеща - Арад - Крайова - София - Пловдив – Истанбул) и Европейски транспортен коридор No VIII (Дурас - Тирана - Кафтан/Кафасан - Скопие - Деве Баир - Гюешево - София - Пловдив – Бургас). Автомагистрала „Люлин“ допълнително ускорява трансфера между областта и столицата, като с доизграждането на автомагистрала „Струма“ ще бъде осигурена добра бърза връзка на областта с Гърция. Железопътните линии, преминаващи през областта, са част от международните линии София – Атина и София – Скопие, като летище София се намира на 40 км от областния център.

Климатът на областта е умерено-континентален, със средногодишна температура от 10.3 градуса. Земеделската територия представлява 51% от територията на областта, а горската

– 4,5%. Голяма част от почвите са ерозирани и замърсени или не се ползват за земеделски цели.

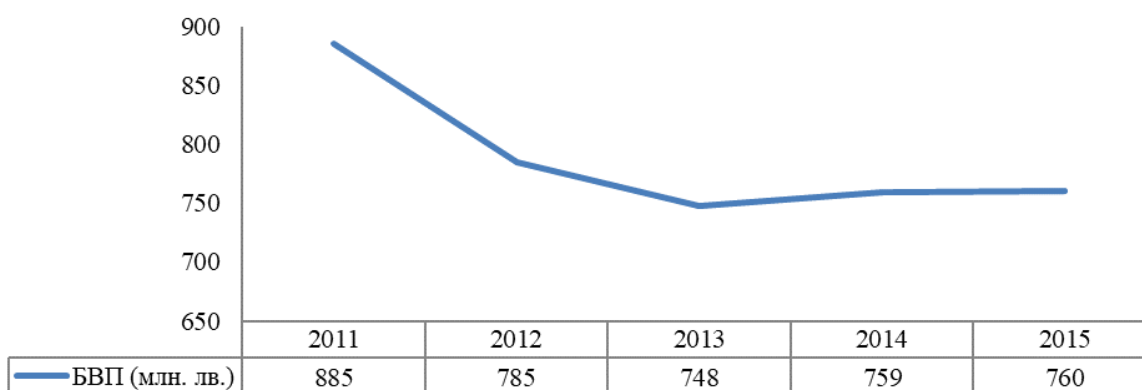
Икономическо развитие

В ОСР са включени следните индикатори за проследяване степента на икономическо развитие на областта:

Индикатор	Информация от:	Базова стойност	Целева стойност
БВП на човек от населението (хил. лв.) като % от средното за страната	НСИ	60%	100%
Дял на индустрията в секторите на икономическа дейност (%)	НСИ	40.9%	30.0%
Среден нетен приход от дейността на компания в областта като % от средното за страната	НСИ	96%	110%
Нетни ПЧИ на година като % от БВП в областта (кумулятивно за последните 3 години)	НСИ	-1.4%	4%

В периода 2011-2013 г. **брутният вътрешен продукт по текущи цени** на област Перник отбелязва спад от 137 млн. лв. – минус 15,5% (от 885 млн. лв. на 748 млн. лв.) През 2014 г. се регистрира нарастване спрямо 2013 г., което, макар и в ниска степен, продължава и през 2015 г., но достигнатото ниво през 2015 г. (760 млн. лв.) се запазва по-ниско от това през 2011 г.

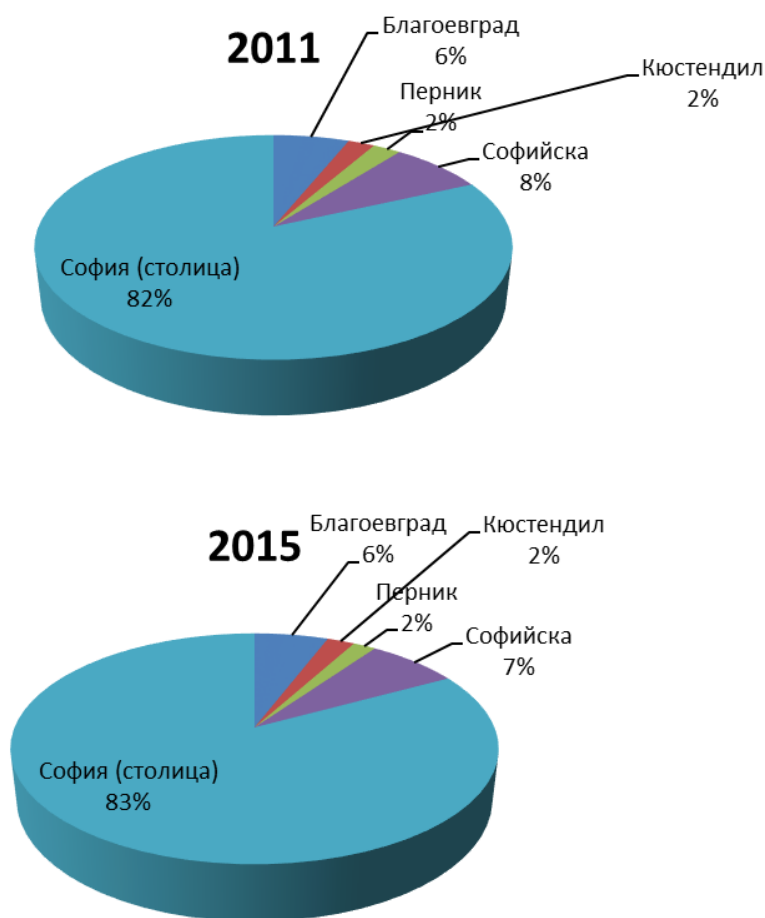
Фигура 2. Брутен вътрешен продукт на област Перник в периода 2011-2015 г. (млн. лв.)

Източник: Национален статистически институт

В сравнение с останалите области в ЮЗР, област Перник допринася в най-малка степен за формирането на регионалния БВП – през 2015 г. 1,8% от БВП на ЮЗР се формира от област Перник (за сравнение, през 2011 г. делът на област Перник в БВП на ЮЗР възлиза на 2,3%). Делът на област Перник в БВП на страната през 2015 г. възлиза на 0,9% и намалява с 0,2% спрямо 2011 г.

Фигура 3. Брутен вътрешен продукт на ЮЗР през 2011 г. и 2015 г. (млн. лв.)

Източник: Национален статистически институт

Брутният вътрешен продукт на човек от населението в област Перник в периода 2011-2013 г. намалява с 886 лв. на човек. От 2014 г. започва слабо покачване и към 31.12.2015 г. БВП на човек от населението в областта възлиза на 6021 лв. На вътрешнорегионално ниво в ЮЗР, през 2011 г. област Кюстендил е с най-нисък БВП на човек от населението, но след силния спад през 2012 г. БВП на човек от населението в област Перник вече е най-ниския

в ЮЗР (вкл. и към 2015 г.) Към 2015 г. област Перник не успява да достигне стойността на БВП на човек от населението от 2011 г., докато останалите 4 области в района са с по-високи стойности през 2015 г. спрямо 2011 г. Сравнявайки стойностите на 28-те области в страната, през 2015 г. единствено област Сливен и област Силистра са с по-нисък БВП на човек от населението от област Перник.

В сравнение със средното за страната ниво, БВП на човек от населението в област Перник продължава да е по-нисък, като през 2015 г. областта е дори в по-неблагоприятна позиция спрямо 2011 г. БВП на човек от населението в областта през 2011 г. съставлява 60,6% от средното за страната ниво, докато през 2015 г. – 48,8%.

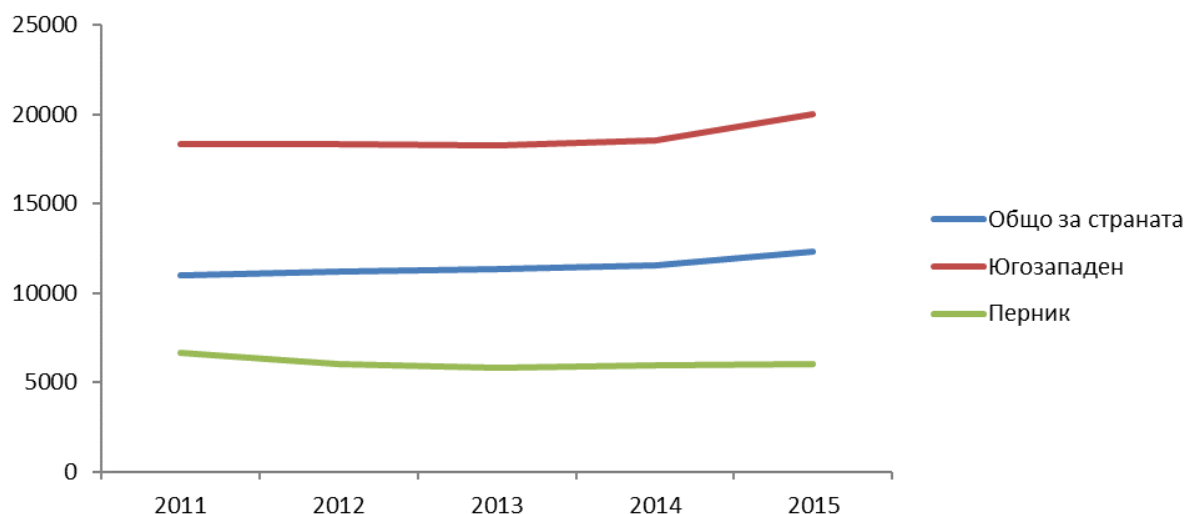
Съществува риск от непостигане на индикатор „БВП на човек от населението като % от средното за страната“ към края на периода на действие на ОСР.

Таблица 5. Брутен вътрешен продукт на човек от населението в периода 2011-2015 г. (лв., %)

	2011	2011	2012	2013	2014	2015	2015
		Процент от средното за страната					Процент от средното за страната
Общо за страната	10990	100,0	11229	11310	11577	12339	100,0
Югозападен	18333	166,8	18309	18258	18566	19984	162,0
Благоевград	7425	67,6	7574	7641	7589	7889	63,9
Кюстендил	6178	56,2	6130	6234	6683	7274	59,0
Перник	6664	60,6	5990	5778	5936	6021	48,8
София	12048	109,6	12205	11025	11563	12983	105,2
София (столица)	24726	225,0	24608	24642	24890	26690	216,3

Източник: Национален статистически институт

Фигура 4. Брутен вътрешен продукт на човек от населението в област Перник, в ЮЗР и средно за страната в периода 2011-2015 г. (лв.)

Източник: Национален статистически институт

Отчетените стойности на показателя **брутна добавена стойност** в област Перник за 2015 г. (657 млн. лв.) са сходни спрямо тези през 2014 г. и по-ниски спрямо тези за 2011 г. (774 млн. лв.) Намалението за периода 2011-2015 г. е с 15,1%. За сравнение, за страната средно се отбелязва нарастване на показателя с 8,3%, за ЮЗР – отново нарастване, със 7,3%.

В разглеждания период приносят на област Перник във формирането на БДС на ЮЗР е най-нисък сред областите в района (с изключение на 2011 г., когато област Кюстендил е с най-малък принос). Към 31.12.2015 г. област Перник формира 1,8% от регионалната БДС и 0,9% от националната.

Таблица 6. Брутна добавена стойност в периода 2011-2015 г. (млн. лв., %)

	2011	2011	2012	2013	2014	2015	2015
		Процент от средното за страната					Процент от средното за страната
Общо за страната	70625	100.0	70989	70771	72610	76546	100.0
Югозападен	34188	48.4	33745	33468	34274	36669	47.9
Перник	774	1.1	680	644	659	657	0.9

Източник: Национален статистически институт

Структурата на БДС на областта в периода 2011-2015 г. претърпява изменения. Въпреки влошената икономическа ситуация в страната в периода след 2009 г., през 2011 г. все още

делът на индустрията в БДС на област Перник е по-висок от средния за страната и за ЮЗР, а делът на услугите – по-нисък, докато през 2015 г. индустрията и услугите в областта са с дял в БДС, близък до средния за страната.

В областната структура на БДС през 2011 г. най-висок е делът на услугите – 52,2%, следван от индустрията – 42,3% и селското, горско и рибно стопанство – 5,4%. През 2015 г. делът на услугите е с 12,8% по-висок спрямо 2011 г. и достига 65%. Увеличава се и делът на селското стопанство – с 1,7%. За сметка на това делът на индустрията намалява с 14,5% и възлиза на 27,9%.

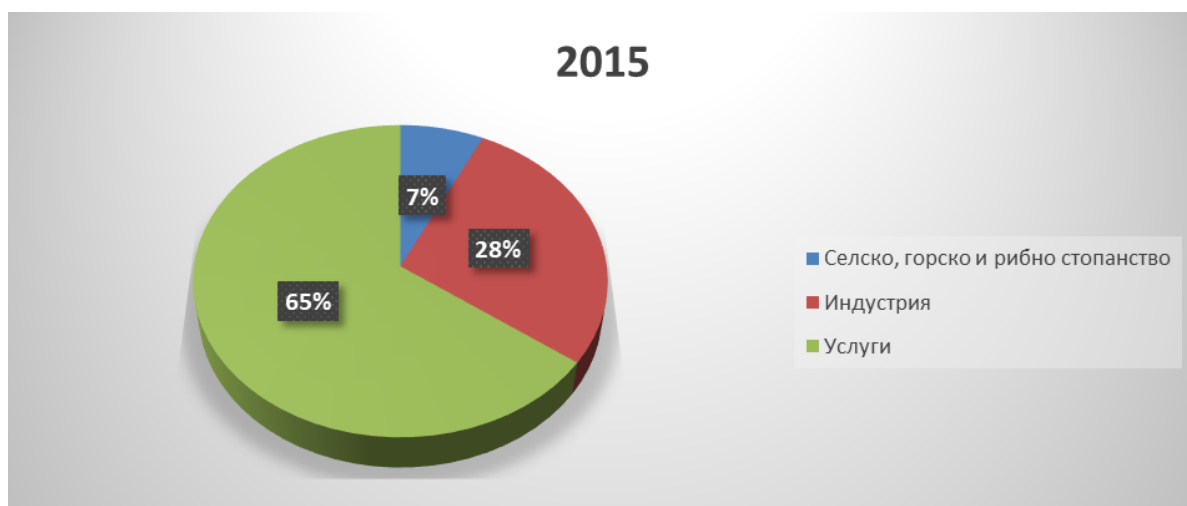
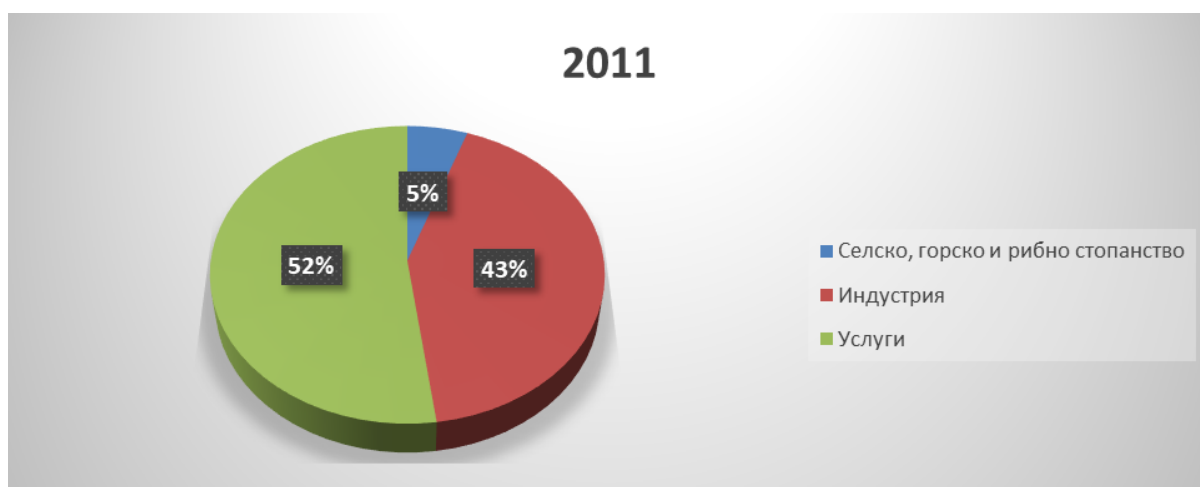
На практика, заложената в ОСР на област Перник 2014-2020 г. целева стойност на индикатора „Дял на индустрията в секторите на икономическа дейност“ – 30%, е достигната.

Таблица 7. Структура на brutната добавена стойност на област Перник, ЮЗР и страната (млн. лв, %)

	2011						2015					
	Селско, горско и рибно стопанство	Дял от БДС на страната /района/ областта	Индустрия	Дял от БДС на страната /района/ областта	Услуги	Дял от БДС на страната /района/ областта	Селско, горско и рибно стопанство	Дял от БДС на страната /района/ областта	Индустрия	Дял от БДС на страната /района/ областта	Услуги	Дял от БДС на страната /района/ областта
Общо за страната	3711	5.3	20686	29.3	46228	65.5	3664	4.8	21335	27.9	51547	67.3
Югозападен	505	1.5	8010	23.4	25673	75.1	549	1.5	7119	19.4	29001	79.1
Перник	42	5.4	329	42.4	404	52.2	47	7.1	183	27.9	427	65.0

Източник: Национален статистически институт

Фигура 5. Структура на brutната добавена стойност на област Перник през 2011 г. и 2015 г.

Източник: Национален статистически институт

Нетната стойност на **преките чуждестранни инвестиции** в област Перник в периода 2012-2015 г. е отрицателна. През годините спадът се увеличава, като през 2015 г. нетните ПЧИ са минус 40 097 хил. евро.

Привлечените ПЧИ с натрупване в област Перник през 2015 г. възлизат на 178 902 хил. евро и съставляват незначителен дял от ПЧИ на Югозападен район – 1,3% и от привлечените в страната ПЧИ – 0,8%. Сравнено с 2011 г., дялът на област Перник в ПЧИ на района и на страната спада съответно с 0,6% и 0,4%.

Таблица 8. Преки чуждестранни инвестиции в област Перник, ЮЗР и страната в периода 2011-2015 г. (хил. евро)

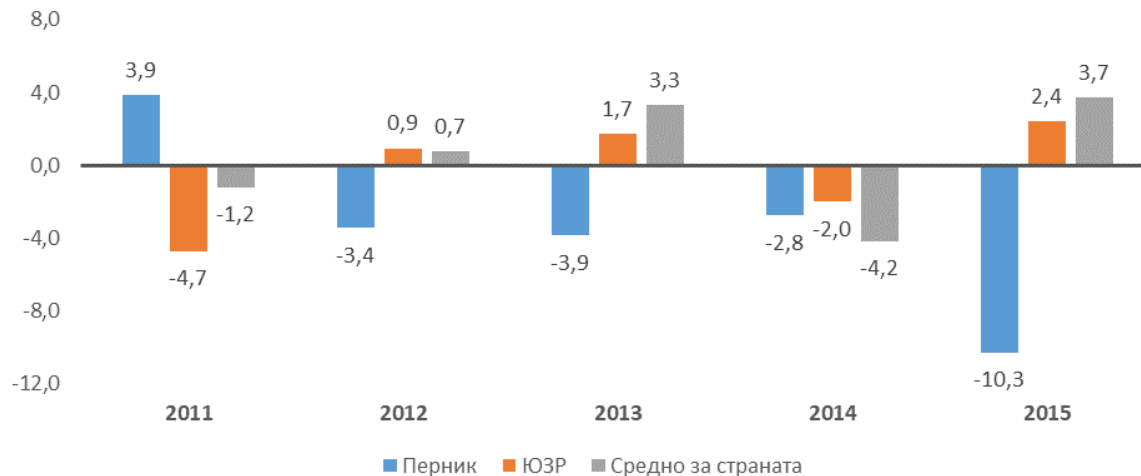
Междинна оценка на Областната стратегия за развитие на област Перник 2014-2020

	2011		2012		2013		2014		2015	
	С нагрупва не	Нетна стойнос т	С нагрупва не	Нетна стойнос т	С нагрупва не	Нетна стойнос т	С нагрупва не	Нетна стойност	С нагрупва не	Нетна стойнос т
Общо за страната	21,644,91 8	(469,52 8)	21,950,59 6	305,678	23,339,73 3	1,389,13 7	21,581,58 0	(1,758,15 4)	23,163,27 3	1,581,69 3
Югозападе н	13,423,89 4	(871,60 2)	13,611,09 5	187,201	13,959,04 7	347,952	13,561,49 4	(397,553)	14,053,14 7	491,653
Перник	258,331	17,533	244,496	(13,834)	229,717	(14,779)	218,999	(10,718)	178,902	(40,097)

Източник: Национален статистически институт

ПЧИ на област Перник през 2011 г. възлизат на 3,9% от БВП на областта, като практически заложената в ОСР на област Перник 2014-2020 г. целева стойност на индикатора „Нетни ПЧИ на година като % от БВП в областта“ – 4%, е достигната. През следващите 4 години обаче, дялът на нетните ПЧИ в БВП на областта е отрицателен и през 2015 г. достига минус 10,3%.

Фигура 6. Преки чуждестранни инвестиции като % от БВП в област Перник, ЮЗР и страната в периода 2011-2015 г. (%)

Източник: Национален статистически институт

Броят на **предприятията** в област Перник в периода 2011-2015 г. бележи тенденция на увеличение – с 332 бр. (6,9%) за целия период, и достига 5 154 бр. през 2015 г. Нарастването за последната година е с 1,9%. Нарастването е по-слабо в сравнение със средното за ЮЗР – с 11,5% за периода 2011-2015 г. и близко до средното за страната нарастване – 7,4%.

Таблица 9. Основни показатели на нефинансовите предприятия в област Перник, ЮЗР и страната в периода 2011-2015 г.

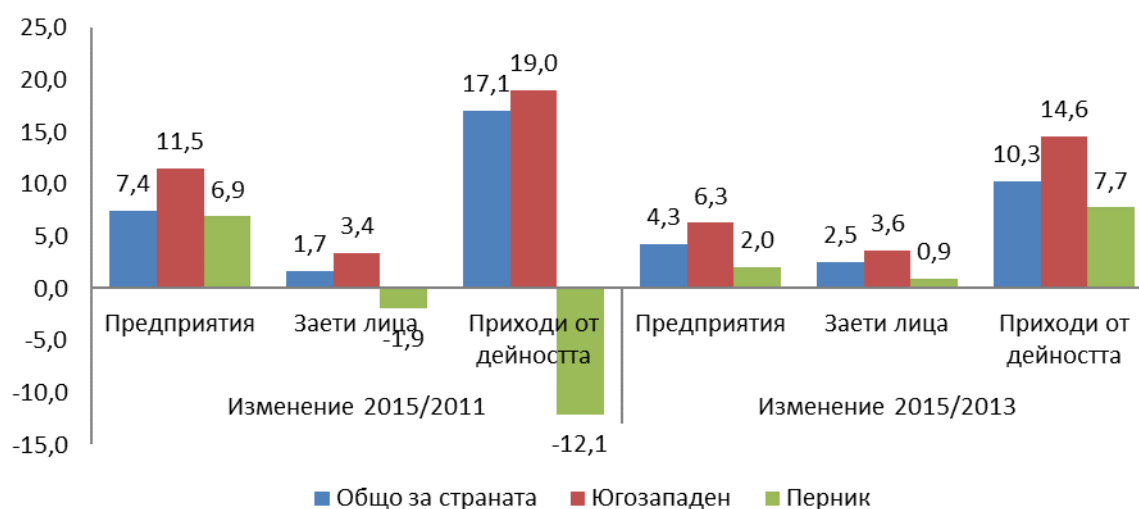
	2011			2012			2013			2014			2015		
	Предприятия	Заети лица	Приходи от дейността	Предприятия	Заети лица	Приходи от дейността	Предприятия	Заети лица	Приходи от дейността	Предприятия	Заети лица	Приходи от дейността	Предприятия	Заети лица	Приходи от дейността
	брой	брой	хиляди левове	брой	брой	хиляди левове	брой	брой	хиляди левове	брой	брой	хиляди левове	брой	брой	хиляди левове
<i>Общо за страната</i>	366240	2066537	229152801	372036	2049672	240567449	377383	2050259	243265809	383905	2075598	251948230	393460	2101095	268231726
Югозападн	136264	841880	119477904	138998	836054	124007994	142955	839894	124066112	146996	855620	131126602	151933	870102	142201668
Перник	4 822	26 113	2 275 458	5 016	26 085	2 175 939	5 051	25 373	1 856 626	5 056	25 143	1 980 663	5 154	25 607	2 000 279

Източник: Национален статистически институт

Въпреки увеличението на броя на предприятията в областта, броят на заетите лица в тях намалява в периода 2011-2014 г. Отрицателната тенденция е прекъсната през 2015 г., когато броят на заетите лица в нефинансовите предприятия в област Перник се увеличава с 2% на годишна база и достига 25 607 лица. Въпреки това все още не е достигната стойността от 2011 г. (26 113 лица) - сумарно за периода 2011-2015 г. намалението е с 2%. Сходна е ситуацията в ЮЗР - след намалението в броя на заетите лица през 2012 г., в следващите години до 2015 г. вкл., броят на заетите лица непрекъснато нараства – нарастването сумарно за периода 2011-2015 г. е с 3,4%, а за последната година – с 1,9% на годишна база спрямо 2014 г. Може да се заключи, че през 2015 г. по показателя брой на заети лица в нефинансовите предприятия област Перник е в по-добра позиция от средното за района и за страната (нарастване на броя на заетите лица с 1,2% за 2015 г. спрямо 2014 г.) ниво, но не е преодолян негативния ефект от периода 2012-2014 г.

Нетните приходи от дейността на нефинансовите предприятия в област Перник през 2015 г. възлизат на 2 000 279 хил. лв., което представлява намаление от 12,1% спрямо 2011 г. Положителен факт е, че от 2013 г. стартира постепенно нарастване на приходите от дейността на компаниите в областта, като за периода 2013-2015 г. нарастването е със 7,7% - стойността е по-ниска от средната за ЮЗР и за страната в същия период – съответно нарастване с 14,6% и с 10,3%.

Фигура 7. Динамика в броя на предприятията, броя на заетите лица и нетните приходи от продажби в област Перник, ЮЗР и страната в периода 2011-2015 г.

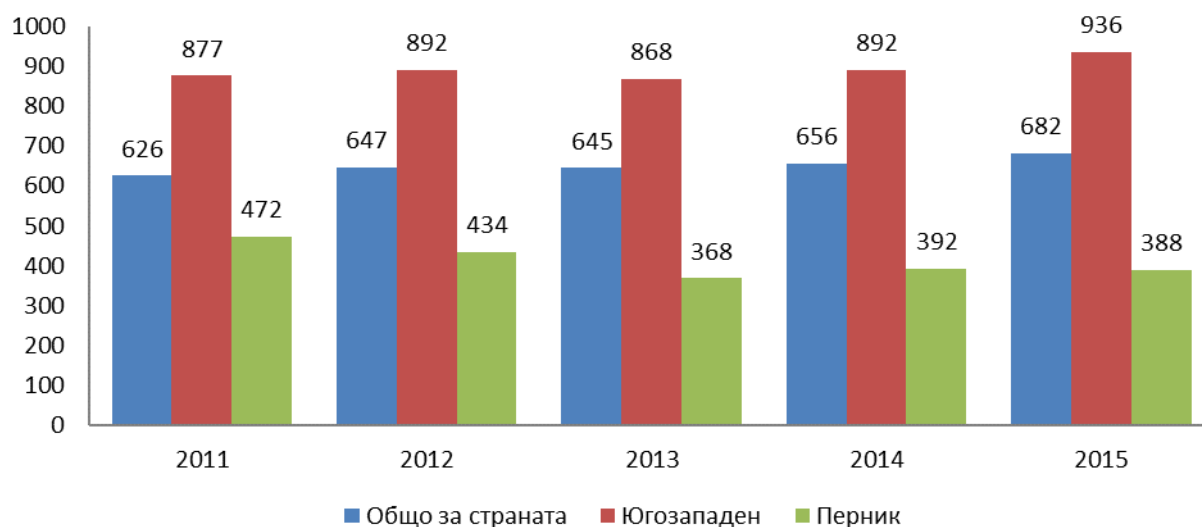

Източник: Национален статистически институт

Към 31.12.2015 г. 3,4% от предприятията в ЮЗР и 1,3% от предприятията в страната са в област Перник. В разглеждания период 2011-2015 г. делът на област Перник във формирането на приходите от дейността на предприятията в ЮЗР и в страната намалява. През 2015 г. приходите от дейността на компаниите в областта съставляват 1,4% от приходите от дейността на компаниите в ЮЗР (намаление с 0,5%) и 0,7% от тези в страната (намаление с 0,3%).

Средният нетен приход от дейността на едно предприятие в област Перник в периода 2011-2015 г. е по-нисък от средния за ЮЗР и за страната. През 2011 г. нетният приход от дейността на една компания възлиза на 75,4% от средното за страната ниво, но в периода до 2015 г. тази стойност намалява с 18,5% и достига 56,9%, което дава индикация за възможно непостигане на заложената целева стойност на индикатор „Среден нетен приход от дейността на компания в областта като % от средното за страната“ – 110%.

Фигура 8. Среден нетен приход от дейността на компания в област Перник, ЮЗР и страната в периода 2011-2015 г. (хил. лв.)

Източник: Национален статистически институт

Фигура 9. Среден нетен приход от дейността на компания в област Перник като % от средното за ЮЗР и за страната ниво в периода 2011-2015 г.

Източник: Национален статистически институт

Пазар на труда

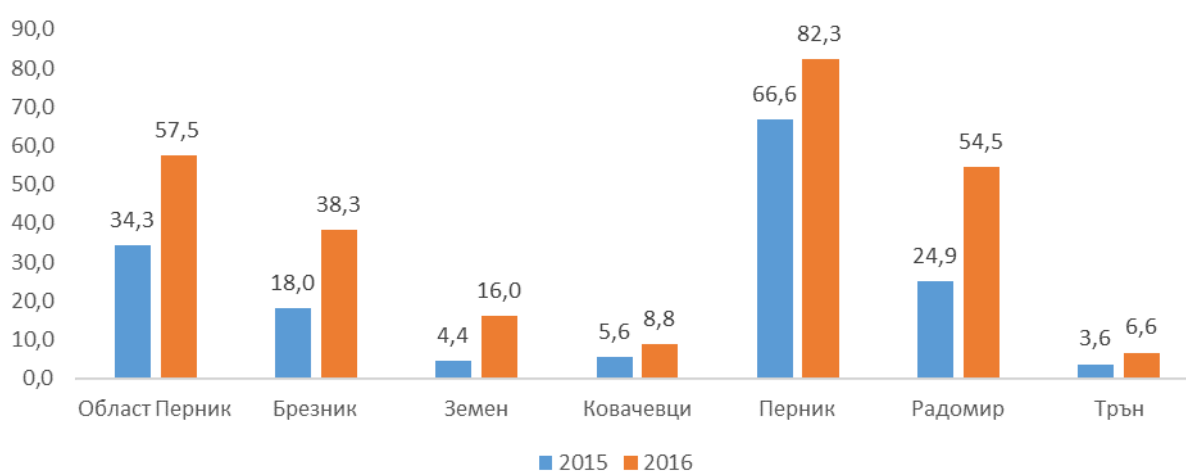
В ОСР са включени следните индикатори за проследяване състоянието на пазара на труда в областта:

Индикатор	Информация от:	Базова стойност	Целева стойност
Плътност на работните места	НСИ	32.5%	45%
Ниво на икономическата активност (сред населението 15-64)	НСИ	68.6%	72%
Ниво на безработицата	НСИ	10%	7%
Дял на дългосрочно безработните от общия брой	НСИ	28.2%	15%
Средна брутна годишна работна заплата като % от средната за страната	НСИ	72.6%	100%
Процент от популацията изложена на риск от бедност или социално изключване	НСИ	62.5%	49%
Процент от популацията, завършила висше образование в областта към този в страната	НСИ	72.6%	90%

За целите на анализа, **показателят „плътност на работните места** (отношението между броя на работните места към популацията в трудоспособна възраст)“, поради липса на официална статистическа информация, е заменен с показателя „плътност на свободните работни места (отношението между броя на свободните работни места и броя на безработните лица)“. Плътността на свободните работни места във всички общини в областта през 2016 г. е по-висока в сравнение с 2015 г., като най-високи са стойностите в областния център - община Перник, следвана от община Радомир – съответно 82,3 и 54,5 – на 100 безработни лица се падат съответно 82 и 54 свободни работни места. Особено ниски са стойностите в общините Грън, Ковачевци и Земен,

където на 100 безработни лица се падат съответно 6, 8 и 16 свободни работни места. Нивото на показателя говори, че съществуващата икономическа структура в областта, и особено в някои от общините, няма възможността да поддържа настоящото ниво на трудоспособно население. Въпреки ниските стойности на индикатора в по-малките общини, нарастването за 2016 г. на годишна база показва, че свободните работни места се увеличават, същевременно, в по-голяма степен намалява броя на безработните лица, което предполага мобилност на част от работната сила.

Фигура 10. Плътност на свободните работни места в общините в област Перник през 2015 г. и 2016 г.

Източник: Национален статистически институт

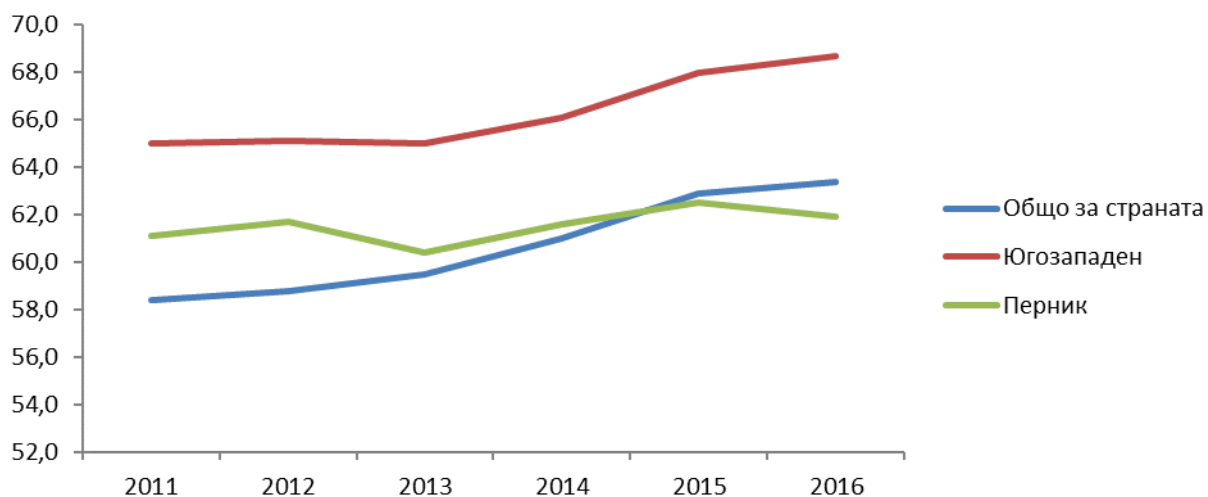
Коефициентът на заетост на лицата на възраст 15-64 г. в област Перник в периода 2011-2016 г. варира, като за периода, разглеждан като цяло нараства с 0,8% (от 61,1% на 61,9%) при средно нарастване за ЮЗР – 3,7% и за страната – 5%. Статистическите данни показват, че нарастването след 2014 г. е по-стабилно, като най-високата достигната стойност е през 2015 г. – 62,5%, но през 2016 г. коефициентът спада с 0,6%. Докато в периода 2011-2014 г. заетостта в област Перник е над средното за страната ниво, то през 2015 г. и 2016 г. средният коефициент на заетост в страната е по-висок от този в област Перник. Към 31.12.2016 г. показателят за област Перник е с 2,5% по-нисък от средния за страната и с 6,8% по-нисък от средния за ЮЗР. На вътрешнорегионално ниво, традиционно, с най-висок коефициент на заетост изпъква област София (столица), следвана от област Благоевград и област Перник. През 2016 г. област Перник е изместена от третата си позиция в ЮЗР от област Кюстендил.

Таблица 10. Коефициент на заетост на лицата на възраст 15-64 г. (%)

	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Общо за страната	58,4	58,8	59,5	61,0	62,9	63,4
Югозападен	65,0	65,1	65,0	66,1	68,0	68,7
Благоевград	64,6	65,4	63,3	62,6	63,4	64,0
Кюстендил	58,1	57,9	57,4	57,4	60,2	64,1
Перник	61,1	61,7	60,4	61,6	62,5	61,9
София	59,6	59,6	59,5	59,6	59,2	57,9
София (столица)	67,2	66,9	67,5	69,2	71,7	72,5

Източник: Национален статистически институт

Фигура 11. Коефициент на заетост на лицата на възраст 15-64 г. в област Перник, ЮЗР и страната (%)

Източник: Национален статистически институт

В началото на разглеждания период (2011 г.) **коефициентът на икономическа активност** на област Перник е сред най-ниските в ЮЗР (след област Перник е единствено Софийска област). След 2012 г. показателят нараства с бързи темпове и област Перник изпреварва област Кюстендил, а през 2015 г. – изпреварва и област Благоевград. През 2016 г. област Перник запазва втората си позиция на регионално ниво след област София (столица), въпреки спад в показателя с 2% на годишна база. Като цяло, за периода 2011-2016 г. нарастването на коефициента на икономическа активност в област Перник е с 4,3% - по-високо от средното за страната – 2,8% и за ЮЗР – 2,3%.

Зададената в Областната стратегия за развитие на област Перник 2014-2020 целева стойност на индикатора „Ниво на икономическата активност (сред населението 15-

64)“ е достигата и надмината през 2015 г., но постигнатият резултат е неустойчив, тъй като стойността през 2016 г. е по-ниска.

Таблица 11. Коефициент на икономическа активност в периода 2011-2016 г. (%)

	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Общо за страната	65,9	67,1	68,4	69,0	69,3	68,7
Югозападен	70,3	70,9	72,1	72,7	72,9	72,6
Благоевград	70,5	73,0	73,2	73,0	70,8	69,8
Кюстендил	68,5	67,6	67,6	66,9	69,2	69,9
Перник	66,4	68,6	69,6	71,0	72,7	70,7
София	66,1	63,7	66,3	68,4	65,5	62,2
София (столица)	71,6	72,2	73,5	74,0	75,0	75,4

Източник: Национален статистически институт

В периода 2011-2015 г. **коефициентът на безработица** в област Перник бележи тенденция на непрекъснато нарастване – с 6,1% за периода. Тази негативна тенденция е прекъсната през 2016 г., когато показателят намалява с 1,7% на годишна база и възлиза на 12,4%. През 2011-2013 г. ситуацията в страната е сходна – коефициентът нараства и през 2013 г. е близък до този на област Перник. От 2014 г. тенденцията се обръща и безработицата в страната намалява с бързи темпове – с 5,3% за периода 2013-2016 г., като през 2016 г. възлиза на 7,7%. Динамиката на показателя в ЮЗР е сходна със ситуацията в страната, разглеждана средно, но стойностите са дори по-ниски – през 2016 г. безработицата в ЮЗР е 5,5%. През 2011 г. коефициентът на безработица в област Перник е сред най-ниските в ЮЗР (след област София (столица) и по-нисък от средния за страната, докато през 2015-2016 г. област Перник е с най-висок коефициент на безработица в рамките на ЮЗР, над 2 пъти по-висок от средния за района и с 4,7% по-висок от средния за страната.

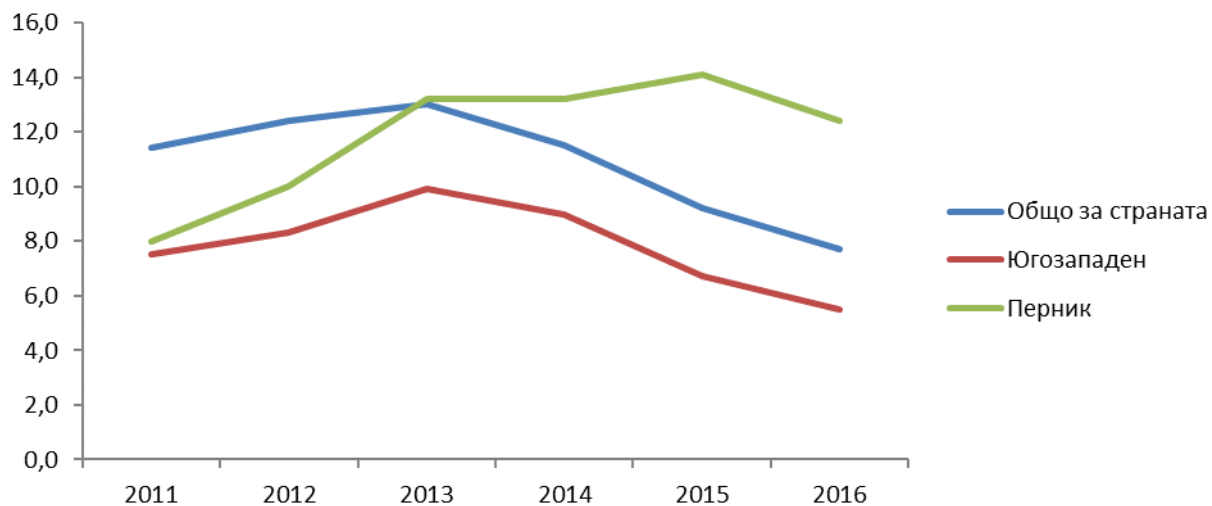
Таблица 12. Коефициент на безработица в периода 2011-2016 г. (%)

	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Общо за страната	11,4	12,4	13,0	11,5	9,2	7,7
Югозападен	7,5	8,3	9,9	9,0	6,7	5,5
Благоевград	8,4	10,5	13,5	14,2	10,4	8,3
Кюстендил	15,1	14,4	15,0	14,1	13,1	8,2
Перник	8,0	10,0	13,2	13,2	14,1	12,4
София	9,8	6,5	10,2	12,8	9,6	6,9

София (столица)	6,2	7,3	8,3	6,4	4,4	3,9
--------------------	-----	-----	-----	-----	-----	-----

Източник: Национален статистически институт

Фигура 12. Коефициент на безработица на лицата на възраст 15-64 г. в област Перник, ЮЗР и страната (%)

Източник: Национален статистически институт

Коефициентът на безработица в област Перник все още е далеч от достигане на заложената в Областната стратегия за развитие на област Перник 2014-2020 целева стойност на индикатора „Ниво на безработица“ – 7%.

На общинско ниво в областта, през 2016 г. на годишна база **броят на безработните лица** спада във всички общини в диапазона с 20-30%. Средният за областта спад е с 28,6%. Най-голям е спадът в община Перник – с 31,5%, а най-малък – в община Земен – с 12,3%.

Броят на дългосрочно безработните лица на областно ниво намалява с 46,8%. Най-голямо е намалението в общините Перник – с 67% и Радомир – с 48,5%. Увеличение на броя на безработните лица се констатира в общините Земен – с 21,4% и Ковачевци - с 4,4%.

Таблица 13. Брой безработни лица и брой дългосрочно безработни лица в общините в област Перник в периода 2015-2016 г.

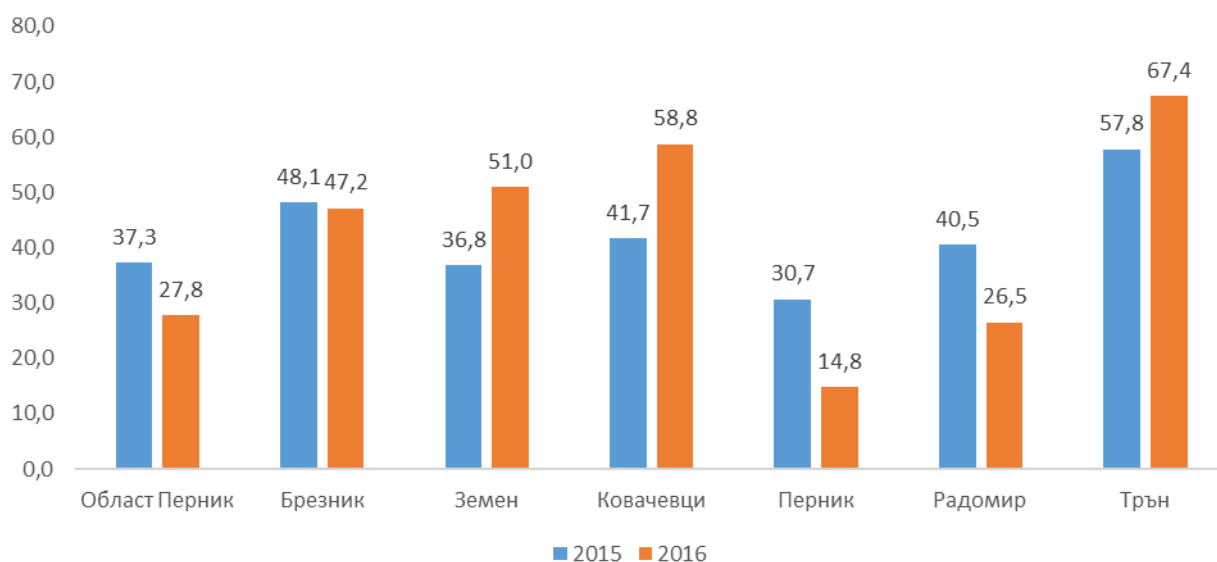
	Брой безработни лица		Изменение 2016/2015	Брой дългосрочно безработни лица		Изменение 2016/2015
	2015	2016		2015	2016	

Област Перник	5079	3624	-28.6	1896	1008	-46.8
Брезник	401	282	-29.7	193	133	-31.1
Земен	114	100	-12.3	42	51	21.4
Ковачевци	108	80	-25.9	45	47	4.4
Перник	3005	2059	-31.5	923	305	-67.0
Радомир	844	664	-21.3	342	176	-48.5
Трън	607	439	-27.7	351	296	-15.7

Източник: Национален статистически институт

Делът на дългосрочно безработните лица в област Перник през 2016 г. възлиза на 27,8% и е с близо 10% по-нисък от този през 2015 г. Най-нисък и намаляващ е делът на дългосрочно безработните лица в общините Перник и Радомир – съответно 14,8% и 26,5% през 2016 г. Община Перник единствена достига заложената целева стойност към 2020 г. в Областната стратегия за развитие от 15% дял на дългосрочно безработните лица от общия брой безработни лица. Особено висок и нарастващ на годишна база е делът на дългосрочно безработните лица в общините Трън – 67,4% през 2016 г., Ковачевци – 58,8% и Земен – 51%. Все пак, проследявайки тенденциите в двете най-големи общини Перник и Радомир, индикаторът е с потенциал за достигане на целевата към 2020 г. стойност.

Фигура 13. Дял на дългосрочно безработните от общия брой безработни лица в област Перник и в общините от областта през 2015 г. и 2016 г. (%)

Източник: Национален статистически институт

Образователният профил на работната сила показва нарастващ дял на висшистите в местното население, въпреки че делът им остава с 5% по-нисък от общия за страната – 27,5%. За сметка на това делът на лицата с основно или по-ниско образование е 10,3% при средно 18,1% за страната.

Средната годишна работна заплата в област Перник в периода 2011-2014 г. е на едно от ниските нива в ЮЗР – по-ниска е заплатата единствено в област Благоевград. През 2015 г. област Перник изпреварва област Кюстендил и средната годишна работна заплата в областта достига 7 514 лв. Сумата е по-ниска от средната за страната с 3 021 лв. и близо 2 пъти по-ниска от средната за района.

Към 31.12.2015 г. средната работна заплата в област Перник съставлява 71,3% от средната за страната заплата, като в сравнение с 2011 г. процентът намалява с 2,6%. Заложената в Областната стратегия за развитие на област Перник 2014-2020 стойност на индикатора „Средна брутна годишна работна заплата като % от средната за страната“ в размер на 100% от средното за страната ниво все още е далеч от достигане.

Таблица 14. Средна годишна работна заплата в периода 2011-2015 г.

	2011		2012		2013		2014		2015	
	лв.	лв.	Прираст - %	лв.	Прираст - %	лв.	Прираст - %	лв.	Прираст - %	
Средно за страната	8230	8773	6.6	9301	6.0	9860	6.0	10535	6.8	
Югозападен район	10192	10896	6.9	11583	6.3	12214	5.4	13101	7.3	
Благоевград	5990	6271	4.7	6566	4.7	6818	3.8	7181	5.3	
Кюстендил	6219	6444	3.6	6880	6.8	7091	3.1	7486	5.6	
Перник	6080	6392	5.1	6719	5.1	7063	5.1	7514	6.4	
София	8360	8926	6.8	9252	3.7	9766	5.6	10507	7.6	
София(столица)	11249	12059	7.2	12851	6.6	13542	5.4	14531	7.3	

Източник: Национален статистически институт

Фигура 14. Средна брутна годишна работна заплата в областта като % от средната за страната и от средната за ЮЗР в периода 2011-2015 г.

Източник: Национален статистически институт

Работните места в област Перник са предимно съсредоточени в ниско-квалифицирани сектори. През 2015 г. икономиката на областта е специализирана основно в секторите преработваща промишленост и търговия. Заетите лица в тези два сектора формират съответно 28,9% и 15,1% от заетостта в областта. За сравнение, в сектора на преработващата промишленост в страната средно са ангажирани 19,7% от заетите лица в страната.

Таблица 15. Заети лица по икономически дейности в област Перник и общо за страната през 2011 г. и 2015 г.

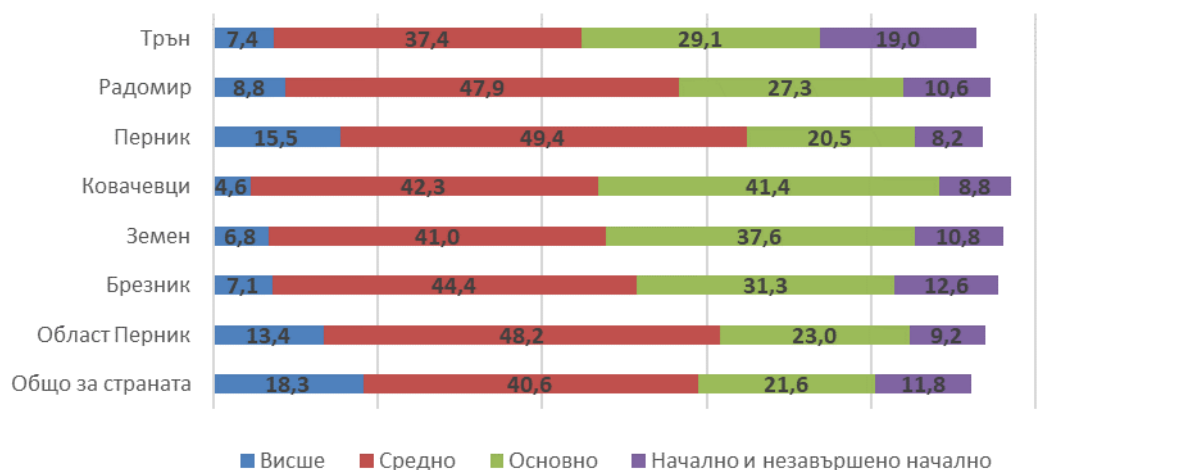
	Общо за страната		Област Перник	
	2011	2015	2011	2015
СЕЛСКО, ГОРСКО И РИБНО СТОПАНСТВО	6.8	6.9	1.9	2.0
ДОБИВНА ПРОМИШЛЕНОСТ	0.9	0.8	-	-
ПРЕРАБОТВАЩА ПРОМИШЛЕНОСТ	20.0	19.7	27.1	28.9
ПРОИЗВОДСТВО И РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ НА ЕЛЕКТРИЧЕСКА И ТОПЛИННА ЕНЕРГИЯ И НА ГАЗООБРАЗНИ ГОРИВА	1.4	1.3	-	-
ДОСТАВЯНЕ НА ВОДИ; КАНАЛИЗАЦИОННИ УСЛУГИ, УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИ И ВЪЗСТАНОВЯВАНЕ	1.4	1.0	1.8	1.8
СТРОИТЕЛСТВО	7.7	7.1	6.7	5.9
ТЪРГОВИЯ; РЕМОТ НА АВТОМОБИЛИ И МОТОЦИКЛЕТИ	18.4	17.2	15.1	15.1
ТРАНСПОРТ, СКЛАДИРАНЕ И ПОЩИ	5.9	6.1	4.3	4.9
ХОТЕЛИЕРСТВО И РЕСТОРАНТЪОРСТВО	5.4	5.2	3.8	3.7

СЪЗДАВАНЕ И РАЗПРОСТРАНЕНИЕ НА ИНФОРМАЦИЯ И ТВОРЧЕСКИ ПРОДУКТИ; ДАЛЕКОСЪОБЩЕНИЯ	2.3	2.9	0.7	0.7
ФИНАНСОВИ И ЗАСТРАХОВАТЕЛНИ ДЕЙНОСТИ	1.9	2.1	0.8	0.8
ОПЕРАЦИИ С НЕДВИЖИМИ ИМОТИ	0.3	0.4	0.8	0.8
ПРОФЕСИОНАЛНИ ДЕЙНОСТИ И НАУЧНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ	2.7	3.4	1.2	1.3
АДМИНИСТРАТИВНИ И СПОМАГАТЕЛНИ ДЕЙНОСТИ	2.8	3.7	5.6	4.7
ДЪРЖАВНО УПРАВЛЕНИЕ	7.6	7.4	5.4	5.3
ОБРАЗОВАНИЕ	6.3	6.1	7.9	8.3
ХУМАННО ЗДРАВЕОПАЗВАНЕ И СОЦИАЛНА РАБОТА	5.2	5.4	6.2	6.8
КУЛТУРА, СПОРТ И РАЗВЛЕЧЕНИЯ	1.3	1.4	1.0	0.9
ДРУГИ ДЕЙНОСТИ	1.8	2.1	1.6	1.4

Източник: Национален статистически институт

Образователната структура на населението се следи/отчита от НСИ само при преброяванията на населението, съответно последните официални данни са от 2011 г., като ситуацията към същата година е анализирана в Областната стратегия за развитие. Анализът показва, че действително областта изостава в темповете на образование: делът на населението с висше образование в областта е по-нисък от средния за страната, а този на населението със средно и с основно образование е по-висок от средния за страната. Дори делът на населението с висше образование в община Перник е по-нисък от средния за страната. 1,3% от населението с висше образование в страната живее в област Перник. Процентът на населението, завършило висше образование в областта, съотнесен към този в страната през 2011 г. възлиза на 73,2%.

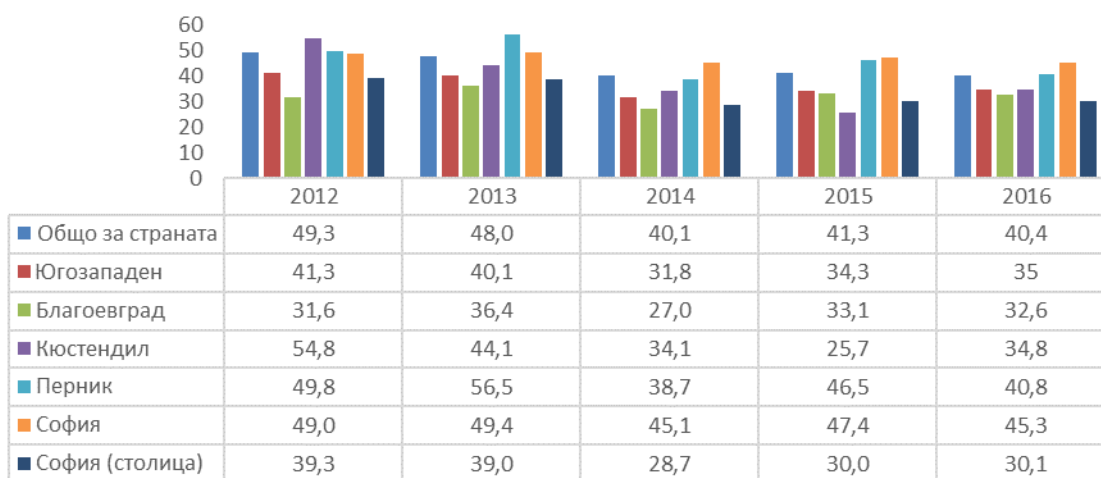
Фигура 15. Образователна структура на населението през 2011 г.

Източник: Национален статистически институт

Населението, живеещо в риск от бедност или социално изключване в област Перник през 2016 г. възлиза на 40,8% и намалява с 9% спрямо 2011 г. Стойността на показателя е съотнесима със средното за страната ниво – 40,4% през 2016 г. и намаление с 8,9% спрямо 2011 г. В рамките на ЮЗР в по-благоприятно положение са всички останали области, с изключение на Софийска област.

Фигура 16. Население в риск от бедност или социално изключване в периода 2012-2016 г. (%)

Източник: Национален статистически институт

Посочените данни не могат да бъдат съпоставени със заложената в Областната стратегия за развитие базова и целева стойност на индикатора „Процент от популацията изложена на риск от бедност или социално изключване“, тъй като не е ясно, каква изходна статистическа информация е използвана. Разгледаният тук индикатор „населението, живеещо в риск от бедност или социално изключване“ е комбиниран индикатор, който се отчита от НСИ и включва три показателя: риск от бедност, нисък интензитет на икономическа активност и материални лишения.

Демография и здраве

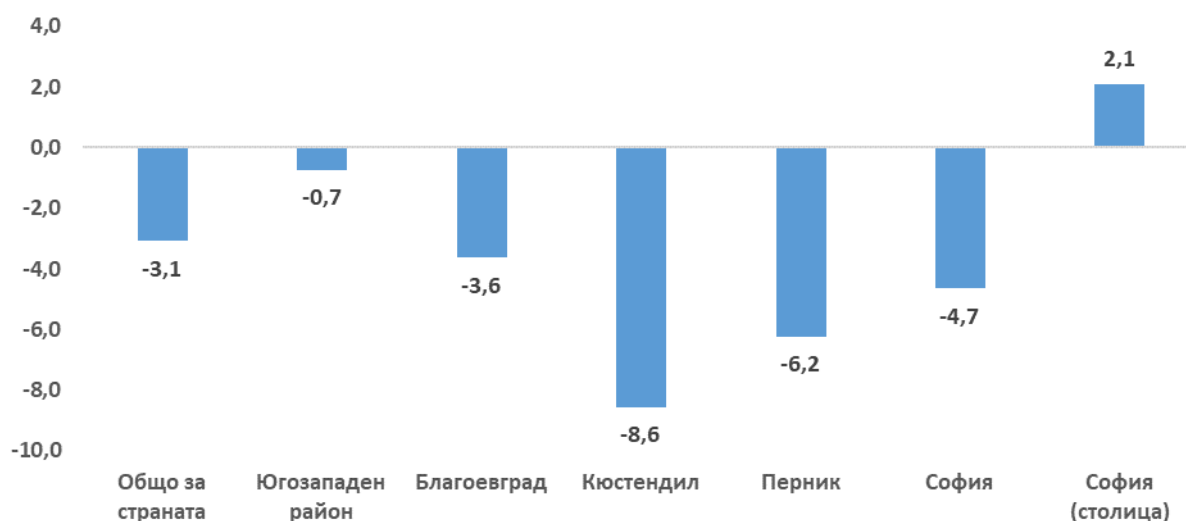
В ОСР са включени следните индикатори за проследяване на демографските процеси, протичащи в областта:

Индикатор	Информация от:	Базова стойност	Целева стойност
Коефициент на възрастова зависимост 65+	НСИ	33.8%	30%
Коефициент на възрастова зависимост	НСИ	51%	51%
Смъртност на 1000 души в популацията под 65 г.	НСИ	5.5	4

Детска смъртност на 1000 новородени	НСИ	0.05	0.05
Заболеваемост на деца до 18 г. от болести на дихателната система (на 1000)	НСИ	1232	600

Броят на населението на област Перник към 31.12.2016 г. възлиза на 123 770 души, което представлява 1,7% от населението на страната и 5,9% от населението на Югозападен район. Следвайки общата за страната тенденция на намаление броя на населението, в периода 2011-2016 г. населението на областта също намалява, но с двойно по-висок темп от средния за страната - с 6,2% при средно за страната – 3,1% (и за ЮЗР – 0,7%). Към края на разглеждания период, сред останалите области в ЮЗР, единствено област Кюстендил е с по-малък брой население и с по-висок темп на намаление на населението от област Перник.

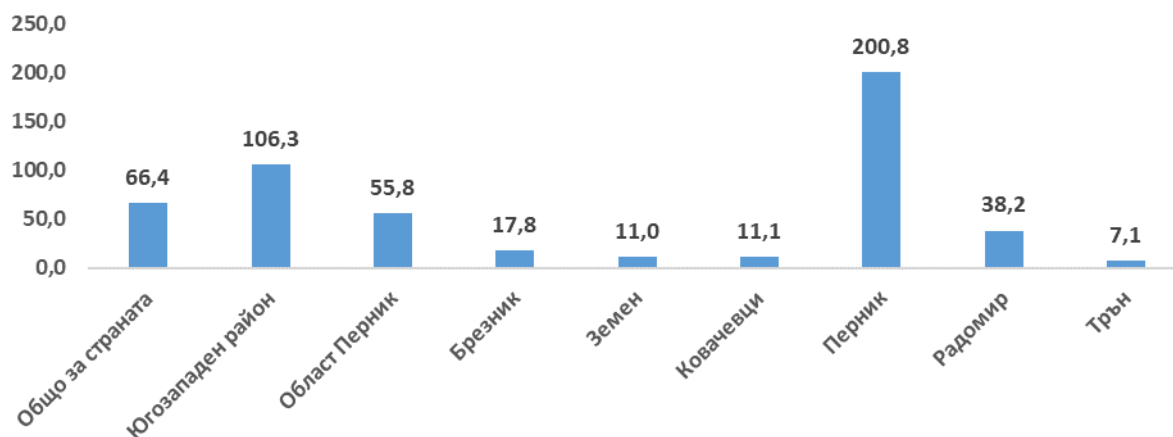
Фигура 17. Прираст на населението в периода 2011-2016 г. (%)

Източник: Национален статистически институт

Гъстотата на населението е по-ниска от средната за страната и за ЮЗР, като варира в широки граници в отделните общини – от 200,8 души/кв.км в община Перник до 7,1 души/кв.км в община Грън.

Фигура 18. Гъстота на населението към 31.12.2016 г. (души/кв.км)

Източник: Национален статистически институт

Близо 90% от населението на областта живее в общините Перник и Радомир – съответно 90 195 души (72,9%) и 18 939 души (15,3%) към 31.12.2016 г. В периода 2011-2016 г. най-голямо и по-високо от средното за областта е намалението на населението в общините Радомир – 8,2% и Земен – 7,3%.

Таблица 16. Брой и прираст на населението в общините в област Перник в периода 2011-2016 г. (бр., %)

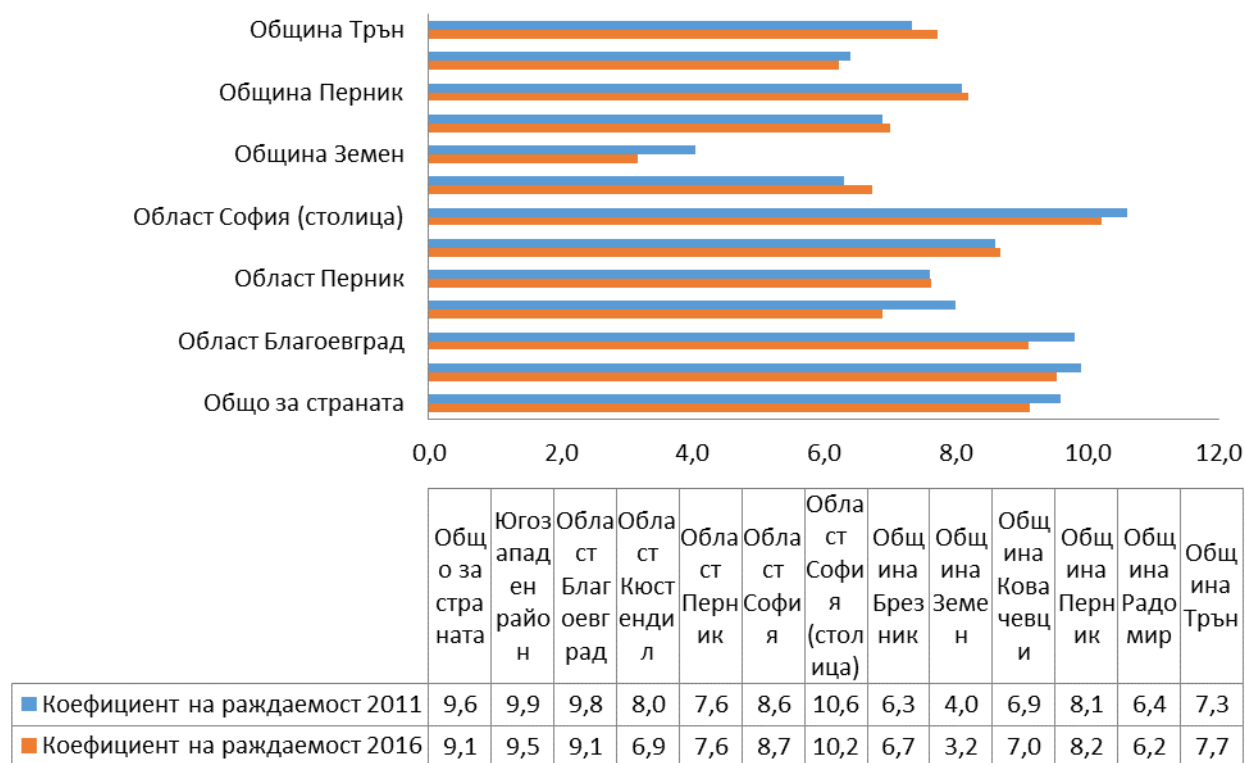
	2011	2012	2013	2014	2015	2016	Изменение 2016/2011
Област Перник	131987	130240	128696	127048	125456	123770	-6.2
Брезник	6812	6662	6581	6492	6455	6391	-6.2
Земен	2717	2635	2582	2659	2610	2520	-7.3
Ковачевци	1596	1573	1582	1560	1760	1714	7.4
Перник	96145	95043	93890	92544	91240	90195	-6.2
Радомир	20631	20274	19985	19763	19322	18939	-8.2
Трън	4086	4053	4076	4030	4069	4011	-1.8

Източник: Национален статистически институт

Коефициентът на раждаемост в област Перник в периода намалява – тенденция, характерна за цялата страна. Намалението за област Перник е с 0,6‰, малко по-високо от средното за страната и за ЮЗР (0,4‰). През 2016 г. отрицателната тенденция е прекъсната и коефициентът на раждаемост на областно ниво се увеличава с 0,6‰ и достига стойността си от 2011 г. – 7,6‰. Въпреки това, областта е с една от най-ниските стойности на коефициента на раждаемост в рамките на ЮЗР (след област Кюстендил). В рамките на областта, с най-висок коефициент на раждаемост, но също

по-нисък от средния за страната, към 31.12.2016 г. са общините Перник – 8,2‰ и Трън - 7,7‰.

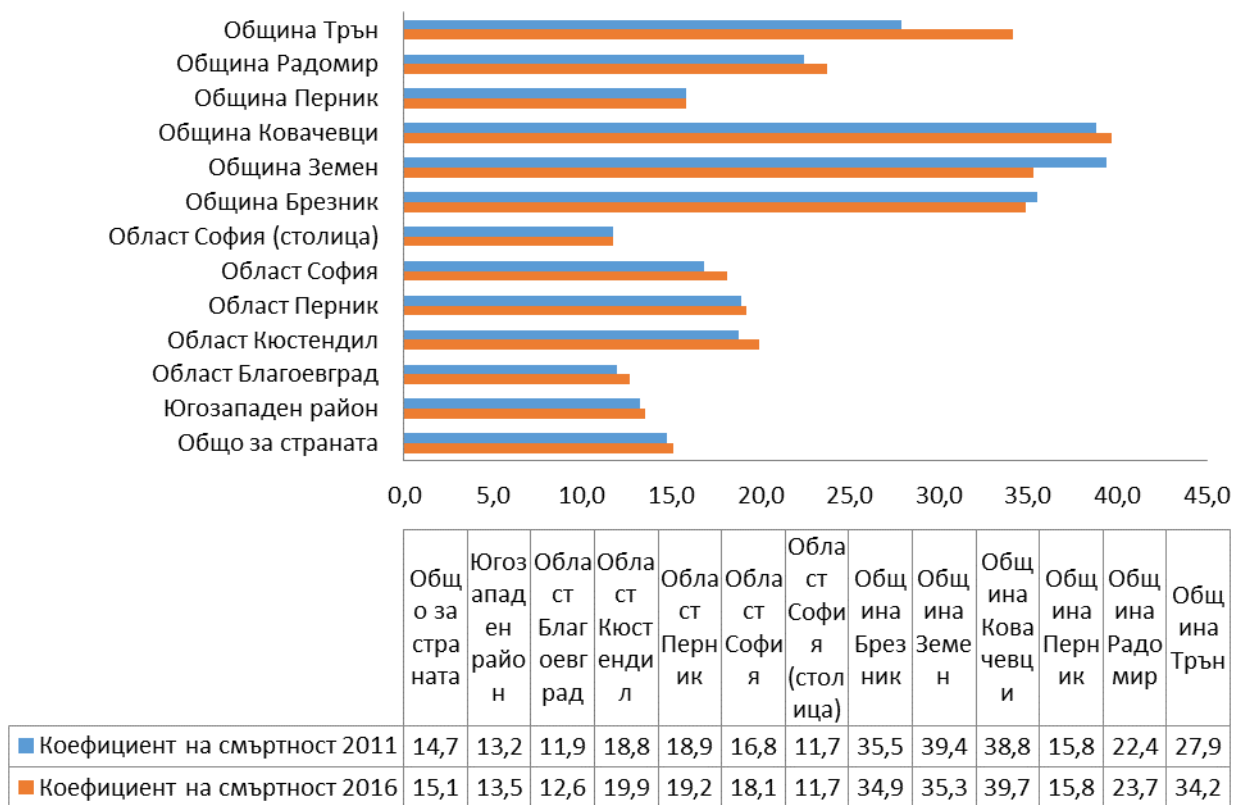
Фигура 19. Коефициент на раждаемост през 2011 г. и 2016 г. (‰)

Източник: Национален статистически институт

Коефициентът на смъртност в областта в периода 2011-2016 г. варира в границите на 18,4‰ през 2013 г. до 19,4‰ през 2015 г., като през 2016 г. намалява с 0,2‰ на годишна база. Като цяло, за периода 2011-2016 г. коефициентът на смъртност нараства и средно за страната, както и средно за ЮЗР. Нарастването в областта е с 0,3‰ – най-ниско сред областите в ЮЗР, с изключение на област София (столица). Все пак, област Перник остава с висок коефициент на смъртност в сравнение с областите в ЮЗР, най-високия след област Кюстендил.

Фигура 20. Коефициент на смъртност през 2011 г. и 2016 г. (‰)

Източник: Национален статистически институт

Основна причина за намаление броя на населението в областта е **отрицателният естествен прираст**, който през 2016 г. достига минус 11,6% и е по-висок от средния за страната (минус 6,0%) и за района (минус 4,0%). Все пак, през 2016 г., сравнено на годишна база, отрицателната стойност на коефициента на естествен прираст в областта намалява с 0,8%. Сред областите в ЮЗР, в началото на разглеждания период област Перник е с най-нисък естествен прираст, докато във втората половина на периода област Кюстендил „изпреварва“ област Перник по този показател.

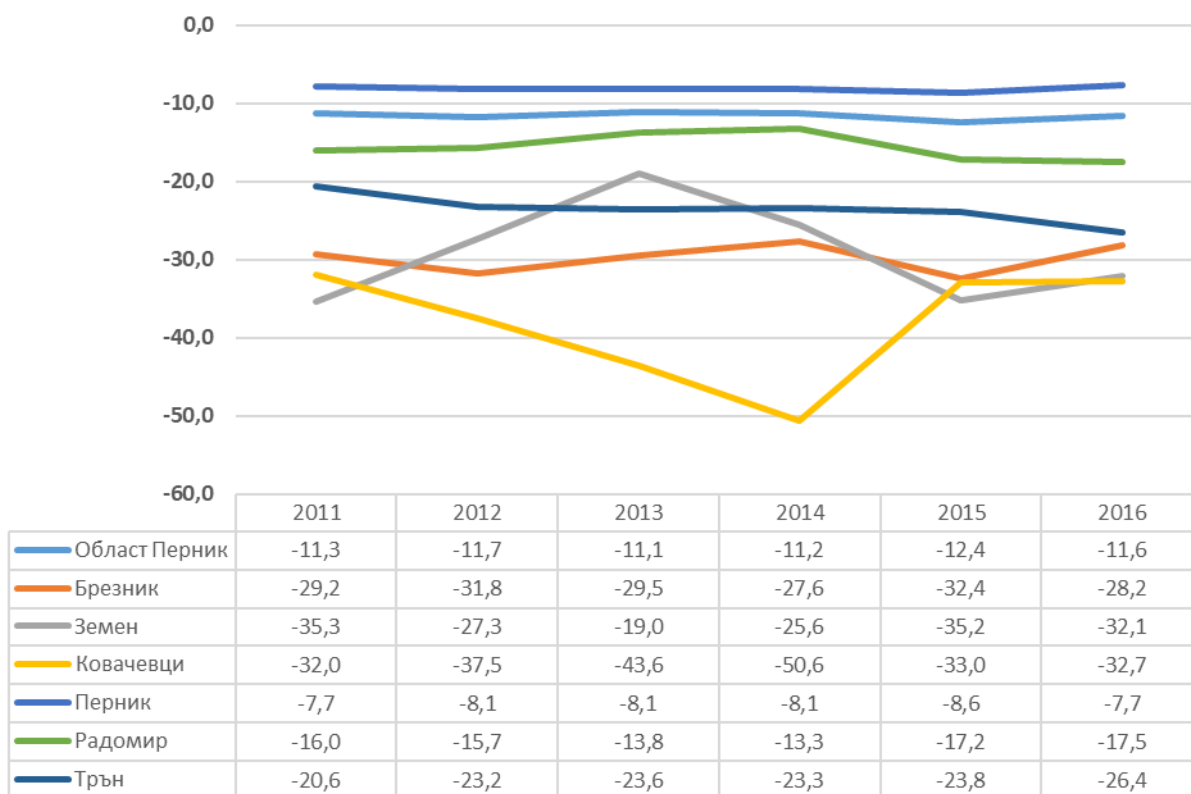
Таблица 17. Коефициент на естествен прираст в периода 2011-2016 г. (%)

	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Общо за страната	-5.1	-5.5	-5.2	-5.7	-6.2	-6.0
Югозападен район	-3.3	-3.7	-3.7	-3.6	-4.1	-4.0
Благоевград	-2.1	-2.6	-2.7	-3.6	-3.5	-3.5
Кюстендил	-10.8	-11.5	-11.4	-11.4	-12.2	-13.0
Перник	-11.3	-11.7	-11.1	-11.2	-12.4	-11.6
София	-8.2	-8.5	-8.2	-9.1	-9.7	-9.4
София (столица)	-1.1	-1.4	-1.5	-1.2	-1.7	-1.5

Източник: Национален статистически институт

В рамките на област Перник, в най-благоприятна позиция е община Перник, с естествен прираст минус 7,7% през 2016 г., като стойността е по-висока от средната за страната. С най-високи стойности на отрицателния естествен прираст са общините Ковачевци и Земен, следвани от общините Брезник и Трън. Като цяло, в общините Брезник, Земен, Ковачевци и Перник коефициентът нараства до 2014-2015 г., като след това спада и през 2016 г. се връща около стойностите от 2011 г. или малко по-ниско. В общините Радомир и Трън най-силното нарастване на коефициента е през 2015 г. и 2016 г.

Фигура 21. Коефициент на естествен прираст в общините в област Перник в периода 2011-2016 г. (%)

Източник: Национален статистически институт

Коефициентът на механичен прираст в област Перник в периода 2011-2016 г. е отрицателен и варира в границите на минус 0,1% през 2015 г. и минус 1,9% през 2016 г. В рамките на областта, положителен коефициент се наблюдава в по-малките общини - Ковачевци, Брезник, Трън и Земен (в някои от разглежданите години). Отрицателен и по-висок от средния за областта е механичният прираст в общините Перник и Радомир.

Таблица 18. Коефициент на механичен прираст в периода 2011-2016 г. (%)

	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Общо за страната	-0.7	-0.3	-0.2	-0.3	-0.6	-1.3
Област Благоевград	-3.2	-3.2	-3.8	-4.5	-5.3	-4.5
Област Кюстендил	-3.2	-4.8	-7.8	-6.7	-3.2	-7.8
Област Перник	-1.6	-1.7	-0.8	-1.7	-0.1	-1.9
Област София	0.1	-1.1	-1.7	-2.7	5.6	-2.9
Област София (столица)	4.8	5.8	7.1	6.4	4.2	4.4
Община Брезник	5.6	9.3	17.2	13.9	26.6	18.2
Община Земен	11.0	-3.8	-1.5	54.5	16.5	-3.6
Община Ковачевци	20.7	22.9	49.3	36.5	146.6	5.8
Община Перник	-3.8	-3.5	-4.2	-6.5	-5.7	-3.9
Община Радомир	2.0	-1.9	-0.7	2.0	-5.6	-2.7
Община Трън	4.7	15.1	29.2	11.9	33.4	12.0

Източник: Национален статистически институт

Перспективата за влошаване на възрастовата структура в област Перник е видна и в показателя „коэффициент на възрастова зависимост“ (отношение на населението на възраст под 15 и на 65 и повече години към населението на възраст от 15 до 64 години). В периода 2011-2016 г. коефициентът се влошава/нараства с 6,4% и достига 57,6%, като съответно се отдалечава и от целевата стойност, заложена в Областната стратегия за развитие – 51%. Тенденцията средно за страната и за ЮЗР също е към нарастване, в малко по-слаба степен – съответно с 5,9% и с 5,5%. На вътрешнорегионално ниво, към 31.12.2016 г. коефициентът на възрастова зависимост единствено в област Кюстендил е по-висок от този в област Перник.

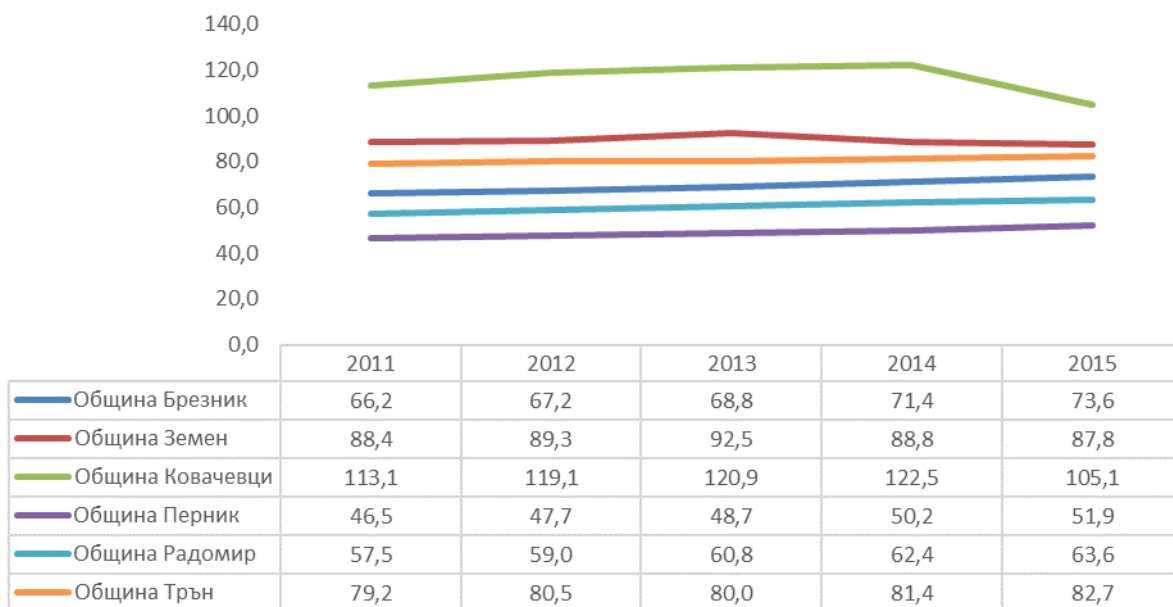
Таблица 19. Коефициент на възрастова зависимост в периода 2011-2016 г. (%)

	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Общо за страната	47.5	48.7	50.0	51.2	52.4	53.4
Югозападен район	43.2	44.3	45.3	46.5	47.6	48.7
Благоевград	43.6	44.5	45.5	46.5	47.8	49.0
Кюстендил	53.8	55.4	57.2	59.1	60.7	62.1
Перник	51.2	52.4	53.6	55.1	56.7	57.6
София	51.8	52.8	54.1	55.2	56.0	57.0
София (столица)	39.8	41.0	42.0	43.1	44.3	45.3

Източник: Национален статистически институт

В рамките на област Перник, с много висок коефициент на възрастова зависимост е община Ковачевци – 105,1%, следвана от община Земен – 87,8% и община Трън – 82,7%, а с по-нисък от средния за страната коефициент е община Перник – 51,9%.

Фигура 22. Коефициент на възрастова зависимост в общините в област Перник в периода 2011-2016 г. (%)

Източник: Национален статистически институт

Отношението на населението на възраст 65 и повече години към населението на възраст от 15 до 64 години в област Перник към 31.12.2016 г. е 38,8% - по-висок от средния за страната със 7% и от средния за района – с над 10%. В периода 2011-2016 г. коефициентът нараства – с 5% за 6-годишния период 2011-2016 г.; нарастването средно за страната е с 4%, а за ЮЗР – с 3,2%. Заложената в Областната стратегия за развитие стойност на коефициента към 2020 г. е по-ниска от базовата (33,8%) и възлиза на 30%. Видно е, че в периода 2011-2016 г. област Перник върви в обратна посока (на нарастване на коефициента).

Таблица 20. Отношение на населението на възраст 65 и повече години към населението на възраст от 15 до 64 години в периода 2011-2016 г.

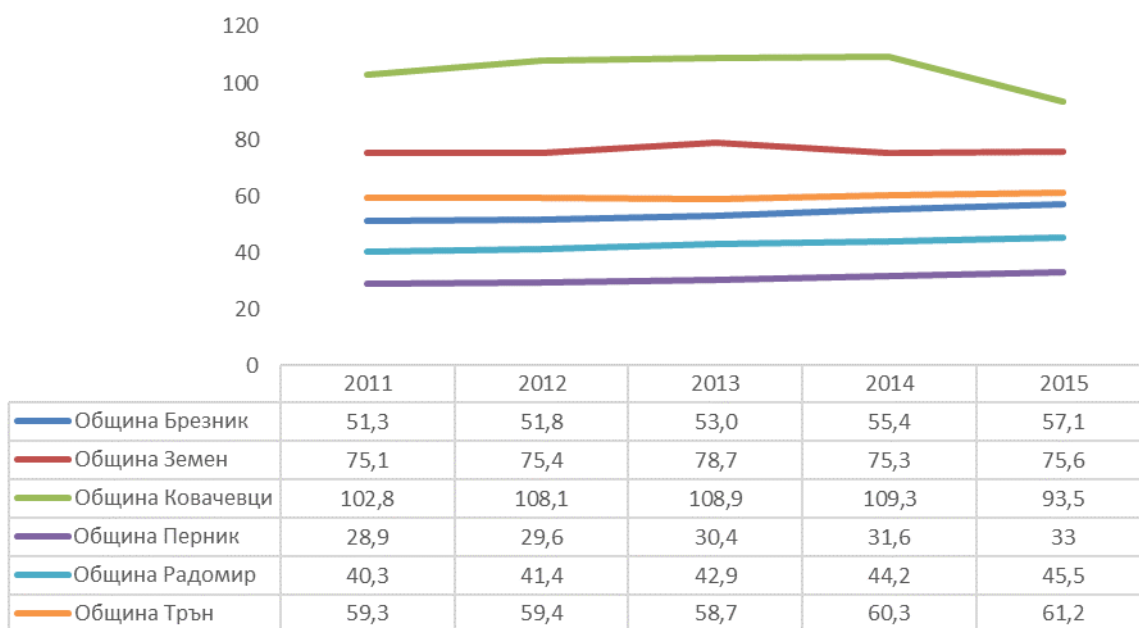
	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Общо за страната	27.8	28.5	29.3	30.2	31.1	31.8
Югозападен район	24.9	25.4	26.0	26.7	27.5	28.1
Благоевград	23.5	24.0	24.7	25.6	26.5	27.5
Кюстендил	36.1	37.2	38.6	40.2	41.7	42.8

Перник	33.8	34.6	35.5	36.8	38.2	38.8
София	31.4	32.1	33.2	34.2	35.1	35.9
София (столица)	22.2	22.7	23.1	23.7	24.3	24.8

Източник: Национален статистически институт

И при този показател, с много високи стойности, по-високи от средните за областта и страната, са общините Ковачевци – 93,5% през 2016 г. и Земен – 75,6%.

Фигура 23. Отношение на населението на възраст 65 и повече години към населението на възраст от 15 до 64 години в общините в област Перник в периода 2011-2016 г.

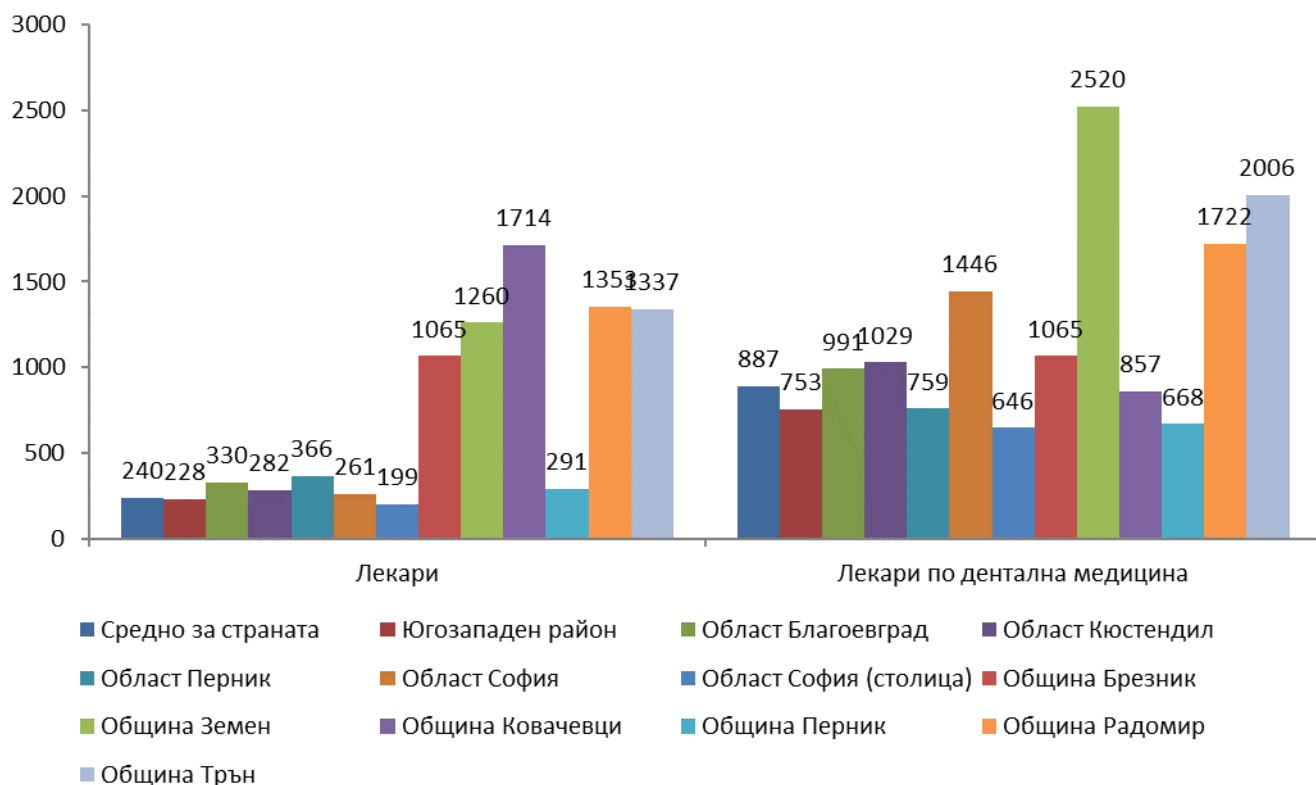
Източник: Национален статистически институт

Нивото на **системата за здравеопазване** в областта е сравнително ниско. Към 31.12.2015 г. на територията на областта функционират общо 38 здравни и лечебни заведения с общ капацитет 519 легла (92% от които в заведения за болнична помощ), което представлява около 1% от болничните легла общо в страната. В сравнимост, на 100 хил. души в областта се падат 385,4 легла, докато средно за страната този коефициент е 731,3 легла.

Населението на област Перник е сравнително ниско покрито от здравна инфраструктура - броят на лекарите в областта през 2015 г. е 336, като на 10 хил. души се падат 26,8 лекари в лечебните и здравните заведения при средно за страната съотношение – 40,6 лекари.

По показателя брой пациенти на лекар, областта е над средното за страната и за ЮЗР ниво – 366 пациенти на лекар при средно за страната – 240 и средно за ЮЗР - 228.

Фигура 24. Население на един лекар и на един лекар по дентална медицина към 31.12.2015 г. (бр.)

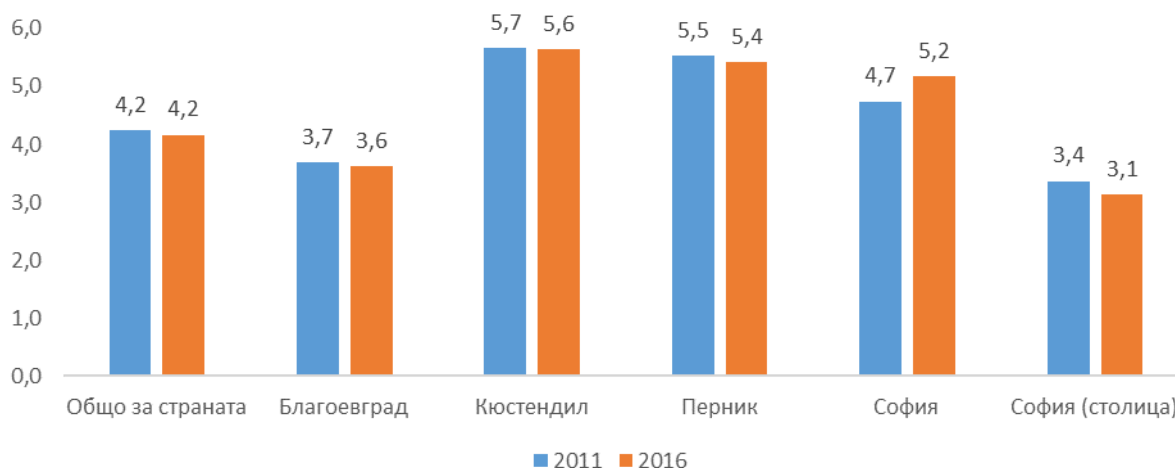
Източник: Национален статистически институт

Докато позицията на областта в рамките на ЮЗР дава сравнително лесен достъп до най-добрите в страната болнични заведения, това е ресурс, който не може да замени покритието на здравната система на местно ниво. На практика, във всички общини, с изкл. на община Перник, на един лекар се падат над 1000-1300 пациенти (в община Ковачевци цялото население се обслужва от 1 лекар).

Смъртността на 1000 души от населението под 65 г. през 2016 г. в област Перник възлиза на 5,4‰ и намалява с 0,1‰ в сравнение с 2011 г. Показателят е с по-висока стойност от средната за страната – 4,2‰ през 2016 г. и сред най-високите в ЮЗР (след област Кюстендил). *В случай че тенденцията се запази същата и в периода до 2020 г., достигането на целевата стойност на индикатора „Смъртност на 1000 души в популацията под 65 г.“ - 4‰ ще е практически невъзможно.* Колебанията в

стойностите на показателя са минимални и средно за страната, както и в рамките на ЮЗР.

Фигура 25. Смъртност на 1000 души от населението под 65 г. през 2011 г. и 2016 г. (‰)

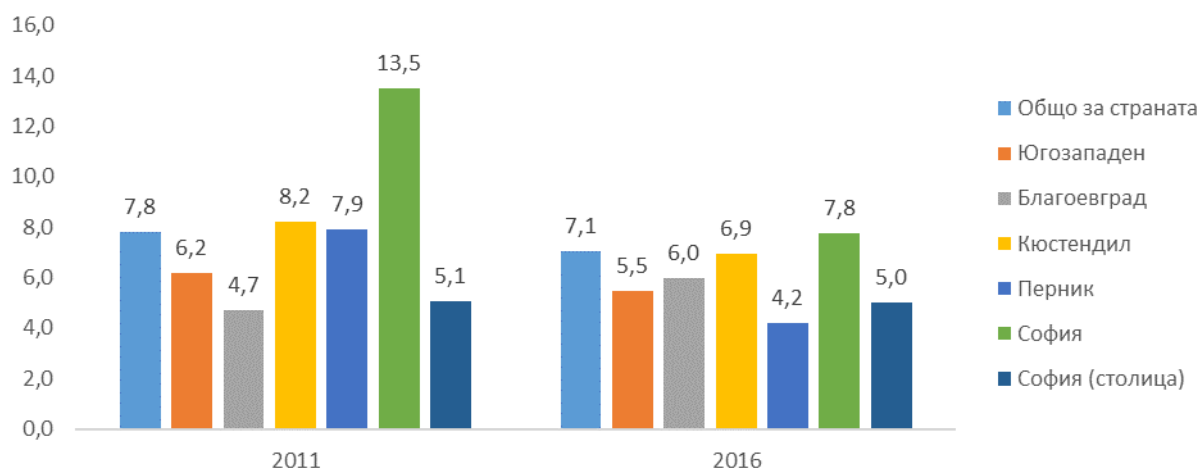
Източник: Национален статистически институт

Нивото на детска грижа в здравната система, от друга страна, е устойчиво по-добро от средното за страната.

Относно показателя „детска смъртност на 1000 новородени“ в Областната стратегия за развитие на област Перник 2014-2020 е заложена една и съща базова и целева стойност – 0,05, но не е посочена мерната единица.

Детската смъртност на 1000 новородени в периода 2011-2016 г. в област Перник намалява почти двойно – от 7,9‰ през 2011 г. на 4,2‰ през 2016 г. През 2011 г. стойността за област Перник е почти същата като средната за страната - 7,8‰, докато през 2016 г. детската смъртност на 1000 новородени в областта е по-ниска от средната за страната - 7,1‰ и средната за ЮЗР – 5,5‰ (най-ниска сред всички области в района).

Фигура 26. Детска смъртност на 1000 новородени през 2011 г. и 2016 г.

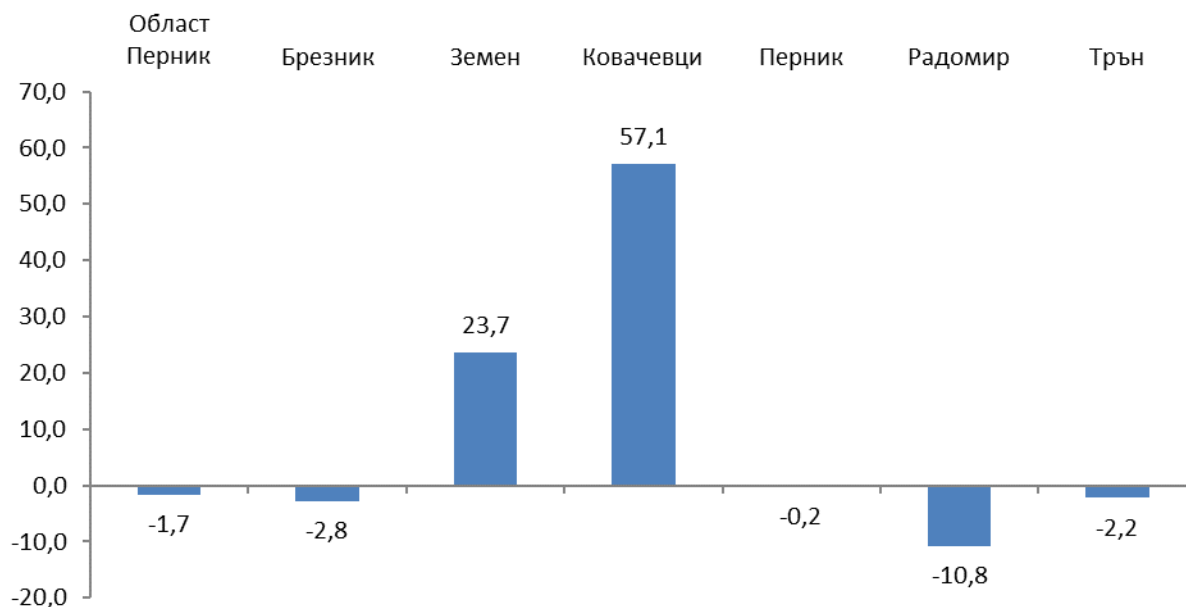

Източник: Национален статистически институт

Системата от образователни институции в областта на ниво средно образование е сравнително добре развита: към 31.12.2015 г. на територията на областта работят 32 общообразователни училища, 9 професионални гимназии, 1 специално училище и 1 спортно училище. Основно инфраструктурата е съсредоточена в община Перник, но във всяка от общините в областта има поне едно общообразователно училище.

През учебната 2015/2016 г. в Перник следват 216 студенти, което е най-ниският брой от 2012 г. насам и най-ниският въобще сред областите, които предлагат висше образование.

Фигура 27. Ученици в общообразователните училища в общините в област Перник – прираст 2015/2016 уч.г. спрямо 2011/2012 уч.г. (%)

Източник: Национален статистически институт

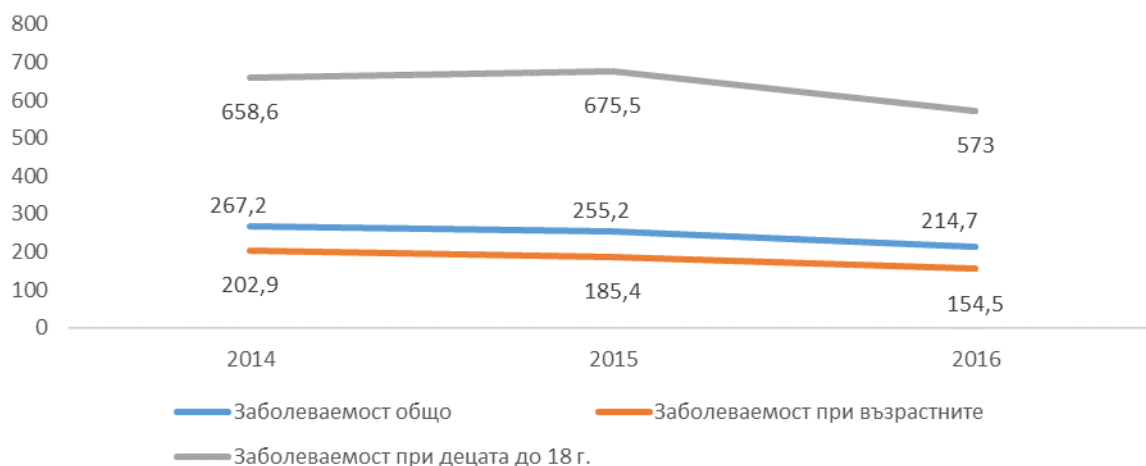
В периода 2011-2016 г. най-значително намаление на учащите в общообразователните училища се наблюдава в община Радомир, следвана от община Брезник и Трън. Учащите в училища за придобиване на III степен професионална квалификация в областта също спадат с 30%.

Наличните места в детските градини в областта покриват почти 100% от нуждите на населението. В едно с тенденцията за застаряване на населението и обезлюдяване на малките общини, там се наблюдава наличие на повече места от деца, които ги посещават.

Училищното образование в област Перник се характеризира с по-добри от средните за страната показатели за включване и задържане на населението в образователния процес. През последните две години нетният коефициент на записване на населението в V–VIII клас постепенно се увеличава и през 2015 г. вече е малко над общия за страната – 78,3%. Относителният дял на второгодниците (0,7%) и на отпадналите от основно и средно образование (2,3%) е традиционно по-нисък от средните за страната нива. През повечето години учениците от областта постигат малко по-ниски от средните резултати на държавните зрелостни изпити по български език и литература. През 2016 г. средната оценка е „добър“ 4,06 при „добър“ 4,17 за страната. В същото време делът на неуспешно положилите изпита в област Перник е 8,3% при 8,7% на национално ниво.

В сравнение с периода 2008-2011 г., заболяемостта от болести на дихателната система в периода 2014-2016 г. и при децата, и при възрастните намалява.

Фигура 28. Заболеваемост на 1000 души от болести на дихателната система в област Перник в периода 2014-2016 г.

Източник: Национален статистически институт

През 2011 г. заболяемостта от болести на дихателната система при възрастните е 335 души на 1000, докато през 2016 г. 154,5 души от 1000 боледуват от болести на дихателната система. При децата до 18 г. показателят спада от 1232 души през 2011 г. на 573 души на 1000 през 2016 г. Здравните проблеми (болестите на дихателната система) не са толкова остър проблем, както през 2011 г. Може да се заключи, че проблемът не се задълбочава. Заложената в ОСП целева стойност по този показател – 600 души на 1000 при децата на възраст до 18 г., е достигната.

Културният живот в област Перник се характеризира с нисък интензитет. В съотношение с броя на местното население през 2015 г. област Перник регистрира втората най-ниска средногодишна посещаемост на театрите (83 посещения на 1000 души) след Велико Търново (71 посещения на 1000 души) при средно ниво за страната от 302 посещения на 1000 души. Посещаемостта на библиотеките намалява и е 2,2 пъти по-ниска от тази за страната – 583 посещения на 1000 души през 2015 г.

Позитивни тенденции се наблюдават единствено по отношение на броя на посещенията, регистрирани от музеите в областта. Те достигат 58 700 през 2015 г., което прави по 466 посещения на 1000 души, но посещаемостта все още е по-ниска от

тази за страната – 664 посещения на 1000 души. Перник е една от петте области в страната, в които и през 2015 г. няма кино.

Достъпност

В ОСР са включени следните индикатори за проследяване на инфраструктурното развитие на областта:

Индикатор	Информация от:	Базова стойност	Целева стойност
Дял на третокласните пътища в общата пътна мрежа	НСИ	72.5%	69%
Дял на жилищата с достъп до Интернет	НСИ	37.1%	60%
Дял на жилищата с достъп до широколентова връзка	НСИ	-	60%

Към 31.12.2016 г. общата дължина на Републиканската **пътна мрежа** на територията на област Перник възлиза на 574 км и включва 15 км – автомагистрала, 80 км - пътища от I клас, 66 км - пътища от II клас и 413 км - пътища от III клас и пътни връзки при кръстовища и възли. В периода 2011-2016 г. в статистическо отношение се наблюдава по-значително изменение през 2013 г. спрямо 2012 г. само по отношение на дължината на автомагистралите, което се дължи на пускането в експлоатация през 2013 г. на отсечката Долна Диканя – Дупница от автомагистрала „Струма“.

Гъстотата на пътната мрежа в област Перник е най-висока от областите в ЮЗР – 243 км/1000 кв.км. По-висока свързаност в страната се наблюдава единствено в област Габрово.

Таблица 21. Дължина на републиканската пътна мрежа в област Перник в периода 2011-2016 г. (км)

	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Пътища общо	568	567	576	576	577	574
Автомагистрала	10	9	17	17	17	15
Първокласни	80	80	79	79	80	80
Второкласни	66	66	66	66	66	66
Третокласни пътища и пътни връзки при кръстовища и възли	412	412	414	414	414	413

Източник: Национален статистически институт

По данни на АПИ за 2015 г. в добро състояние са 49,2% от пътищата в обхвата на РПМ в област Перник, като показателят е без особено изменение спрямо предходната година

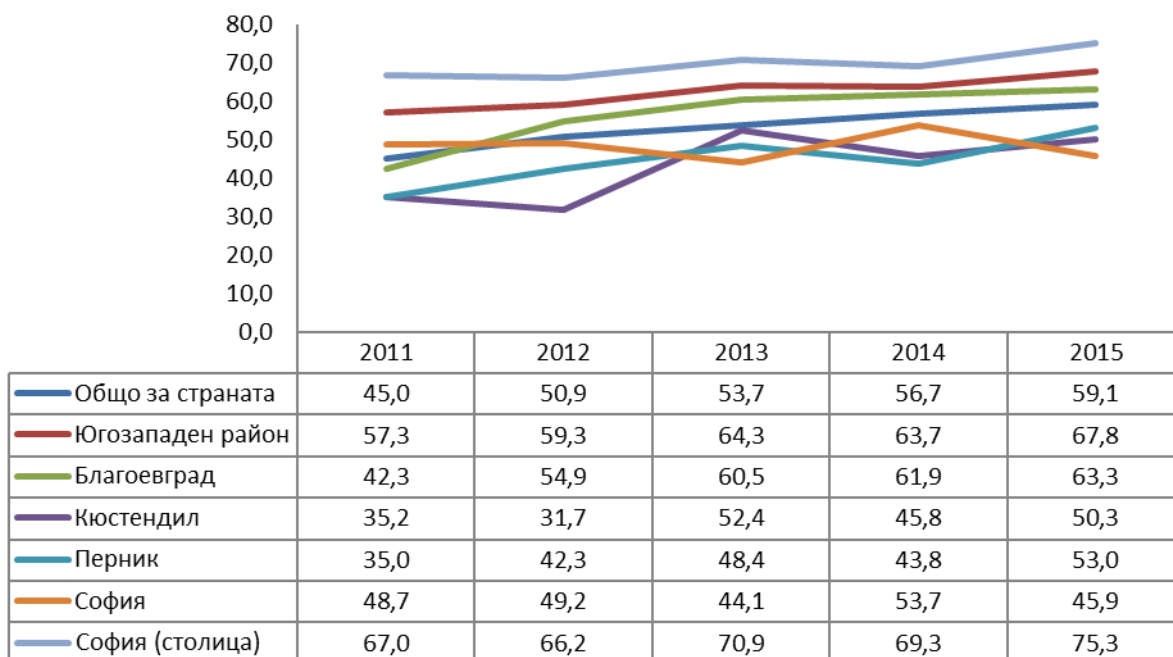
(49,5%). Откриването на автомагистрала „Люлин“ (19 км) през 2011 г. и на Лот 1 от автомагистрала „Струма“ (16 км) през 2013 г. повишиха значително нивото на транспортна обслуженост в областта. Гъстотата на пътища от висок клас е 40 км/1000 кв.км.

Съгласно последни статистически данни за 2016 г., делът на автомагистралите и пътищата първи клас в пътната мрежа на областта е 16,6%, на пътищата втори клас – 11,5%. Третокласните пътища съставляват най-голям дял – 72% от републиканската пътна мрежа в област Перник (намаление с 0,5% спрямо 2011 г.) *С оглед постигане на заложената в Областната стратегия за развитие целева стойност от 69% дял на третокласните пътища в областта в общата пътна мрежа, са необходими целенасочени мерки за рехабилитация на пътни участъци в областта.*

В периода 2011-2015 г. делът на **домакинствата с достъп до широколентов интернет** в област Перник нараства с 18% и към 31.12.2015 г. 53% от домакинствата в областта са осигурени с широколентова интернет връзка. Въпреки бързите темпове на нарастване – с 5-6% годишно, областта изостава от средното за страната и за ЮЗР ниво – съответно 59,1% и 67,8% през 2015 г., като това се дължи предимно на изключително голямото покритие на широколентов достъп в столицата. На вътрешнорегионално ниво, в по-неблагоприятна позиция от област Перник са областите Кюстендил и Софийска.

Достигането на заложената в Областната стратегия за развитие целева стойност на индикатора „дял на жилищата (домакинствата) с достъп до широколентова връзка“ в размер на 60% е възможно да бъде достигната и преди 2020 г. при запазване на същите темпове на растеж на показателя в областта – 5-6% годишно.

Фигура 29. Дял на домакинствата с широколентов достъп до интернет в периода 2011-2016 г. (%)

Източник: Национален статистически институт

Много е важно да се отбележат разликите на ниво общини – в общините Ковачевци, Земен и Трън интернет покритието е ниско – това са територии в рамките на областта, почти откъснати от технологиите, което в перспектива пречи да бъдат посрещнати бъдещите предизвикателства и възможности, като електронно здравеопазване, застаряващо население, образование, електронно управление и информираност.

Основните статистически показатели за **обслуженост на населението от екологична инфраструктура** в област Перник се запазват на близки нива в периода 2011-2015 г.

Делът на населението от областта, свързано с обществено водоснабдяване, нараства с 0,5% и към 31.12.2015 г. възлиза на 98,5%. Въпреки това, стойността е по-ниска от средната за страната и за ЮЗР - съответно 99,3% и 99,2%. Населението, свързано с обществена канализация също нараства – с 2,6% и достига 78,9% през 2015 г. – показателят средно за страната е по-нисък – 75,5%, а за ЮЗР – по-висок – 89,5%. Високата урбанизация на област Перник създава предпоставки за по-лесното свързване на голяма част от населението с канализационната мрежа. През 2014 г. и 2015 г. на територията на областта няма население с режим на водоснабдяване.

Делът на обслужваното от системата за организирано сметосъбиране население в областта е на относително добро ниво – 99,3% към 31.12.2015 г., но все пак, под средното за страната и района ниво (99,6% в страната и 99,7% в ЮЗР).

Таблица 22. Обслуженост на населението от екологична инфраструктура през 2011 г. и 2015 г. (%)

	2011				2015			
	Население, свързано с обществено водоснабдяване	Население на режим на водоснабдяване	Население, свързано с обществена канализация	Дял на обслужваното население от системи за организирано сметосъбиране - %	Население, свързано с обществено водоснабдяване	Население на режим на водоснабдяване	Население, свързано с обществена канализация	Дял на обслужваното население от системи за организирано сметосъбиране - %
Общо за страната	99,2	3,0	74,1	98,9	99,3	1,7	75,5	99,6
Югозападен	99,1	0,8	88,2	99,3	99,2	1,8	89,5	99,7
Благоевград	95,7	0,0	77,7	98,7	96,2	0,0	80,9	99,0
Кюстендил	99,5	0,0	75,2	98,7	99,4	1,0	75,1	98,7
Перник	98,3	1,2	78,9	99,1	98,5	0,0	78,9	99,3
София	99,1	6,2	75,0	96,8	99,3	15,5	77,2	99,6
София (столица)	100,0	0,0	95,6	100,0	100,0	0,0	96,1	100,0

Източник: Национален статистически институт

Мониторинг на интеграцията на глобалните екологични въпроси

С цел мониторинг на интеграцията на глобалните екологични въпроси в стратегическите документи за регионално развитие, съгласно Практически насоки на МРРБ за интеграция на глобалните екологични цели в процеса на актуализация на Областните стратегии за развитие (м.септември 2010 г.), в Областната стратегия за развитие на област Перник 2014-2020 са заложили съответстващи индикатори. Индикаторите са идентични на тези, които се използват и в Регионалния план за развитие на Югозападен район (където са обединени под общото наименование „глобални екологични индикатори“). С тези индикатори се отчитат резултатите от прилагането на трите Конвенции на ООН от Рио де Жанейро - съответно за биоразнообразието, промените в климата и опустиняването и проследяването им дава информация за състоянието на околната среда в областта.

Относителен дял на антропогенно натоварените територии (инфраструктура, селища, промишлени обекти)

Информационната осигуреност на индикатора е по данни от проекта CORINE Landcover (Земно покритие), който през 2013-2014 г. е в процес на изпълнение. Към момента на изготвяне на междинната оценка окончателните данни не са предоставени

от ИАОС. Поради инертността на данните по-долу е поместена информация от проекта CORINE Landcover за 2006 г.

Стойността на индикатора за област Перник е 6,11% - по-висока от средната за страната (5,02%) и една от най-високите в ЮЗР – след област София (столицата) – 20,68%. *Изходната стойност в Областната стратегия за развитие възлиза на 9,47%, но не е посочено коя година е взета за базова.*

Съотношение между горските, земеделските и урбанизираните територии

Съотношението между горските, земеделските и урбанизираните територии за област Перник през 2015 г. е 40,5%:51%:6,1%. Делът на урбанизираните територии е по-висок от средния за ЮЗР (4,4%) и средния за страната (4,5%); делът на земеделските територии е по-висок от средния за района (44%), но по-нисък от средния за страната (58,2%), а при горските територии – съотношението е обратното (49,6% за ЮЗР и 34,7% за страната). В границите на област Перник най-много са земеделските територии в община Радомир, горските – в община Грън и урбанизираните – в общините Перник и Радомир. *В сравнение със заложените базови стойности в Областната стратегия за развитие, към 2015 г. увеличението на горските територии е с близо 2%, а на земеделските и на урбанизираните – с по около 0,5%.*

Емисии на парникови газове (приравнени към CO₂ еквивалент) на жител от населението

Данните за емисиите в атмосферата на национално ниво се поддържат от Изпълнителната агенция по околна среда. ИАОС изготвя ежегодни национални доклади за инвентаризация на емисиите на парникови газове по източници и поглътители.

Данните за общите емисии за 2015 г. са представени по-долу в частта, отнасяща се до отчитане на индикаторите по Стратегия „Европа 2020“ – индикатор „Недопускане увеличаване нивата на парникови газове (GHG) извън обхвата на ЕСТЕ с повече от 20% до 2020 г. спрямо 2005 г. (Съкращаване на емисиите на CO₂)“.

Отнесени към човек от населението за страната, емисиите на парникови газове за 2015 г. са 8,5 т. CO₂-екв./ч, като се регистрира нарастване с 0,5 т. CO₂-екв./ч спрямо 2014 г. Въпреки това стойността е близка до средногодишната за този показател от средата на 90-те години на 20-ти век до днес.

Следва да се отбележи, че изчисленията на емисиите на парникови газове се извършват на национално ниво и ИАОС не разполага с данни за районите от ниво 2 и областите, поради което отчитане на динамиката на индикатора на тези териториални нива не може да бъде извършено.

Разходи за дълготрайни материални активи с екологично предназначение

Към края на 2015 г. дълготрайните материални активи с екологично предназначение в област Перник възлизат на 112 790 хил. лв., като на годишна база се регистрира нарастване от 17,4%, по-ниско от средното за страната и областта – съответно 21,6% и 20,7%. Нарастването на разходите за ДМА с екологично предназначение в областта спрямо 2011 г. е с 85% - най-високо в ЮЗР. Въпреки това, към края на 2015 г. в област Перник се намират едва 1,4% от дълготрайните материални активи с екологично предназначение в страната и 6,6% от дълготрайните материални активи с екологично предназначение в района, с което областта се нарежда на последно място сред останалите области в ЮЗР. Следва да се отбележи, че по този индикатор областта е достигнала и надвишила в пъти заложената в Областната стратегия за развитие целева стойност от 35 млн. лв.

Таблица 23. Наличност на дълготрайни материални активи с екологично предназначение за периода 2011-2015 г. (хил. лв., %)

	2011	2012	2013	2014	2015	Прираст 2015/2011	Прираст 2015/2014
България	4696299	4948477	5871089	6616984	8343100	77.7	26.1
Югозападен	1655734	1234808	1676198	1403631	1707895	3.2	21.7
Благоевград	104228	112601	143684	146610	184418	76.9	25.8
Кюстендил	84845	96557	107819	128078	141663	67.0	10.6
Перник	60963	61431	103938	96038	112790	85.0	17.4
София	256145	284789	322665	361227	459199	79.3	27.1
София (столица)	1149553	679430	998092	671678	809825	-29.6	20.6

Източник: Национален статистически институт

Разходи за дълготрайни материални активи с екологично предназначение на човек от населението

Наличността на ДМА с екологично предназначение на човек от населението в област Перник през 2015 г. възлиза на 899 лв. Стойността за област Перник е по-висока от средната за района (805,2 лв. на човек през 2015 г.), но по-ниска от средната за страната

(1166,2 лв. на човек за 2015 г.) В периода 2011-2015 г. наличността на ДМА с екологично предназначение в областта нараства с 87,4% (479,8 лв. на човек през 2011 г.) при средно за страната нарастване с 69,7% (687,1 лв. на човек през 2011 г.) и средно за ЮЗР нарастване с 3,3% (779,1 лв. на човек през 2011 г.) И по този индикатор област Перник надвишава заложената в ОСР към 2020 г. целева стойност от 250 лв. на човек наличност на ДМА с екологично предназначение.

Таблица 24. Наличност на дълготрайни материални активи с екологично предназначение на човек от населението през 2011 г. и 2015 г. (хил. лв., %)

	2011	2015	Прираст 2015/2011
България	687,1	1166,2	69,7
Югозападен	779,1	805,2	3,3
Благоевград	330,3	589,5	78,5
Кюстендил	663,0	1124,2	69,6
Перник	479,8	899,0	87,4
София	1076,0	1936,9	80,0
София (столица)	873,2	613,6	-29,7

Източник: Национален статистически институт

Дял от територията с висок риск от ерозия

Информационната осигуреност на индикатора е по данни от Годишните доклади за наблюдение на изпълнението на Регионалния план за развитие на Югозападен район.

Наличната информация за **водоплощната почвена ерозия** се отнася за 2014 г., като резултатите са получени от ИАОС на базата на използвания математически модел за изчисляване на водоплощната ерозия и уравнението USLE⁵. Данните са получени въз основа на валидирани и адаптирани за условията на България модели за прогнозиране на факторите и интензитета на водоплощната ерозия. Получените резултати са най-достоверни за териториите до 1200 м н.в.

Таблица 25. Риск от водоплощна ерозия през 2014 г. (%)

Риск от водоплощна ерозия (t/ha/y) спрямо територията на съответната област/район	Югозападен район	Благоевград	Кюстендил	Перник	Софийска	София (столица)
Висок (20 – 40 t/ha/y)	5,1	2,5	4,7	3,1	8,2	5,0
Мн. висок (> 40 t/ha/y)	1,8	0,8	1,5	0,6	3,8	1,0

⁵ <http://www.fao.org/docrep/t1765e/t1765e0e.htm>

Източник: Изпълнителна агенция по околната среда и водите

През 2014 г. рискът от водоплощна ерозия в област Перник е както следва: с висок риск е 3,1% от територията, с много висок риск – 0,6% от територията на областта. Област Перник, заедно с област Благоевград, е в сравнително по-благоприятно положение от останалите области в ЮЗР. Съгласно данните, в Югозападен район 5,1% от територията на района е с висок риск от водоплощна ерозия, а 1,9% - с много висок риск. Стойностите се покачват съответно с 0,3% и 0,1% спрямо 2013 г.

Спрямо предходната 2013 г., в област Перник намалява делът на територията с много висок риск от ерозия – с 0,5% (намаляние с 45,5% при заложено като целево в Областната стратегия по този индикатор 20%) и се увеличава делът на територията с висок риск от ерозия – с 0,5%.

Ветровата ерозия на почвата се проявява върху равнинни и обезлесени райони. Площите с висока степен на риск от ветрова ерозия се свързват с ниска степен на лесистост и висока податливост на почвите към дефлация. Според използвания в ИАОС модел за оценка на ветровата ерозия, който е базиран на уравнението WEQ⁶, рискът от ветрова ерозия на територията на Р. България може да се степенува в зависимост от скоростта на вятъра, почвените условия, различни климатични фактори, като валежи, влажност и др., както следва:

Степени на интензивност на действителния риск от ветрова ерозия

Степен на ерозионен риск	Интензитет (t/ha/y)
Слаб	0,5 – 1,0
Слаб до умерен	1,01 – 2,0
Умерен	2,01 – 10,0
Умерен до висок	10,01 – 20,0
Висок	20,01 – 50,0
Много висок	> 50,01

Източник: ИАОС

По данни на ИАОС, през 2014 г. се наблюдава висок и много висок риск от ветрова ерозия само на територията на два района от ниво 2 – Североизточен и Югоизточен.

В сравнение с предходната година, през 2014 г. се наблюдава леко увеличаване на площите с риск от ветрова ерозия на национално ниво с 14 539 ha, а загубите на почва намаляват с 2,7 млн. тона. Площите с висок ерозионен риск са 58 555 ha, което

⁶ <http://www.weru.ksu.edu/nrcs/weq.html>

представлява 1,5% от площта на обработваемите земи; тези с много висок риск са 7 493 ha (0,3%). Засегнатите площи с умерен ерозионен риск са 303 539 ha (8,0%), а със слаб – 3 443 457 ha (90,2). Площите със слаб ерозионен риск се увеличават, а тези с умерен, висок и много висок риск намаляват.

С най-висок интензитет в ЮЗР е ветровата ерозия в Софийска област (0,9 t/ha/y). Загубите на почва са най-големи също в Софийска област.

Разходи за енергийна ефективност и ВИ – индикаторът е заменен още в края на 2009 г. със следния индикатор „Степен на постигане на националните цели за използване на ВЕИ и енергийна ефективност“, което не е отчетено при разработването на ОСР на областта. По-долу, в частта, отнасяща се до отчитане на индикаторите по Стратегия „Европа 2020“ е предоставена информация относно индикатор „Дял на енергията от ВИ в брутното крайно енергийно потребление“, за който се поддържа статистическа информация единствено на национално и регионално ниво. НСИ поддържа информация единствено на национално ниво относно енергийната интензивност на икономиката, която към края на 2015 г. е 0,449 т н.е. за 1000 евро БВП.

Принос на област Перник към постигане на националните цели в изпълнение на Стратегия „Европа 2020“ на ЕС

С цел проследяване на **приноса на област Перник към националните цели в изпълнение на Стратегия „Европа 2020“ на ЕС**, в Областната стратегия за развитие на областта се препоръчва наблюдение и текущо отчитане на индикаторите съгласно Стратегия „Европа 2020“, но не са заложили конкретни базови стойности и целеви стойности, които следва да бъдат постигнати на областно ниво.

Националните цели в изпълнение на Стратегия „Европа 2020“ на ЕС са формулирани в Националната програма за реформи, а целеви стойности на индикаторите по Стратегията на регионално ниво са дефинирани в Регионалния план за развитие на Югозападен район 2014-2020.

Официален източник на статистическа информация относно индикаторите по Стратегия „Европа 2020“ на национално ниво е Националният статистически институт, който поддържа данни за част от индикаторите единствено на национално ниво, за други – на национално и регионално ниво, но не и на областно. Поради тази причина, в настоящия документ е оценен приноса на област Перник към изпълнение на националните цели като част от Югозападен район от ниво 2.

Таблица 26. Напредък в изпълнението на националните и регионалните цели по Стратегия „Европа 2020“

	Цели Стратегия „Европа 2020“	2013	2014	2015	2016	2020 – цели (съгласно НПР и РПР на ЮЗР 2014-2020)
1.	Заетост на населението на възраст 20-64 г. - %					
	България	63,5 %	65,1%	67,1%	67,7%	76%
	Югозападен район	69,2%	70,1%	72,2%	73,1%	80%
2.	Инвестиции в научноизследователска и развойна дейност в % от БВП					
	България	0,63%	0,79%	0,86%		1,5%
	Югозападен район	1,1%	1,4%	1,74%		2,5%
3.	Недопускане увеличаване нивата на парникови газове (GHG) извън обхвата на ЕСТЕ с повече от 20% до 2020 г. спрямо 2005 г. (Съкращаване на емисиите на CO2)					
	България	-8,8%	4%	6,8%		20%
	Югозападен район	-	-	-	-	20%
	Дял на енергията от ВИ в брутно крайно енергийно потребление в %					
	България	19%	18%	18,2%		16%
	Югозападен район	-	-	-	-	18%
4.	Дял на преждевременно напусналите образователната система (на възраст 18-24 г.) в %					
	България	12,5%	12,9%	13,4%	13,8%	11%
	Югозападен район	4,8%	5,9%	5,7%	5,7%	3,5%
	Дял на 30-34 годишните със завършено висше образование в %					
	България	29,4%	30,9%	32,1%	33,8%	36%
	Югозападен район	39,6%	43%	44,5%	47,2%	50%
5.	Намаляване на броя на живеещите в бедност с 260 000 души					
	България	1 527 500	+50 800 (1 578 300)	+7 500 (1 585 800)	+52 900 (1 638 700)	260 000
	Население в риск от бедност или социално изключване в хил. души					
	Югозападен район	852,1	677,5	727,9	742,6	670,1

Източник: Национален статистически институт, Национална програма за реформи, Регионален план за развитие на Югозападен район 2014-2020, Изготвена за целите на междинната оценка

Заетост на населението на възраст 20-64 навършени години

Стартиралото през 2014 г. нарастване на коефициента на заетост на населението на възраст 20-64 г. в Югозападния район продължава и през 2016 г. Увеличението през 2016 г. на годишна база възлиза на 0,9%, а спрямо 2013 г. нарастването е с 3,9%, в резултат на което коефициентът достига стойност от **73,1%**. Коефициентът на заетост средно за страната през 2016 г. спрямо 2015 г. също регистрира нарастване – с 0,6%, а спрямо 2013 г. нарастването е с 4,1%, като през 2016 г. стойността му възлиза на 67,7%.

Инвестиции в научноизследователска и развойна дейност в % от БВП

Делът на инвестициите в НИРД от БВП на ЮЗР през 2015 г. е 1,74%. Отчита се нарастване на показателя спрямо 2013 г. от 0,64%. За сравнение, средно за страната делът на инвестициите в НИРД от националния БВП през 2015 г. е 0,86% (нарастване от 0,23 % спрямо 2013 г.)

Индикатори по отношение на климата/енергията

Националният статистически институт и институциите, отговорни за провеждане на политиката в секторите околна среда, възобновяема енергия и енергийна ефективност (респективно свързани със съкращаването на емисиите на парникови газове) – Агенцията за устойчиво енергийно развитие и Изпълнителната агенция по околна среда, не поддържат данни по дефинираните показатели (емисии на парникови газове, дял на ВИ в брутно крайно потребление на енергия) на регионално, областно и местно ниво. Разполагаемата информация на съответните ведомства е на национално ниво.

- Недопускане увеличаване нивата на парникови газове (GHG) извън обхвата на ЕСТЕ с повече от 20% до 2020 г. спрямо 2005 г. (Съкращаване на емисиите на CO₂)

През 2015 г., по данни на ИАОС, емисиите на парникови газове за България, изчислени по новото ръководство (в сила от 2015 г.) и съгласно задължението на България за предоставяне информация съгласно Конвенцията за трансгранично замърсяване на въздуха на далечни разстояния, са в размер на 61 428,93 кт. CO₂-екв. спрямо 57 469,71

кт. CO₂-екв. за 2014 г. Увеличението на годишна база е 6,8%. През 2014 г. също има увеличение – с 4%, но през 2013 г. е регистриран спад с 8,8%.

- Дял на енергията от ВИ в брутното крайно енергийно потребление

Според данни на НСИ и АУЕР дялът на енергията от възобновяеми източници в крайното потребление на енергия в страната през 2015 г. отчита незначително увеличение от 0,2% спрямо 2014 г., достигайки 18,2%. В сравнение с 2013 г. обаче намалението е с 0,8%.

Дял на преждевременно напусналите образователната система на възраст 18-24 г.

Относителният дял на рано напусналите образование и обучение (на 18-24 навършени години) за ЮЗР през 2016 г. е 5,7%. В сравнение с предходната година не се отчита промяна, но в сравнение с 2013 г. се отбелязва нарастване с 0,9%. Средният показател за страната е значително по-висок – 13,8% за 2016 г., което също представлява изменение в негативен аспект - нарастване с 0,4% спрямо предходната година и с 1,3% спрямо 2013 г.

Съгласно Областната стратегия за подкрепа на личностното развитие на децата и учениците в област Перник (2017-2019 г.), в област Перник напусналите системата на образование ученици са минимален брой, основно поради социални и семейни причини и заминаване в чужбина. Не се наблюдават ученици, които отпадат поради трудности в обучението и нежелание за учене, а напусналите поради отсъствия са незначителен брой.

Най-голям дял от напусналите училище заемат учениците от община Трън с тенденция към повишаване, както поради заминаване в чужбина, така и по семейни и социални причини. В същата община са и по-голямата част от учениците, напуснали поради отсъствия, които са по-малък брой през учебната 2015/2016 година в сравнение с предходната. В община Ковачевци няма напуснали ученици, а в община Земен се наблюдават такива само поради заминаване в чужбина за учебната 2014/2015 година. В община Перник данните за напусналите ученици са съизмерими за двете изследвани учебни години, а в община Брезник, макар и малък процент отпаднали, тенденцията е към увеличаването им поради социални и семейни причини и заминаване в чужбина.

Таблица 27. Процент напуснали системата на образование ученици по общини в област Перник

Община	По социални и семейни причини		Поради трудности в обучението и нежелание за учене		Поради отсъствия		Заминали в чужбина	
	Учебна 2014/2015	Учебна 2015/2016	Учебна 2014/2015	Учебна 2015/2016	Учебна 2014/2015	Учебна 2015/2016	Учебна 2014/2015	Учебна 2015/2016
Брезник	0,51	0,78	0	0	0	0	0,26	1,3
Земен	0	0	0	0	0	0	1,71	0
Ковачевци	0	0	0	0	0	0	0	0
Перник	0,47	0,41	0	0	0,01	0	0,57	0,6
Радомир	0,12	0,06	0	0	0	0	0,31	0,44
Трън	1,69	3,06	0	0	1,69	0,68	0,68	2,72

Източник: Областна стратегия за подкрепа на личностното развитие на децата и учениците в област Перник (2017-2019 г.)

Дял на 30-34 годишните със завършено висше образование

Относителният дял на населението на възраст 30-34 навършени години със завършено висше образование в ЮЗР през 2016 г. е 47,2%. Регистрира се увеличение от 2,7% на годишна база и със 7,6% спрямо 2013 г. Средната стойност за страната е сравнително по-ниска – 33,8% за 2016 г., по-нисък е и темпът на нарастване - с 1,7% спрямо предходната година и с 4,4% спрямо 2013 г.

Намаляване на броя на живеещите в бедност с 260 000 души

Линията на бедност на 1 лице в страната през 2016 г. възлиза на 3 698 лв. и намалява с 212 лв. спрямо 2015 г. Живеещите в бедност лица през 2016 г. нарастват с 52 900 души на годишна база и съставляват 22,9%. За периода 2013-2016 г. живеещите в бедност лица нарастват със 111 200 души.

В ЮЗР линията на бедност е по-висока от средната за страната и през 2016 г. е 4 753 лв., като е по-ниска с 260 лв. спрямо 2015 г.

НСИ поддържа информация за линията на бедност за всяка от 28-те области в страната. В област Перник линията на бедност е по-висока от средната за страната и по-ниска от средната за ЮЗР – 3 819 лв. през 2016 г. и намалява с 407 лв. на годишна база.

На регионално и областно ниво НСИ отчита относителен дял на бедните спрямо линията на бедност, за разлика от поддържаните статистически данни на национално ниво - отчита се брой на бедните. Относителният дял на бедните в областта през 2016 г. възлиза на 20,4% (по-нисък от средния за страната и за ЮЗР) и намалява с 0,1% на

годишна база, но спрямо 2014 г. нараства с 3,2%. Средно за ЮЗР, дялът на бедните през 2016 г. е 22,7% и нараства с 2,1% спрямо предходната година и с 4,4% спрямо 2014 г.

Основни изводи от оценката на първоначалните резултати от изпълнението на Областната стратегия за развитие:

- ✓ В периода 2013-2015 г. БВП по текущи цени в област Перник бележи тенденция на нарастване, но областта допринася в най-малка степен за формирането на регионалния БВП. В периода 2011-2015 г. дялът на областта в БВП на района намалява с 0,5%, а приносът към националния БВП – с 0,2%
- ✓ БВП на човек от населението в област Перник в периода 2011-2015 г. (6021 лв. през 2015 г.) се запазва по-нисък от средния за страната и към края на разглеждания период – най-нисък сред областите в ЮЗР, не достига стойността от 2011 г.
- ✓ БДС на област Перник в периода 2011-2015 г. намалява с 15% и приносът на областта във формирането на регионалната БДС е най-нисък. Дялът на индустрията в структурата на БДС на областта намалява и достига 27,9%, а дялът на услугите – нараства и достига 65%. Към 31.12.2015 г. структурата на БДС на област Перник е близка до характерната за страната средно
- ✓ Нетните ПЧИ в област Перник в последните 4 години са с отрицателна стойност, в резултат се установява трайна тенденция на намаление на привлечените ПЧИ с натрупване. Областта формира под 1% от привлечените в страната ПЧИ
- ✓ В периода 2011-2013 г. в област Перник все още се усещат негативните ефекти от икономическата криза – броят на заетите лица в нефинансовите предприятия, както и приходите от дейността на предприятията намаляват. През 2014-2015 г. се наблюдава слабо подобряване на бизнес-средата – броят на заетите лица в компаниите в областта нараства с близо 1%, а приходите от дейността на компаниите – с почти 8% - областта е в по-добра позиция от средното за страната и за района ниво. Нарастването на броя на нефинансовите предприятия в област Перник (с 6,9%) в периода 2011-2015 г. е близко до средното за страната
- ✓ За периода 2011-2016 г., разглеждан като цяло, коефициентът на заетост на лицата на възраст 15-64 г. в областта нараства устойчиво, но през 2016 г. се

отбелязва спад и стойността възлиза на 61,9%. Към 31.12.2016 г. коефициентът е по-нисък от средния за района и за страната

- ✓ Близостта на пазара на труда в столицата води до нива на икономическа активност в област Перник (70,7% през 2016 г.), по-високи от средните в страната и близки до средните за ЮЗР. Следва да се отчете обаче, че в рамките на икономически активните лица влизат както заетите, така и безработните лица
- ✓ Тенденцията на непрекъснато нарастване на коефициента на безработица в областта, характерна за периода 2011-2015 г., е прекъсната през 2016 г., когато коефициентът достига стойност 12,4%. Въпреки това коефициентът е по-висок от средното за страната и за района ниво
- ✓ Работната заплата в областта е устойчиво по-ниска от средното за страната ниво, но по темп на развитие/нарастване се приближава до средния за страната, а през 2015 г. го надвишава. Наличните в област Перник работни места са значително по-ниско квалифицирани и с ниска добавена стойност
- ✓ В периода 2011-2016 г. броят на населението в област Перник намалява с двойно по-висок темп от средния за страната; гъстотата е по-ниска от средната за страната
- ✓ Коефициентът на раждаемост и коефициентът на смъртност следват общите за страната тенденции, но по-силно изразени. Положително е развитието през последната 2016 г. – по-слабо нарастване на смъртността за сметка на по-високо на раждаемостта
- ✓ Коефициентът на естествен прираст е отрицателен и по-висок от средния за района и за страната, като през 2016 г. отрицателната стойност намалява
- ✓ Коефициентът на механичен прираст в областта също е отрицателен, което се дължи на отрицателния механичен прираст на двете големи общини – Перник и Радомир
- ✓ Коефициентът на възрастова зависимост в област Перник е по-висок от средния за страната и за района и в периода 2011-2016 г. нараства; Перник е една от четирите области, в които на всяко лице на възраст до 14 години включително се падат над две лица на 65 и повече години. Другите такива области с изявено застаряване са Видин, Габрово и Кюстендил

- ✓ Застаряването на населението в областта следва общите тенденции на национално ниво, но проблемът е по-силно изразен. Почти идентичното развитие на коефициентите на възрастова зависимост с тези на национално ниво говори, че до голяма степен динамиката в основата на демографската криза е структурна; с други думи, предизвикателствата, пред които е поставена областта са идентични с тези на национално ниво, въпреки че интензитетът на проблема е значително по-висок. Можем, следователно, да твърдим, че причините за демографския срив са подобни на областно и национално ниво: ниска раждаемост, демографска структура, доминирана от възрастни поколения, както и значителна миграция на млади поколения извън територията.
- ✓ Неблагоприятната възрастова структура на населението оказва влияние върху неговия естествен прираст. През 2015 г. той е $-12,5\%$, като е близо 2 пъти по-неблагоприятен от средните стойности за страната. Сравнително по-благоприятен е механичният прираст на населението. Въпреки че от 2010 г. досега повече хора напускат областта, отколкото се заселват в нея, през 2015 г. нивото на нетната миграция е почти нула. Поради близостта до столицата и големия брой на местните жители, които работят в нея, натам се насочват над 50% от лицата, които напускат трайно област Перник в периода 2007–2015 г.
- ✓ Перник е една от най-силно урбанизираните области в страната, като през 2015 г. 78,4% от населението живее в градовете при средно 73,1% на национално ниво
- ✓ Нивото на системата на здравеопазването е сравнително ниско, има достатъчно общопрактикуващи лекари, но съотношението между лекарите от водещи специалности и броя на местното население е най-неблагоприятното в страната. Областта се характеризира също с ограничена леглова база в болниците, но и с изключително нисък брой на преминалите болни през нея. Тези показатели могат да се обяснят с близостта до столицата и с насочването на много пациенти от областта към нея. Позицията на областта в рамките на ЮЗР дава сравнително лесен достъп до най-добрите в страната болнични заведения.
- ✓ Смъртността на 1000 души от населението под 65 г. в областта е по-висока от средната за страната и района, но нивото на детска грижа е устойчиво по-добро от средното за страната – детската смъртност на 1000 новородени намалява близо 2 пъти в периода 2011-2016 г.

- ✓ Системата от образователни институции в областта на ниво средно образование е сравнително добре развита. Основно инфраструктурата е съсредоточена в община Перник, но във всяка от общините в областта има поне едно общообразователно училище
- ✓ Гъстотата на пътната мрежа в областта е на едно от най-високите нива в страната, близо половината от пътищата в областта са в добро състояние
- ✓ Делът на домакинствата с достъп до широколентов интернет в периода 2011-2015 г. нараства устойчиво с около 5-6% годишно
- ✓ Делът на населението, свързано с обществено водоснабдяване и с обществена канализация нараства; делът на обслужваното от системата за организирано сметосъбиране население в областта е на относително добро ниво

VI. ОЦЕНКА НА СТЕПЕНТА НА ПОСТИГАНЕ НА ЦЕЛИТЕ И ПРИОРИТЕТИТЕ ЗА РАЗВИТИЕ НА ОБЛАСТ ПЕРНИК

Стратегическата част на Областната стратегия за развитие на област Перник е структурирана по следния начин: визия, стратегически цели и приоритети за развитие. Те са дефинирани въз основа на извършения анализ, на откритите специфични особености в SWOT-анализа и на очакванията за развитие на процесите в заобикалящата среда.

Визията, определена в ОСР 2014-2020 на област Перник, е както следва: „Област Перник: високо качество на живот и икономически просперитет чрез подкрепа за развитието на човешкия капитал и създаване на условия за свободно осъществяване на иновативни идеи.“

За постигането на визията са определени четири **стратегически цели**, които вземат предвид както природните дадености, така и икономическото развитие в областта към момента на тяхното формулиране. Стратегическите цели са насочени към развитието на нови форми и възможности за:

- ✓ Достъпност и мобилност чрез доизграждане и рехабилитация на техническата инфраструктура и подобряване на средата за инвеститори и работодатели;
- ✓ Интелигентно и устойчиво икономическо развитие и конкурентен бизнес чрез използване на местните предимства и оползотворяване на местния потенциал;
- ✓ Подобряване качеството на живота чрез прилагане на мерки за подобряване

достъпа до образование, здравеопазване, социални и културни услуги, вкл. и на хората в малките и отдалечените населени места, както и на групи в риск от социално изключване;

- ✓ Устойчиво развитие и опазване на околната среда.

Стратегическа цел 1. „Достъпност и мобилност“

Тази цел е свързана с рехабилитация, модернизация и доизграждане на техническата инфраструктура – транспортна, водоснабдителна и канализационна (екологична), информационна, както и с насърчаване на мобилността на работната сила.

Стратегическа цел 2. „Интелигентно и устойчиво икономическо развитие“

Тази цел е насочена към насърчаване на предприемачеството и икономическата активност на бизнеса, привличането на инвестиции, стимулиране на нови местни бизнес инициативи, създаване на клъстери и мрежи, подобряване на административните услуги за гражданите и за бизнеса, в т.ч. развитие на електронното управление.

Стратегическа цел 3. „Качество на живота“

Целта е насочена към подобряване на стандарта на живот на населението и предоставянето на висококачествени публични и социални услуги на цялата територия на областта за гарантиране комплексното повишаване качеството на живота във всички негови измерения – достъп до устойчиви и по-добри работни места, качествено образование, здравеопазване и социални услуги, насърчаване на културни индустрии, развитие на инфраструктурата за масов спорт и на спортните мероприятия.

Стратегическа цел 4. „Устойчиво развитие и опазване на околната среда“

Тази цел е свързана с опазване и възстановяване на околната среда, изграждане и модернизация на депата за битови отпадъци, развитие на енергийната ефективност и интегрирано развитие и управление на територията.

В ОСР на област Перник са дефинирани **15 приоритета** в посока подчертаване на предимствата на областта с оглед постигане на определените стратегически цели:

Приоритет 1.1. Физическа инфраструктура

Приоритет 1.2. Икономическа мобилност

Приоритет 2.1. Подкрепа на предприемачеството

Приоритет 2.2. Подкрепа на клъстерите и мрежите

Приоритет 2.3. Оптимизация на услугите за бизнеса

Приоритет 3.1. Качествено, интелигентно и мобилно здравеопазване

Приоритет 3.2. Качествено и иновативно образование

Приоритет 3.3. Активни и активиращи социални политики

Приоритет 3.4. Иновативни политики за подкрепа на културните институти и насърчаване на културни индустрии

Приоритет 3.5. Спортът като ресурс за икономическо развитие и повишаване качеството на живота

Приоритет 3.6. Младите хора: основен капитал за развитие на територията (хоризонтален приоритет)

Приоритет 4.1. Управление на енергийните ресурси

Приоритет 4.2. Енергийна ефективност

Приоритет 4.3. Интелигентно териториално развитие

Приоритет 4.4. Опазване и възстановяване на околната среда

Визията за развитие и стратегическите цели са насочени към основните приоритети на развитието на област Перник. Те звучат актуално и отговарят на приоритетите на Националната стратегия за регионално развитие 2012-2022, Регионалния план за развитие на Югозападен район 2014-2020 и програмите, съфинансирани от ЕСИФ в периода 2014-2020 г. Четирите стратегически цели на ОСР съответстват на средата, която е обект на развитие и продължават да бъдат уместни по отношение на основните нужди и проблеми на областта. Тяхното изпълнение би довело до реализиране на обобщените европейски цели и планове. Заложените приоритети в ОСР също са актуални и добре съчетават местния потенциал, традиции и ресурси с целите и насоките за развитие на регионално, национално и европейско ниво. Всеки приоритет съдържа дейности за реализацията си с различен брой и обхват. Оценката на значимостта на приоритетите за развитието на областта съвпада с действията на администрацията, бизнеса и структурите на гражданското общество за решаването на основните проблеми на територията.

Таблица 28. Приоритети и дейности в ОСР на област Перник 2014-2020

Приоритети	Дейности
1.1. Физическа инфраструктура	Изграждане на транспортната мрежа за вътрешна и външна мобилност в областта в рамките на интегриран транспортен план на мултимодална основа
	Изграждане на информационната инфраструктура: фокус върху ширококолов интернет достъп
	Изграждане на логистични решения (вкл. информационни) за интермодален транспорт с цел оптимизация на транспортните услуги в рамките на областта и към съседни територии
	Развитие на мрежата на енергийно-ефективен публичен транспорт
1.2. Икономическа мобилност	Интегрирани дейности за повишаване мобилността на работната сила
2.1. Подкрепа на предприемачеството	Подкрепа за изграждане на структури, които обединяват физическа (офиси, комуникационна) и социална (менторство, услуги) инфраструктура за млади иновативни компании на първоначален етап от развитието им
	Предоставяне на приоритетни услуги и информация за предприемачи във всички икономически сектори, вкл. туризъм
	Подпомагане чрез облекчени административни процедури и консултантска подкрепа на преструктурирането на земеделските стопанства
2.2. Подкрепа на клъстерите и мрежите	Подкрепа за обединение в хоризонтални и вертикални клъстери и развитие на мрежи за създаване на добавена стойност
	Организация на и подкрепа за индустриални форуми, панаири и конференции
	Лобиране за включване на компании от областта във формираните като част от държавната политика клъстери на национално ниво, вкл. и предоставяне на терени за изграждане на част от инфраструктурата на територията на областта
2.3. Оптимизация на услугите за бизнеса	Предоставяне на стабилна, прозрачна и ефективна административна среда за правене на бизнес
	Предоставяне на информация и подкрепа на

	бизнеса
	Развитие на електронни услуги с цел 100% покритие в края на периода
3.1. Качествено, интелигентно и мобилно здравеопазване	<p>Развитие на специализирани лечебни центрове с последно поколение технологии и пренасочване на некритични случаи</p> <p>Изключително добро покритие на местно ниво чрез дислокация на мобилни диагностични и здравни кабинети, оборудвани с технологии за основни терапевтични дейности</p> <p>Подкрепа за единна информационна система за медицински услуги, вкл. интеграция на здравни услуги с персонални системи за мониторинг на здравето</p>
3.2. Качествено и иновативно образование	<p>Фокус върху училищата и рационализация на системата; повишаване на стандартите и специализация на няколко ключови институции</p> <p>Подкрепа за съвместни дейности между училищата и водещи компании в областта, които ще доведат до преодоляване на дисбаланса между образованието и нуждите на пазара на труда, като специално внимание се обърне на секторите от икономиката, които насърчават растежа</p> <p>Разширяване на мрежата за кариерни консултации и специализирани извънучилищни занимания за разработване на кандидатури за работа или продължаващо образование</p> <p>Подкрепа на иновативни извънучилищни форми на обучение</p>
3.3. Активни и активиращи социални политики	<p>Разработване на специализирана подкрепа за хора в риск от социално изключване: “бедните работещи”, маргинални групи, вкл. ромите, млади безработни, възрастни хора</p> <p>Насърчаване на самостоятелна заетост и предприемачество</p> <p>Осигуряване участието на нискоквалифицирани млади хора в професионално обучение, тип „стаж“</p> <p>Дейности за професионална преквалификация и учене през целия живот</p> <p>Разработване на хибридни социални услуги, които избягват прехода към безработица или изхода от пазара на труда: социални предприятия, временна работа на ротационен принцип и т.н.</p>

<p>3.4. Иновативни политики за подкрепа на културните институти и насърчаване на културни индустрии</p>	<p>Разработване на иновативни механизми за подпомагане развитието на традиционни форми на организация на културния контекст: музеи, читалища, архиви, библиотеки, галерии</p> <p>Подкрепа на местни културни форуми и целенасочена политика за включването им в националния културен календар, както и в интегрирани туристически продукти</p> <p>Картографиране на изкуствата, културното наследство, културните и творчески индустрии и културния туризъм в област Перник</p> <p>Насърчаване, вкл. и чрез специализирани фондове за финансиране на културни индустрии, клъстери и мрежи в сферата на културата и образованието, културата и туризма и пр</p> <p>Териториално европейско сътрудничество за обмен на културни продукти</p>
<p>3.5. Спортът като ресурс за икономическо развитие и повишаване качеството на живота</p>	<p>Подкрепа за инфраструктурно и ресурсно обезпечение на масовия спорт</p> <p>Насърчаване на изследователската дейност в спорта чрез интеграция на частни и публични изследователски центрове в различни дисциплини</p> <p>Използване на ресурсите на спортните организации за информирание на процеса за формулиране и предоставяне на услуги от свързани със спорта индустрии</p> <p>Вписване на спортните организации в стратегията на ЕС за активно стареене</p> <p>Формиране на дългосрочни партньорства с клиентски организации за предоставяне на спорта като услуга</p>
<p>3.6. Младите хора: основен капитал за развитие на територията (хоризонтален приоритет)</p>	<p>Хоризонтален приоритет</p>
<p>4.1. Управление на енергийните ресурси</p>	<p>Разработване и прилагане на политика за постигане на максимална степен на енергийна независимост в рамките на националното законодателство</p> <p>Въвеждане на системи за енергиен мениджмънт</p> <p>Подкрепа за развитието на ВЕИ мощности, вкл. инсталации с малък капацитет за битови нужди</p> <p>Разработване и прилагане на иновативни финансови схеми и решения да подпомагане</p>

	на бъдещи мащабни инвестиции в проекти за устойчива енергия
4.2. Енергийна ефективност	Подкрепа за реновации на съществуващи сгради с цел постигане на близко до нулево потребление на енергия; въвеждане на стандарти при строителството на нови сгради (публични/частни)
	Подкрепа за дейности и въвеждане на стандарти за повишаване енергийната ефективност на производствата
4.3. Интелигентно териториално развитие	Въвеждане на ИКТ системи и интегрирано управление на територията, базирани на концепцията за „умните градове“
	Интегрирано управление, подобряване и развитие на водоснабдителните и канализационни системи и предоставяне на ВиК услуги, вкл. и чрез съвместно междуобщинско/ междурегионално планиране и изпълнение на мащабни общи проекти
	Изграждане и модернизация на депа за битови отпадъци и внедряване на система за сепариране и рециклиране на отпадъци
4.4. Опазване и възстановяване на околната среда	Увеличаване дела на зелените площи
	Рекултивация на терени на минни обекти
	Опазване, възстановяване и устойчиво управление на биологичното разнообразие в областта

Източник: Областна стратегия за развитие на област Перник 2014-2020 г.

Оценката на изпълнението на стратегическите цели и приоритети на ОСР е извършена в съответствие с приетата стратегическа рамка, като за база при оценката са използвани формулираните в Областната стратегия за развитие индикатори за резултати. Проследени са настъпилите промени в стойностите на индикаторите, където това е възможно. Значителна част от индикаторите са неясно и неточно формулирани, както и посочените стойности не са дефинирани като базови или цели. Това затруднява количествената оценка за постигането им. За тази цел е направена и качествена оценка, базирана на конкретните изпълнени проекти и дейности, като е използвана информация за:

- ✓ резултатите от реализирани проекти, финансирани от европейските фондове в периода 2007-2013 г. (в изпълнение или приключени след 2014 г.) и в периода 2014-2020 г. – по оперативните програми „Регионално развитие”/„Региони в растеж“, „Околна среда”, „Развитие на конкурентоспособността на българската

икономика”/„Иновации и конкурентоспособност“, „Развитие на човешките ресурси”, „Транспорт”/„Транспорт и транспортна инфраструктура“, „Административен капацитет”/„Добро управление“, „Наука и образование за интелигентен растеж“

- ✓ резултатите от реализирани проекти със средства, различни от тези по оперативните програми – Програмата за развитие на селските райони, програмите за трансгранично и междурегионално сътрудничество, държавния бюджет и общинските бюджети, ПУДООС и др.

Пълното проследяване на възможните източници и инструменти за финансиране дава основание да се счита, че за целите на междинната оценка е осигурена максимално наличната информация за резултатите от изпълнени проекти.

В национален план, в началото на програмния период се наблюдава забавяне при стартирането на някои от оперативните програми, но към 2017 г. по тях вече се изпълняват проекти. Забавеният старт може да има отражение върху изпълнението на индикативно заложените финансови ресурси за изпълнението на Областната стратегия.

Следва да се отбележат някои ограничители в процеса на работа:

- ✓ евентуално допуснатите пропуски по отношение на конкретно извършени дейности, не намерили място в настоящата оценка, най-вече поради недостатъчната база данни, с която се разполага на този междинен етап от изпълнението на Стратегията
- ✓ трудностите при оценка на изпълнението на някои от приоритетите, които са с комплексен характер и изпълнението им може да бъде отнесено и към други приоритети и многократно отчетено
- ✓ трудностите при оценка на част от индикаторите, тъй като не са ясно формулирани и информационно осигурени
- ✓ междинната оценка е независим документ, при който е налице известен субективизъм при осъществяване на процедурата и при интерпретация на постигнатите резултати, който допълнително се засилва от проблеми, свързани с информационен дефицит.

Екипът оценители взе предвид така описаните ограничители и предприе мерки за тяхното преодоляване чрез редовни консултации с областната администрация,

проверка на наличната информация от повече от един източник и чрез обективизъм, постигнат чрез консултации с различни експерти.

Като показател за изпълнението на стратегическите цели и приоритетите на ОСР на област Перник е използвана формулировката за „степен на изпълнение“ на съответната стратегическа цел/приоритет. За оценяването е използвана следната скала на експертно формулирани оценки: *ниска степен на изпълнение, задоволителна степен на изпълнение, висока степен на изпълнение и много висока степен на изпълнение*. За всяка стратегическа цел на Стратегията се анализира изпълнението, като акцент е поставен върху открояване на по-значимите резултати и на нестартиралите дейности. Избраният подход на качествено оценяване позволява да бъдат направени изводи и заключения в сравнителен план за степента на изпълнение на стратегическите цели и приоритетите за развитие на област Перник в периода 2014-2017 г. и да се формулират съответните препоръки до края на периода на действие на Стратегията. В заключителната част на Междинната оценка се правят обобщени заключения, обобщени оценки и обобщени препоръки за изпълнението на цялата ОСР.

Стратегическа цел 1. „Достъпност и мобилност“

За проследяване степента на изпълнение на Стратегическа цел 1. на Областната стратегия за развитие са заложили следните индикатори:

Индикатор	Стойност
Стратегическа цел 1: Достъпност и мобилност	
Разработен интегриран транспортен план	1
Дял от домакинствата с ширококолов Интернет достъп	60%
Изградени интермодални транспортни решения (информационни системи, услуги, инфраструктура, и т.н.)	5
Медиана на бързина на достъпност до София (независимост от модалността)	45 минути
Максимално време за пътуване от Общ. Перник до населено място в областта (независимо от модалността)	60 минути
Рехабилитирана / реконструирана пътна мрежа II и III клас (% от цялата)	20%
Рехабилитирана / реконструирана пътна мрежа - общинска (% от цялата)	20%
Въведени от общините мерки, програми, проекти за повишаване на икономическата мобилност на работната сила	10

Информационно осигурени от надеждни статистически източници и анализирани по-

долу са следните индикатори: „разработен интегриран транспортен план“, „дял от домакинствата с широколентов интернет достъп“, „рехабилитирана/реконструирана пътна мрежа II и III клас (% от цялата)“, „рехабилитирана / реконструирана пътна мрежа - общинска (% от цялата)“, „въведени от общините мерки, програми, проекти за повишаване на икономическата мобилност на работната сила“. Тъй като не е посочено, за целите на Междинната оценка се приема, че посочените данни в графа „стойност“ се отнасят за целева стойност.

Приоритет 1.1. Физическа инфраструктура

Приоритетът е насочен към създаване на възможности за икономическа и социална мобилност на населението - изграждане на модерна физическа инфраструктура, в т.ч. транспортна и информационна за осигуряване на растеж и създаване на работни места. Цели се осигуряване на достъпност на териториите, което ги прави привлекателни и удобни за живот и инвестиции. Приоритетът насърчава развитието на устойчив транспорт и подобряване на достъпа, използването и подобряване на качеството на информационните и комуникационните технологии.

Постигнати резултати и реализирани проекти/дейности в периода 2014-2017 г. на територията на област Перник

Постигнати резултати по приоритета в община Брезник:

С финансиране от Програмата за развитие на селските райони на стойност 1 217 796 лв. е извършена реконструкция на път до манастир „Св. Св. Козма и Дамян“, с. Гигинци, община Брезник.

Реализирани са и следните проекти:

- ✓ Ремонт на улична мрежа на територията на общината, извършен със собствени средства и целева субсидия
- ✓ Реконструкция и рехабилитация на част от ул. „Цвета Лумбарова“ в гр. Брезник, финансирана по ПРСР 2007-2013
- ✓ Рехабилитация на вертикална и хоризонтална маркировка и осветление на кръстовища на пътна мрежа на територията на община Брезник със собствени бюджетни средства
- ✓ Ремонт на тротоари на територията на общината, извършени със собствени средства и целева субсидия.

С целева субсидия е извършен ремонт на следните пътни участъци на територията на община Брезник: Ремонт на път PER 2011 Режанци-Конска-Гърло; Ремонт на път PER 2003 Бегуновци-Непразненци; Ремонт на път PER 2004 Гигинци-Кошарево; Ремонт на път PER 2006 Отклонение Режанци-Ребро; Ремонт на път PER 3010 Отклонение Видрица-Гърло; Ремонт на път PER 3022 Отклонение Логатор; Рехабилитация на път PER 2002 Отклонение Ноевци; Рехабилитация на път PER 2005 Станьовци-Душинци; Рехабилитация на път PER 3009 Отклонение Кривонос.

Постигнати резултати по приоритета в община Земен:

В периода 2015-2016 г., със собствени средства, са ремонтирани 38 бр. улици и тротоари не само в гр. Земен, но и в околните села. По ПРСР 2007-2013 допълнително са рехабилитирани 4 улици в града. Извършен е ремонт и рехабилитация на път гр. Земен – стадион ФК „Пирин“.

Постигнати резултати по приоритета в община Ковачевци:

С целеви инвестиционни разходи от общинския бюджет е извършен ремонт на местни пътища в селата Егълница, Калище, Ковачевци, Лобош, Сирищник, Светля, Косача, Ракиловци, Чепино.

С финансиране от ПРСР 2007-2013 община Ковачевци е реализирала проект „Реконструкция на улична мрежа и тротоари в населените места в община Ковачевци“. Изцяло е асфалтирана уличната режа на новия квартал на с. Сирищник. В с. Косача е асфалтирана улицата до мах. Груйова. Асфалтирана е и „улицата на кметовете“ в с. Светля.

С финансиране от Междуведомствената комисия по възстановяване и подпомагане към МС е възстановен 4-токласен общински път PER 1097, обслужващ махалите „Калайджийска“, „Циганка“, „Циганска“, „Жели брег“, „Орлово гнездо“, „Национална гребна база“ и вилна зона яз. „Пчелина“.

През 2016 г. община Ковачевци е кандидатствала по мярка 7.2. „Инвестиции в създаването, подобряването или разширяването на всички видове малка по мащаби инфраструктура“ по ПРСР 2014-2020 с 2 проекта:

- ✓ проект „Рехабилитация на общински път МП PER 3071/III-623“ на стойност 724 270,76 лв. без ДДС. Проектът е свързан с повишаване на транспортно-експлоатационните качества и носимоспособността на настилката и пътното

тяло, с оглед осигуряване безопасност на движението, подобряване комфорта на пътуване и по-добро отводняване на местния път, намиращ се на територията на с. Егълница, общ. Ковачевци

- ✓ проект „Реконструкция и рехабилитация на улична мрежа на територията на община Ковачевци“ на стойност 1 908 804,70 лв без ДДС. Проектът включва рехабилитиране и реконструкция на уличната мрежа в селата Светля, Сирищник, Ковачевци и Калище и предвижда направа на нова пътна конструкция с покритие от асфалтобетон, изграждане на бетонни бордюри, полагане на плътен асфалтобетон.

Постигнати резултати по приоритета в община Перник:

В изпълнение на поименния списък на община Перник през 2015 г. и 2016 г. са рехабилитирани улици с обща дължина 1000 м в селата Големо Бучино, Дивотино, Богданов дол и Рударци и са изградени следните обекти: ул. „Златоград“ в кв. „Изток“, гр. Перник, на ул. „Морени“ в с. Кладница, на ул. „Брезовица“, с. Кладница и на ул. „Костенец“ в кв. „Църква“, гр. Перник; паркинг зад Съдебната палата в централната градска част.

На база на приоритизация на състоянието на съществуващите обекти, сравнено с наличните финансови ресурси или такива, които могат да бъдат мобилизирани от местния и националния бюджет, съгласно Инвестиционната програма на община Перник по ос 1 на ОПРР 2014-2020, приоритетни за реализация са следните обекти:

- ✓ Изготвен е инвестиционен проект с пълна проектна готовност за реконструкция и рехабилитация на улична мрежа в кв. „Рудничар“, гр. Перник
- ✓ Изпълнява се проект, финансиран от ОПРР, за реконструкция и рехабилитация на мост над р. Струма при ул. „Искър“, гр. Перник

Допълнително, в рамките на програмния период, е наличен приоритетен списък за реализация на следните идейни/технически проекти:

- ✓ Изграждане на кръгово кръстовище в кв. „Димова нахала“ и нова транспортна връзка през кв. „Твърди ливади“ до кръгово кръстовище при Изчислителния център – централната градска част на гр. Перник
- ✓ Изграждане на ул. „Стримон“
- ✓ Изграждане на кръгово кръстовище на ул. „Бл. Гебрев“, кв. „Изток“

Съгласно данни, предоставени от община Перник в изпълнение на Общинския план за развитие на общината:

- ✓ Изготвени са проекти за изграждане на кръгово кръстовище на ул. „Св. Св. Кирил и Методий, ул. „Бяла Слатина“ и ул. „Брезник“, централна градска част на гр. Перник
- ✓ Изготвя се проект за реконструкция на надлез „Иван Вазов“, в т.ч. пешеходна връзка от централната градска част на Перник с кв. „Христо Ботев“ и „Ралица“ над транзитна магистрала и жп линията София-Перник.

Предвижда се проектите да бъдат изпълнени до края на 2018 г.

Постигнати резултати по приоритета в община Радомир:

Община Радомир изпълнява проект „Реконструкция и рехабилитация на общински пътища на територията на община Радомир с 2 подобекта: 1. Общински път PER2130 III-627, Алино – Долна Диканя / - Горна Диканя – Дрен - /I-1/ - участък от км 2+300 до км 4+530 и 2. Общински път PER2134 III-627, Друган – Радомир / - Стефаново – Кондофрей - /III-6041 - участък от км 6+900 до км 7+900“ с финансиране, осигурено от Програмата за развитие на селските райони.

С целева субсидия от централния бюджет за 2014, 2015 и 2016 г. е извършен ремонт на пътища от четвъртокласна пътна мрежа в община Радомир: 1. Друган-до мах. „Грамада“; 2. Радомир-Диканя-до с. Владимир; 3. Гълъбник-граница с общ. Дупница; 4. Радомир-Извор-до с. Беланица; 5. Извор-Радомир-до с. Прибой и с. Поцърненци; 6. Радомир-Извор-до с. Поцърненци, м. „Калугерски чифлик“; 7. Радомир-Жедна-до с. Негованци и до I-6; 8. Радомир-Кюстендил-до с. Углярци; 9. Жедна-Извор-в с. Житуша-КНЛ 1002; 10. Копаница-Косача-до с. Радибош яз. „Пчелина“.

Със средства от общинския бюджет за 2014, 2015 и 2016 г. е извършен ремонт на улици в гр. Радомир, в т.ч.: 1. „Христо Ботев“-от „Дупнишка“ до „Бенковски“; 2. „Бенковски“-от „Батенберг“ до „Люлякова“; 3. „Люлякова“-от „Пчелинска“ до „Дупнишка“; 4. Бордюрите пред блока на ул. „Люлякова“ – повдигане; 5. „Стефан Караджа“-от „Х.Димитър“ до „Левски“; 6. „Рилска“-от „Голобръдска“ до „Дупнишка“; 7. „Пчелинска“-от „Голобръдска“ до „Дупнишка“; 8. „Юрий Гагарин“-от „Рилска“ до „Пчелинска“; 9. „Дядо Анани Николов“-от „Широки дол“ до „Хайдут Дамшо“; 10. „Неофит Рилски“-от „Рилска“ до черквата.; 11. „Патриарх Евтимий“-от „Черковна“ до „Рилска“; 12. „Черковна“-от „Батенерг“ до „Голобръдска“; 13. „Земеделска“-от

„Левски“ до „Рилска“; 14. „Софроний Врачански“-от „Черковна“ до „Голобръдска“; 15. „Училищна“-от „Дупнишка“ до „Черковна“.

Постигнати резултати по приоритета в община Трън:

С финансиране от Програма за развитие на селските райони 2007-2013 г. през 2015 г. в община Трън приключи проект за рехабилитация на 8 отсечки от пътната инфраструктура: 1. PER3158 / II – 63, Трън – Стрезимировци / - Бераинци от km. 0+000 до km. 1+046.64; 2. PER3185 / II - 63, Трън - Стрезимировци/ - Туроковци от km. 0+000 до km. 0+848.07; 3. PER3159 / II - 63, Трън - Стрезимировци/ - Забел от km. 0+000 до km. 1+700; 4. PER3162 / II - 63, Трън - Стрезимировци/ - Зелениград от km. 0+000 до km. 2+300; 5. PER3164 / II – 63, Трън – Стрезимировци/ - Милославци от km. 0+000 до km. 1+900; 6. PER3165 / II - 63, Трън - Стрезимировци/ - Главановци - Рани луг от km. 0+000 до km. 3+000; 7. PER3171 / III – 637, Трън – Вукан/ - Бусинци от km. 0+000 до km. 2+291.22; 8. PER3186 / III – 637, Трън – Вукан/ - Студен извор от km. 0+000 до km. 1+077.98.

През 2016 г. община Трън е изготвила заявления за подпомагане, необходими на общината за кандидатстване за финансиране по Мярка M07 - „Основни услуги и обновяване на селата в селските райони”, Подмярка 7.2. Подкрепа за инвестиции в създаването, подобряването или разширяването на всички видове малка по мащаби инфраструктура, включително инвестиции в енергия от възобновяеми източници и спестяване на енергия” на „Програма за развитие на селските райони 2014-2020г.”: „Рехабилитация и реконструкция на общински пътища: PER3154 /II-63, Филиповци-Трън/-Ездимирци, PER3166 /II-63, Трън-Стрезимировци/-Цегриловци, PER3167 /II-63, Трън-Стрезимировци/-Реяновци-Бохова, PER3170 /III-637, Трън-Вукан/-Радово, PER3173 /III-6301/ Трън-Велиново/-Милкьовци, PER3172 /III-637, Вукан-Горочевци/-Кожинци, община Трън”. През същата година са извършени проектантски услуги за изготвяне на инвестиционни проекти, количествено-стойностни сметки и последващо осъществяване на авторски надзор за същите обекти.

Извършен е основен ремонт на четвъртокласна пътна мрежа с. Велиново - с. Милкьовци, с. Вrabча. с. Проданча, с. с. Мракетинци, с. Бутроинци, с. Стрезимировци – с. Джинчовци, с. Слишовци – с. Бохова, с. Ломница-Богойна, с. Стайчовци с капиталови разходи от държавния бюджет и със собствени приходи на община Трън по утвърдени списъци от Общински съвет Трън.

В периода 2015-2016 г. са реализирани и следните проекти:

- ✓ Изграждане на пешеходен мост над р. Ерма и паркинг – собствени средства
- ✓ Основен ремонт на стъпаловидни улици в Трън – собствени средства
- ✓ Основен ремонт на мост над р. Ерма, собствени средства
- ✓ Рехабилитация, реконструкция и изграждане на улично осветление и тротоарна мрежа, финансиран по ПРСР 2007-2013 , със следните дейности: реконструкция на улично осветление в Трън, с. Неделково, с. Флиповци, с. Ломница, с. Радово, с. Бусинци, с. Студен Извор, с. Туроковци, с. Берайнци, с. Забел, с. Зелениград, с. Ярловци, с. Главановци, с. Слишовци, с. Стрезимировци
- ✓ Ремонт на уличната мрежа и ремонт на общински пътища със собствени средства

Индикатор „Разработен интегриран транспортен план“

Индикаторът е с целева стойност 1, като не е пояснено, дали се разбира разработен интегриран транспортен план за областта или за някоя от общините.

В рамките на разработения и одобрен Интегриран план за градско възстановяване и развитие на гр. Перник и на одобрената от Управляващия орган на ОП „Региони в растеж“ инвестиционна програма на общината за периода до 2020 г. по процедура BG16RFOP001-1.001-039 „Изпълнение на Интегрирани планове за градско възстановяване и развитие” в рамките на Приоритетна ос 1 „Устойчиво и интегрирано градско развитие“ на ОПРР 2014-2020 г., е подготвен проект за Интегриран градски транспорт на гр. Перник. С решение на Общински съвет-Перник, е създадено ново общинско търговско дружество – „Градски транспорт” ЕООД, заради изискване в подаденото от общината проектно предложение „Интегриран градски транспорт в Перник” по ОП „Региони в растеж 2014-2020”.

Целта на проекта е подобряване на жизнените и екологични условия в града с акцент върху създаване на по-ефективен и бърз градски транспорт с по-малко потребление на енергия, изграждане на по-достъпна вторична инфраструктура на обществената транспортна мрежа и въвеждане на природосъобразен градски превоз. Чрез поддържането на градска транспортна система от различни видове превозни средства се очаква да бъде достигнато балансирано разделение и да се намали отрицателното влияние върху околната среда.

Стойността на проекта е 9 524 495.00 лв. С изпълнение на проектните дейности ще се постигне удовлетворяване на потребностите на жителите и гостите на Перник. Очакваните резултати са: Въвеждане на система за контрол на ОГТ; Информационни електронни табла на спирките – 70 бр.; Електронна система за таксуване и проучване на оптимизация на маршрутната схема на градския транспорт; Изготвяне на план за мрежа от велоалеи; Доставка на нов подвижен състав – 15 бр. автобуси на компресиран природен газ, отговарящ на европейската нормативна уредба за вредни емисии от двигателите и използване на алтернативни енергийни източници и изграждане на газозарядна станция и други дейности – автобусите ще обслужват най-натоварените линии в града.

Проектът за интегриран градски транспорт и реализирането му ще даде нов облик на транспорта в гр. Перник. Ефектите от реализация на проекта са: повишена привлекателност чрез подобряване на достъпността; подобрена функционалност на града в рамките на общината; подобрена мобилност в общината, включително за работещите и населението като цяло, като се даде приоритет на екологичния пътнически транспорт: градски транспорт, велосипедни и пешеходни алеи; намаляване на задръстванията и повишаване на възможностите на градския транспорт от населението; опазване на околната среда чрез намаляване на вредните емисии, развиване на тролейбусните мрежи и/или автобуси с ниско ниво на замърсяване; подобряване на безопасността в транспорта в град Перник.

Проектът за интегриран градски транспорт на гр. Перник по същество представлява интегриран транспортен план за града. Проектът се очаква да приключи до 2020 г., така че към края на срока на действие на Областната стратегия за развитие целевата стойност по този индикатор ще бъде изпълнена.

Индикатор „Дял от домакинствата с широколентов интернет достъп“

Индикаторът се припокрива с индикаторите за въздействие и контекст и е подробно анализиран в част „Оценка на първоначалните резултати от изпълнението на Областната стратегия за развитие на област Перник 2014-2020“.

В периода 2011-2015 г. делът на домакинствата с широколентов интернет достъп в област Перник нараства устойчиво с около 5-6% годишно и достига 53% през 2015 г.

Достигането на заложената в Областната стратегия за развитие целева стойност на индикатора в размер на 60% е възможно да бъде достигната и преди 2020 г. при

запазване на същите темпове на растеж на показателя в областта.

С цел жителите на **община Перник** да се възползват максимално ефективно от електронната платформа за предоставяне на обществени услуги, публичната комуникационна мрежа е подобрена посредством високотехнологично комуникационно осигуряване и изграждането на свободни интернет (wi-fi) зони в зоната на въздействие с публични функции от ИПГВР на гр. Перник – ЦГЧ – парковото пространство около Двореца на културата. Към този момент безжичен достъп до интернет е въведен единствено в центъра на гр. Перник.

Индикатор „Рехабилитирана / реконструирана пътна мрежа II и III клас (% от цялата)“ и Индикатор „Рехабилитирана / реконструирана пътна мрежа - общинска (% от цялата)“

Информация по индикатора са предоставили общините Радомир и Перник, както следва:

Радомир – 10% рехабилитирана пътна мрежа II и III клас, Перник – 2%.

Радомир – 34% рехабилитирана общинска пътна мрежа; Перник – 2%.

В областта на **жп инфраструктурата**, с финансиране от Оперативна програма „Транспорт и транспортна инфраструктура“ 2014-2020 г., в процес на изпълнение е и проект „Техническа помощ за подготовка на проект „Модернизация на железопътната линия София-Перник-Радомир-Гюешево-граница с Република Македония“ на стойност 31,311 млн. лв.

По информация от Министерство на транспорта, информационните технологии и съобщенията, през 2016 г. в област Перник са частично ремонтирани ж.п. гара Долни Раковец, спирка Даскалово и гара Разменна.

Приоритет 1.2. Икономическа мобилност

Приоритетът предвижда създаване на възможности, както за интегриране на работната сила в по-малките работни места с индустриалните центрове, така и възможности за отдалечена работа и привличане на висококвалифицирани професионалисти, независими по отношение на локация. Увеличаване на участието в пазара на труда посредством подобряване на политиките за трудова заетост и свързаните с тях тематични цели за насърчаване на заетостта и подпомагане на трудовата мобилност ще

доведе до насърчаване на социалното приобщаване и борба с бедността. Мобилността на работната сила се оценява като ключов фактор за развитието на област Перник.

Постигнати резултати и реализирани проекти/дейности в периода 2014-2017 г. на територията на област Перник

Индикатор „Въведени от общините мерки, програми, проекти за повишаване на икономическата мобилност на работната сила“

През 2016 г. **община Ковачевци** създава 15 бр. временни работни места по следните програми: „Регионална програма за заетост“, ОПРЧР „Обучение и заетост на младите хора“, програма „Старт на кариерата“. Общината изпълнява и Програма за полагане на обществено полезен труд от безработни лица, чиято основна цел е социално мотивиране на хората, останали дълго без работа, да възстановят трудовите си навици и осигуряване на временна заетост и социална интеграция на продължително безработни лица, за бъдеща трудова реализация.

В периода 2015-първата половина на 2017 г. **община Радомир** създава 101 бр. временни работни места по различни програми: Регионална програма за заетост, НП „ЗОХТУ“, НП „Нова възможност за заетост“, Зимни аварийни дейности, Сезонни и възстановителни дейности, програма „Старт на кариерата“, програма „Шанс за работа“, програма „Клио“, НП „Заетост и обучение на хора с трайни увреждания“, НП „Помощ при пенсиониране“, ОПРЧР „Обучение и заетост на млади хора“.

Община Грън също се възползва от възможностите на програмите „Старт на кариерата“, ОПРЧР „Обучение и заетост на младите хора“, „Регионална програма за заетост“ за осигуряване на временна работа на безработни лица.

Тъй като значителна част от населението на област Перник работи в гр. София, с цел подобряване обслужването на населението е въведен т.нар. „тактов график“ за движение на влаковете по направление София-Перник, като в пиковите часове интервалът на движение на влаковете е 20 минути.

Изпълнение на Стратегическа цел 1: задоволителна степен на изпълнение, висок потенциал на изпълнение до края на периода на действие на Областната стратегия за развитие.

Индивидуалните оценки на Приоритети 1.1.и 1.2. са съответно задоволителна и ниска степен на изпълнение.

Общото въздействие от реализацията на Приоритет 1.1. е в посока подобряване на жизнената среда на територията на област Перник и повишаване качеството на транспортно обслужване в областта чрез подобряване на участъци от републиканската и общинската пътна мрежа и рехабилитация на уличната мрежа в населени места в областта. Изпълнените инициативи и дейности за изграждане на информационната инфраструктура в общините са единични случаи. Следва да се отбележи, че редица проекти, допринасящи за изпълнението на стратегическата цел, са в процес на реализация и резултатите за областта ще се усетят във втората половина и след края на програмния период, когато ще може да се направи реална преценка за степента на изпълнение на заложените мерки и дейности. Необходимо е усилията да бъдат насочени към развитие на вътрешноградския транспорт и успешното изпълнение на стартирания по ОПРР проект за „Интегриран градски транспорт в гр. Перник“, към изпълнение на проекти, инвестиращи в рехабилитацията и подобряването на пътната инфраструктура в общините и отделни населени места в област Перник, като стратегическата цел има потенциал за висока степен на изпълнение.

Извършените дейности в изпълнение на приоритет 1.2. са частични, не добре структурирани и планирани. Без реални предприети мерки за икономическа мобилност на работната сила са налице изкривявания на пазара на труда, характерни особено за малките общини в областта, тъй като съществуващата икономическа структура в областта (и особено в малките общини), няма възможността да поддържа настоящото ниво на население в трудоспособна възраст. Подобряване на политиката за трудова мобилност, ключов фактор за развитието на област Перник, ще доведе до насърчаване на социалното приобщаване и борба с бедността.

Реконструкцията и модернизацията на пътната инфраструктура, в това число и уличната мрежа в населените места и подобряването на транспортната свързаност между населените места, трябва да остане един от приоритетите в политиката на област Перник за подобряването на качеството на живот, съответно подобряване достъпа до основни услуги (здравни, социални, образователни, културни) и повишаване привлекателността на населените места, не само за живот, но и за инвестиции. Изграждането на физическа инфраструктура, в т.ч. транспортна и

информационна е базата, която ще създаде възможности за икономическа и социална мобилност на населението.

Стратегическа цел 2. „Интелигентно и устойчиво икономическо развитие“

За проследяване степента на изпълнение на Стратегическа цел 2. на Областната стратегия за развитие са заложили следните индикатори:

Индикатор	Стойност
Стратегическа цел 2: Интелигентно и устойчиво икономическо развитие	
Специализирани услуги, проекти, институции, информационни системи за подкрепа на предприемачеството, функциониращи в областта	7
Структури за съвд финансиране и/или менторство в рамките на областта	2
Процент от новоосновените предприятия от млади предприемачи (под 30 години)	40%
Процент от новосъздадените предприятия във високо-технологични сектори (по методологията на ОИСР)	30%
Дял нови предприятия с бърз (до 2 седмици) достъп до кредитиране (вкл. обратно)	50%
Максимален дял нови предприятия без достъп до кредитиране	10%
Брой кълстери, функциониращи на територията на областта	5
Брой индустриални форуми, панаири, конференции (средно годишно) с участници над 100 предприятия, проведени в областта	2
Дял от услугите за бизнеса, които са предоставени изцяло по електронен път	100%
Брой ПЧП в сферата на бизнес услугите	5

Информационно осигурени от надеждни статистически източници и анализирани по-долу са следните индикатори: „брой кълстери, функциониращи на територията на областта“, „брой индустриални форуми, панаири, конференции (средно годишно) с участници над 100 предприятия, проведени в областта“, „дял от услугите за бизнеса, които са предоставени изцяло по електронен път“. Тъй като не е посочено, за целите на Междинната оценка се приема, че посочените данни в графа „стойност“ се отнасят за целева стойност.

Приоритет 2.1. Подкрепа на предприемачеството

Приоритетът е насочен към изграждането на привлекателна среда за нови иновативни компании чрез осигуряване на необходимите за започване на нов бизнес предпоставки – бизнес инфраструктура, социална среда, бизнес и административни услуги с отлично качество. Подкрепя се: изграждането на структури, които обединяват физическа (офиси, комуникационна) и социална (менторство, услуги) инфраструктура за млади

иновативни компании на първоначален етап от развитието им; предоставянето на приоритетни услуги и информация за предприемачи във всички икономически сектори, вкл. туризъм; реструктурирането на земеделските стопанства с цел подобряване на тяхната конкурентоспособност и устойчивост чрез облекчени административни процедури и консултантска подкрепа. Фокусът е върху привличането на инвестиции.

Постигнати резултати и реализирани проекти/дейности в периода 2014-2017 г. на територията на област Перник

Микро и малките предприятия играят основна роля в дългосрочното осигуряване на заетост и доходи на малки групи от работници. За тяхна подкрепа, общините в област Перник реализират дейности за запазване на конкурентоспособните фирми чрез административна подкрепа на браншови принцип, както и предоставянето на съдействие за по-пълно използване на средствата, предоставяни от ЕС, основно чрез оперативните програми. Малките фирми, освен като директни бенефициенти, участват и като поизпълнители по проекти, реализирани от държавната и общинските администрации.

По приоритетна ос „Предприемачество и капацитет за растеж на МСП“ на ОП „Иновации и конкурентоспособност“ 2014-2020 са приключени 3 бр. проекта и в процес на изпълнение са още 5 бр. с бенефициенти на територията на област Перник, които имат за цел повишаване на производствения капацитет, производствените процеси и експортния потенциал на предприятията, както следва:

- ✓ АСЛ-МАШГРУП ООД, гр. Перник
- ✓ МАГМА ПАК ООД, гр. Перник
- ✓ МИКРОПАК ООД, гр. Перник

Общата стойност на трите проекта е в размер на 3 870 955, 08 лв.

- ✓ АТМИКС ООД, с. Студена, общ. Перник
- ✓ ЕВРОМЕТ ООД, гр. Радомир
- ✓ НИКОЛАЙ КЪОСЕВ-ЗАРИНА 95 ЕООД, гр. Перник
- ✓ РЕД СТИИЛ ЕООД, гр. Перник
- ✓ СОЛАР ВИЖЪН ООД, гр. Батановци, общ. Перник

Общата стойност на петте проекта е в размер на 4 795 969, 28 лв.

В периода на действие на Областната стратегия за развитие все още в процес на изпълнение са проекти по ОП „Развитие на конкурентоспособността на българската икономика“ 2007-2013 г. По приоритетна ос 1.1. „Подкрепа за иновационни дейности в предприятията“ са приключени 4 проекта на територията на област Перник, община Перник на обща стойност 5 826 961,74 лв. с бенефициенти „ТИБ САЛДАРЕ“ ООД, „Леми-Графо“ ЕАД, „РЕД СТИЙЛ“ ЕООД, „МЕЛБОН“ АД. Проектите имат за цел внедряване на иновативни технологии и ново технологично оборудване с цел повишаване на производствения капацитет и въвеждане на нови продукти в предприятията.

Постигнати резултати по приоритета в община Брезник:

За учебната 2015-2016 г. община Брезник, със съдействието на ТрейсРисорсиз ЕООД, предлагат стипендиантски програми за 3 бр. студенти от общината, които се обучават във ВУЗ-ове по търсени от работодателите специалности.

Привлечен е стратегически инвеститор за разработване на разкритите минерално-суровинни източници в общината – Трейс Рисорсиз ЕООД.

Свиването на индустриалния сектор, с намаляване дейността на структуроопределящи за общината промишлени производства и закриване на някои от тях, открива ниша за по-интензивно развитие на един от основните подотрасли на растениевъдството, а именно зърнопроизводството. Това се дължи на качествения поземлен ресурс в източната част на общината, навлизането на свежи инвестиции (основно от европейските фондове) и на политиката за подпомагане на посочения отрасъл. Изградени са нови ферми за едър рогат добитък в селата Гоз, Ноевци, Арзан и Банище.

Постигнати резултати по приоритета в община Земен:

През 2015 г. община Земен предприема действия за активна подкрепа на частния сектор. Проведени са работни срещи с представители на местния бизнес, на които бизнесът е консултиран относно възможността за участие в различни програми на ЕС за финансиране. Оказана е сериозна консултантска помощ за участие с проекти в МИГ „Радомир-Ковачеци-Земен“. Община Земен е активен участник в дейността на МИГ, чрез своите представители, които вземат активно участие при управление на структурата.

Община Земен организира и провежда професионално насочване на всеки ученик, както и различни форми за развитие на творчески таланти. Разработват се учебни

програми, преодоляващи несъответствията между изграждащите от образованието умения и нуждите на пазара на труда.

Постигнати резултати по приоритета в община Радомир:

По проект „Създаване на звено за услуги в домашна среда в община Радомир“ по ОП „Развитие на човешките ресурси“, схема „Помощ в дома“ е създадено социално предприятие, предоставящо почасови социални услуги в семейна среда. С този проект е осигурена работна заетост на 30 безработни лица.

Предоставени са услуги за професионално насочване и информация сред завършващи младежи, такива в риск от социално изключване и младежи от маргинализирани общности:

- ✓ във връзка с професионалното насочване, учениците от 7, 8 и 12 клас на СОУ „Св.Св.Кирил и Методий“ са получили информация и са запознати с възможностите за повишаване на професионалната си подготовка; проведена е анкета в 7 и 8 клас, свързана с възможностите за продължаване на образованието на учениците; профили, професии и специалности в различните училища; условията и реда за приемане на ученици в тях и готовността им за вземане на решение за избор на училище; учениците от 12 клас са участвали в инициативата „Отворени врати за младежи“ в Дирекция „Бюро по труда“ – гр. Перник;
- ✓ ОУ „Иван Вазов“ участва в 5-дневни курсове по проект „Квалификация на педагогическите специалисти“ – 6 учители; участие в едногодишно обучение за придобиване на професионална квалификация „учител“ по проект „Квалификация на педагогическите специалисти“; участие в обучение по проект „Образователна интеграция на деца и ученици от етнически малцинства“; участие във външни квалификационни форми, платени от бюджета на училището.

По проект на МОН BG051PO001-4.3.02-0001 „Система за кариерно ориентиране в училищното образование“ са обхванати всички училища.

Създаден е туристически пътеводител на община Радомир „Стъпки на времето“, където е описана многовековната история, живописна природа и богат културен календар на общината – със средства от общинския бюджет.

На територията на община Радомир са предприети мерки за обновление и

усъвършенстване на производствените технологии, вкл. чрез прилагане на иновативни решения – привлечени са частни инвестиции, като е открито най-голямото предприятие за преработка на зеленчуци с инсталация за анаеробно разграждане на биологични отпадъци, пречиствателна инсталация и фотоволтаична инсталация – в с. Долна Диканя.

С цел привличане на потенциални инвеститори, е разработено торфено находище в с. Байкалско, като логистичната база все още не е разработена, но са предприети мерки в тази посока. Сключени са договори за доставка и връщане на използваната лечебна кал със специализирани болници за рехабилитация.

По процедура „Развитие на социалното предприемачество“, приоритетна ос 2 „Намаляване на бедността и насърчаване на социалното включване“ на ОПРЧР 2014-2020, на 03.04.2017 г. община Радомир е внесла проектно предложение „Създаване на социално предприятие за озеленяване и благоустройство в община Радомир“ – осигуряване на подкрепа за социалното включване на лица от социално уязвимите групи, чрез създаване на условия за тяхната професионална интеграция в сферата на социалната икономика. Предвижда се на трудов договор за период от 12 месеца да бъдат назначени 14 души от рискови социални групи и 5 души персонал на предприятието, които ще ползват помещения общинска собственост, след като бъдат ремонтирани. След приключване на проекта ще бъде осигурена последваща заетост на минимум 50% от лицата от целевите групи, за период от 6 месеца.

Наблюдава се напредък и по отношение на насърчаването на активността сред потенциалните и действащи **млади фермери на територията на област Перник:**

- ✓ Към 01.08.2017 г. на територията на област Перник са реализирани 9 проекта (4 – в община Брезник, 3- в община Грън, 1 – в община Ковачевци, 1 – в община Радомир), сключени по мярка М6.1-112 „Проекти за създаване на стопанства от млади фермери“ на ПРСР 2007-2013, като за приключването им през 2016 г. са разплатени средства в размер на 191 494,96 лв. от ПРСР 2014-2020.
- ✓ Към 01.08.2017 г. на територията на област Перник в процес на изпълнение са още 17 проекта (5 – в община Перник, 4 – в община Ковачевци, 4 – в община Радомир, 3 – в община Брезник, 1 – в община Грън) по същата мярка М6.1-112 „Проекти за създаване на стопанства от млади фермери“ на ПРСР 2007-2013, като за реализирането им през 2016 г. са разплатени средства в размер на 405

804 лв. от ПРСР 2014-2020.

- ✓ По мярка М6 „Проекти за създаване на стопанства от млади фермери“ на ПРСР 2014-2020 към 01.08.2017 г. са стартирали още 31 проекта (12 – в община Перник, 8 – в община Брезник, 5 – в община Радомир, 3 – в община Земен и 3 – в община Трън) с общ размер на договорените средства 1 515 745 лв.
- ✓ Към 01.08.2017 г. на територията на област Перник са реализирани 5 проекта (3 – в община Брезник, 1 – в община Земен и 1 – в община Ковачевци), сключени по мярка М6.3-141 „Проекти за модеризиране и реструктуриране на земеделски стопанства“ на ПРСР 2007-2013, като за приключването им през 2016 г. са разплатени средства в размер на 14 660 лв. от ПРСР 2014-2020.
- ✓ Към 01.08.2017 г. на територията на област Перник в процес на изпълнение са още 19 проекта (7 – в община Перник, 6 – в община Брезник, 4 – в община Радомир, 1 – в община Ковачевци и 1 – в община Трън) по същата мярка М6.3-141 „Проекти за модеризиране и реструктуриране на земеделски стопанства“ на ПРСР 2007-2013, като за реализирането им през 2016 г. са разплатени средства в размер на 55 708 лв. от ПРСР 2014-2020.
- ✓ По мярка М6.3 „Проекти за създаване на стопанства от млади фермери“ на ПРСР 2014-2020 към 01.08.2017 г. на територията на област Перник са стартирали още 3 проекта (2 – в община Перник и 1 – в община Брезник) с общ размер на договорените средства 88 011 лв.

Приоритет 2.2. Подкрепа на клъстерите и мрежите

Приоритетът подкрепя обединение в хоризонтални и вертикални клъстери и развитие на мрежи за създаване на добавена стойност; организация на и подкрепа за индустриални форуми, панаири и конференции. Ще се насърчава включването на компании от областта във формираните като част от държавната политика клъстери на национално ниво, вкл. и предоставяне на терени за изграждане на част от инфраструктурата на територията на областта. Развитието на стопански връзки на основата на клъстерния подход ще доведе до повишаване конкурентоспособността и степента на интернационализация на МСП, до подпомагане формирането на устойчиви конкурентни предимства, което ще направи фирмите по-конкурентоспособни на вътрешния и на международните пазари.

Постигнати резултати и реализирани проекти/дейности в периода 2014-2017 г. на

територията на област Перник

Постигнати резултати по приоритета в община Перник:

С оглед реализацията на Стратегия и План за привличане на инвеститори в община Перник пред чуждестранни инвеститори е предлагана индустриалната зона в града.

В Програмата за реализация на ОПР на община Перник е заложено да бъде създаден инвестиционен профил на общината. Профилът има за цел да обобщи информацията за основните характеристики, които ще дадат основата за реализиране на дейностите по привличане на инвеститори. Информацията в инвестиционния профил ще бъде използвана за ориентир на инвеститорите, какви са конкурентните предимства на региона, както и ключовите сектори на местната икономика за бъдещи инвестиции в общината. Към момента общината работи по оперативно събиране на данни, тъй като все още не е отворена процедура по оперативните програми, по която да може да се финансира разработване на инвестиционен профил.

Постигнати резултати по приоритета в община Радомир:

Изготвена е концепция и технически проект за изграждането на логистична база на мястото на военното поделение в града, но реализацията все още е само планова.

Индикатор „Брой кълстери, функциониращи на територията на областта“

„Транспортен клъстер Перник“ е създаден през месец март 2013 г. като дружество с ограничена отговорност, регистрирано по търговския закон - позициониран на територията на гр. Перник. Организацията, участващи в обединението са както следва: Кооперация „ТРАНСПОРТНА КООПЕРАЦИЯ - „БУС-ПЕРНИК“, „БУС ПЕРНИК“ ООД, „Ви-Ем“ ЕООД, „ИВАЙЛО ИЛИЕВ-БИ“ ЕООД, „ЮМЛ ТУРС-93“ ЕООД, „ПЕРУН АВТОТРАНС“ ООД, „ЖАСИКО КОНСУЛТ“ ЕООД. Съдружниците са общо седем юридически лица, като основната дейност на шест от тях е транспорт/обществен превоз на пътници/. Фирма „ЖАСИКО“ ЕООД извършва консултантска дейност. Всички съдружници участват с равен дял в основния капитал на „Транспортен клъстер Перник“ и са равнопоставени при взимането на решения и управление на дейността. Основен предмет на дейност: Мобилизиране на собствените и външни ресурси за информационно и иновационно подпомагане на развитието на търговията и услугите, съдействие на членовете на кълстера за въвеждане на водещи практики, достъп до нови пазари, разширяване на бизнес нишата, в която оперира за всеки един от членовете на кълстера, така и за кълстера като цяло, повишаване квалификацията на персонала,

координиране на общностни проекти, спомагащи за развитието на клъстерните членове, осигуряващо повишаване на тяхната конкурентоспособност и конкурентното им позициониране, както на европейския, така и на световния пазар; Експертно - консултантски услуги - техническо и информационно осигуряване на клъстерните дейности, финансови, технически, правни, икономически и други консултации за клъстерните членове, както и маркетингови проучвания и консултации по пазарните състояния и тенденции; Информационни услуги - маркетингова информация, пазарна статистика, анализи и прогнози, реклами, информационни материали, тематични изложби, лектории, семинари и бизнес-срещи с българско и чуждестранно участие и други. Фирмите в обединението развиват своята дейност основно в сферата на транспортните услуги. Клъстерът ще се стреми да присъединява компании, които са специализирани в различните видове транспортни услуги, както и свързаните дейности по ремонт и поддръжка на транспортни средства, услуги съпътстващи сектора.

„Транспортен клъстер Перник” на територията на област Перник кандидатства по ОП „Развитие на конкурентоспособността на българската икономика“ 2007-2013 г., приоритетна ос 2 „Повишаване ефективността на предприятията и развитие на благоприятна бизнес среда”, процедура „Подкрепа за развитието на клъстерите в България”.

Индикатор „Брой индустриални форуми, панаири, конференции (средно годишно) с участници над 100 предприятия, проведени в областта“

В периода 2015-2016 г. са проведени няколко значими бизнес форуми и конференции с участници – представители на бизнеса, на държавната и местната власт, на работодателски и синдикални организации и др., както следва:

- ✓ Учредяване на Арбитражен съд – Перник
- ✓ Конкурс „Мистър и мисис Икономика“ – един от най-значимите икономически форуми
- ✓ Форум „Бизнес закуска“ на тема: „Предстоящи възможности за кандидатстване по програми с европейско финансиране“. В срещата са участвали 90% от представители на бизнеса от региона, като са се запознали с оперативните програми за програмен период 2014-2020. Една от целите на форума е установяване на стабилно сътрудничество между правителството и местния бизнес, с цел използване на всички възможности за подпомагане и подобряване

на икономическото състояние на област Перник

- ✓ Информационна среща на тема: „Европейски фондове и програми за периода 2016 -2017 г.“ Целта на форума е запознаване на бизнеса с възможностите за безвъзмезно финансиране директно от Брюксел
- ✓ Национален форум и дискусия на тема „Да! На българската икономика! Да! На българските региони-Перник!“ По време на срещата са дискутирани въпроси, свързани с условията за разгръщане потенциала на региона за ускорен икономически растеж, перспективи за развитието на икономиката, възможности за подобряване входовете на Перник; изграждане на кръгови кръстовища в кв. Пашов и кв. Изток, шансове за привличане на чужди инвеститори и за регионално развитие
- ✓ Среща-дискусия за бъдещето на младите хора в Перник. Целта на срещата е обвързване на образователните програми с потребностите на бизнеса, което е основата на една добра възможност за реализация
- ✓ Регионален форум под егидата на областния управител на област Перник „Бизнес и структуроопределящи отрасли, заетост и условия на труд в област Перник“ – събрани са на едно място заинтересованите страни за развитието на бизнеса в област Перник - министърът на труда и социалната политика, заместник-министърът на икономиката, изпълнителните директори на Агенция по заетостта и Главна инспекция по труда, директорите на регионалните им звена, кметове на общините на територията на област Перник, синдикати, представители на КРИБ и местния бизнес. Целта на форума е търсене на начини за по-доброто развитие на бизнеса в региона, за подобряване условията и безопасността на труд, за осигуряване на кадри за дейностите, които се нуждаят от такива

Два от изброените форуми са с участници над 100 представители на бизнеса, което означава, че целевата стойност по този индикатор е постигната още в средата на периода на действие на Областната стратегия. При изготвянето на ОСР, заложената целева стойност на индикатора е твърде ниска и не добре планирана. Може да се очаква провеждане на още няколко форума/конференции до края на 2020 г.

Приоритет 2.3. Оптимизация на услугите за бизнеса

Приоритетът е насочен към подкрепа за проекти на администрацията, насочени към

повишаване на институционалния капацитет, ефективността и ефикасността на публичната администрация и предоставяне на качествени услуги (информация и подкрепа) на гражданите и бизнеса и развитие на електронното управление. Целта е да бъдат предоставяни интегрирани административни услуги, включително електронно управление. Предвижда се администрацията да се възползва от всички възможности, за да изгради необходимата информационна инфраструктура, както и да повиши капацитета на служителите си да работят в полза на бизнеса и гражданите. Като един от най-важните компоненти за развитието на стабилна, прозрачна и ефективна административна бизнес среда, качеството на административните услуги за бизнеса ще има огромен ефект върху привлекателността на областта като бизнес дестинация.

Постигнати резултати и реализирани проекти/дейности в периода 2014-2017 г. на територията на област Перник

Индикатор „Дял от услугите за бизнеса, които са предоставени изцяло по електронен път“ – общините на територията на област Перник са на различен етап в процеса на предоставяне на електронни услуги на гражданите и бизнеса. Индикаторът не може да бъде изчислен в процентно съотношение, но по-долу са анализирани предприетите мерки и дейности на територията на област Перник в тази посока.

Постигнати резултати по приоритета в община Брезник:

В интернет страницата на община Брезник регулярно се публикува информация за бизнеса.

Подобрена е работата на администрацията в община Брезник за реализиране на ефективни политики и качествено обслужване на гражданите и бизнеса чрез участие в обучения и семинари на служителите на общината.

Постигнати резултати по приоритета в община Земен:

Община Земен е изпълнила проект „Модерна администрация в подкрепа на бизнеса“ - предоставяне на качествени и достъпни административни услуги чрез инвестиране в обновяване на софтуерната и хардуерната база на общината.

Подобрена е професионалната компетентност на служителите в администрацията за по-ефективно и ефикасно изпълнение на задълженията.

Постигнати резултати по приоритета в община Ковачевци:

В дейността си по административно обслужване община Ковачевци налага принципите на достъпност, икономичност и качество на услугите, които се изразяват в равнопоставено и отзивчиво отношение към гражданите, осигуряване на пълна информация и достъп до услугите, усъвършенстване на компетенциите, подобряване на стандарта на обслужване. Гарантирането на високо качество на административно обслужване намира пряк израз в удовлетвореността на гражданите от услугите, които административната система предоставя. Общината има разработени вътрешни правила за организация на административното обслужване. Административното обслужване в общината се осъществява чрез Център за административно обслужване“, където се помещава и звено „Местни приходи и такси“. Центърът за административно обслужване осигурява информация за реда, организацията и видовете услуги, извършвани от администрацията на общината. Административното обслужване в община Ковачевци се осъществява с непосредственото сътрудничество между отделните дирекции в общината, и съответните институции и организации при извършване на интегрирани административни услуги. С промените в АПК през 2016 г. общинската администрация извършва въвеждане на комплексно административно обслужване за гражданите и бизнеса. Извършени са корекции във вътрешните нормативни актове (Харта на клиента и Вътрешни правила за административно обслужване), с които е прекратена практиката да се изискват от клиентите документи, които са налични в различните нива на администрацията. Извършена е реорганизация и адаптиране на работните процеси с цел да се избегне дублирането на функции и изграждането на структура, позволяваща качествено обслужване на населението и бизнеса и ефикасност при управлението и усвояването на средства. Реализирани са конкретни мерки за повишаване на административния капацитет на общинските служители и тяхната квалификация – изпълнение на проект „Компетентност и ефективност“, общинските служители са преминали през 8 обучения, 4 от които към ИПА.

В процес на разработване е Общ устройствен план на община Ковачевци, в т.ч. екологична оценка и оценка за съвместимост. Главната му цел е да създаде териториална планова основа за дългосрочно устройствено развитие в съответствие с приетите стратегически документи за регионално развитие и със специфичните за общината природни, културно-исторически, туристически и др. ресурси.

Чрез НСОРБ, по проект „Е-ПОДЕМ“ е получена безвъзмездно техника, с която ще се улесни работата по подготовката на проекти и комуникацията на общината с бъдещото Е-правителство.

Постигнати резултати по приоритета в община Перник:

В рамките на проект „Община Перник-ефективна администрация в услуга на обществото“, финансиран по ОП „Административен капацитет“, община Перник реализира комплекс от дейности, свързани с: извършване на функционален анализ чрез прилагане на Единната методология за провеждане на функционален анализ в държавната администрация; оптимизиране на връзките между структурните звена и подобряване на работните процеси в общинската администрация; повишаване капацитета на служителите на общинската администрация за подобряване ефективността и ефикасността на изпълнението на техните функции. След приключването на проекта общината разполага с пълния набор от ресурси и инструменти за ефективно управление на административните дейности на местно ниво. В община Перник предстои въвеждане на общата рамка за оценка САФ в администрацията.

Основните административни услуги, които предоставя община Перник, са в следните направления: Гражданско състояние; Стопанска дейност; Устройство на територията и екология.

Конкретните стъпки, които са предприети за периода 2015-2016 г. във връзка с подобряване на административно-превното обслужване на гражданите и бизнеса, както и подобряване и оптимизиране на работата на служителите в отдел „Гражданска регистрация“ и кметствата на община Перник са:

- ✓ Изграждане на работни станции във всички кметства на община Перник с достъп до ЛБД „Население“ и достъп до НБД „Население“ чрез закупуване на служебни цифрови сертификати. Така длъжностните лица от кметствата имат възможност да съставят актове по гражданско състояние не само на хартиен носител, но и да създават техния електронен еквивалент с обработката им за НРГС и цифровото им подписване. Така подписаните актове по гражданско състояние имат доказателствена сила за отразените в тях данни и съответно могат да служат за издаване на удостоверения за раждане, граждански брак и смърт от всяка една общинска администрация в РБ

- ✓ Използването на електронната поща като ежедневно средство за комуникация с другите държавни институции, общински администрации, кметства и с гражданите. Целта е не само пестене на средства, но и по-бързо и качествено административно обслужване – т.е. служебен обмен на информация по електронен път
- ✓ Поддържане на Регистър на населението само в електронен вид (отпадането на хартиения еквивалент)
- ✓ Конкретни мерки за подобряване работата на административното обслужване – с цел облекчаване, оптимизиране и по-голяма прозрачност на предоставените услуги от отдел „Гражданска регистрация“ се преминава на работа на „едно гише“ в центъра за административно обслужване – осигурен е лесен достъп и е създадена възможност за обслужване на всички потребители

Община Перник прилага модел за постоянно подобряване на административното обслужване с дейности, свързани с инвестиции в ИТ инфраструктура и за повишаване на квалификацията на заетите лица в общинската администрация и в отделните кметства с цел подобряване управлението на процесите и дейностите. Едновременно с това се работи по подобряване на вътрешните връзки в администрацията и връзката с централната администрация.

С въвеждането на Административна информационна система за комплексно административно обслужване, администрацията предоставя на гражданите и фирмите, в качеството им на потребители на административни услуги, следните възможности: заявяване на административни услуги по различни канали: интернет, на гише, по пощата; получаване на резултата от административните услуги: интернет, на гише, по пощата; проследяване на статуса на услуга и достъп до официалния раздел на преписката през интернет; заявяване на услугата само с минимум документи, без да се налага прилагане на удостоверителни материали, издавани от други администрации; по-кратки срокове и по-ниска цена за административно обслужване.

Община Перник предприема действия за модернизирване на администрацията и административните услуги, които предлага, чрез осигуряване на Комплексно административно обслужване на гражданите и бизнеса. Дейностите ще включват синхронизиране на нормативната база, създаване на заявления и стандарти на административните услуги, промяната на интерфейса на интернет страницата на

общината, във връзка с изискванията на Наредбата за административно обслужване и Закона за електронното управление, както и представяне на информацията, свързана с административните услуги, предоставяни от община Перник в Единната информационна система на държавната администрация. С осъществяване на предвидените стъпки гражданите и представителите на бизнеса на община Перник ще имат възможността да се възползват от предимствата на Комплексното административно обслужване, спестявайки време и материални ресурси. Административните услуги ще могат да се заявяват и получават по различни начини – на място, по пощенски път, чрез куриер по желание на потребителите. На интернет страницата на община Перник, с цел прозрачност и достъпност на потребителите на услуги, ще бъде качена информация за всички административни услуги, които общината предоставя, заедно с бланки на заявленията и пълно описание към тях – правно основание, компетентен орган, процедура на изпълнение, цена и срок на услугата, необходими документи, начини за заявяване и предоставяне на услугата и др. За реализирането и качествено изпълнение на дейностите, община Перник ще си сътрудничи с експерти от „Европейски център по законодателство, анализ и усъвършенстване на съдебната практика“. Чрез въвеждането на Комплексно административно обслужване, община Перник предвижда да осигури за своите граждани ефективност и ефикасност на услугите, отчетност и прозрачност на администрацията, намаляване на административната тежест, като постави потребителя в центъра на административното обслужване.

Ефективното въвеждане на електронните услуги зависи от нивото на техническа подготвеност (ниво софтуер и хардуер) за управление на документооборота и контрола по изпълнение на задачите. Към момента по проект „е-Подем“, с водещ партньор НСОРБ, е осигурен сървър и техника за работа в електронната система ИСУП – Централизирана информационна система за „Управление и контрол на изпълнението на проекти по СКФ“. Целта е техническо осигуряване на дейността на общината по подготовка, реализация и отчитане на европейски проекти.

Постигнати резултати по приоритета в община Радомир:

Електронните услуги на община Радомир са базирани на правителствена облачна платформа от последно поколение за предоставяне на електронни административни услуги, разработена по проект „Развитие на административното обслужване по електронен път“ на МТИТС, осъществен с финансовата подкрепа на Оперативна

програма „Административен капацитет“ 2007-2013. Порталът за предоставяне на електронните административни услуги – е-Портал, е достъпен както от сайта на община Радомир, така и директно. Основните предимства са: Порталът е лесен за ориентирание за потребителите; Най-често използваните услуги са изведени на основния екран; За всички електронни административни услуги е предоставено подробно описание; Потребителите имат на разположение видео инструкция за ползване на електронния портал за общински административни услуги; Предоставени са телефони за контакти с община Радомир и секция за въпроси и отговори.

В момента община Радомир предоставя на гражданите и бизнеса дванадесет електронни административни услуги, групирани в 2 категории – гражданска регистрация и местни данъци и такси. По електронен път се предоставят изцяло следните услуги за бизнеса: издаване на удостоверение за данъчна оценка на недвижим имот и незавършено строителство; издаване на удостоверение за дължимия размер на патентен данък; издаване на препис от документ за платен данък върху недвижими имоти и такса битови отпадъци; издаване на препис от документ за платен данък върху превозни средства; издаване на удостоверение за наличие или липса на задължения по Закона за местните данъци и такси; издаване на копие от платена данъчна декларация; издаване на удостоверение за дължим и платен данък наследство. По електронен път се извършват и следните услуги по гражданска регистрация: издаване на удостоверение за раждане-дубликат; издаване на удостоверение за сключен брак – дубликат; издаване на препис-извлечение от акт за смърт – за втори и следващ път; издаване на удостоверение за семейно положение; издаване на удостоверение съпруг/а и родствени връзки. Чрез внедряването на електронни услуги общината си поставя няколко основни цели: улесняване на гражданите и бизнеса – както при подаване на заявленията на услугите и заплащане на таксите, така и при получаване на резултата от услугите; намаляване на административните, транспортните разходи и загуби от работното време за гражданите и бизнеса във връзка с административните услуги; цялостно повишаване на качеството на административното обслужване, предоставяно от общината.

Община Радомир показва сериозни успехи при подобряване структурата и капацитета на местното самоуправление, създаването на партньорства за местно икономическо развитие. За подобряване на съществуващите услуги в администрацията е изграден нов фронт-офис в административната сграда на общината.

Подобрена е професионалната компетентност на служителите в администрацията за по-ефективно и ефикасно изпълнение на задълженията.

Няма информация за създадени електронни архиви в общината, както и за кадастрални карти на населените места в общината. Изготвен е Общ устройствен план на общината, включващ екологична оценка и оценка за съвместимост.

Подобрява се процеса за провеждане на обществени консултации, осигурява се по-добра публичност, отчетност и информираност за работата на местната власт. По отношение на всички стратегически документи се провеждат обществени обсъждания, като се дава възможност за представяне на мнения, предложения и препоръки. Провеждат се редовни пресконференции на кмета на общината, където се предоставя информация за работата на общинската администрация. На интернет страницата на общината се представя информация за дейността на общината, за предстоящи събития, както и резултати от проведени обществени поръчки и търгове.

Община Радомир осъществява обмен на опит с чуждестранни общини и въвеждане на добри практики за местно управление и развитие – общината е в партньорство с община Власотинце и общините Алексинац, Прешево – Сърбия.

Изградени са партньорства с местния бизнес и НПО чрез ПЧП и МИГ. В резултат на доброто сътрудничество с МИГ Радомир-Ковачевци-Земен са разработени два проекта, касаещи реконструкция на възлова водопроводна инфраструктура в селата Друган и Старо село.

Постигнати резултати по приоритета в [община Трън](#):

Общинска администрация Трън работи активно за постигане на достъпно, прозрачно и отворено към гражданите управление. През 2015 г. е повишено качеството на обслужване чрез внедряване на електронна деловодна система. Общината започва прилагането на комплексно административно обслужване. В процес на разработване е възможността за предоставяне на електронни услуги, както и различни форми за обратна връзка с потребителите. Ръководството държи на компетентността на служителите и в тази връзка се стреми да повишава административния капацитет чрез участия в различни обучения. През 2015 г. общината приключи изпълнението на проект, за обучение на служителите – чуждоезиково обучение, работа с програмни продукти, управление на риска.

По приоритетна ос 2.2. „Компетентна и ефективна държавна администрация“ на ОП „Административен капацитет“ 2007-2013 **всички общини и областна администрация Перник** са реализирали проекти за повишаване на административния капацитет и усъвършенстване на професионалните умения на служителите за по-ефективно изпълнение на задълженията и функциите им на обща стойност 498 459 лв., както следва:

- ✓ Областна администрация Перник - „Повишаване на административния капацитет в област Перник за интегрирано устойчиво планиране на градска среда и енергийна ефективност, професионална етика и етично регулиране” на стойност 53 402 лв.
- ✓ Община Перник – „Повишаване на професионалната компетентност на служителите на общинска администрация Перник за по-ефективно и ефикасно изпълнение на задълженията“ на стойност 79 992 лв.
- ✓ Община Земен – „Повишаване компетенциите на администрацията на община Земен за подобряване на нейната ефективност“ на стойност 77 299 лв.
- ✓ Община Радомир – „Надграждане компетенциите на администрацията на община Радомир за повишаване на нейната ефективност“ на стойност 83 906 лв.
- ✓ Община Ковачевци – „„Компетентност и ефективност“ – обучение на служителите в Община Ковачевци“ на стойност 51 031 лв.
- ✓ Община Брезник – „Подобряване работата на администрацията в община Брезник за реализиране на ефективни политики и качествено обслужване на гражданите и бизнеса“ на стойност 98 907 лв.
- ✓ Община Трън – „Подобряване на ефективността и компетентността на общинска администрация Трън, за по-качествено предоставяне на услуги на гражданите и бизнеса“ на стойност 53 922 лв.

Изпълнение на Стратегическа цел 2: висока степен на изпълнение, много висок потенциал на изпълнение до края на периода на действие на Областната стратегия за развитие.

Индивидуалните оценки на Приоритети 2.1., 2.2. и 2.3. са съответно висока, задоволителна и висока степен на изпълнение.

Приключени или в процес на изпълнение са проекти по ОП „Иновации и конкурентоспособност“ 2014-2020 и ОП „Развитие на конкурентоспособността на българската икономика“ 2007-2013 с бенефициенти представители на бизнеса, като са внедрени иновативни технологии, ново технологично оборудване и нови продукти, което резултира в повишаване на производствения капацитет и експортния потенциал на предприятия на територията на област Перник. Очаква се механизмите за подкрепа на иновативните компании да се отразят на напредъка по стратегическата цел до края на настоящия програмен период. Реализирани са отделни бизнес инициативи, но все още липсва пълна информация в тази посока.

Всички общини в областта са предприели действия за професионално насочване и кариерно ориентиране на учениците.

Областна администрация и общинските администрации в областта активно подкрепят частния сектор, като са проведени различни форуми, конференции и работни срещи с представители на местния бизнес за установяване на стабилно сътрудничество между правителството, местните власти и местния бизнес, с цел използване на всички възможности за подпомагане и подобряване на икономическото състояние на област Перник.

С изготвянето на Общи устройствени планове на общините в областта, където е определено предназначението на различните видове територии в населените места, вкл. подходящите за инвестиции терени, се създават условия за по-успешно прилагане на политики в областта на устройственото планиране, което е съществен елемент за реализирането на мащабни инвестиционни намерения на територията на област Перник.

На територията на областта е основан Транспортен клъстер, но все още не са осъществени дейности от предвидените такива. Клъстерът не е одобрен за финансиране по процедура „Подкрепа за развитието на клъстерите в България“ на ОП „Иновации и конкурентоспособност“ 2014-2020. Счита се, че тази дейност изисква малко по-дълго планиране и фокусиране на усилията за рационално използване на ресурсите.

Наблюдава се напредък и по отношение на активността сред потенциалните и действащи млади фермери на територията на област Перник. В икономическото

развитие на целевата територия трябва да продължи да се насърчава подпомагането на селското стопанство и неговата модернизация, както и развитието на туризма, особено на алтернативните му форми, като сектор с висок потенциал за растеж, каквото в случая не се наблюдава.

Подобрено е качеството на работа в Областна администрация Перник и в общините в областта, повишен е административният капацитет и професионалната компетентност на служителите за по-ефективно изпълнение на задълженията и функциите им, чрез реализирани проекти, финансирани по ОП „Административен капацитет“ 2007-2013. Очаква се това да окаже положително въздействие върху цялостното функциониране на местните структури за управление и да подобри облика им в бъдеще. Повишаването на ефективността на работа на областната и общинските администрации е от важно значение за развитието на област Перник и се свързва с по-добра конкурентоспособност в национален и европейски контекст. Целесъобразно е служителите да продължат да се включват в инициативи и дейности за професионално развитие и в бъдеще.

Внедряването на електронни услуги от областна администрация и общините в област Перник улеснява гражданите и бизнеса и повишава тяхното удовлетворение, тъй като се прилагат принципите на достъпност, икономичност и качество на услугите. Общините на територията на област Перник са на различен етап в процеса на предоставяне на електронни услуги на гражданите и бизнеса. Предприемат се действия за комплексно административно обслужване на гражданите и бизнеса.

Стратегическа цел 3. „Качество на живота“

За проследяване степента на изпълнение на Стратегическа цел 3. на Областната стратегия за развитие са заложили следните индикатори:

Индикатор	Стойност
Приоритетна ос 3: Качество на живота	
Брой рехабилитирани здравни и образователни заведения (бр.)	10
Брой училища в областта в 15-тия перцентил по представяне в държавните зрелостни изпити ⁷	1
Брой партньорства между училища и компании в областта	5
Разработени иновативни проекти в областта на образованието и	10

⁷ Брой училища със средно представяне на зрелостниците на матурите за завършено средно образование сред първите 15% от училищата в България по резултати на матурите.

заетостта	
Брой инициативи / проекти / организации с фокус ученето през целия живот (вкл. пре-/ квалификация), действащи на територията на областта	5
Брой комерсиални културни и спортни продукти / услуги, разработени в областта	3
Брой активни спортни и/или културни прояви с обща публика/участници над 10,000 човека	3

Информационно осигурени от надеждни статистически източници и анализирани по-долу са следните индикатори: „брой рехабилитирани здравни и образователни заведения“, „брой училища в областта в 15-тия персентил по представяне в държавните зрелостни изпити“, „брой партньорства между училища и компании в областта“, „брой активни спортни и/или културни прояви с обща публика/участници над 10,000 човека“. Тъй като не е посочено, за целите на Междинната оценка се приема, че посочените данни в графа „стойност“ се отнасят за целева стойност.

Приоритет 3.1. Качествено, интелигентно и мобилно здравеопазване

Приоритетът подкрепя мерки и дейности, свързани с намаляване на основните рискови фактори за здравето на населението, подобряване на здравната профилактика и лечение на социално значимите заболявания. Предвижда се развитие на специализирани лечебни центрове с прилагане на нови технологии, създаване на достатъчен брой стационарни и мобилни, оборудвани с технология за основни терапевтични дейности, здравни кабинети и много добро покритие на всички населени места в областта.

Постигнати резултати и реализирани проекти/дейности в периода 2014-2017 г. на територията на област Перник

Постигнати резултати по приоритета в община Земен:

Община Земен осигурява на населението безплатни профилактични прегледи и безплатни дентални прегледи на социално слаби български граждани от специализиран медицински персонал; провежда информационни здравни кампании; предприема мерки за повишаване информираността на населението за достъпа до здравни услуги съобразно нормативните документи.

Извършен е ремонт и саниране на сградата на Поликлиниката и ЦСМП.

Постигнати резултати по приоритета в община Ковачевци:

Политиката на община Ковачевци в сферата на здравеопазването е насочена към организирането на здравна профилактика чрез безплатни профилактични прегледи на населението. Достъпът до здравни услуги в общината е ограничен и не удовлетворява потребностите на местното население. В тази насока, общината оказва пълно съдействие на общопрактикуващите лекари и лекар по дентална медицина в тяхната дейност, като им предоставя помещения – общинска собственост на минимална наемна цена. По този начин се осигурява необходимата лекарска и стоматологична помощ, която често в малките населени места е труднодостъпна, особено за възрастните хора, или други категории население, отличаващи се с малка възможност за мобилност. На територията на общината съществуват 2 здравни служби в селата Калище и Ковачевци. Здравното обслужване на населението се осъществява от двама лични лекари, двама специалисти по дентална медицина и двама специалисти по здравни грижи. Спешната и неотложната медицинска помощ се поема от филиал на ЦСМП-Земен и към него е оборудван спешен приемен център, в който е осигурен по един екип на смяна. През 2015 и 2016 г., съвместно с личните лекари, се осигурява мобилна клинична лаборатория за извършване на място на необходимите изследвания. През 2016 г., в рамките на националната инициатива „Да запазим костите си здрави“, организирана от Асоциация „Жени без остеопороза“, със съдействието на общината, по повод Световния ден на остеопорозата, е проведена кампания за определяне на личния риск от остеопороза и скринингово изследване на костната плътност.

Постигнати резултати по приоритета в община Перник:

Здравната политика в община Перник е насочена към подобряване и укрепване на физическото и психическо здраве, изграждане и утвърждаване на здравни навици, формиране на ценности за здравословен начин на живот.

Съгласно натуралните и стойностните показатели за прилагане на делегираните от държавата дейности за 2015 г. и 2016 г. функционират 47 здравни кабинета в училища и детски заведения и са разпределени както следва в:

- ✓ Училищно здравеопазване – общински и държавни училища – 19 кабинета;
- ✓ Детско здравеопазване – ДГ – 27 кабинета;
- ✓ Помощно училище – 1 кабинет.

В тях работят общо 77 медицински специалисти. Здравните кабинети са оборудвани в съответствие с нормативните изисквания на Закона за здравето и изискванията на РЗИ

и Агенцията по безопасност на храните. Все още има здравни кабинети, които е необходимо да се дооборудват, за да отговорят на изискванията по нормативна база. В здравните кабинети се осъществяват дейности по профилактика и промоция на здравето на децата и учениците за предотвратяване и ограничаване на рисковите фактори в детските заведения и училищата.

Функционират 2 самостоятелни детски ясли – „Мечо пух“ – с капацитет 85 деца, разпределени в 4 групи, и „Здравец“ – с капацитет 50 деца, разпределени в 2 групи. В двете детски заведения капацитетът на децата към 01.02.2017 г., е 90, но има 51 чакащи деца за постъпване в детска ясла.

През 2015 г. в общинска администрация е назначен здравен медиатор с основни задачи: преодоляване на културните бариери и комуникации между ромските общности и медицинския персонал в различните здравни и лечебни заведения, преодоляване на съществуващи дискриминационни нагласи в здравното обслужване на ромите по места, здравно образование на ромите, социална работа в общността и активна социална работа с уязвими ромски групи. През 2015 и 2016 г. са осъществявани различни беседи с ромите по места за проблеми, свързани с домашното насилие, здравословен начин на живот, средства за контрацепция и др.

Постигнати резултати по приоритета в община Радомир:

През месец май 2015 г. е завършен ремонтът на Центъра за спешна помощ в гр. Радомир. В обновяването са вложени 15 000 лв., а като дарение Бърза помощ получава нова линейка. Спешният център е технически оборудван и кадрово обезпечен, като предстои да бъде открит стационар с 10 легла за престой от 24 часа на пациенти, които ще бъдат насочвани или към болница, или към домашно лечение. Извършен е възстановителен ремонт и подмяна на дограма в сградата на поликлиниката в града.

Постигнати резултати по приоритета в община Грън:

В общинска администрация Грън също има назначен здравен медиатор, който съдейства при провеждане на профилактични прегледи на деца и бременни жени, както и за провеждането на здравни беседи. По проект „Щастливо детство“, финансиран от МТСП, дирекция „Социално включване“, чрез заем от Световната банка, се предоставят здравни консултации за деца.

По програмата за ТГС България-Сърбия 2014-2020 г. на територията на област Перник в процес на изпълнение е 1 проект - „Инвестиции в здравето и благоденствието на

младите хора в трансграничния регион“ с общ бюджет 593 684 евро. Водещият партньор е Община Црвени кръст. Партньор по проекта от българска страна е **Областна администрация Перник** с бюджет 313 324 евро.

Индикатор „Брой рехабилитирани здравни заведения“

Рехабилитирани са 6 здравни заведения - Центъра за спешна помощ в гр. Радомир, сградата на поликлиниката и ЦСМП в гр. Земен и 4 здравни заведения в община Перник.

Приоритет 3.2. Качествено и иновативно образование

Приоритетът е насочен към подобряване на качеството на образованието чрез модернизиране на учебните планове, обучение и професионално развитие за преподавателите, увеличено използване на ИКТ, обучение по предприемачество. Подкрепят се също така проекти и мерки за модернизиране на образователната инфраструктура. Поставя се фокус върху училищата и рационализация на системата, съвместни дейности между училищата и водещи компании в областта, които да доведат до преодоляване на дисбаланса между образованието и нуждите на пазара на труда, подкрепя на иновативни извънучилищни форми на обучение.

Постигнати резултати и реализирани проекти/дейности в периода 2014-2017 г. на територията на област Перник

С Решение на Областния съвет за развитие на област Перник, проведен на 15.12.2016 г., е приета Областна стратегия за подкрепа на личностното развитие на децата и учениците в област Перник (2017 г. – 2019 г.) Стратегията е разработена като секторна политика на основание чл.196 от Закона за предучилищното и училищното образование, както и въз основа на изготвените анализи на потребностите от подкрепа от общините на територията на област Перник. Ориентирана е към реализиране на политики и мерки, които осигуряват правото на достъп до качествено образование, удовлетворяване на образователните потребности и развитието на способностите на всяко дете и ученик. Основните акценти в стратегията са свързани с четири ключови елемента в приобщаването на децата и развиване на техните способности: 1. Процес на постоянно развиване на технологии за по-добро образование, за да се отговори адекватно на разнообразието на обучаваните; 2. Разкриване и отстраняване на бариери и оказване на подкрепа; 3. Събиране и оценка на информация от различни източници за планиране и усъвършенстване на политиката и практиката на приобщаването; 4.

Присъствие, участие и успех за всички учащи се, както на групите, за които съществува риск от изолиране, изключване от образованието или недостатъчно добри резултати от обучението, така и на учащите с високи резултати и постижения. Визията на Стратегията гласи: „Създаване на отворена, гъвкава и ефективна система на средното образование в област Перник посредством формиране на диалогична среда за активно и ангажирано участие на заинтересованите страни в създаването на условия за цялостна и пълноценна подкрепа на личностното развитие на всяко дете и ученик, отговаряне на потребностите им и приобщаването им като равностойни партньори в училищната общност.“

Постигнати резултати по приоритета в община Брезник:

В областта на рехабилитацията и обновяването на образователните заведения, в периода 2015-2016 г. община Брезник е постигнала следните резултати:

- ✓ Основен ремонт на ОУ „Хр. Смирненски“, с. Ноевци, осъществен със собствени бюджетни средства
- ✓ Реконструкция на отоплителната инсталация в ОУ „Хр. Смирненски“, с. Ноевци, осъществен със собствени бюджетни средства

Постигнати резултати по приоритета в община Земен:

В областта на рехабилитацията и обновяването на образователните заведения, в периода 2015-2016 г. община Земен е постигнала следните резултати:

- ✓ Изграждане на спортна площадка в двора на СОУ „Св. Св. Кирил и Методий“, гр. Земен
- ✓ Изграждане на малка спортна зала за нуждите на СОУ „Св. Св. Кирил и Методий“, гр. Земен и жителите на града
- ✓ Изграждане на парк в двора на СОУ „Св. Св. Кирил и Методий“, гр. Земен

Постигнати резултати по приоритета в община Ковачевци:

Образователната система в община Ковачевци е развита съобразно потребностите на сравнително малкия брой население и ограничения брой деца в училищна възраст. Училището в с. Калище и ЦДГ в с. Лобош са обезпечени кадрово. Числеността и квалификацията на учителите покриват изцяло всички учебни предмети. Квалификацията на кадрите отговаря на изискванията за образователен ценз за

заеманата длъжност. В образователните заведения са създадени необходимите материално-технически условия и предпоставки за нормална организация на учебно-възпитателния процес.

Обхванати са всички подлежащи на задължително обучение и детска градина. Общината е осигурила организиран безплатен транспорт с училищен автобус за учениците и децата на територията на община Ковачевци. Организацията на учебния ден за учебната 2016/2017 г. е целодневна за учениците от 1 до 4 клас и полудневна за учениците от 5 до 8 клас. Организирано и подсигурено е обедно хранене на пътуващите ученици от 1 до 4 клас чрез кетъринг.

Утвърден е механизмът за разпределение на средствата за делегираните от държавата дейности по образование и навременното им осигуряване поддържа ефективен учебния процес в училището.

Съгласно Решение N 999 от 18 ноември 2016 г. на Министерски съвет, основно училище „Св. Св. Кирил и Методий“ за четвърта учебна година е в Списъка на защитените училища в Република България, а съгласно Решение N 1000 от 18 ноември 2016 г. на МС е включено и в Списъка на средишните училища в Република България, за учебната 2016/2017 г. Статутът на защитено училище осигурява допълнително държавна подкрепа на училища в малки населени места. Така се облекчава общинския бюджет. Непрекъснатото намаляване на броя на учениците с всяка изминала година обаче поставя сериозни предизвикателства пред училищното образование на територията на общината. Само за три учебни години броят на учениците в местното училище намалява, като по темп на намаляване на броя им общината заема водещо място в областта.

Детската градина разполага с добра материална база, благоприятства развитието и индивидуалния потенциал на децата, поддържат се ефективни грижи за тях, чрез навременно осигуряване на средства за хранителни продукти. С изпълнението на Националната програма „ИКТ в системата на предучилищното и училищното образование“ – 2016 г., за целите на предучилищното възпитание и внедряване на ИКТ, детската градина е оборудвана с мултимедиен прожектор и интерактивна дъска. Освободени от такса за детската градина са родителите на децата от общината. Отчитайки ръста на безработица в общината и ниските доходи на работещите, общинското ръководство прави всичко възможно да се запази съществуващото до сега облекчение по Наредбата.

През 2016 г. община Ковачевци е кандидатствала по ПРСР 2014-2020 г. с проект „Реконструкция на ЦДГ с. Лобош, община Ковачевци“ на стойност 492 096,60 лв. без включен ДДС. Проектът предвижда полагане на топлоизолация и извършване на строително-ремонтни работи по сградата на детската градина.

Постигнати резултати по приоритета в община Перник:

Предвид значимия дял на хората в трудоспособна възраст в община Перник, ангажирани в сектори със сравнително ниска добавена стойност, за повишаване на конкурентоспособността на местната икономика и за диверсифициране на местния бизнес, така че да бъде по-устойчив на външни влияния, се прилага комплекс от мерки за повишаване на образователното ниво на местното население под и в трудоспособна възраст в общината, за да може постепенно икономиката да бъде преориентирана към дейности, които са значително по-устойчиви във времето и ще могат да отговорят на очакваното увеличаване на броя на инвеститорите в общината. В този контекст, фокусът е поставен върху обучението в средните училища и осигуряване на възможности за получаване на бакалавърски и магистърски степени във ВУЗ, а от друга страна, в преквалификацията на персонала и въвеждането на програми за учене през целия живот.

Професионалните гимназии на територията на община Перник (5 бр.) с професиите, които предлагат, осигуряват потребностите на младите хора за образование и реализация и са свързани преди всичко с икономиката на общината.

Относно Европейски политехнически университет в периода 2015-2016 г. стоят редица проблеми, на които все още се търси решение.

Изготвен е анализ на потребностите за подкрепа за личностно развитие на децата и учениците от община Перник; предстои изготвяне на общинска стратегия за подкрепа за личностно развитие в съответствие с изготвената такава Областна стратегия.

В областта на рехабилитацията и обновяването на образователните заведения, в периода 2015-2016 г. община Перник е постигнала следните резултати:

- ✓ Изготвени са проекти за прилагане на мерки за енергийна ефективност чрез смяна на дограма, саниране, смяна на отоплителните, ел. и ВиК инсталации за 8 ОУ „Кракра Пернишки“, за 9 ОДЗ „Калина Малина“ – за централна сграда и за филиал, 6 СОУ „Св. Св. Кирил и Методий“, 15 ЦДГ „Райна Княгиня“

- ✓ Спечелен е проект за 8 ЦДГ „Изворче“ за прилагане на мерки за енергийна ефективност, като дейностите са стартирали през месец март 2016 г.
- ✓ Спечелен е проект за 1 ОДЗ „Миньорче“ за прилагане на мерки за енергийна ефективност, като дейностите са стартирали през месец март 2016 г.
- ✓ Реконструкция и обновяване на ОУ „Иван Рилски“ и ПМГ – изготвен е проект, предстои извършване на дейностите;
- ✓ За ПГЕМП „Христо Ботев“ през 2014 г. са извършени дейности по прилагане на мерки за енергийна ефективност
- ✓ За 5 СУ „П.Р.Славейков“ и ПГИ е спечелен проект и са извършени на дейности по прилагане на мерки за енергийна ефективност и обновяване през 2016 г.
- ✓ Реконструкция и обновяване на ПТГ „Ю. Гагарин“
- ✓ Прието е Решение на Общинския съвет за изграждане на физкултурен салон на ОУ „Петър Берон“
- ✓ Предстои изготвяне на проект за реконструкция и обновяване на ОУ „Св. Константин Кирил Философ“

Постигнати резултати по приоритета в община Радомир:

Община Радомир прилага форми и практики на дуалното обучение, насърчаващи сътрудничеството между местни училища и бизнес. Сътрудничеството между ТПГ „Н.Й.Вапцаров“ и бизнеса се осъществява чрез участие в проект „Ученически практики“ по ОП „Развитие на човешките ресурси“ през учебната 2013/2014 г. с 63 ученика от 11 и 12 клас и през учебната 2014/2015 г. – с 43-ма. Сключени са договори с община Радомир, НЧ „Напредък 1895 г.“, „АДАН 2012“ ООД, „ВЕТПРОМ“ АД, НЧ „В.Левски 1916 г.“, „Радомир НЕТ“ ЕООД, „Автокласик“ ООД, „Йоки 2007“ ЕООД, „АДАН 2012“ ООД, ЕТ „Божидар Димитров – ТИВИ“. Сътрудничеството се осъществява чрез предоставяне от бизнеса на възможност за посещения на учениците в определени часове в предприятията.

С цел привличане и задържане на децата в училище се осъществяват дейности в следните посоки: провеждане на родителски беседи по определени теми за засилване компетенциите на семейството в подкрепа на образователния процес на децата; индивидуални консултации с родителите; посещение по домовете; закупуване на учебни помагала на нуждаещите се деца от училищното настоятелство, организиране

на концерти и тържества, на които родителите виждат постиженията на своето дете; сключено партньорско споразумение с ЦОП към SOS Детски селища България и ЦОП община Радомир – социални работници и други специалисти – логопед, психолог провеждат индивидуални консултации с децата; училището осъществява връзка при необходимост с екипа на отдел „Закрила на детето“ и МКБППМН; периодично УН провежда благотворителни акции за събиране на дрехи, обувки, учебни помагала.

ОУ „Христо Смирненски“ е с най-много ученици от ромски произход (над 33%). Приоритет на педагогическия колектив е интегрирането на тези деца и гарантиране на правото им на равен достъп до качествено образование. В училището са набелязани следните мерки за работа с родителите: провеждане на съвместни консултации с родители и ученици; включване на родителите в извънкласни и извънучилищни мероприятия; включване в дейности на класа; провеждане на родителски срещи; включване в училищното настоятелство; организират се съвместни дейности с МКБППМН, ЦОП към община Радомир и ЦОП към SOS детски селища.

В ОУ „Христо Ботев“, с. Гълъбник също се обучават ученици от ромски произход, училището работи с ЦМЕДТ „Амалипе“ гр. Велико Търново и тръст за социална алтернатива по проект „Всеки ученик може да бъде отличник“.

ЦДГ „Осми март“ работи по проект „Готови за училище 2014-2015 г.“ към фондация „Тръст за социална алтернатива“ – гр. София, като са включени 21 деца от ромски произход. Проектът включва плащане на такса за детска градина и при редовно посещение родителите посещават ежемесечен ваучер в размер на 20 лв.

В областта на рехабилитацията и обновяването на образователните заведения, в периода 2015-2016 г. община Радомир е постигнала следните резултати:

- ✓ В НУ „Архимандрит Зиновий“ е оборудван компютърен кабинет с 12 компютърни терминали с дистанционно управление от учителския компютър, мултимедиен проектор, интерактивна дъска
- ✓ За СОУ „Св.Св. Кирил и Методий“ са закупени 3 мултимедийни устройства и монитори
- ✓ В ОУ „Христо Смирненски“ през учебната 2014/2015 г. е оборудван нов компютърен кабинет с 15 терминални работни места със средства от училищния бюджет, изградени са две интерактивни зали с интерактивни дъски и мултимедии

- ✓ Подобряване на материалната база на ОУ „Иван Вазов“
- ✓ За ПГТ „Ю. Гагарин“ е закупен софтуерен продукт – транспорт и механизация, терминали – 13 бр.
- ✓ В НУ „Христо Ботев“, с. Гълъбник, по проект „Галактически джедаи“ (проект за толерантна образователна интеграция) кабинетът по информационни технологии е оборудван с интерактивна дъска, преносими компютри и проектор
- ✓ Извършени са модернизации в СОУ „Христо Ботев“, с. Дрен, по проект „Подобряване качеството на образованието в средишните училища чрез въвеждане на целодневна организация на учебния процес“
- ✓ В ТПГ „Н.Й.Вапцаров“ по Национални програми на МОН за 2014 г. са оборудвани 2 нови кабинета за обучение по специалностите „Компютърна техника и технологии“ и „Икономическа информатика“, както и обновяване на 2 лаборатории – по измервателна техника и по електроника
- ✓ Извършено е възстановяване и ремонт на физкултурен салон на СОУ „Христо Ботев“, с. Дрен
- ✓ Извършен е основен ремонт и възстановяване фасадата на НУ „Христо Ботев“, с. Гълъбник и общежитие на същото
- ✓ Извършен е основен ремонт на физкултурен салон в ОУ „Христо Смирненски“
- ✓ Направена е вертикална планировка на училищния двор на НУ „Арх. Зиновий“, гр. Радомир и спортна площадка
- ✓ Извършен е ремонт на дворни пространства към детски градини

Материалната база в средишните училища е обновена по проект „Подобряване на качеството на образование в средишните училища чрез въвеждане на целодневна организация на учебния процес“. Компютърните конфигурации в училищата се обновяват по проект „Информационни и комуникационни технологии в училище“.

Общината е кандидатствала с проект „Реконструкция и ремонт на ОУ „Христо Смирненски“, гр. Радомир“ по ПРСР 2014-2020 г., мярка 7.2., като проектът е на стойност 1 955 647,72 лв. и все още е в процес на оценка. Предвижда се: реконструкция на отоплителната инсталация, подмяна на чугунени радиатори в коридорите на училището, основен ремонт на 4 ет. и изграждане на нова зала за масови мероприятия;

изграждане на отопление на новообособените помещения; в корпус Б ремонт, изграждане и оборудване на кухня със столова; изграждане на вентилационна система.

Приключили са дейностите по ремонт и обновяване на околни пространства на детски градини: ЦДГ „Слънце“, ЦДГ 8-ми март“, ОДЗ „Радомирче“, гр. Радомир.

Постигнати резултати по приоритета в община Трън:

За постигане на висококачествени образователни услуги, институциите, работещи с деца в община Трън, непрекъснато провеждат образователни инициативи, формират различни клубове по интереси, учениците се провокират да участват в конкурси и проекти с различна насоченост. Активно се работи в посока превенция на ранното отпадане от училище, както и в ограничаване на противообществените прояви на малолетните и непълнолетните.

В областта на рехабилитацията и обновяването на образователните заведения, в периода 2015-2016 г. община Трън е постигнала следните резултати:

- ✓ Изграждане на ограда на СУ „Гео Милев“, гр. Трън през 2016 г. със собствени средства
- ✓ Основен ремонт на Детска градина „Ален мак“ и основен ремонт на двора на СУ „Гео Милев“, осъществени със собствени средства
- ✓ Основен ремонт на ограда на Детска градина „Ален мак“, гр. Трън и изграждане на ограда на СУ „Гео Милев“, гр. Трън, осъществени със собствени средства

Чрез активното сътрудничество на общината, училището и бизнеса („Евромакс Сървисиз“ ЕООД) сред учениците се промотират възможностите на университетите в България с насочености, които биха задоволили нуждата от кадри на местния трудов пазар.

За подобряване на образователната интеграция на учениците от етническите малцинства и създаване на благоприятни условия за постигане на трайни резултати, създаване на условия за успешна социализация на децата от етническите малцинства и възпитаването им в дух на толерантност, което да доведе до тяхната по-успешна професионална, социално и творческа реализация, **на територията на област Перник** се изпълняват 3 проекта, съфинансирани от ОП „Наука и образование за интелигентен растеж“:

- ✓ „Работилница за мечти“ с бенефициент 9-то ОУ „Темелко Ненков“, гр. Перник на стойност 157 884,50 лв. (приключен на 27.07.2017 г.)
- ✓ „Подкрепа за предучилищното възпитание и подготовка на децата в неравностойно положение в община Брезник” с бенефициент община Брезник на стойност 260 305,57 лв.
- ✓ „Създаване на емоционална и социална удовлетвореност“ с бенефициент Професионална гимназия по транспорт „Юрий Гагарин“, гр. Радомир на стойност 118 776,67 лв.

Чрез финансиране от Инвестиционната програма на МОН през 2016 г. в **област Перник** е рехабилитирано 1 държавно училище на стойност 34 800 лв.

По Национална програма „Достъпно и сигурно училище“ на МОН са рехабилитирани общо 2 образователни институции на стойност 116 809 лв., съответно: По модул „Достъпна архитектурна среда“ – 2 образователни институции на стойност 58 384 лв.; По модул „Сигурност“ – 2 образователни институции на стойност 58 425 лв. Разпределението на рехабилитираните образователни институции е следното:

ИНВЕСТИЦИОННА ПРОГРАМА НА МОН 2016 г.			
Перник	Перник	ТПГ „Мария Кюри“	34 800
НАЦИОНАЛНА ПРОГРАМА „ДОСТЪПНО И СИГУРНО УЧИЛИЩЕ“			
1. Модул „ДОСТЪПНА АРХИТЕКТУРНА СРЕДА“ 2016 г.			
Перник	Перник	ПГЕМП	30 974
	Радомир	ПГ Транспорт „Юрий Гагарин“	27 410
Общо за област Перник			58 384
1. Модул „СИГУРНОСТ“ 2016 г.			
Перник	Перник	ПГ по икономика	29 073
	Перник	ПГЕМП „Христо Ботев“	29 352
Общо за област Перник			58 425

Индикатор „Брой рехабилитирани образователни заведения“

По данни на РУО – Перник, най-много предприети мерки за рехабилитиране на образователни заведения са предприети на територията на общините Радомир и Перник. Извършени са дейности за подмяна на дограма и/или врати, ремонтване на покриви, ремонтване на подове и/или стени, ремонтване и/или оборудване на прилежащи дворове, ремонтирани физкултурни салони, подобряване достъпа на лицата с увреждания. Общият брой на рехабилитираните образователни заведения на

територията на областта е над 10 броя, колкото е заложената целева стойност по индикатора в ОСР (общ брой рехабилитирани образователни и здравни заведения). Надвишаването на целевата стойност още в междинния период на оценка индикира за планиране на този показател при разработване на Стратегията, което не съответства на възможностите и броя на училищата в областта и на мерките, които подкрепят оперативните програми в периода 2014-2020 г.

	Брезник		Земен		Ковачевци		Перник		Радомир		Трън	
	2015	2016	2015	2016	2015	2016	2015	2016	2015	2016	2015	2016
Брой образователни заведения с подменена дограма и/или врати (поне 50% от материалната база)	1						3		10	11		
Брой образователни заведения с ремонтиран покрив (поне 50% от материалната база)							4	6	8	11		
Брой образователни заведения с ремонтирани подове и/или стени (поне 50% от материалната база)	1			1	1		4	4	9	10		
Брой образователни заведения с ремонтирани и/или оборудвани прилежащи дворове	1	1					3	5	8	10		
Брой образователни заведения с ремонтирани физкултурни салони							1	3	7	7		
Брой образователни заведения с подобрен достъп на лицата с увреждания							1		8	8		

Индикатор „Брой училища в областта в 15-тия перцентил по представяне в държавните зрелостни изпити“

Съгласно информация от РУО-Перник, училищата в област Перник в 15-тия перцентил по представяне в държавните зрелостни изпити от сесия май 2017 г. са 2 – ГПЧЕ „Симеон Радев“, гр. Перник и СУ „Св.Св. Кирил и Методий“, гр. Радомир. Целевата стойност съгласно ОСР на областта е надвишена с 1 бр.

Индикатор „Брой партньорства между училища и компании в областта“

По данни, предоставени от РУО-Перник, броят на партньорствата между училища и компании в област Перник през учебната 2014/2015 г. възлиза на 144 бр., през учебната 2015/2016 г. – 148 бр. и през учебната 2016/2017 г. нараства до 201 бр. Целевата стойност съгласно ОСР (5 бр, партньорства) е силно надвишена, което означава, че при разработване на Стратегията и планирането на дейностите и мерките индикаторът не е планиран съответстващо на възможностите и броя на училищата в областта. Освен това, в ОСР не е пояснено, какво точно се има предвид под партньорство между училище и компания.

Индикатор „Брой активни спортни и/или културни прояви с обща публика/участници над 10,000 човека“

По-долу е поместена информация, по данни на РУО – Перник, за броя на спортните и културните изяви на училищата на територията на област Перник. Въпреки че липсва информация за броя на публиката и участниците в изявите, прави впечатление голямата активност на училищата от всички общини в областта. С най-много културни и спортни изяви са 11 ОУ „Елин Пелин“, гр. Перник, 10 ОУ „Алеко Константинов“, гр. Перник и ОУ „Иван Рилски“, гр. Перник.

	Община	Населено място	Наименование на институцията	Брой спортно и културни изяви за учебната 2014/2015 г.	Брой спортно и културни изяви за учебната 2015/2016 г.	Брой спортно и културни изяви за учебната 2016/2017 г.
1	Брезник	С. Ноевци	Основно училище „Христо Смирненски“	7	5	9
2	Брезник	Гр. Брезник	СУ „Васил Левски“	8	10	12
3	Земен	Гр. Земен	СУ „Св.Св.Кирил и Методий“	16	14	17
4	Ковачевци	С. Калище	ОУ „Св.Св.Кирил и Методий“	6	6	7
5	Перник	Гр. Перник	ОУ „Св. Иван Рилски“	63	28	61
6	Перник	Гр. Перник	VII ОУ „Г.С.Раковски“	18	15	14
7	Перник	Гр. Перник	VIII ОУ „Кракра Пернишки“	6	8	9
8	Перник	Гр. Перник	Девето основно училище „Темелко Ненков“	7	9	15

Междинна оценка на Областната стратегия за развитие на област Перник 2014-2020

9	Перник	Гр. Перник	X ОУ „Алеко Константинов“	59	64	77
10	Перник	Гр. Перник	XI ОУ „Елин Пелин“	81	87	114
11	Перник	Гр. Перник	XII ОУ „Васил Левски“	8	7	7
12	Перник	Гр. Перник	XIII Основно училище „Св.Св.Кирил и Методий“	7	9	11
13	Перник	Гр. Перник	ОУ „Св.Константин-Кирил Философ“	24	20	26
14	Перник	Гр. Перник	V СУ „П.Р.Славейков“	15	10	5
15	Перник	Гр. Перник	VI СУ „Св.Св.Кирил и Методий“	5	6	3
16	Перник	Гр. Перник	XVI ОУ „Св.Св.Кирил и Методий“	5	5	5
17	Перник	Гр. Перник	СУРИЧЕ „Д-р Петър Берон“	11	9	8
18	Перник	Гр. Перник	Спортно училище „Олимпиец“	32	34	35
19	Перник	Гр. Батановци	ОУ „Христо Ботев“	4	4	5
20	Перник	Гр. Перник	Природоматематическа гимназия „Христо Смирненски“	5	7	15
21	Перник	Гр. Перник	Гимназия с преподаване на чужди езици „Симеон Радев“	26	27	29
22	Перник	С. Кладница	ОУ „Св. Климент Охридски“	3	3	3
23	Перник	С. Дивотино	ОУ „Св.Св.Кирил и Методий“	5	5	6
24	Перник	С. Ярджиловци	ОУ „Отец Паисий“	10	10	12
25	Перник	С. Драгичево	ОУ „Св.Св.Кирил и Методий“	5	9	13
26	Перник	С. Рударци	ОУ „Св.Климент Охридски“	7	7	9
27	Перник	Гр. Перник	Професионална гимназия по енергетика	4	5	5
28	Перник	Гр. Перник	Професионална	5	5	6

			гимназия по техника и строителство			
29	Перник	Гр. Перник	Технологична професионална гимназия „Мария Кюри“	7	13	17
30	Перник	Гр. Перник	Професионална гимназия по икономика	26	23	25
31	Перник	Гр. Перник	Професионална гимназия по облекло и туризъм	18	35	33
32	Радомир	Гр. Радомир	Начално училище „Архимандрит Зиновий“	21	21	23
33	Радомир	Гр. Радомир	Основно училище „Христо Смирненски“	7	8	8
34	Радомир	С. Извор	Основно училище „Иван Вазов“	8	8	11
35	Радомир	С. Гълъбник	Основно училище „Христо Ботев“	17	25	20
36	Радомир	С. Дрен	Основно училище „Христо Ботев“	0	0	0
37	Радомир	Гр. Радомир	Средно училище „Св.Св.Кирил и Методий“	29	35	40
38	Радомир	Гр. Радомир	Техническа професионална гимназия „Никола Йонков Вапцаров“	20	18	16
39	Радомир	Гр. Радомир	Професионална гимназия по транспорт „Юрий Гагарин“	12	11	13
40	Трън	Гр. Трън	СУ „Гео Милев“	4	4	4
			Общо:	621	629	748

Приоритет 3.3. Активни и активиращи социални политики

Развитието на социалните услуги е ключова задача на регионалната политика в област Перник. Приоритетът предвижда реализация на мерки за специализирана подкрепа за хора в риск от социално изключване, за насърчаване на самостоятелна заетост и предприемачество, както и дейности за професионална (пре-)квалификация и учене през целия живот.

Постигнати резултати и реализирани проекти/дейности в периода 2014-2017 г. на територията на област Перник

Съгласно изискванията на Закона за социално подпомагане и Правилника за неговото прилагане е разработена Областна стратегия за развитие на социалните услуги в Перник 2016-2020 г., като инструмент за по-тясна връзка между осигуряването на достъп, качество и финансова устойчивост на социалните услуги. Стратегията предвижда социални услуги за всички рискови групи на територията на всички общини в област Перник. Визията е формулирана по следния начин: „Областната стратегия за социалните услуги цели да осигури достъпни и качествени социални услуги в област Перник, интеграция на общности и индивиди, пълноценна реализация и грижа за хората от рисковите групи.“ Основна ценност в социалната работа е човекът и правото на всяко човешко същество да развие максимално своите възможности, без значение на етническа принадлежност, пол, увреждане, възраст, социално положение. При планирането и предоставянето на социални услуги Областната стратегия следва основните човешки права, утвърдени в международните документи и конвенции за защита на правата на човека, основните свободи и за правата на детето.

Общи приоритети на Стратегията, които адресират услугите към широкия спектър на рисковите групи, са: 1. Развитието на услуги и подкрепа за широка превенция на рисковете; Превенция на отделянето на децата от семействата чрез социална работа, подкрепа на родителите и семейната общност със специален фокус към най-уязвимите семейства; 2. Деинституционализация – за деца и лица; 3. Подкрепа за децата, възрастните и старите хора с увреждания и техните семейства; 4. Подкрепа за деца, жени, млади хора, жертви на насилие, и превенция на насилието във всички форми и проявления. 5. Повишаване на качеството на предоставяните социални и интегрирани услуги; 6. Подобряване на достъпа до услуги на рисковите групи от малките, изолирани населени места в област Перник.

Областната стратегия за развитие на социалните услуги се изпълнява на областно и общинско ниво с общи усилия на всички заинтересовани страни в област Перник в съответствие с техните компетенции, идентифицираните потребности на групите в риск и планираните дейности за посрещането им. Общинските съвети и администрации отговарят за цялостното изпълнение на Областната стратегия за развитие на социалните услуги на тяхната територия. За тази цел те са разработили, приели и прилагат Общински стратегии и Годишни планове за развитието на социалните услуги.

Основните рискови групи в област Перник са:

А) Деца и семейства в риск

Към тази група спадат следните рискови подгрупи: Деца и техните родители в риск и в ситуация на риск, поради бедност или увреждане; Деца, отделени от родните семейства, поради различни причини / идентифицирани рискове; Деца с увреждания: деца с физически увреждания; деца с множествени увреждания; деца с умствена изостаналост; Деца с психични разстройства; Деца от етнически общности в неравностойно положение и уязвими групи в ромски квартали; Деца с трудности в поведението, противообществени прояви и деца/ младежи отпаднали от училище; Деца на самотни родители; Млади родители (непълнолетни), с нисък социален статус; Деца от многодетни семейства; Изоставени деца; Деца, настанени при близки и роднини или в приемни семейства; Деца, претърпели насилие и жертви на трафик.

Б) Възрастни и стари хора в риск

Към тази група са идентифицирани следните рискови подгрупи: Пълнолетни с увреждания; Хора с увреждания, които ползват социални услуги в общността и услуги резидентен тип; Възрастни хора с психични разстройства и деменция; Самотно живеещи стари хора; Жени, преживели насилие или жертва на трафик; Трайно настанени в институция стари хора; Стари хора, ползващи социални услуги в общността и социални услуги – резидентен тип; Етнически общности в неравностойно положение; Безработни; Бездомни хора и бездомни семейства; Млади хора със зависимости.

Социални услуги в периода 2015-2017 г. в област Перник - Превенция и подкрепа за деца и семейства в риск⁸:

1. Община Брезник

- ✓ ЦОП с целава група деца и семейства в риск; деца в риск от отпадане от училище; деца отпаднали от училище, с основни функции: Превенция на изоставянето; Подкрепа на семейството при отглеждане на детето; Работа с деца и родители за връщане в училище, консултации; Услугата е неразкрита за 2015 г., предстои разкриването и. Капацитет – 20 лица годишно

⁸ Информацията е от Областната стратегия за развитие на социалните услуги в Перник 2016-2020 г.

- ✓ Млечна кухня с целева група деца от 7 месеца до 3 г., с основни функции: Основна функция на ДМК е приготвянето на разнообразна храна, отговаряща по качествен състав и технологична обработка на възрастовите особености на детския организъм и съобразена с Наредба №23 от 2005г. за физиологичните норми на хранене на населението; Капацитет – 2015 г. – 20, 2016 г. – 25, 2017 г. – 30 лица
- ✓ Приемна грижа с целева група деца в риск от изоставяне, с основни функции: Социална работа за подкрепа на приемните семейства, вкл. супервизии и интервизии, споделяне на проблеми, свързани с отглеждането и възпитанието на детето, ползващо услугата и своевременна намеса за разрешаването им, подкрепа както на детето, така и на биологичното и на приемното семейство чрез насочване и ползване на социални, здравни, юридически, образователни услуги. Към 2015 г. има 7 професионални приемни семейства и 9 деца, ползващи услугата „приемна грижа”. Предвижда се увеличаване броя на приемните семейства и нарастване на броя на децата на 20 годишно
- ✓ Център за социална рехабилитация и интеграция за деца и възрастни с целева група деца и лица с увреждания; деца с увреждания в семейна среда и техните родители; хора с увреждания с чужда помощ и без право на чужда помощ. Основни функции: Медицинска и социална рехабилитация, консултации социални, правни, здравни, психологически, трудотерапия; Умения за самостоятелност; Мобилни услуги от рехабилитатор и психолог. Услугата е неразкрита за 2015 г., предстои разкриването и. Капацитет – 20 лица годишно

2. Община Перник

- ✓ Център за обществена подкрепа с целева група деца в риск и техните семейства, с основни функции: Подобряване качеството на живот, максималната самостоятелност, пълноценна реализация и грижа за семейства и деца с различен статус и групи в риск; Капацитет: 2015 г. – 60, 2016 г. – 60, 2017 г. – 70 лица; делегирана от държавата дейност
- ✓ Център за обществена подкрепа – SOS с целева група деца и семейства, с основни функции: Консултативна дейност – психологическа и социална с деца и семейства; Специализирана подкрепа от логопед и семеен терапевт; Услуги за деинституционализация, посредничество и застъпничество пред други

институции; Планирана за разкриване в община Перник от 2016 г. с капацитет 80 лица годишно

- ✓ Център за работа с деца на улицата с целева група деца в риск, с основни функции: Задоволяване на базисни потребности; Интегриране на деца в обществото и създаване на условия за изява на индивидуалните способности; Работа със семействата; Нова за планиране услуга от 2017 г. с капацитет 20 лица годишно
- ✓ Семейноконсултативен център с целева група деца в риск и техните семейства, с основни функции: Семейно консултиране и подкрепа на родители, които не полагат достатъчно грижи за своите деца; Услугата е разкрита по проект, финансиране през 2016 г. по ОПРЧР и от 2018 г. като държавноделегирана дейност с капацитет 2015 г. – 30, 2016 г. – 30, 2017 г. – 40 лица
- ✓ Център, предоставящ услуги за ранно детско развитие с целева група деца и семейства в риск, с основни функции: Формиране и развитие на родителски умения; Консултация и подкрепа на родители на деца от 0 до 7 години. Разкрит по проект, планирана за финансиране през 2016 г. по ОПРЧР и от 2018 г. като държавно-делегирана дейност; Капацитет – 100 лица годишно. – 660 147 лв.
- ✓ Център за майчино и детско здраве с целева група деца и семейства в риск, с основни функции: Здравна консултация за деца и семейства. ЦМДЗ е разкрит по проект. Планиран за финансиране през 2016 г. по ОПРЧР; Капацитет – по 50 лица годишно
- ✓ Център за ранна интервенция с целева група семейства на деца в риск, с основни функции: Подкрепа на бременни жени и семейства с деца до 3 годишна възраст с цел превенция на изоставянето. Разкрит по проект. Планиран за финансиране през 2016 г. по ОПРЧР; Капацитет – по 20 лица годишно
- ✓ Звено “Майка и бебе“ с целева група бременни жени и майки в риск, с основни функции: Превенция на изоставяне на деца (0 до 3 г.); Временно настаняване до 6 м. на бременни и майки в риск да изоставят децата си, насърчава родителската привързаност, подпомага млади майки чрез социално, психологическо и юридическо консултиране и подкрепа. Нова за планиране услуга

- ✓ Здравноконсултативен център към МБАЛ с целева група бременни жени, майки и деца в риск, с основни функции: Здравна консултация за деца и семейства; Разкрит по Национална програма към МЗ; Капацитет – 50 лица годишно
- ✓ Здравни медиатори с целева група лица от маргинализирани групи, с основни функции: Посредничество за достъп до здравни услуги в ромските общности, Профилактика за деца и възрастни; Участие в превенция на изоставянето
- ✓ Ресурсен център с целева група деца с трайно намалена възможност за социална интеграция, с основни функции: Интегрирани услуги за деца; Капацитет – 200 лица годишно
- ✓ Приемна грижа с целева група деца, лишени от родителски грижи, с основни функции: Дейности за утвърждаване на приемни семейства, информационни кампании, обучение, подбор и наемане на приемни родители, наблюдение и подкрепа за приемните родители и приемните деца, възстановяване и/или поддържане на връзки със семейството; Капацитет: 2015 г. – 50, 2016 г. – 70, 2017 г. – 70 лица
- ✓ Център за социална рехабилитация и интеграция с целева група деца с увреждания и деца със специални образователни потребности от 0 до 18 години, с основни функции: Извършване на логопедична терапия; Извършване на слухово-речева рехабилитация; Работа за подобряване на когнитивните процеси; Работа за подобряване двигателното състояние; Психологически и логопедични консултации; Мобилна работа; Екипни срещи; Работа с родители; Капацитет – 2015 г. – 40, 2016 г. – 40, 2017 г. – 60 лица
- ✓ Дневен център за деца с увреждания с целева група деца с увреждания (на възраст от 7 до 18 години), с основни функции: Комплекс социални услуги за рехабилитация, развитие и обслужване на деца с увреждания и техните семейства; Капацитет – 2015 г. – 36, 2016 г. – 36, 2017 г. – 40 лица
- ✓ Дневен център за деца с увреждания с целева група деца с увреждания (0-7 г.), с основни функции: Дейности за социализация, консултиране, дневна и почасова грижа, социална и медицинска рехабилитация, логопедична и психологична помощ; Услугата ще бъде финансиран по ОПРЧР през 2016 г.; Капацитет – 2015 г. – 15, 2016 г. – 20, 2017 г. – 30 лица

- ✓ Заместваща грижа с целева група деца с увреждания в семейна среда, с основни функции: Заместваща услуга за деца в семейна среда; Нова за планиране услуга с капацитет 20 лица годишно
- ✓ Превантивно-информационен център с целева група деца в конфликт със закона и противообществени прояви, с основни функции: Превантивна корекционно-възпитателна дейност сред малолетни и непълнолетни; Капацитет – 300 лица годишно
- ✓ Кризисен център за деца с целева група деца, пострадали от насилие или друга форма на експлоатация, с основни функции: Социални услуги за деца, който има за цел да оказва индивидуална подкрепа на деца, пострадали от насилие или друга форма на експлоатация, задоволяване на ежедневните потребности и оказване на социално-психологическа помощ; Капацитет – 2015 г. – 6, 2016 г. – 12, 2017 г. – 12 лица
- ✓ ЦНСТ ДМ с целева група деца и младежи без увреждания, с основни функции: Опазване живота и здравето на децата/младежите; Създаване на жизнена среда за пълноценно израстване и развитие на децата/младежите; Осигуряване на адекватни услуги и условия за максимална самостоятелност на децата/младежите; Подготовка за самостоятелен и независим живот; Капацитет – 12 лица годишно
- ✓ ЦНСТ ДМУ с целева група деца и младежи с увреждания, с основни функции: Основната дейност е осигуряване на добра среда за живот и задоволяване на базовите потребности на децата, мед.грижа, образование, организиране на свободното време и отпих, контакти с родители и значими близки за децата. Повишаване качеството на модела ЦНСТДМУ; Капацитет – 14 лица годишно
- ✓ ЦНСТ ДМУППМГ с целева група деца и младежи с увреждане, с потребност от постоянна медицинска грижа, с основни функции: Осигуряване на здравно-социални услуги в среда, близка до семейната; Капацитет – 8 лица годишно

3. Община Радомир

- ✓ ЦОП-Радомир с целева група деца и семействата им в риск, с основни функции: Почасова грижа за деца; Капацитет – 40 лица годишно

- ✓ ЦОП-SOS с целева група деца и семействата им в риск, с основни функции: Почасова грижа за деца; Капацитет – 40 лица годишно; Услугата е прекратена от март 2016 г.
- ✓ Здравни медиатори с целева група лица от маргинализирани групи, с основни функции: Посредничество за достъп до здравни услуги в ромските общности; Профилактика за деца и възрастни; Участие в превенция на изоставянето
- ✓ Приемна грижа с целева група деца в риск от изоставяне, с основни функции: Приемна грижа - социална работа за подкрепа на приемните семейства (вкл. утвърждаване на приемни семейства, информационни кампании, обучение, подбор и наемане на приемни родители, наблюдение и подкрепа за приемните родители и приемните деца, възстановяване и/или поддържане на връзки със семейството); Към 2015 г. има 11 професионални приемни семейства с 13 деца; 12 доброволни приемни семейства и 54 деца. Към 2016 г. има 11 професионални приемни семейства и 13 деца в тях
- ✓ Център за социална рехабилитация и интеграция (ЦСРИ) за деца и възрастни с целева група деца и лица с увреждания; деца с увреждания в семейна среда и техните родители; хора с увреждания с чужда помощ и без право на чужда помощ; Услугата е неразкрита за 2015 г., планирана от 2016 г. с капацитет 40 лица годишно
- ✓ ЦНСТ-1 и ЦНСТ-2 (с. Дрен) с целева група деца лишени от родителска грижа, с основни функции: Предоставяне на грижа за деца в близка до семейната среда; Капацитет: 24 лица годишно

4. Община Трън

- ✓ ЦОП с целева група деца в риск, с основни функции: ЦОП е комплекс от социални услуги предназначен за деца и семейства в риск с цел предотвратяване, изоставяне и настаняване в СИ, превенция на насилие и отпадане от училище, деинституционализация и реинтеграция на деца, консултиране и подкрепа на семейства в риск, оценяване и подкрепа на приемни родители и осиновители. ЦОП предлага услуги в обособения център и мобилни услуги и социална работа на терен; Капацитет – 30 лица годишно
- ✓ Център за услуги за ранно детско развитие с целева група деца и семейства в риск, с основни функции: Формиране и развитие на родителски умения;

Консултация и подкрепа на родители на деца от 0 до 7 години. Разкрит по проект, планирана за продължаване на финансирането през 2016 г. по ОПРЧР; Капацитет – 207 лица годишно

- ✓ ЦСРИ за деца и лица с увреждания с целева група деца и лица с увреждания, с основни функции: Работата на центъра е насочена основно към децата с увреждания; Предлага се трудотерапия и рехабилитация; Предвижда се разширяване дейността, като за целта бъде предложена мобилна услуга. Капацитет – 20 лица годишно

Социални услуги в периода 2015-2017 г. в област Перник - Социално включване на уязвими групи, лица в неравностойно положение и стари хора⁹:

1. Община Брезник

- ✓ „Независим живот“ – услуга в общността по ОП „РЧР“ с целева група хора с увреждания; хора над 65 г. с ограничения или в невъзможност за самообслужване, с основни функции: Предоставяне на услуги за социално включване в отговор на комплексните потребности, с цел преодоляването на последиците от социалното изключване и бедността на потребителите. Предоставяне на услуги - 20 месеца, считано от 01.04.2016 г. Капацитет – 20 лица годишно
- ✓ Личен асистент – услуга в общността по ОП „РЧР“ с целева група лица и деца с трайни увреждания, с тежки здравословни състояния, които не могат или са много затруднени да се обслужват сами, с основни функции: Предоставяне на интегрирани социални и здравни услуги, с цел гарантиране на качеството на живот, независимост и достойнство. Предоставяне на услугите до месец февруари 2016 г. капацитет – 20 лица годишно
- ✓ Домашен социален патронаж, Общинска дейност с целева група самотно живеещи стари хора с увреждания и/или със затруднения в самообслужването, които имат нужда от грижа в семейна среда; самотно живеещи стари хора в отдалечени нас. места без достъп до услуги, с основни функции: Мобилна услуга за обхващане на селата – предоставяне на храна, комунално-битови услуги, помощ в домакинството, здравна и мед.грижа, осигуряване на трудо и арт терапия, други. Капацитет – 2015 г. – 80, 2016 г. – 90, 2017 г. – 100 лица

⁹ Информацията е от Областната стратегия за развитие на социалните услуги в Перник 2016-2020 г.

годишно. Предвижда се разширяване на обхвата - малките изолирани населени места

- ✓ Обществена трапезария – общинска дейност с целева група самотно живеещи стари хора; пенсионери с ниски доходи, хора с увреждания с ниски доходи и др., с основни функции: Осигуряване на топла и питателна храна през зимата. Предстои разширяване на обхвата на услугата. Капацитет – 2015 и 2016 г. – 40, 2017 г. – 50 лица
- ✓ Здравен медиатор - Общинска дейност, подкрепяна от МЗ, с целева група уязвими групи от компактни ромски общности: деца, бременни, възрастни хора, хронично болни, с основни функции: Посредничество за достъп до здравни услуги в ромските общности: Профилактика за деца и възрастни; Участие в превенция на изоставянето, дейности в подкрепа; Предоставяне на услугата до февруари 2020 г.
- ✓ Център за настаняване от семеен тип (ЦНСТ) за възрастни хора с физически увреждания с целева група възрастни хора с физически увреждания, с основни функции: Осигуряване на резидентна грижа за хора с увреждания, за които не са налице възможности за връщане в семейна среда. Планиран капацитет – 15 лица годишно
- ✓ Център за настаняване от семеен тип за лица с деменция с целева група лица в деменция, с основни функции: Осигуряване на резидентна грижа за лица с деменция, за които не са налице възможности за връщане в семейна среда. Планиран капацитет – 15 лица годишно
- ✓ Клуб на пенсионера

2. Община Земен

- ✓ Дневен център за стари хора с целева група самотни възрастни хора; хора в над трудоспособна възраст, с основни функции: Предоставяне на социални услуги в общността, които създават условия за цялостно обслужване на потребителите през деня, свързани с предоставяне на храна, задоволяване на ежедневните и здравните потребности, както и на потребностите от организация на свободното време и личните контакти. Услугата е нова за планиране с капацитет 30 лица годишно

- ✓ Обществена трапезария с целева група лица с много ниски доходи или, които са без доход, скитащи лица, лица, пострадали при бедствия и др., с основни функции: Осигуряване на топла и питателна храна през зимата. Услугата е финансирана от МТСП - Фонд „Социална закрила“; Капацитет – 100 лица годишно
- ✓ Реконструкция и модернизация на Клуб на пенсионера в гр. Земен

3. Община Ковачевци

- ✓ Личен асистент (по проект „Подкрепа за достоен живот“ по ОПРЧР) с целева група лица и деца с трайни увреждания и самотно живеещи трудно подвижни стари хора над 65 год., с основни функции: Предоставяне на интегрирани социални и здравни услуги, с цел гарантиране на качеството на живот, независимост и достойнство; Капацитет – 20 лица годишно
- ✓ Социален асистент с целева група лица и деца с трайни увреждания и самотно живеещи трудно подвижни стари хора над 65 год., с основни функции: Предоставяне на интегрирани социални и здравни услуги; Капацитет – 10 лица годишно
- ✓ Домашен помощник с целева група лица и деца с трайни увреждания и самотно живеещи трудно подвижни стари хора над 65 год., с основни функции: Предоставяне на интегрирани социални и здравни услуги; Капацитет – 10 лица годишно
- ✓ Домашен социален патронаж с целева група самотно живеещи стари хора в отдалечени нас. места без достъп до услуги, с основни функции: Мобилна услуга за обхващане на селата – предоставяне на храна; Капацитет – 2015 и 2016 г. – 65 лица, 2017 г. – 80 лица
- ✓ Обществена трапезария с целева група лица и деца в неравностойно социално положение, които поради здравословни причини, напреднала възраст, ниски доходи или без доходи имат нужда от подкрепа, чрез приготвяне на топла прясна храна. Проектът се реализира до април 2016 г., финансиран от МТСП и Фонд „Социална закрила“. Основни функции: задоволяване потребностите от храна на лица, които не могат да си я осигурят сами. Капацитет: 68 лица годишно

- ✓ Център за социална рехабилитация и интеграция, с основни функции: Дневни и почасови грижи, медицинска и социална рехабилитация. Капацитет - 40 лица годишно
- ✓ Дневен център за възрастни хора с увреждания, с. Сирищник, общ. Ковачевци с целева група възрастни хора с увреждания, с основни функции: Обслужване на потребителите през деня, свързани с предоставяне на храна, задоволяване на ежедневните и здравните потребности, както и на потребностите от организация на свободното време и личните контакти. Капацитет - 30 лица годишно
- ✓ Дневен център за стари хора, с основни функции: Дневна грижа за стари хора. Услугата е нова за планиране с капацитет 40 лица годишно
- ✓ Център за настаняване от семеен тип за възрастни с физически увреждания, с основни функции: Осигуряване на резидентна грижа за хора с физически увреждания в среда близка до семейната. Капацитет - 30 лица годишно
- ✓ ЦНСТ ВХД- 4бр., с . Сирищник, община Ковачевци, с целева група възрастни хора с деменция, с основни функции: Осигуряване на резидентна грижа за възрастни хора с деменция, за които не са налице възможности за връщане в семейна среда. Общ капацитет – 50 лица годишно, оказва се недостатъчен
- ✓ ЦНСТ ВХД, с. Ковачевци, с целева група възрастни хора с деменция, с основни функции: Осигуряване на резидентна грижа за възрастни хора с деменция, за които не са налице възможности за връщане в семейна среда. Капацитет – 15 лица годишно
- ✓ Център за настаняване от семеен тип за стари хора, с основни функции Осигуряване на резидентна грижа за стари хора; Капацитет – 15 лица годишно.
- ✓ Клуб на пенсионера с целева група лица в пенсионна възраст, с основни услуги: Осигуряване на лични и социални контакти; информирание и консултиране
- ✓ Клуб на инвалида с целева група лица с трайно намалена работоспособност, с основни функции: Осигуряване на лични и социални контакти; информирание и консултиране – социално, здравно, права на хората с увреждания
- ✓ Неизпълнени заложен социални услуги: ЦОП – към момента в община Ковачевци няма регистрирани рискови групи лица, потребители на услугата и потенциални бенефициенти. При необходимост от консултиране и подкрепа за

деца, общината е сключила Договор за сътрудничество с ЦОП – Радомир; ЦСРИ – към момента общината няма възможност да ремонтира сградата в с. Сирищник, с която да кандидатства пред Агенцията за социално подпомагане, за откриване на такъв Център

4. Община Перник

- ✓ Център за предоставяне на почасови услуги: Личен асистент, Домашен помощник, Здравен асистент, Социален асистент и др. с целева група лица и деца с увреждания, самотно живеещи лица с невъзможност от самообслужване, с основни функции: Осигуряване на грижи в семейна среда на хора и деца, нуждаещи се от постоянно обгрижване в ежедневието си, предоставяне на алтернативен избор за професионално развитие на семейства, в които има лице с трайно увреждане. Услугата е планирана за разкриване по ОПРЧР с финансиране до края на 2017 г. Планирана за разкриване като държавно делегирана дейност. Капацитет – 300-350 лица годишно
- ✓ Домашен социален патронаж с целева група самотно живеещи стари хора с увреждания и/или със затруднения в самообслужването, които имат нужда от грижа в семейна среда, с основни функции: Мобилна услуга за обхващане на селата – предоставяне на храна, комунално-битови услуги, помощ в домакинството, здравна и мед.грижа. Планиране разширяване на дейностите и многообразието на услугите и капацитетите за обхващане на малките населени места. Капацитет: 2015 и 2016 г. – по 450 лица годишно, 2017 г. – 500 лица
- ✓ Център за социална рехабилитация и интеграция за незрящи лица с целева група лица със зрителни увреждания, с основни функции: Комплекс от социални услуги, свързани с извършване на рехабилитация, социално-правни консултации, образователно обучение и ориентиране, изготвяне и осъществяване на индивидуални програми за социално включване. Капацитет: 20 лица годишно
- ✓ Център за социална интеграция и рехабилитация с основни функции: Дневни и почасови грижи; медицинска и социална рехабилитация. Услугата е планирана за разкриване с капацитет през 2017 г. 30 лица
- ✓ Център за психично здраве с целева група лица с психични увреждания, с основни функции: Консултативни и медицински услуги за лица с психични

заболявания Центърът ще прилага интегриран подход за предоставяне на услугите. Услугата е планирана за разкриване с капацитет за 2017 г. 30 лица

- ✓ Дневен център за възрастни с увреждания гр. Перник с целева група лица с ментални затруднения над 18 годишна възраст, с основни функции: Интеграция на потребителите на социалната услуга в общността, която да съответства на техните желания и способности, да стимулира цялостното развитие на личността, да улесни и да направи възможен самостоятелния им начин на живот; Капацитет – 2015 г. – 36, 2016 г. – 36, 2017 г. – 48 лица
- ✓ Дневен център за възрастни и самотни хора с целева група възрастни и самотни хора, с основни функции: Осигуряване на храна, лични и социални контакти, консултации, медицинска грижа. Услугата е планирана за разкриване от 2017 г. с капацитет за 2017 г. 30 лица
- ✓ Дневен център за стари хора (ДЦСХ), с основни функции: Дневна грижа. Услугата е планирана за разкриване с капацитет през 2017 г. 30 лица
- ✓ Комплекс за подкрепа на стари хора (КПСХ), с основни функции: Дневна грижа и социализация. Услугата е планирана за разкриване с капацитет през 2017 г. 50 лица
- ✓ Обществена трапезария с целева група лица с много ниски доходи или, които са без доход, скитащи лица, лица, пострадали при бедствия и др. с основни функции: Осигуряване на безплатна храна на хора с много ниски доходи или, които са без доход; Капацитет – 100 лица годишно
- ✓ Клуб на пенсионера с целева група лица в пенсионна възраст, с основни услуги: Осигуряване на лични и социални контакти; информиране и консултиране. Капацитет - 14 лица годишно
- ✓ Клуб на инвалида с целева група лица с трайно намалена работоспособност, с основни функции: Осигуряване на лични и социални контакти; информиране и консултиране – социално, здравно, права на хората с увреждания; Капацитет – 2 лица годишно
- ✓ Кризисен център за лица пострадали от насилие или жертви на трафик с целева група жени и деца, пострадали от насилие или жертви на трафик, с основни функции: Осигуряване на защитено пространство, превенция на насилието над

жени и деца; Ресоциализация и реинтеграция на жени и деца, пострадали от домашно насилие или жертва на трафик, както и въздействие върху семействата и средата на развитие на деца и семейства в риск; Капацитет – 2015 г. – 8, 2016 г. – 8, 2017 г. – 12 лица

- ✓ Център за превенция и контрол на ХИВ/СПИН и туберкулоза с основни функции: Обмен на стерилни принадлежности за безопасна употреба на наркотици - работа на терен; Консултации, насочване и придружаване за изследвания. Услугата е налична през 2015 г. и планирана отново за разкриване; Капацитет – 350 лица годишно
- ✓ Ниско прагов център за консултации на интравенозни, с основни функции: Консултиране, терапевтична работа, вземане на кръвни проби за кръв, хепатит, половопредавани болести. Услугата е налична през 2015 г. и планирана отново за разкриване
- ✓ Център за квалификация и преквалификация на лица от уязвими общности с целева група лица от уязвими общности, с основни функции: Предоставяне на обучителни програми. Услугата е планирана за разкриване с капацитет през 2017 г. 50 лица
- ✓ Трудови медиатори с целева група лица от уязвими общности, с основни функции: Консултативна дейност и посредничество. Услугата е планирана за разкриване с капацитет 1-2 лица годишно
- ✓ Приют за бездомни лица с основни функции: Осигуряване на безопасна среда за бездомни лица. Услугата е планирана за разкриване с капацитет през 2017 г. 15 лица
- ✓ Център за настаняване от семеен тип за лица с физически увреждания- 2бр. с целева група лица с физически увреждания с основни функции: Осигуряване на 24-часова грижа за лица с физически увреждания. Услугата е планирана за разкриване с капацитет през 2017 г. 30 лица
- ✓ Защитено жилище с целева група лица с умствена изостаналост с основни функции: Подпомагане, взаимопомощ, ефективна защита, социална интеграция и осигуряване на сигурна и защитена среда, близка до семейната; Капацитет – 8 лица годишно

- ✓ Център за настаняване от семеен тип за възрастни хора с деменция с целева група лица с деменция с основни функции: Осигуряване на 24 часова грижа за лица с деменция. Услугата е планирана за разкриване с капацитет през 2017 г. 15 лица
- ✓ Център за настаняване от семеен тип за лица с психични увреждания с целева група лица с психични увреждания, с основни функции: Осигуряване на 24-часова грижа за осигуряване на резидентна грижа за възрастни хора с психични заболявания. Услугата е планирана за разкриване с капацитет през 2017 г. 15 лица
- ✓ Център за настаняване от семеен тип за възрастни – 2 броя с целева група лица над 65 годишна възраст, с основни функции: Осигуряване на 24 часова грижа за възрастни и самотни лица. Услугата е планирана за разкриване с капацитет през 2017 г. 30 лица
- ✓ Хоспис 1, 2, 3 с целева група лица в невъзможност от самообслужване, с основни функции: Резидентна грижа – нужда от постоянно 24-часово обгрижване на стари хора с трайни увреждания, с тежки здравословни състояния; Капацитет – 30 лица годишно

5. Община Радомир

- ✓ „Независим живот“ – услуга в общността, финансиран от ОПРЧР (499 106.04 лв.) с целева група хора с увреждания и хора над 65 г. с ограничения или в невъзможност за самообслужване, с основни функции: Предоставяне на услуги за социално включване в отговор на комплексните потребности, с цел преодоляването на последиците от социалното изключване и бедността на потребителите; Капацитет: 63 места, считано от 01.12.2015г. за 18 месеца
- ✓ Личен асистент – услуга в общността по ОПРЧР с целева група лица и деца с трайни увреждания, с тежки здравословни състояния, които не могат или са много затруднени да се обслужват сами с основни функции: Предоставяне на интегрирани социални и здравни услуги, с цел гарантиране на качеството на живот, независимост и достойнство. Предоставяне на услугите до месец февруари 2016 г. Капацитет – 68 лица годишно
- ✓ Домашен социален патронаж, Общинска дейност с целева група самотно живеещи стари хора с увреждания и/или със затруднения в самообслужването,

които имат нужда от грижа в семейна среда; самотно живеещи стари хора в отдалечени нас. места без достъп до услуги, с основни функции: Мобилна услуга за обхващане на селата – предоставяне на храна, комунално-битови услуги, помощ в домакинството, здравна и мед.грижа, осигуряване на трудо и арт терапия, други. Капацитет – 120 лица годишно

- ✓ Домашен социален патронаж с целева група самотно живеещи стари хора с увреждания и/или със затруднения в самообслужването, които имат нужда от грижа в семейна среда; самотно живеещи стари хора в отдалечени нас. места без достъп до услуги, с основни функции: Мобилна услуга за обхващане на селата – предоставяне на храна, с. Дебели лаг. Услугата се финансира от Сдружение „Православен социален патронаж“. Капацитет – 36 лица годишно
- ✓ ДЦВХФУ с целева група лица с увреждания, с основни функции: Дневна грижа за лица с увреждания; Капацитет – 10 лица годишно
- ✓ ДЦСХ с целева група стари хора – пенсионери, с основни функции Дневна грижа за стари хора; Капацитет – 30 лица годишно
- ✓ „Осигуряване на топъл обяд“, финансирана от ОП „Храни“ (66 550 лв.) - Обществена трапезария с целева група лица с много ниски доходи или, които са без доход, скитащи лица, лица, пострадали при бедствия и др., с основни функции: Осигуряване на топла и питателна храна през зимата; Капацитет – 102 лица годишно
- ✓ Клуб на пенсионера с целева група лица в пенсионна възраст, с основни услуги: Осигуряване на лични и социални контакти; информирание и консултиране. Капацитет - 1 лице годишно
- ✓ Клуб на инвалида с целева група лица с трайно намалена работоспособност, с основни функции: Осигуряване на лични и социални контакти; информирание и консултиране – социално, здравно, права на хората с увреждания; капацитет – 2 лица годишно
- ✓ Защитено жилище с целева група хора с физически увреждания, с основни функции: Резидентна грижа за хора с физически увреждания; Капацитет: 10 лица годишно

- ✓ Защитено жилище с целева група мъже с алкохолна и наркотична зависимост, с основни функции: Подкрепа при преодоляване на зависимостите. Действаща от 2017 г. Капацитет – 15 лица годишно
- ✓ Дом за стари хора с целева група стари хора, с основни функции: Институционална грижа за стари хора; Капацитет – 150 лица годишно
- ✓ „И аз имам семейство“, съфинансиран по ОПРЧР (682 328,32 лв.) – по проекта има 2 вида приемни семейства – „доброволни“ – 14 бр. и „професионални“ – 10 бр., като общо 71 деца са намерили дом. Проектът е приключил на 29.02.2016 г.
- ✓ „Приеми ме 2015“, съфинансиран по ОПРЧР (усвоени средства до 30.06 – 180 652,58 лв.), проектът стартира на 01.01.2016 г. и е с продължителност 32 месеца. Към момента са утвърдени 11 приемни семейства с настанени 14 деца в тях
- ✓ „Нови възможности за грижа“, съфинансиран по ОПРЧР (259 038,49 лв.). Проектът е с продължителност от 24.03.2015 г. до 29.02.2016 г., като в този период са преминали 82 лица с увреждания, през месец февруари 2016 г. здравна услуга са получили 36 от тях
- ✓ ЦОП, към който са разкрити следните услуги: Превенция на противообществените прояви, Превенция на насилието, Превенция на отпадане от училище, Консултиране и подкрепа на семейства от общността, Деинституционализация, Реинтеграция, Работа с деца от институциите, Приемна грижа и осиновяване
- ✓ Дейности по предоставяне на социални услуги по Програма „Моят по-добър живот“ – социално консултиране, психологическо консултиране, педагогическо консултиране, посредничество, придружаване/съпровождане, семейно консултиране и подкрепа, групови програми (кампания под форма на игра на тема „Безопасен интернет“, кампания съвместно с РЗИ-Перник на тема „Превенция на гръбначни изкривявания“, групова работа на тема „Чети с нас“ за деня на книгата, обучителна програма на тема „Моят роден град“, група за работа с родители за повишаване на родителския капацитет)

6. Община Трън

- ✓ Проект „Независим живот“ – услуга в общността по ОПРЧР с целева група хора с увреждания; самотно живеещи и хора над 65 г. със ограничения в

самообслужването, с основни функции: Предоставяне на услуги за социално включване в отговор на комплексните потребности, с цел преодоляването на последиците от социалното изключване и бедността на потребителите. Финансиране за лични асистенти и 25 домашни помощници

- ✓ Домашен социален патронаж - Общинска дейност с целева група самотно живеещи стари хора с увреждания и/или със затруднения в самообслужването, самотно живеещи стари хора в отдалечени нас. места без достъп до услуги, с основни функции: Мобилна услуга за обхващане на селата – предоставяне на храна, комунално-битови услуги, помощ в домакинството, здравна и мед.грижа, осигуряване на трудо и арт терапия, други. Капацитет – 45 лица годишно
- ✓ Здравен медиатор - Общинска дейност, подкрепяна от МЗ, с целева група уязвими групи от компактни ромски общности: деца, бременни, възрастни хора, хронично болни, с основни функции: Посредничество за достъп до здравни услуги в ромските общности, профилактика за деца и възрастни; участие в превенция на изоставянето, дейности в подкрепа; Предоставяне на услугата до февруари 2020 г.
- ✓ ЦНСТ – с целева група лица с физически увреждания, с основни функции: Предоставяне на среда близка до семейната. Планира се подобряване на материално-техническата база и прилагане на мерки за енергийна ефективност на сградата. Настанените лица са 15, но поради засиления интерес към ползването на услугата от нуждаещи се лица, капацитетът се оказва недостатъчен
- ✓ ЦНСТ – стари хора, с основни функции: ЦНСТ осигурява подслон в условията на сигурност и зачитане достойнството на потребителите. ЦНСТ осигурява среда на живот, близка до семейната, която задоволява потребностите от уединение и дава възможност за създаване и поддържане на социални контакти. Всяко лице разполага с лично пространство и с пространство за общи дейности с останалите лица и екипа на ЦНСТ. Планира се подобряване на материално-техническата база и прилагане на мерки за енергийна ефективност на сградата. Настанените лица са 15, но поради засиления интерес към ползването на услугата от нуждаещи се лица, капацитетът се оказва недостатъчен

- ✓ Община Трън изпълнява проект „Щастливо детство чрез услуги за ранно детско развитие“ по ОП „Развитие на човешките ресурси“ (237626 лв.) – предоставяне на социални услуги на деца от 0 до 7 годишна възраст и техните родители. Включва: Формиране и развитие на родителски умения; Ранна интервенция на уврежданията чрез създаване на Център за ранна интервенция на уврежданията; Семейно консултиране и подкрепа; Здравна консултация за деца; Семейни центрове; Интеграция на децата в детските градини и в предучилищните. Бюджет 331 992,84 лв. Финансиран от Министерството на труда и социалната политика, дирекция „Социално включване”, чрез заем от Световната банка

През 2010-2015 г. са направени стъпки към преодоляване на неравномерното териториално разпределение на социалните услуги по общини в областта, но социалните услуги все още остават съсредоточени предимно в по-големите общини Перник, Радомир и Трън. В общинските центрове с по-голямо население са разположени повече социални услуги с по-голям капацитет. В общините Ковачевци и Земен няма разкрити социални услуги за деца. За общините Перник, Радомир и Трън действащите социални услуги изграждат мрежа, която обхваща голям процент от индентифицираните, като рискови целеви групи. В Община Перник има добре развита мрежа от социални услуги за деца и семейства, следва да се планират разкриване на социални услуги за възрастни хора. За община Брезник предлаганите социални услуги не затварят кръга на необходимите такива, които да обхванат индентифицираните като рискови целеви групи. За общините Ковачевци и Земен – няма нито една действаща социална услуга за деца. На територията на тези две общини, при необходимост работи мобилната група на ЦОП към SOS Детски селища България. Предвид демографската характеристика на тези две общини - основната част от населението е в надтрудоспособна възраст и много малък брой на детското население /за всяка една от общините има по едно действащо основно училище, в които паралелките са с ограничен брой деца/ не се налага разкриване на нови социални услуги за деца. Социалните услуги за възрастни в тези общини не оформят мрежа от необходимите услуги, които да обхванат индентифицираните рискови целеви групи. В община Ковачевци действащите два ЦНСТ за лица с деменция, работят със запълнен капацитет от откриването си до настоящия момент. Те покриват необходимостта от този вид социални услуги за цялата област Перник. Броят на чакащите за настаняване лица в регистъра за целия период на съществуване на тези социални услуги е голям и в

определени месеци надвишава общия капацитет на наличните услуги. В община Земен има най-малко действащи социални услуги, като те не обхващат всички населени места в общината. Поради затруднения с финансовата обезпеченост на СУ община Земен не може да си позволи предоставянето им в отдалечените места.

По ОП „Развитие на човешките ресурси: 2014-2020, приоритетна ос „Подобряване достъпа до заетост и качеството на работните места“ на територията на област Перник в процес на изпълнение са 11 проекта на обща стойност 2 344 859.01 лв., които допринасят за създаване на условия за заетост на безработни и/или неактивни лица, с бенефициенти както следва: „Авантюрин Дидро“ ЕООД, с. Стафаново, общ. Радомир; „БЛУ ПОЙНТ“ ЕАД, гр. Перник; „Венеция-08“ ЕООД, гр. Перник; „ТРАНСКАР-ВЛАДИ“ ЕООД, гр. Перник; „Александър Цветанов“, гр. Брезник; „ДЖЕМ СЕКЮРИТИ“ ЕООД, гр. Перник; „ЕЛБИ СТРОЙ“ ЕООД, гр. Перник; „ЕСПИ ИНВЕСТ“ ООД, гр. Перник; „ИВИКО“ ЕООД, гр. Перник; „ЛОРТЪН“ ЕООД, гр. Радомир; „СЕКЮРИТИ ГРУП 555“ ЕООД, гр. Перник

В периода 2014-2016 г. все още в процес на изпълнение са проекти, изпълнявани по ОП „Развитие на човешките ресурси“ 2007-2013 г. По приоритетни оси 1.1. „Интегриране на уязвимите групи на пазара на труда“ и 1.2. „Заетост чрез развитие на предприемачеството“, които имат за цел създаване на нови работни места и предоставяне на възможност за реализация на бизнес идеи, обучение, стартиране и развитие на самостоятелна стопанска дейности за конкурентоспособен и успешен бизнес, на територията на област Перник са приключени 13 проекта на обща стойност 460 770.48 лв. с бенефициенти, както следва: Сдружение „Авто-престиж“, гр. Перник; „ВАЙС“ ООД, гр. Перник; „СЕКЮРИТИ ГРУП 555“ ЕООД, гр. Брезник; БУДИМ Еднолично дружество с ограничена отговорност, гр. Перник; Интериор Тон Еднолично дружество с ограничена отговорност, гр. Перник; „НЮ АРТ – БГ“ ЕООД, гр. Земен; „ВЕМ - ВАНЯ МИХАЙЛОВА“ ЕООД, гр. Перник; „ФЕБОС“ ЕООД, гр. Перник; „КАТИ – 2013“ ЕООД, гр. Перник; „МАГИ - ММ КОМЕРС“ ЕООД, гр. Перник; „САНДРА БГ“ ЕООД, гр. Перник; „РОРА 24“ ЕООД, обл. Перник; „ЯВАТА“ ЕООД, гр. Перник.

Приоритет 3.4. Иновативни политики за подкрепа на културните институти и насърчаване на културни индустрии

Приоритетът цели разработване на иновативни механизми за подпомагане развитието на традиционни форми на организация и рехабилитация на културна инфраструктура:

музеи, читалища, архиви, библиотеки, галерии. Ще се прилагат целенасочени мерки за подкрепа на местни културни форуми и за включването им в националния културен календар, както и в интегрирани туристически продукти. Ще се насърчава картографирането на изкуствата, културното наследство, културните и творчески индустрии и културния туризъм в областта, както и транснационалното и междурегионалното сътрудничество за обмен на културни продукти и идеи.

Постигнати резултати и реализирани проекти/дейности в периода 2014-2017 г. на територията на област Перник

Постигнати резултати по приоритета в **община Брезник:**

През 2015 г. община Брезник приключва изпълнението на 3 проекта, финансирани по ПРСР 2007-2013 г.:

- ✓ Създаване на Център за временни изложения с туристическа и информационна цел в читалище „Просвещение“
- ✓ Изграждане на съоръжения за туристическата и обществена инфраструктура – информационни табели, табла и пътепоказатели на територията на гр. Брезник
- ✓ Представяне на местното природно, културно и историческо наследство на община Брезник

Постигнати резултати по приоритета в **община Земен:**

В областта на модернизацията на културна инфраструктура община Земен е постигнала следните резултати:

- ✓ Оборудван е Туристически информационен център
- ✓ Изградена е екопътека „Земенски пролом“ с дължина 3100 м, оборудвана с 4 бивака, маркирани маршрути, алпийска стена за катерене и информационни табели. Към екопътеката е изградена фитнес площадка на открито. Изградена е посетителска инфраструктура в Земенския пролом – хижа, бунгала, биваци
- ✓ Изготвен е технически проект за „Ремонт и обновяване на Народно читалище „Светлина-1924“
- ✓ Реставриране, опазване и адаптиране на недвижимите културни ценности на територията на общината и терените около тях – изготвени са технически проекти, с които юридическите лица на Светия Синод ще участват за

финансиране на манастирите със статут на паметници на културата на територията на община Земен

- ✓ Организиран са етнографски и музейни сбирки в гр. Земен и населените места в общината
- ✓ Интегриране на културното наследство в стратегиите и ОУП на община Земен – за изпълнението на тази дейност общината частично финансира изготвянето на ОУП съвместно с МРРБ
- ✓ Осъществени са и други дейности, като опазване и популяризиране на културно-историческото наследство на общината чрез дигитализация – дигитализирани са над 230 обекта на КИН и са публикувани в интернет. Създаден и оборудван е преместваем фестивален комплекс по ПРСР 2007-2013.

Общината оказва сериозна подкрепа за развитие на читалищната дейност, вкл. с осъществяването на проект към ПРСР 2007-2013 за оборудване и доставка на техника за провеждане на масовите мероприятия, включени в годишния план за дейността на читалищата.

Общината провежда целенасочена маркетингова политика за популяризиране на Земен като туристическа дестинация – интегриран туристически продукт „Дестинация Земен“. Създаден е информационен бюлетин за събитията в областта на туризма и културата в общината – Културен календар, който е обявен на интернет страницата на общината. По различни проекти са издадени рекламни материали, дигитални, брошури, каталози, пътеводител и карта на гр. Земен и община Земен. Изготвена е Нова маркетингова стратегия. Поета е инициатива за развитие на религиозен туризъм, който трябва да утвърди Дестинация „Крайще-религиозен и културно-исторически туризъм“.

Разработени са няколко технически проекта, с които община Земен ще кандидатства по ПРСР 2014-2020 за насърчаване развитието на интегриран селски туризъм, изграждане на туристическа инфраструктура и подобряване достъпа до културни паметници.

По програмата за ТГС България-Сърбия 2014-2020 г., в процес на изпълнение са два проекта на община Земен:

- ✓ „Здравни пътеки и срещи – туристическо популяризиране на района“ с обща стойност на проекта 507 853 евро. Водещият партньор е община Земен с бюджет 285 806 евро. Партньор по проекта от сръбска страна е община Нишка Баня

- ✓ „Развитие на достъпа до културно-религиозните места в общините Земен и Бойник“ с общ бюджет на проекта 574 359 евро. Водещият партньор е община Бойник. Партньор по проекта от българска страна е община Земен с бюджет 200 171 евро.

Постигнати резултати по приоритета в община Ковачевци:

Макар и при много трудни финансови условия, през 2015 и 2016 г. читалищата в община Ковачевци запазват и съхраняват традицията на живи огнища на духовността. Читалищата са 9 със субсидирани 13 бр. персонал. За изпълнение на дейностите на читалищата, в т.ч. и от културния календар за 2016 г. са изразходвани средства в размер на 92 000 лв. Всяко населено място отбелязва традиционния си празник – събор по специфичен начин и съобразно наследените народни традиции. В дните на празниците се провеждат разнообразни културни инициативи – концерти, площадни увеселения и др. Стойностни и значими прояви на местно ниво обогатяват културния календар на общината. По населени места се реализира календарния план за културни прояви в общината през 2015 и 2016 г.. Организиран са празнични концерти, срещи-разговори, изложби, честване на бележити дати и годишнини. Общината активно подкрепя културната дейност, осъществявана от самодейните колективи към читалищата в Калище, Ковачевци и Косача. Отбелязани са всички мероприятия, залегнали в Културния календар на общината. Организирано е честване на 84-годишнината от рождението на Методи Андонов – режисьор на „Козият рог“.

Община Ковачевци е изпълнила следните проекти:

- ✓ проект „Поглед към девет планини“, финансиран от ПРСР 2007-2013 г. – създадена е нова природосъобразна туристическа атракция. Освен екопътека по проекта е реконструиран участък „светена вода“ в с. Сирищник – построен е навес, монтирани са пейки и маси, химическа тоалетна и т.н. Около хижа „Джамен“ е обособена зона за спорт и отдих
- ✓ проект „Представяне на местното природно, културно и историческо наследство на община Ковачевци, област Перник, чрез прилагане на информационни технологии“, финансиран по ПРСР 2007-2013. По проекта е обособен център, в който е разположено доставеното оборудване за пресъздаване на народните обичаи в Ковачевска община. В центъра могат да се видят и изработените по

проекта 45 рекламни филма за общината, представящи местното природно, културно и историческо наследство, озвучени на 5 езика.

Постигнати резултати по приоритета в община Перник:

Община Перник разполага с изключително богата културна програма, която е равномерно балансирана през цялата година. Реализират се дейности за превръщането на общината във фестивална дестинация от национално значение на база на изключително наситения със събития местен календар.

Работата в направление „култура“ е целенасочена за осигуряване на разнообразен, пълноценен и балансиран във времето и за различните участници и публики културен живот на територията на общината. Традиционно, общинската културна политика се реализира чрез културните институти и читалищата, в тясно взаимодействие с образователните институции, творчески съюзи и граждански формации.

През 2015 г. и 2016 г. в общината успешно са реализирани:

- ✓ Традиционните изяви по годишния празничен календар
- ✓ Местните празници „Сурва“ и 24-то издание на международния фестивал на маскарадните игри „Сурва“; Цялостна програма „50 години Фестивал „Сурва“ в Перник“ – юбилейно 25-то издание на Международния фестивал на маскарадните игри „Сурва“
- ✓ Популяризиране на Народния празник „Сурва“ в Пернишко като част от световното културно наследство – по повод включването на „Сурва“ в листата на ЮНЕСКО за нематериалното културно наследство на човечеството
- ✓ Фестивалните програми на: Общински конкурс за ученическо творчество „Талантите на Перник“; Международен конкурс за детска рисунка; Международен конкурс за млади изпълнители на класически музикални инструменти; Театрален фестивал „Арлекин“; Общински конкурс „Писано яйце“; Фолклорен конкурс за детски игри „Дай, бабо, огънче“ – Мещица; Детски празник „Чичо Стоян“, Дивотино; Фестивал на хората с увреждания, кв. Църква; Регионален фолклорен фестивал „Витошки напеви“ – Кладница
- ✓ Учредяване на Национален конкурс за поезия „Константин Павлов“
- ✓ Програма „Летен отдих“

- ✓ Програма „Ден на града“
- ✓ Програма „Ноемврийски музикални дни“
- ✓ Програма „Подкрепа за читалищната дейност“
- ✓ Международен пленер по живопис;
- ✓ Организация и домакинство на Зоналната изложба „Струма“ за художниците от общините Благоевград, Кюстендил и Перник
- ✓ Подпомагане на изявени пернишки творци, взаимодействие с НПО, Клуб на дейците на културата, Дружество на краеведите
- ✓ Възстановяване и активизиране на контактите и съвместните изяви с чуждестранни културни центрове, както и международните културни контакти.

Постигнати резултати по приоритета в община Радомир:

В областта на развитието на туризма и модернизацията на културната инфраструктура община Радомир е постигнала следните резултати:

- ✓ Изработен е туристически пътеводител на общината със средства от общинския бюджет
- ✓ Изработени са указателни туристически табели, указващи туристическия маршрут от хижа „Орлите“ до хижа „Славей“ и обратно със средства от общинския бюджет
- ✓ Поетапно са поставени информационни табели пред културно-историческите обекти със средства от общинския бюджет
- ✓ Изработена и разположена в центъра на града е информационна табела за културните и природни забележителности в общината със средства от общинския бюджет
- ✓ Изготвен е Доклад за оценка на ресурсите и проект за оразмеряване на Санитарно-охранителни зони около находище на минерална вода „Долни Раковец“, с. Долни Раковец, община Радомир
- ✓ Изготвена е актуализирана версия на Програма за развитие на туризма на територията на община Радомир за 2014-2020 г.

- ✓ Актуализиран е списъкът на недвижими културни ценности на територията на общината
- ✓ В културния календар на общината са проведени множество културни събития с международно участие, с национално значение, с регионално и местно значение, вкл. Панаир на занаятите
- ✓ Извършени са ремонти на читалища, както следва: Народно читалище „Благой Попов-1927 г.“, с. Дрен – ремонт на покрива; ремонт на покрив и колони на читалище „Отец Паисий-1927“, с. Извор; ремонт на читалище „Напредък“, гр. Радомир
- ✓ Извършени са ремонтни дейности на музей „Войнишко въстание“
- ✓ Предвижда се подобряване на условията за експониране и представяне на местното културно наследство в музеи и читалища на територията на цялата община чрез въвеждане на съвременни техники за интерпретация и анимация
- ✓ Разработен е пакет от тематични интегрирани туристически услуги, продукти и атракции, вкл. Изграждане, рехабилитация на прилежаща инфраструктура и реклама („Антично тракийско селище“, с. Байкалско; Крепостта, с. Байкалско; резервати „Острица“, „Чокльово блато“, природна забележителност „Янкъвец“) – извършено е предварително археологическо обследване на крепостта в с. Чуковец
- ✓ Извършен е основен ремонт на сградата на Младежкия дом.

Постигнати резултати по приоритета в община Трън:

- ✓ През 2015 г., в рамките на устойчивост по проект „Непознатата България – откритието „Западни покрайнини“, община Трън разпространява информационни и рекламни материали за туристическия район и участие в регионални, национални и международни туристически борси и панаири
- ✓ Организиран е Празник в памет на Гюрга Пинджурова и честване на 120 години от рождението и. Провеждането му е своеобразно възраждане на празника „С песните на Гюрга Пинджурова“
- ✓ Проведени са традиционните за общината „От Трън по-убаво нема“, Национален фестивал на клубовете по народни танци и любителски ансамбли, Международно

изкачване на вр. Руй (1706 м) – по подписан Меморандум за сътрудничество с община Бабушница, Република Сърбия и Празник на киселото мляко

- ✓ С финансиране от ПРСР 2007-2013 г., през 2015 г. е приключен проект „Насърчаване на туристическите дейности в община Трън – Приключенски център Трън. Изпълнени дейности по проекта са: Изграждане на Туристически информационен център в м. Ждрелото, изграждане на планинско колоездно трасе около ждрелото на р. Ерма (велоалея „Ждрелото“)

По програмата за ТГС България-Сърбия 2014-2020 г. към месец април 2017 г. на територията на ЮЗР в процес на изпълнение е 1 проект - „Туризмът и традиции – цветни, забавни, атрактивни“ на обща стойност 598 502 евро с основна цел разнообразяване на туристическите продукти чрез оползотворяване на нематериалното наследство. Водещият партньор е **Областна администрация Перник** с бюджет 330 798 евро. Партньор по проекта от сръбска страна е община Црвени крст.

Приоритет 3.5. Спортът като ресурс за икономическо развитие и повишаване качеството на живота

Приоритетът подкрепя инфраструктурното и ресурсно обезпечение на масовия спорт и насърчаване на изследователската дейност в спорта, използване на ресурсите на спортните организации за предоставяне на услуги от свързани със спорта индустрии, формиране на дългосрочни партньорства с бизнеса за предоставяне на спорта като услуга.

Постигнати резултати и реализирани проекти/дейности в периода 2014-2017 г. на територията на област Перник

Постигнати резултати по приоритета в община Брезник:

В областта на обновяването и изграждането на спортна инфраструктура, в периода 2015-2016 г. община Брезник е постигнала следните резултати:

- ✓ Изградена е спортна площадка за фитнес на открито и са закупени детски съоръжения с целева субсидия
- ✓ Закупени са съоръжения за стадион „Чорни“ в гр. Брезник

Постигнати резултати по приоритета в община Земен:

В областта на обновяването и изграждането на спортна инфраструктура, в периода 2015-2016 г. община Земен е постигнала следните резултати:

- ✓ Изградена е съвременна спортна база – стадион на ФК „Пирин“, гр. Земен, заедно с плувен басейн и спортна зала с финансиране от ПРСР 2007-2013 г.
- ✓ Изградена е спортна площадка за фитнес на открито
- ✓ Подобрена е спортната инфраструктура в селата Габров дол и Елов дол
- ✓ Реализиран е проект „Спорт за децата в свободното време“
- ✓ Реализиран е проект „Спорт за най-малките“

Постигнати резултати по приоритета в община Ковачевци:

Община Ковачевци провежда активна политика на подкрепа – финансова, организационна и морална на спортните клубове и развитието на спорта. Налице са положителни резултати в съживяването и раздвижването на спортния живот в общината. Планираните дейности за привеждане на спортните бази на територията на общината в привлекателно място за спорт и подобряване на материалната база на стадиона в село Ковачевци и изграждане на спортно мини игрище в Калище са реализирани.

Реализиран е проект „Реконструкция на общински спортен комплекс с. Ковачевци и изграждане на мини игрище за футбол в с. Калище, по ПРСР 2007-2013. Извършена е реконструкция на футболното игрище, писта, трибуни, коментаторски пункт, съблекални и помещение за съхранение. Новоизградени са спортна зала, игрища за волейбол и баскетбол, писта за дълъг скок, осветление. Над стадиона са изградени 14 къщи, ниско сторителство, за настаняване на гостуващи отбори, напълно обзаведени и оборудвани.

Приоритет е поддържането на спортен комплекс „Димитровец“. За поддържането на тревната настилка на стадиона и помощното игрище, е монтирана помпа за поливането им. С капиталови и собствени средства, е реализирана вертикална планировка около спортен комплекс „Димитровец“, с цел подобряване облика на комплекса и осигуряване на достъпа до него. Реализирано е неотложно и аварийно овеждане на дъждовни води от къщите за настаняване към спортния комплекс, тъй като са създавани предпоставки за свличане на земни маси и разрушаване на главни алеи.

През 2016 г. са проведени спортни прояви – състезания и турнири, заложи в Спортния календар на общината. На стадион „Димитровец“ в с. Ковачевци са изиграни над 30 футболни срещи, както от местните футболни отбори, така и от отбори като „Миньор“, „металург“, „Струмска слава“, „Марек“, „Вихрен 1925“, „Септември“, „Велбъжд“, „Витоша“, Бистрица.

Постигнати резултати по приоритета в община Перник:

В областта на обновяването и изграждането на спортни зали, стадиони и спортни площадки, в периода 2015-2016 г. община Перник е постигнала следните резултати:

- ✓ Извършена е реконструкция на зала „Дружба“, с финансиране от ПИП „Растеж и устойчиво развитие на регионите“
- ✓ Изграждане на спортни площадки в кв. „Изток“ – в кв.70 и при ГПЧЕ „Симеон Радев“
- ✓ Изграждане на стрийт фитнес площадка на Алеята на спорта
- ✓ Изграждане на стрийт фитнес площадка в кв. „Ралица“
- ✓ Изграждане на спортни площадки – в кв. „Изток“, в кв. „Дараците“, на ул. „Рашо Димитров“ в кв. „Изток“, на ул. „Русе“ и ул. „Варна“ в кв. „Клепало“
- ✓ Предстои кандидатстване по Наредба N2 от 08.05.2014 г. за финансово подпомагане на строителството и ремонта на спортни обекти и съоръжения – за ремонт на спортен комплекс „Миньор“ и настилката на кортово игрище „Миньор“

Постигнати резултати по приоритета в община Радомир:

В областта на обновяването и изграждането на спортна инфраструктура, в периода 2015-2016 г. община Радомир е постигнала следните резултати:

- ✓ Реконструкция, разширение, оборудване и обзавеждане на обект „Многофункционален спортен център за тренировки“ със средства от общинския бюджет
- ✓ Доставка на мобилно покритие за спортни съоръжения, което осигурява подходящи условия за целогодишно ползване на част от съществуващата спортна база на градския стадион в Радомир

- ✓ Обновена е инфраструктурата и е направена реконструкция на ВиК мрежата на тенис корт – гр. Радомир
- ✓ Изградена е спортна площадка за фитнес на открито – в двора на МКИЦ – гр. Радомир
- ✓ Реновирана е спортна площадка за игра и на тревни площи около нея в кв. „Тракия“, гр. Радомир – със средства от ПУДООС, Национална кампания за чиста околна среда 2015 г. – проект „С нас ли си?“
- ✓ От 2017 г. е планирано изграждане на плувен комплекс в гр. Радомир с ПЧП
- ✓ Разработен е инвестиционен проект за реконструкция на футболен стадион в кв. Върба, ведно със спортен център

Постигнати резултати по приоритета в община Трън:

В областта на обновяването и изграждането на спортна инфраструктура, в периода 2015-2016 г. община Трън е постигнала следните резултати:

- ✓ През 2015 г. е приключен проект „Повишаване качеството на живот на населението на община Трън чрез инвестиции в центрове за спорт“, финансиран от ПРСР 2007-2013 г., изпълнени са следните дейности: реконструкция на футболно игрище, изграждане на трибуни, козирка и осветителна система на градски стадион гр. Трън и изграждане на многофункционален спортен комплекс, предназначен за всички възрастови групи и хора в неравностойно положение
- ✓ Изграден е тенис корт със собствено финансиране

Приоритет 3.6. Младите хора: основен капитал за развитие на територията (хоризонтален приоритет)

За изпълнението на приоритета на практика косвено допринасят всички проекти, насочени към изпълнението на мерки за задържане и/или привличане на квалифицирани човешки ресурси в общината, повишаване на заетостта, подобряване на образователните и социални услуги, развитие на културата, туризма и спорта, повишаване конкурентоспособността на регионалната икономика, подобряване на техническата инфраструктура в общината, опазване състоянието на околната среда и др.

Изпълнение на Стратегическа цел 3: висока степен на изпълнение, много висок потенциал на изпълнение до края на периода на действие на Областната стратегия за развитие.

Общините в областта се грижат за осигуряването на по-добри условия за живот на населението – водят активна политика в областта на предоставяне на социални услуги, подобряване образователното равнище на населението, организират извършването на здравна профилактика на населението, осъществяват редица културни мероприятия и фестивали, като културният календар се разнообразява постоянно, подпомагат развитието на спорта.

Образователната система в общините в област Перник осигурява правото на достъп до качествено образование, удовлетворяване на образователните потребности и развитието на способностите на всяко дете и ученик съгласно принципите на равнопоставеност, достъпност и зачитане правата и достойнството на всяко дете, без разлика по етнически, полов, социален, религиозно културен признак. Интересите на децата и учениците се развиват, като се използват ресурсите, които дават училищните форми, клубове по интереси, както и разнообразни извънкласни дейности, спортните клубове, общинските спортни школи, школите по изкуства, които съществуват в читалищата или като частни школи. Залага се на организация на нови кръжочни и извънкласни форми и събития, които да ангажират вниманието на младите и да им предоставят достъп до нови знания по иновативен начин. Положително следва да се оценят изпълнените мерки за подобряване на материално-техническата база на образователната инфраструктура. Прилагат се форми и практики на дуално обучение, насърчаващи сътрудничеството между местните училища и бизнеса; работа с родители, социални работници и медиатори в училищата при децата от ромски произход; поддържа се непрекъснатата връзка между институциите и родителите на децата от всички образователни институции. С изпълнението на мерки за саниране на сградите на училищата и детските градини и за техническа обезпеченост на образователните институции с модерна техника са подобрени икономическите показатели на сградите и условията за провеждане на педагогическия процес в тях.

Общините активно търсят възможности за разширяване и разнообразяване на пазара на труда в съзвучие с икономическите възможности и актуалните

програми и съдействия на работодатели от региона за увеличаване на предложенията за работа на населението, вкл. на младите хора с цел задържането им в общината. Предприети са мерки за актуализиране на действащите учебни програми съобразно потребностите на бизнеса, повишаване на квалификацията и образованието на работната сила и учащите и пригодността им към пазара на труда.

Инвестициите в социална инфраструктура и услуги потвърждават желанието на общините за успешно приобщаване на изолираните групи в неравностойно положение. С промените в Закона за социално подпомагане, приоритет е даден на развитието на услугите в общността, като алтернатива на институционализацията. Различните по вид и обем социални услуги се разпределят по възрастов признак и по местопребиваване: в домашна обстановка и в общността. Основна цел на предоставяните социални услуги е осигуряване качество на живот, което гарантира благосъстоянието и недопускането на социално изключване на всяко дете и лице (подкрепа на хората с ниски доходи, хората с увреждания, възрастните хора, децата и младите семейства), чрез предоставяне на индивидуализирана грижа и подкрепа, фокусирана върху постижими резултати за потребителите на услугите. Цели се задоволяване на основните жизнени потребности на лицата чрез подходящи грижи и осигуряване на условия за тяхното надграждане; осигуряване на безопасна и сигурна среда за живеене, в която лицата да развиват пълноценно своите възможности; осигуряване на равнопоставено участие в живота на местната общност чрез равен достъп до обществени сгради, културни средища и гарантиран достъп до здравни, социални, образователни и др. услуги; предоставяне на набор от услуги и грижи, чрез които потребителите имат възможност да упражнят правото си на избор по отношение на свободно време, интереси, храна, лични и социални отношения и т.н.; оказване на съдействие на лицата за поддържане на връзките и с роднини и близки или възможност за реинтеграция; зачитане достойнството на личността; зачитане на индивидуалните особености на лицата и прилагане на индивидуален подход при полагането на грижи; подкрепа и стимулиране на самостоятелността, съобразно индивидуалните особености.

Здравната политика е насочена към подобряване и укрепване на физическото и психическо здраве, изграждане и утвърждаване на здравни навици, формиране на ценности за здравословен начин на живот. Текущо се изпълняват стратегии,

програми и планове, насочени към опазване живота и здравето на децата, за развитие на социалните услуги, за подкрепа на интеграционните политики.

Стимулирането на спортните прояви и мероприятия и осигуряването на алтернативи за свободното време, насочени към широка профилност и съхраняване на физическото и психическото здраве на децата и младите хора е приоритетна задача за общините.

Препоръчително е политиката за инвестиране в подобряване на публичната инфраструктура и услуги да продължи до края на програмния период, за да се постигне натрупване на желаната положителна промяна в целевите групи, което да гарантира устойчивостта на резултатите в бъдеще. Удовлетворяването на потребностите на местното население за достъп до основни публични услуги ще окаже положителен ефект върху субективното усещане на хората за техния живот като цяло.

Стратегическа цел 4. „Устойчиво развитие и опазване на околната среда“

За проследяване степента на изпълнение на Стратегическа цел 4. на Областната стратегия за развитие са заложили следните индикатори:

Индикатор	Стойност
Приоритетна ос 4: Устойчиво развитие и опазване на околната среда	
Спад на енергийната зависимост (внос на енергия като процент от общото енергийно потребление) на областта	70%
Дял на ВЕИ мощностите в общото енергийно потребление (вкл. спестяванията от проекти за енергийна ефективност)	40%
Общи мащабни проекти за интелигентно управление на територията (вкл. умни градове, управление на сметосъбирането, потреблението на ресурси, и т.н.), от които поне 33% базирани на ИКТ	3

Информационно осигурен от надеждни статистически източници е единствено индикатор „Дял на ВИ мощностите в общото енергийно потребление (вкл. спестяванията от проекти за енергийна ефективност)“ Тъй като не е посочено, за целите на Междинната оценка се приема, че посочените данни в графа „стойност“ се отнасят за целева стойност. Индикаторът е анализиран по-горе, в частта, която се отнася до оценка на приноса на област Перник към целите на Стратегия „Европа 2020“. Според данни на НСИ и АУЕР делът на енергията от възобновяеми източници в крайното

потребление на енергия в страната през 2015 г. отчита незначително увеличение от 0,2% спрямо 2014 г., достигайки 18,2%. За индикатора се поддържат официални статистически данни само на национално ниво.

Част от реализираните проекти на общините в област Перник включват дейности в изпълнение и на приоритет 4.1., и на приоритет 4.2. За целите на междинната оценка резултатите от изпълнението на двата приоритета се разглеждат съвместно.

Приоритет 4.1. Управление на енергийните ресурси

Приоритетът подкрепя развитието на ВИ мощности, вкл. инсталации с малък капацитет за битови нужди. Целта е да се прилагат политики и подкрепящи мерки, с цел повишаване използването на енергия от ВИ на национално, регионално и местно ниво. Ще се насърчава разработването и прилагането на иновативни финансови схеми и решения за подпомагане на бъдещи мащабни инвестиции в проекти за устойчива енергия.

Приоритет 4.2. Енергийна ефективност

Приоритетът е насочен към реновиране на съществуващия сграден фонд (публичен и частен) с цел постигане на близко до нулево потребление на енергия. Подкрепят се и дейности и въвеждане на стандарти за повишаване енергийната ефективност на производствата. Под енергийна ефективност не се разбира единствено санирането и поставянето на външна и вътрешна изолация на сградите, но и използването на ВИ за отопление и производство на електричество.

Постигнати резултати и реализирани проекти/дейности в периода 2014-2017 г. на територията на област Перник

По приоритетна ос „Енергийна и ресурсна ефективност“ на **ОП „Иновации и конкурентоспособност“ 2014-2020** в процес на изпълнение са 3 проекта на територията на област Перник на обща стойност 4 332 856.48 лв. с бенефициенти АТМИКС БЕТОН ЕООД – с. Студена, общ. Перник, ЛОГЕЛ ООД – гр. Брезник, ТЕХ-МА ООД – гр. Брезник. Проектите имат за цел повишаване на енергийната ефективност и прилагане на енергоспестяващи мерки за повишаване на конкурентоспособността на предприятията.

По приоритетна ос 2.3. „Въвеждане на енергоспестяващи технологии и използването на възобновяеми енергийни източници“ на **ОП „Развитие на конкурентоспособността**

на българската икономика“ 2007-2013 г., в периода 2014-2016 г. са приключени 17 проекта на територията на област Перник на обща стойност 24 970 099,77 лв. с бенефициенти „АСЛ-МАШГРУП“ ООД, „ИН ТЕХНОЛОДЖИ“ ООД, „ПЕЛЕТИ ЕНЕРГИЯ“ ООД, „Бетон Полигон“ ООД, ДЛВ ЕООД, „МЕДЕНАТА ПИТКА“ ООД, „МАГ“ ООД, „МАШИНОСТРОЕНЕ И ЕНЕРГОРЕМОНТ“ ЕООД, „ПУЦ-БОБОВ ДОЛ“ ЕООД, „Глобус Билд“ ЕООД, „МИКРОПАК“ ООД, „ХИДРОМИНЕРАЛ“ ООД, „ЛОРТЪН“ ЕООД, „77 К“ ООД, „Хидрострой Перник“ ООД, „МЕЛБОН“ АД, „ДЕНТАЛЕН ЦЕНТЪР ЕО-ДЕНТ“ ООД. По-значителната част от проектите се изпълняват на територията на община Перник, 1 е в община Брезник и 1 в община Радомир. Проектите имат за цел повишаване на енергийната ефективност и прилагане на енергоспестяващи мерки за повишаване на конкурентоспособността на предприятията.

Постигнати резултати по двата приоритета в община Брезник:

С финансиране от ПРСР 2007-2013 г. община Брезник извършва модернизация и изграждане на уличното осветление със светодиоден източник.

Община Брезник е в процес на изготвяне на обследвания на техническите характеристики, технически паспорт и изготвяне на обследване за енергийна ефективност на 4 многофамилни жилищни сгради.

Постигнати резултати по двата приоритета в община Земен:

В гр. Земен е създадено видеонаблюдение и е извършена подмяна на уличното осветление с енергоспестяващо.

Община Земен разполага с изготвен инвестиционен проект във фаза Техническа за ремонт, саниране и модернизация на административната сграда на общинската администрация - общината има готовност да кандидатства по ПРСР 2014-2020. Извършен е ремонт и реконструкция на Младежкия дом в града, ремонт и саниране на сградата на Поликлиниката и ЦСМП.

Постигнати резултати по двата приоритета в община Ковачевци:

Община Ковачевци реализира проект за „Реконструкция на улично осветление в община Ковачевци“, финансиран по ПРСР 2007-2013 чрез мярка 4.1. „Прилагане на местни стратегии за развитие“, Сдружение „МИГ-Радомир-Ковачевци-Земен“ и община Ковачевци. По проекта са монтирани 385 бр. енергоспестяващи осветителни тела в

населените места на общината.

Постигнати резултати по двата приоритета в община Перник:

През 2015-2016 г. община Перник извършва подготвителни дейности по реализацията на обекти, включени в ИПГВР и са изготвени проектно-сметни документации за въвеждане на енергоспестяващо улично осветление в кварталите на гр. Перник – готовият проект е на стойност 4 275 720 лв.

В общината много успешно се изпълнява Националната програма за енергийна ефективност на многофамилни жилищни сгради. Заявен е интерес от 75 сдружения на собствениците. Сключени са 37 договора за СМР със Сдружения на етажната собственост, като 3 от тях вече са изпълнени.

Във връзка с изпълнение на инвестиционната програма на община Перник по ОПРР към момента се провеждат процедури по ЗОП за избор на изпълнител за следните обекти:

- ✓ Обновяване, саниране, ремонт и въвеждане на мерки за енергийна ефективност на ДГ „Миньорче“, гр. Перник, проектът се изпълнява в момента
- ✓ Обновяване, саниране, ремонт и въвеждане на мерки за енергийна ефективност на ДГ „Изворче“, гр. Перник, проектът се изпълнява в момента.

В процес на изпълнение е проект за въвеждане на мерки за енергийна ефективност в многофамилни жилищни и административни сгради по приоритетна ос 1 „Устойчиво и интегрирано градско развитие“ и приоритетна ос 2 „Подкрепа за енергийна ефективност за опорни центрове в периферните райони“ на ОПРР 2014-2020 г. - гр. Перник (сградата на община Перник и областна администрация Перник).

Изготвен е работен (технически) проект по ОПРР за обследване за ЕЕ и прилагане на мерки за ЕЕ (основен ремонт и въвеждане на енергоспестяващи мерки) на Общински младежки дом в гр. Перник.

Постигнати резултати по двата приоритета в община Радомир:

Община Радомир предприема мерки за използване на енергия от ВИ в публични инфраструктури, промишлени и земеделски предприятия и в жилищния сектор. Изготвени са енергийни одити и проекти за въвеждане на ВИ в административна сграда на община Радомир и дом за стари хора „Св. Иван Рилски“ – гр. Радомир със средства от общинския бюджет.

Газифицирани са по-значимите публични сгради в общината, в т.ч. НУ „Архимандрит Зиновий“, ОУ „Христо Смирненски“, ОДЗ „Радомирче“, ЦДГ „8-ми март“. Процесът по газификация на обществените сгради продължава с газификацията на административната сграда на община Радомир и сградата на болницата.

Стартирана е процедура по избор на ЕСКО партньор за подмяна на уличното осветление в гр. Радомир и в 3 от големите села в общината.

Общината е предприела действия за въвеждане на мерки за подобряване на енергийната ефективност на сгради публична и частна общинска собственост. Изготвени са обследване на енергийна ефективност, сертифициране и оценка на енергийните спестявания на сградите на ОУ „Христо Смирненски“, НУ „Архимандрит Зиновий“, НУ „Любословие“, ОДЗ „Радомирче“, ЦДГ „Слънце“ и ЦДГ „Осми март“.

Създадени са условия и са подпомогнати представителите на етажната собственост в жилищните блокове при подготовката и учредяването на сдружения на собствениците за кандидатстване пред НПЕЕМЖС. В ход са обществени поръчки за инженеринг и авторски надзор, строителен контрол на многофамилни жилищни сгради в гр. Радомир. Подписани са 15 договора по НПЕЕМЖС.

В процес на актуализация е Програмата за енергийна ефективност на община Радомир.

Постигнати резултати по двата приоритета в община Трън:

Община Трън е ангажирана с извършване на инженеринг – проектиране и извършване на строителни, монтажни и ремонтни работи за обновяване на многофамилни жилищни сгради на ул. „Мурговица“ 4, 5 и 6 в гр. Трън, изпълняван в рамките на НПЕЕМЖС.

Приоритет 4.3. Интелигентно териториално развитие

Приоритетът е насочен към подобряването и развитието на водоснабдителните и канализационни системи и предоставяне на ВиК услуги, вкл. чрез изпълнение на мащабни общи проекти, към изграждане и модернизация на депа за битови отпадъци, към възстановяване на увредени от минна дейност територии.

Постигнати резултати и реализирани проекти/дейности в периода 2014-2017 г. на територията на област Перник

Постигнати резултати по приоритета в община Брезник:

Община Брезник е реализирала проект за реконструкция на довеждащ водопровод от

водохващане Секирна, съфинансиран по ПРСР 2007-2013 г.

Ръководствата на учебните заведения в община Брезник предприемат мерки за екологично възпитание на децата в предучилищна възраст.

Постигнати резултати по приоритета в община Земен:

За подобряване достъпа до качествена питейна вода на жителите на гр. Земен е изготвен технически проект за реконструкция на водоснабдителната система, с който община Земен кандидатства по ПРСР 2014-2020.

Подобрено е сметосъбирането и сметоизвозването в общината – закупена е нова сметосъбирачна машина, кошчета за отпадъци, закупени са 96 нови контейнера за смет. Внедрени са електрически метачки за почистване на улиците в града. Предстои закупуването на нова сметосъбирачна техника.

Постигнати резултати по приоритета в община Ковачевци:

С постановление на МС N19 от 2014 г. е одобрено частично финансиране (400 000 лв.) на община Ковачевци за изпълнение на проект „Реконструкция на вътрешна водопроводна мрежа на село Ковачевци и главен водопровод село Ракиловци, община Ковачевци, област Перник“ чрез ПИП „Растеж и устойчиво развитие на регионите“. Общата стойност на проекта е в размер на 1 241 217,95 лв. без ДДС, като към настоящия момент са изпълнени строителни работи в размер на отпуснатите средства.

В община Ковачевци общинско предприятие „БКС и общински имоти“ изпълнява дейностите по сметосъбиране и сметоизвозване, а от 2013 г. – и дейностите по снегочистване и зимно поддържане.

В периода 2015-2016 г. общинската администрация изпълнява редица стъпки, свързани с процеса на управление на отпадъците на местно ниво, които позволяват да бъде поддържано оптимално качество на услугите:

- ✓ Закупени и поставени са съдове за битови отпадъци, с което е усъвършенствана системата за организирано сметосъбиране и сметоизвозване в населените места в общината
- ✓ На територията на общината всички населени места са включени в системата на организирано сметосъбиране и сметоизвозване, като през 2015 и 2016 г. то е извършвано без сериозни отклонения от утвърдените графици и повторемост на изпълнение на услугите

- ✓ Преустановена е експлоатацията на депо за неопасни отпадъци Ковачевци, махала „Тодорина“, считано от 08.02.2016 г., отпадъците се транспортират до Регионалното депо за неопасни отпадъци „Тева“, гр. Перник
- ✓ Общинско предприятие „БКС и ОИ“ изпълнява услугите по сметосъбиране и транспортиране на битовите отпадъци, извозване на градински отпадъци и зелена маса, почистване на нерегламентирано изхвърлени отпадъци – дейностите се извършват със собствен автомобил
- ✓ През периода от нерегламентирано изхвърлени отпадъци са почиствани редица локални сметища, образувани предимно в покрайнините на селата.
- ✓ При извършените проверки от страна на служителите на РИОСВ-Перник, не са констатирани замърсявания
- ✓ Общината участва в инициативата „Да изчистим България заедно“, като подsigурява ръкавици и чували; включват се ученици, служители и граждани, като гражданската активност не е голяма
- ✓ Актуализирани са границите за предоставяне на услугата по сметосъбиране и сметоизвозване, както и маршрутните графици за извършване на дейностите
- ✓ Закупени са контейнери, кофи и др., доставени и разположени в населените места в общината, раздадени са на местното население за ползване от домакинствата.

С въвеждане в експлоатация на Регионалната система за управление на отпадъците в регион Перник, депото за битови отпадъци в махала „Тодорина“, представляващо залесена площ-горска територия, трябва да бъде рекултивирано. Общината е предприела действия по рекултивиране на депото, като същото е определено като обект от първостепенно значение съгласно Решение на Общинския съвет – Ковачевци. Предстои общината да заплати за компенсационното залесяване на имота – частна държавна собственост, след което да придобие собствеността върху имота.

Основна цел на община Ковачевци е прилагането на добро управление на дейностите по отпадъците на територията на общината, изразено в: подобряване организацията по събиране на битови отпадъци от населението и подобряване екологичната обстановка в общината.

В основата на по-нататъшното усъвършенстване на системата за събиране на отпадъци,

за обхващане на цялата територия на общината, е извършено:

- ✓ Дооборудване на населените места със съдове за събиране на битови отпадъци.
- ✓ Създаване на организация по поддържане на съдовете за отпадъци в добро техническо състояние.

Постигнати резултати по приоритета в община Перник:

В община Перник водоснабдителната инфраструктура в по-голямата си част е изградена, фокусът е поставен върху нейната реконструкция и обновяване, където е необходимо. Основните усилия са насочени към възстановяването и изграждането на нова канализационна инфраструктура в селата от общината чрез подготовката на технически проекти.

В периода 2015-2016 г. в община Перник са извършени следните дейности по възстановяване и изграждане на нова ВиК инфраструктура:

- ✓ Подмяна на водопровод и реконструкция на път IV клас в с. Студена с дължина 514 м
- ✓ Изграждане на резервоар и водопроводна мрежа за водоснабдяване на с. Ярджиловци с финансиране от ПУДООС
- ✓ Изграждане на канализация на гр. Батановци, кв. „Бор“ и кв. „Делниче“ с финансиране от общинския бюджет
- ✓ За реализация на проекта за воден цикъл на община Перник има готов инвестиционен проект и се очаква финансиране от ОПОС. Предвижда се: подмяна на водопровод и канализация (разширение и рехабилитация на ВиК мрежата) в гр. Перник – 2-ри етап – кв. „Рудничар“, кв. „Варош“, кв. „Проучване“, кв. „Тева“, кв. „Димова махала“, кв. „Клепало“, кв. „Байкушева махала“; подмяна на водопровод и канализация – квартали в публична зона на ИПГВР – 2-ри етап.

Успешно е приключен проект „Изграждане на система за управление на отпадъците (строителство на депо за неопасни отпадъци) в регион Перник – 21 258 409,55 лв., с финансиране по ОПОС 2007-2013 г. Планирано е изграждане на завод за сепариране и компостиране на отпадъци в общината. Частично е въведено разделно събиране, но все още не е на необходимото ниво. Необходима е подходяща разяснителна кампания за мотивиране и информиране на населението.

На територията на община Перник има редица територии, които са предмет на индустриално замърсяване в резултат на въгледобива и активната дейност на индустриалните предприятия в региона. Предстои извършване на картиране на замърсените територии, както и разработване на план за тяхната рехабилитация и възстановяване, вкл. предвиждащ изпълнението на инвестиционни мерки. Също така, в рамките на общината (най-вече гр. Перник) има голям обем неактивен промишлен сграден фонд, основно приватизиран – големи заводски халета, административни и промишлени сгради и инфраструктура, която не се използва поради липса на инвеститорски интерес. Предстои картиране на тези територии и разработване на стратегия за тяхната рехабилитация и бъдещо използване. Към момента, за терените, увредени от въгледобив се осъществяват проучвателни дейности. Освен това, на територията на общината се осъществява разчистване на терени, заети от неактивен промишлен сграден фонд.

Постигнати резултати по приоритета в община Радомир:

В областта на рехабилитация и доизграждане на ВиК инфраструктурата, община Радомир е реализирала следните проекти:

- ✓ Приключен е проект „Подобряване на водоснабдителната инфраструктура на населените места в община Радомир, в.т.ч. ремонт на водопровод за село Друган, община Радомир“ - Ремонт и реконструкция на довеждащ водопровод село Старо село – село Друган с финансиране от ПРСР 2007-2013
- ✓ „Интегриран проект за подобряване на водоснабдителната и пътна инфраструктура на населените места в община Радомир, в.т.ч. 1. Реконструкция на водопроводна мрежа на село Дрен (обща дължина 21 513 метра); 2. Реконструкция на водопроводна мрежа на село Долна Диканя (дължина 14 097 метра), финансиран по ПРСР 2007-2013
- ✓ Подобряване на водоснабдителната и пътна инфраструктура на населените места в община Радомир, в.т.ч.: ремонт и реконструкция на вътрешна водопроводна мрежа в махала Левачка (553 метра), финансиран по ПРСР 2007-2013.

Общината кандидатства по ПРСР 2014-2020 с проект „Реконструкция и рехабилитация на водоснабдителни системи и съоръжения в населените места село Извор и село Друган, община Радомир“, на стойност 5 700 667,27 лв. Предвидено е проектът да се

изпълнява на два етапа, на два подобекта: подобект 1 – реконструкция и рехабилитация на вътрешната водопроводна мрежа на село Извор – актуализация; подобект 2 – реконструкция и рехабилитация на вътрешната водопроводна мрежа на село Друган – актуализация. Първи етап – включва реконструкция и рехабилитация на 29 215 метра водопроводни клонове от вътрешната водопроводна мрежа, които не са подменени с полиетилен. Втори етап – включва изграждането на второстепенни водопроводни клонове по улици, които не са разкрити, но са включени в регулационните планове.

В изпълнение на проект „Воден цикъл на град Радомир и изграждане на ПСОВ“, разработени са и съгласувани с УО на ОПОС 2007 - 2013 технически проекти за: ПСОВ – град Радомир; Реконструкция и доизграждане на канализационна инфраструктура в град Радомир; Реконструкция и доизграждане на водопроводна инфраструктура в град Радомир; Финансово-икономически анализи и анализ „Разходи и ползи за проекта“; Технически спецификации за конкурс на документация за избор на изпълнител по реда на жълт ФИДИК (проектиране и изграждане) за ПСОВ – град Радомир; Технически спецификации за конкурсна документация за избор на изпълнител за реконструкция и доизграждане на канализационна и водопроводна инфраструктура на град Радомир.

Изготвен е работен проект за изграждане на канализационна инфраструктура и ПСОВ в село Дрен.

Предстои подготовка на комплексен проект за реконструкция и доизграждане на водопроводна инфраструктура в селата Прибой, Дебели лаг, Негованци, Бобораци, Поцърненци, Байкалско, Углярци, Драгомирово, в.т.ч. ремонт на водоземни съоръжения, напорни резервоари, помпени станции.

Постигнати резултати по приоритета в **община Трън:**

Община Трън е изготвила комплексна инвестиционна инициатива за технически проект за довеждащ водопровод за гр. Трън с разработване на ПУП със собствено финансиране.

Като член на Регионалното сдружение за управление на отпадъците на територията на общините от област Перник, община Трън има ангажименти за преустановяване на експлоатацията и закриването на Общинското депо за ТБО. Предстои изготвянето на проект за неговата рекултивация и кандидатстване за финансови средства от ОПОС/ПУДОС.

Приоритет 4.4. Опазване и възстановяване на околната среда

Приоритетът подкрепя мерки за увеличаване дела на зелените площи и благоустрояване на средата на живот в населените места, за опазване, възстановяване и устойчиво управление на околната среда и биологичното разнообразие в областта.

Постигнати резултати и реализирани проекти/дейности в периода 2014-2017 г. на територията на област Перник

При благоустрояване на средата на живот общините от област Перник залагат не само на унифициране на стила и предназначението на площите и сградите, но и на развитие на по-изостаналите квартали/махали/села, където е възможно това да стане с помощта на средства от ЕС. Регенерацията на запустели обществени места води до повишаване на инвестиционния интерес, като добре поддържаните паркове, площади и градинки привличат инвеститорски интерес, създавайки усещането за по-високо качество на живот. Добре поддържаната обществена инфраструктура има ясен ефект върху местната икономика, т.к. увеличава стойността на частните сгради в близост, което се отразява и върху приходите в общинския бюджет от привлечените средства от данъка за сгради и таксата за смет, както и в случаите на продажба на имот и ново строителство.

Постигнати резултати по приоритета в община Брезник:

Реализирани са следните проекти:

- ✓ Залесяване на имоти в местност „Църква“ и местност „Видричка бара“, с финансиране от ПРСР 2007-2013 г.
- ✓ Изграждане на детска площадка в с. Долна Секирна с финансиране от ПУДООС

Постигнати резултати по приоритета в община Земен:

Реализирани са следните проекти:

- ✓ Изграждане на парково осветление в парковите зони на гр. Земен
- ✓ Изграждане на видеонаблюдение в горските масиви на общината, за предпазване от пожари
- ✓ Проект „Зелена община“ – поддържане на зелените площи, паркове и детски площадки.

Община Земен работи за повишаване информираността на населението за нуждата от опазване на биоразнообразието.

Постигнати резултати по приоритета в община Ковачевци:

Реализирани са 2 проекта:

- ✓ „Активност сред природата за всички“ или „Парк Ковачевци“ чрез мярка 4.1. „Прилагане на местни стратегии за развитие“ от ПРСР 2007-2013 и Сдружение „МИГ-Радомир-Ковачевци-Земен“ и община Ковачевци. Изградени са атракции за посетители и места за отдих и развлечения, както и съоръжения за спорт и отдих.
- ✓ „Рехабилитация на обществени зелени площи“ – в с. Ковачевци и в с. Калище, финансиран чрез мярка 4.1. „Прилагане на местни стратегии за развитие“ от ПРСР 2007-2013 и Сдружение „МИГ-Радомир-Ковачевци-Земен“ и община Ковачевци. В с. Ковачевци е възстановена улицата от площада до мемориалния комплекс в с. Ковачевци, с монтирано парково осветление. В с. Калище е ремонтиран площада и е монтирано фотоволтаично осветление.

Постигнати резултати по приоритета в община Перник:

Успешно е приключен проект „Зелена и достъпна градска среда в гр.Перник, финансиран по ОПРР 2007-2013 г.

През 2015-2016 г. са извършени подготвителни дейности по реализацията на обекти, включени в ИПГВР и са изготвени проектно-сметни документации на следните проекти:

- ✓ Благоустрояване на кв. „Тева“ – изграждане на зони за социални контакти и отдих, алеи, тротоари и др. – проектът се изпълнява в момента с финансиране от ОПРР
- ✓ Изграждане на Парк на предизвикателствата в кв. „Войниковец“, гр. Перник
- ✓ Мост над р. Струма при ул. „Струма“

Във връзка с изпълнение на инвестиционната програма на община Перник по ОПРР 2014-2020, в момента се провеждат процедури по Закона за обществените поръчки за избор на изпълнител на горепосочените обекти.

Готови инвестиционни проекти са изготвени и за:

- ✓ Рехабилитация на зона за отдих в Централния градски парк на Перник – английска ливада

- ✓ Рехабилитация на парк „Митко Соколов“, кв. „Драгановец“

В изпълнение на поименния списък на община Перник за 2016 г. са изградени следните обекти:

- ✓ Изграждане на велоалея от кв. „Изток“ до ЦГЧ, Перник
- ✓ Изграждане на 5 детски площадки – в кв. „Твърди ливади“, в кв. „Мошино“, на ул. „Кракра“, в кв. „Изток“ и в кв. „Могилче“

Предвид очакваната по-висока посещаемост на обновените и благоустроени пространства, е предвидено да се изпълняват дейности за контрол на трафика с цел повишаване безопасността на придвижване, както и осигуряване на места за паркиране на превозните средства.

Община Перник изпълнява проекти „За чиста околна среда“, финансирани от ПУДООС, МОСВ – „Обичам природата, и аз участвам“ – 5 проекта, приключили през 2015 г. с място на изпълнение: кметство Калкас, кметство Люлин, кметство Кладница, кметство Кралев дол, кметство Големо Бучино; 7 проекта, приключили през 2016 г., с място на изпълнение: кметство Ярджиловаци, кметство Батановци, кметство Драгичево, кметство Църква, кметство Рударци, кметство Изток, кметство Дивотино. Проектите имат за цел подобряване на жизнената среда в населените места – почистване и облагородяване на пространства, създаване на зони за отдих и зони за игри, изграждане на детски площадки, оформяне на алеи за отдих, озеленяване.

В процес на изпълнение е проект за разработване на „Програма за качеството на атмосферния въздух на община Перник 2017-2021 г.“

Постигнати резултати по приоритета в община Радомир:

Реализирани са 2 проекта:

- ✓ „Да създадем едно приятно място за отдих в парка на с. Извор“, финансиран от ПУДООС, МОСВ. Целта на проекта е изграждане на зона за отдих в централната част на с. Извор и създаване на функционална и естетически оформена среда, превърната в приятно място за отдих и почивка
- ✓ „Първоначално залесяване на неземеделски земи“ в община Радомир, финансиран по ПРСР 2007-2013. Основни дейности по проекта: изготвяне на технологични планове за залесяване; залесяване с дървесни култури (иглолистни, широколистни) съгласно плановете за залесяване; отглеждане на

новосъздадените култури. Вторият етап – отглеждане и попълване е с продължителност 5 години.

Изпълнено е благоустрояване на ЦГЧ по ул. „Батенберг“, ул. „Цар Освободител“, тротоар на ул. „Евлоги Георгиев“, благоустрояване на парка, включващо „Вертикална планировка и ремонтни дейности в парк „Бучалото“, в т.ч. полагане на настилки от шлайфан бетон и бетонови плочи, монтаж на метален парапет, почистване на храсти и отпадъци.

Постигнати резултати по приоритета в община Трън:

Реализирани са следните проекти:

- ✓ Изграждане на детски кътове и кътове за отдих със собствени средства
- ✓ Изграждане на кът за отдих в УПИ IV-731, кв.7 по ПУП на гр. Трън със собствени средства
- ✓ Изграждане на улично осветление по пешеходна алея със собствени средства
- ✓ „Обичам природата, и аз участвам“, финансиран от ПУДООС, МОСВ – с цел облагородяване на пространството пред СОУ „Гео Милев“.

Като добра инициатива за изграждане на зелени площи и места за отдих е идеята на клубовете за народни танци, участващи в традиционното надиграване „От Трън побаво нема“ за засаждане на дърво. За целта, община Трън е осигурила собствен имот – Фестивален парк, в който броят и разнообразието на дървесни и храстови видове се увеличава ежегодно.

Изпълнение на Стратегическа цел 4: висока степен на изпълнение, много висок потенциал на изпълнение до края на периода на действие на Областната стратегия за развитие.

По ОП „Иновации и конкурентоспособност“ 2014-2020 и ОП „Развитие на конкурентоспособността на българската икономика“ 2007-2013 са реализирани проекти за повишаване на енергийната ефективност и прилагане на енергоспестяващи мерки за повишаване на конкурентоспособността на предприятия на територията на област Перник. В община Перник много успешно се изпълнява Националната програма за енергийна ефективност на многофамилни жилищни сгради. Останалите по-големи общини в областта са в процес на сключване или на изпълнение на договори по програмата. Реализирани

или в процес на изпълнение са мерки за подобряване на енергийната ефективност на публични сгради.

Общото въздействие от реализацията на Приоритети 4.3 и 4.4. е в посока на благоустрояване и подобряване на жизнената среда на територията на общината и повишаване качеството на околната среда чрез развитие и рехабилитация на водоснабдителна и канализационна инфраструктура в общините в областта. Подобрени са водоснабдителните услуги и качеството на питейната вода.

Следва да се отбележи, че редица проекти, допринасящи за изпълнението на стратегическата цел, са в процес на реализация и резултатите за областта ще се усетят във втората половина и след края на програмния период, когато ще може да се направи реална преценка за степента на изпълнение на заложените мерки и дейности. Необходимо е усилията да бъдат насочени към успешното изпълнение на проектите за воден цикъл на гр. Перник и гр. Радомир, които се очаква да бъдат финансирани от ОП „Околна среда“ 2014-2020.

Изграденото регионално депо за управление на отпадъците – регион Перник, осигурява достъп на населението на областта до екологична инфраструктура за интегрирано управление, оползотворяване и обезвреждане на отпадъците. Реализирани са редица стъпки, свързани с процеса на управление на отпадъците на местно ниво, които позволяват да бъде поддържано оптимално качество на услугите. Дългосрочните очаквания от прилагането на системата за организирано сметосъбиране и сметоизвозване при постепенно обхващане на всички населени места от общините в областта, са за подобряване организацията по събиране и транспортиране на отпадъците до регионалното депо в гр. Перник, намаляване на риска от възникване на нови нерегламентирани сметища, ограничаване на замърсяванията с ТБО на земеделски терени, дерета, и особено на местата, които са в близост до вододайни и крайпътни зони, повишаване на екологичната култура на населението.

Общините залагат на интегриран подход при решаване на проблема с цялостното подобряване на физическата среда. При благоустрояване на средата на живот се унифицира не само стила и предназначението на площите и сградите, но и се планира развитие на по-изостаналите квартали/махали/села, където е възможно това да стане с помощта на средства от ЕС. Регенерацията на запустели обществени места води до повишаване на инвестиционния интерес, като добре

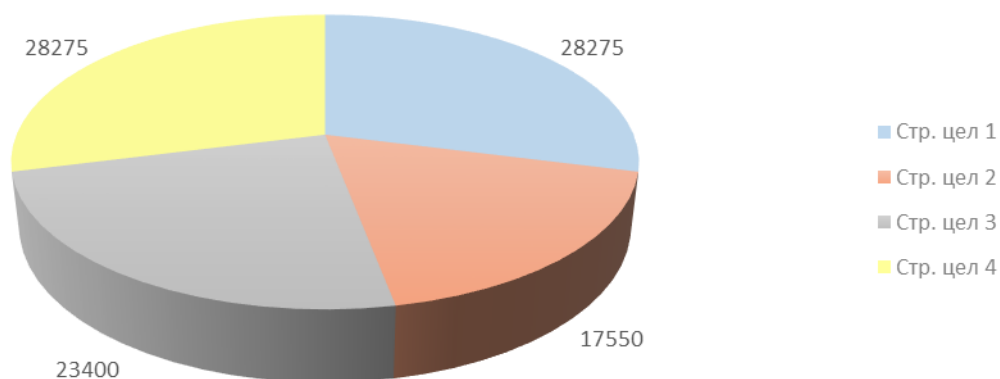
поддържаните паркове, площи и градинки привличат инвеститорски интерес, създавайки усещането за по-високо качество на живот. Добре поддържаната обществена инфраструктура има ясен ефект върху местната икономика, т.к. увеличава стойността на частните сгради в близост, което се отразява и върху приходите в общинския бюджет от привлечените средства от данъка за сгради и таксата за смет, както и в случаите на продажба на имот и ново строителство.

VII. АНАЛИЗ И ОЦЕНКА НА ЕФЕКТИВНОСТТА И ЕФИКАСНОСТТА НА ИЗПОЛЗВАНИТЕ ФИНАНСОВИ ИНСТРУМЕНТИ И НА УСВОЕНИТЕ РЕСУРСИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ЦЕЛИТЕ И ПРИОРИТЕТИТЕ НА ОБЛАСТНАТА СТРАТЕГИЯ ЗА РАЗВИТИЕ НА ОБЛАСТ ПЕРНИК 2014-2020

Индикативният общ размер на необходимия ресурс за изпълнение на Областна стратегия за развитие на област Перник 2014 – 2020 г. възлиза на 97 500 хил. лв.

Относителният дял на планираните средства по стратегически цели на ОСР на област Перник показва по-голяма концентрация на ресурси в две от неговите стратегически цели - Стратегическа цел 1 „Достъпност и мобилност“ и Стратегическа цел 4 „Устойчиво развитие и опазване на околната среда“, където са разпределени 58% от от целия планиран финансов ресурс – по 29% за всяка цел, съответно по 28 275 хил.лв. За изпълнението на Стратегическа цел 3 „Качество на живота“ са заложили 23 400 хил. лв. – близо $\frac{1}{4}$ (24%) от планирания финансов ресурс, за Стратегическа цел 2 „Интелигентно и устойчиво икономическо развитие“ са заложили най-малко средства – 17 550 хил. лв. (18%) от предвидения финансов ресурс.

Фигура 30. Разпределение на индикативните финансови ресурси по Стратегически цели на Областната стратегия за развитие на област Перник 2014-2020, хил. лв.

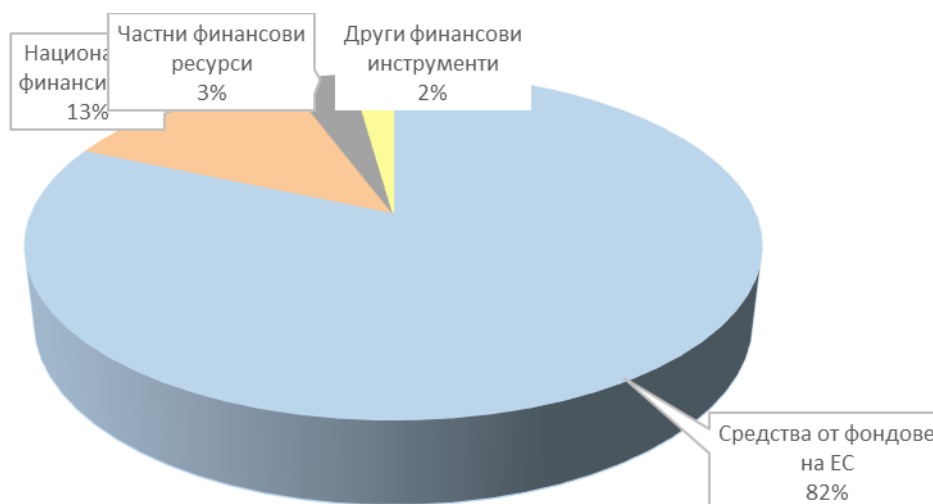

Източник: Областна стратегия за развитие на област Перник 2014-2020 г.

В ОСП на област Перник са идентифицирани следните възможности за набиране на финансов ресурс:

- ✓ Национално финансиране (държавен, общински бюджети, както и финансови ресурси от други източници – публични фондове, държавни и общински предприятия, фондации, асоциации, сдружения и др.)
- ✓ Средства от фондове на ЕС
- ✓ Частни финансови ресурси (местни физически и юридически лица, граждански организации, включително с международно участие, и др.)
- ✓ Други финансови инструменти, в т.ч. международни финансови институции

Фигура 31. Принос на заложените източници на финансиране за изпълнението на Областната стратегия за развитие на област Перник 2014-2020, %

Източник: Областна стратегия за развитие на област Перник 2014-2020 г.

Експертният анализ и оценка на ефективността и ефикасността на използваните ресурси при изпълнението на ОСР на област Перник към средата на периода на действие се базира на аналитичния преглед и на обобщените резултати от изпълнените/в процес на изпълнение проекти и дейности в периода, обхванат от междинната оценка, финансирани със средства от бюджета на общините в областта, държавния бюджет, ЕСИФ и други финансови източници.

На базата на набраната и анализирана информация е извършено съпоставяне между планираните и извършените дейности в изпълнение на целите и приоритетите на Стратегията във финансово изражение/на база вложените средства.

Таблица 29. Размер на планираните средства по стратегически цели на Областната стратегия за развитие на област Перник 2014-2020 г. и % на изпълнение

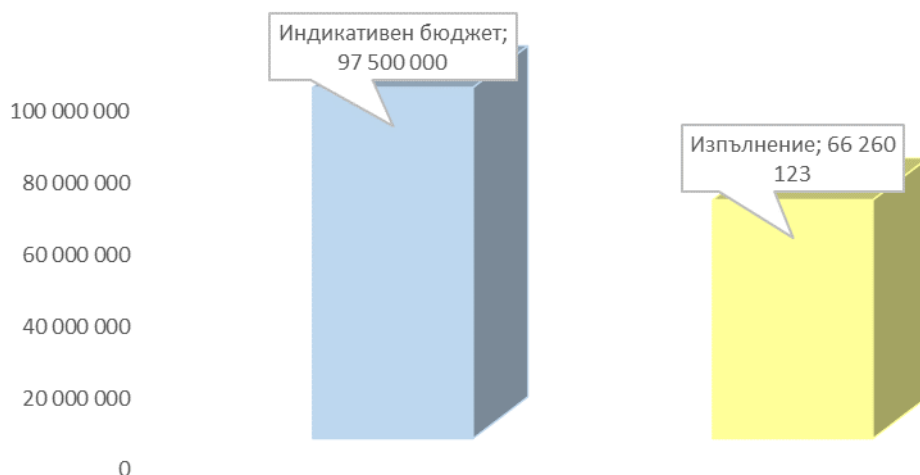
Наименование на стратегическата цел	Индикативен бюджет за периода 2014-2020 (лв.)	Изпълнение за периода 2014-2017 (лв.)	% на изпълнение спрямо индикативния бюджет
Стратегическа цел 1 „Достъпност и мобилност“	28 275 000	10 829 800	38,3%

Стратегическа цел 2 „Интелигентно и устойчиво икономическо развитие“	23 400 000	15 709 192	67,1%
Стратегическа цел 3 „Качество на живота“	17 550 000	12 753 963	72,7%
Стратегическа цел 4 „Устойчиво развитие и опазване на околната среда“	28 275 000	26 967 168	95,4%
Общо за ОСР	97 500 000	66 260 123	68%

Източник: Областна стратегия за развитие на област Перник 2014-2020 г., собствени изчисления

Анализът показва, че към средата на периода на действие на ОСР общото изпълнение на индикативния финансов план към ОСР е 68% от планираното. Изпълнени са проекти и дейности на обща стойност 66 260 123 лв.

Фигура 32. Изпълнение на индикативния план на Областната стратегия за развитие на област Перник 2014-2020 г. към средата на периода на действие, лв.

Източник: Областна стратегия за развитие на област Перник 2014-2020 г., собствени изчисления

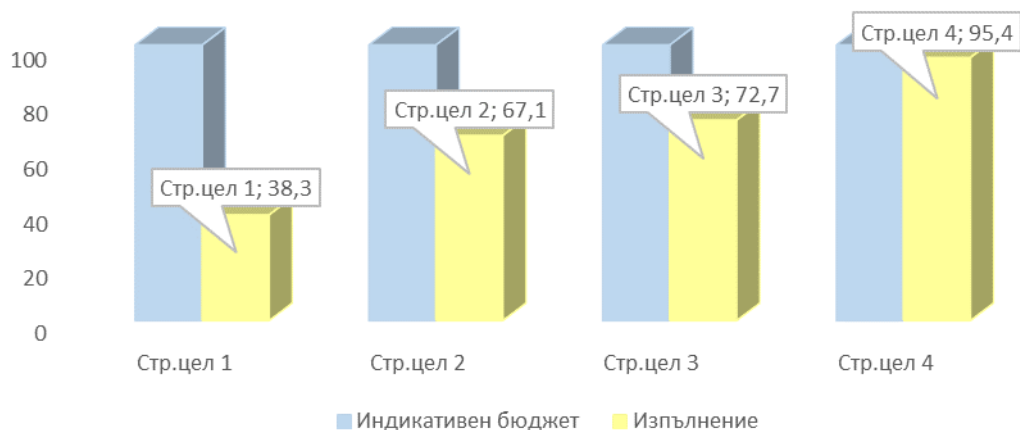
В рамките на отделните стратегически цели се наблюдават значителни различия.

Най-голямо изпълнение се отчита при Стратегическа цел 4 – 95,4% спрямо планирания бюджет до 2020 г. Това се дължи на множество реализирани мерки и дейности в областта на подобряване на енергийната ефективност на жилищни, публични сгради и предприятия, в областта на ВиК, управление на отпадъците. Част от мерките са реализирани по оперативните програми 2007-2013 г., реално приключени през 2016 г.

Много добри резултати са постигнати в изпълнение на Стратегическа цел 3 – 72,7% изпълнение спрямо планирания бюджет за целия период до 2020 г. и Стратегическа цел 2 – 67,1% изпълнение спрямо планирания бюджет за периода до 2020 г. По отношение на Стратегическа цел 3 е значително подобро качеството и вида на предоставяните социални услуги в общините, рехабилитирана е образователна инфраструктура, ремонтирани и новоизградени са спортни съоръжения, проведени са множество културни мероприятия. Основен принос за изпълнението на Стратегическа цел 2 имат мерките, предприети за подобряване на административния капацитет в общинските и областна администрация, както и активността на бизнеса - отчетена чрез проекти в процес на изпълнение през 2016 и 2017 г. по ОП „Иновации и конкурентоспособност“ и приключени в периода 2014-2016 г. по ОП „Развитие на конкурентоспособността на българската икономика“ 2007-2013 г. Не са отчетени проекти и инициативи на бизнеса, реализирани с техни собствени средства. Изпълнението на Стратегическа цел 1 е 38,3% от индикативните средства, предвидени в ОСР за целия период до 2020 г. Основен принос имат проектите и дейностите за рехабилитация на пътната мрежа в областта и за ремонт на улици.

Следва да се има предвид, че през 2017 г. предстои да стартират или са в начален етап на изпълнение проекти на общините за подобряване на техническата инфраструктура, за развитие на социалните услуги, повишаване на енергийната ефективност, благоустрояване на средата на живот, интегриран градски транспорт и др., с изпълнението на които има реална възможност към края на периода на действие на Областната стратегия през 2020 г. финансовото изпълнение да надвиши планираните финансови средства.

Фигура 33. Изпълнение на индикативния план на ОСР на област Перник 2014-2020, разпределен по стратегически цели, към средата на периода на действие, %

Източник: Областна стратегия за развитие на област Перник 2014-2020 г., собствени изчисления

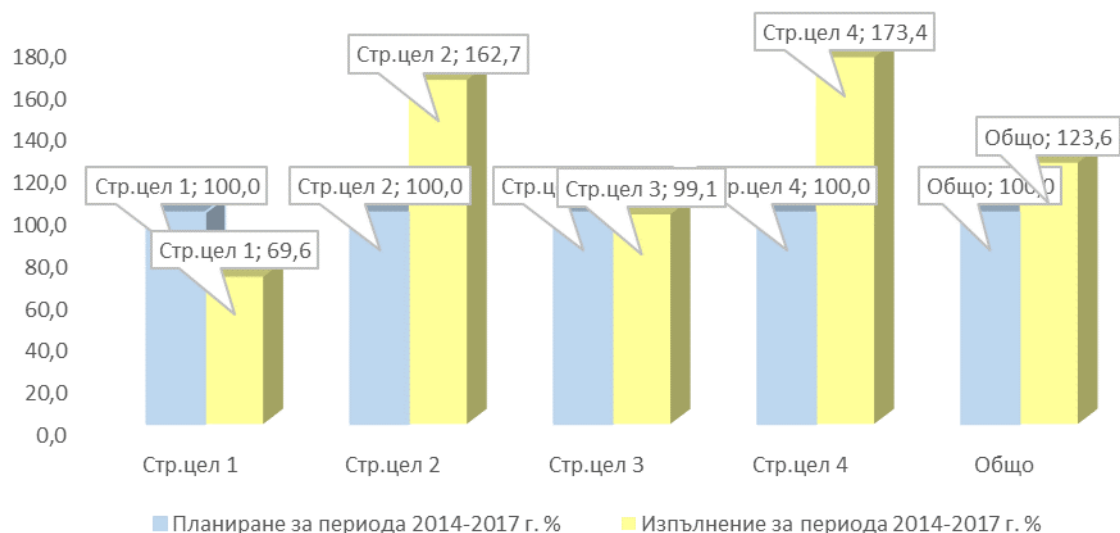
Разглеждайки периода, който обхваща междинната оценка (2014-2017 г.), можем да обобщим следните резултати за финансовото изпълнение на стратегическите цели на ОСР: изпълнението по Стратегически цели 2 и 4 надхвърля планирането с над 60%; изпълнението по Стратегическа цел 3 на практика е такова, каквото е планирано за този период; изпълнението по Стратегическа цел 1 е с около 30% по-ниско от планираното.

Таблица 30. Съпоставка по стратегически цели между планирането и изпълнението на индикативната финансова рамка на Областната стратегия за развитие на област Перник 2014-2020, лв. и %

	Планиране за периода 2014-2017 г.	Изпълнение за периода 2014-2017 г.	Планиране за периода 2014-2017 г. - %	Изпълнение за периода 2014-2017 г. - %
Стр.цел 1	15 551 250	10 829 800	100	69.6
Стр.цел 2	9 652 500	15 709 192	100	162.7
Стр.цел 3	12 870 000	12 753 963	100	99.1
Стр.цел 4	15 551 250	26 967 168	100	173.4
Общо	53 625 000	66 260 123	100	123.6

Източник: Областна стратегия за развитие на област Перник 2014-2020 г., собствени изчисления

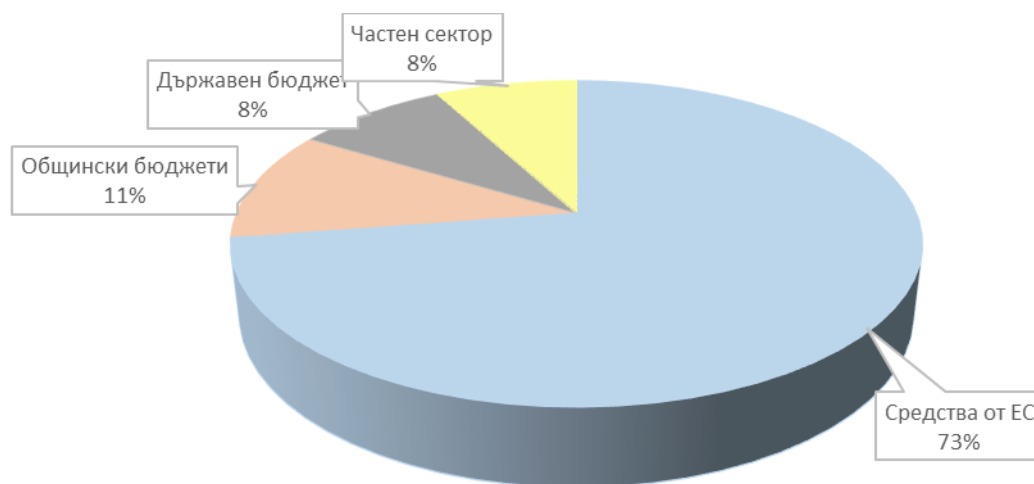
Фигура 34. Съпоставка по стратегически цели между планирането и изпълнението на индикативната финансова рамка на Областната стратегия за развитие на област Перник 2014-2020, %

Източник: Областна стратегия за развитие на област Перник 2014-2020 г., собствени изчисления

Основни финансови инструменти за изпълнението на Областната стратегия в периода 2014-2017 г. са средствата от европейските фондове, държавния бюджет и бюджетите на общините в областта, средства на частния сектор. Липсва информация за проекти и/или дейности в изпълнение на ОСР със средства от други финансови източници. Средствата от ЕС формират 72,6% от изразходваните финансови ресурси за изпълнение на целите и приоритетите на Стратегията, а средствата от общинските бюджети – 11%. Делът на средствата от държавния бюджет възлиза на 8,5%. Приносът на частния сектор е 7,9%.

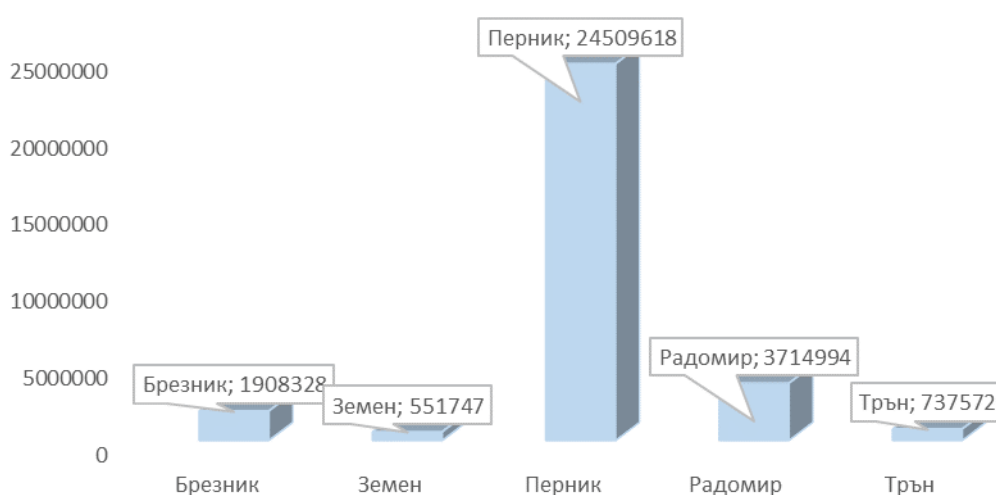
Фигура 35. Принос на източниците за финансиране на Областната стратегия за развитие на област Перник 2014-2020 към средата на периода на действие, %

Източник: Собствени изчисления

Към 20.09.2017 г. договорените средства от общините и други бенефициенти на територията на област Перник са в размер на 31 750 921 лв. или 257 лв. на глава от населението. Областта е с най-нисък размер договорени средства, сравнено с останалите области в Югозападен район. На вътрешнообластно ниво, по-високи от средните за областта са договорените средства на глава от населението в община Брезник – 299 лв. и в община Перник – 272 лв. Най-нисък е размерът на договорените средства на глава от населението в община Трън – 184 лв.

Фигура 36. Договорени средства по оперативните програми 2014-2020 г. в общините от област Перник към 20.09.2017 г., лв.¹⁰

¹⁰ Към 20.09.2017 г. община Ковачевци няма сключен договор по нито една от оперативните програми

Източник: ИСУН

При анализа на финансовото изпълнение на Областната стратегия за развитие на област Перник за разглеждания период 2014-2017 г. можем да отчетем много добра обща ефективност на изпълнение на заложените цели и мерки. Много добра ефикасност на вложените средства е постигната при реализацията на Стратегически цели 2, 3 и 4, а по-слаба – при Стратегическа цел 1. На практика, изразходвания финансов ресурс за изпълнение на Стратегическа цел 4 е почти колкото планирания за целия периода до 2020 г. Стратегически цели 2 и 3 са изпълнени над 60% във финансово изражение към средата на периода на действие на Стратегията.

Изразходените финансови ресурси за реализация на ОСР на област Перник 2014 – 2020 са използвани целесъобразно, ефикасно и ефективно. Постигнатите резултати и високата степен на финансово изпълнение на стратегическите цели се основават на инициативността на местните власти и на последователно провежданата целенасочена политика за развитието на областта. Прегледът на изпълнението показва, че общините в област Перник са търсили различни възможности за финансовото обезпечаване на изпълнението на Общинските планове за развитие и Областната стратегия за развитие. Осигурен е значителен финансов ресурс от спечелени проекти по оперативните програми на ЕС – Развитие на човешките ресурси, Програма за развитие на селските райони, Региони в растеж, Административен капацитет, Околна среда, Иновации и конкурентоспособност, от държавния и общинските бюджети, от частния сектор. В оставащия период до 2020 г. е необходимо да се поддържа активността в привличането на средства от ЕСИФ, както и да се положат максимални усилия за изпълнение на проектите в процес на реализация.

Публичните средства се насочват към решаване на съществени нужди и проблеми на населението в областта. Най-значителен обем средства са насочени към доизграждане и рехабилитация на ВиК инфраструктура и инфраструктура за опазване на околната среда, за повишаване на енергийната ефективност. В сферата на образованието и здравеопазването са реализирани редица проекти и инициативи, но те все още не са достатъчни за постигане на желаното ниво в тези направления. Голям напредък се наблюдава при реализираните дейности в областта на социалните услуги и развитието на културата. Ниското финансово

изпълнение на Стратегическа цел 1 означава, че в бъдеще следва да се вложат повече средства в рехабилитация на пътната инфраструктура и на уличната мрежа в населените места. Необходимо е да продължат усилията за въвеждане на електронни услуги в общините и в областната администрация с цел достигане на европейските стандарти.

VIII. ОЦЕНКА НА ОРГАНИЗАЦИЯТА И КООРДИНАЦИЯТА НА КОМПЕТЕНТНИТЕ ОРГАНИ И ЕФЕКТИВНОСТТА НА РАБОТА НА АДМИНИСТРАТИВНИТЕ СТРУКТУРИ В ПРОЦЕСА НА РАЗРАБОТВАНЕ, ИЗПЪЛНЕНИЕ, НАБЛЮДЕНИЕ И ОЦЕНКА НА ОБЛАСТНАТА СТРАТЕГИЯ ЗА РАЗВИТИЕ НА ОБЛАСТ ПЕРНИК 2014-2020, ВКЛЮЧИТЕЛНО ПО ОТНОШЕНИЕ ПРИЛАГАНЕТО НА ПРИНЦИПА НА ПАРТНЬОРСТВО И ОСИГУРЯВАНЕ НА ИНФОРМАЦИЯ И ПУБЛИЧНОСТ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ОСР

Компетентните органи и административните структури, които имат ключова роля в управлението на регионалното развитие са ясно регламентирани в действащото законодателство за регионално развитие, като системата за управление, координация и контрол на действията по разработването, приемането, изпълнението, актуализацията, наблюдението и оценката на ОСР обхваща всички териториални нива, имащи значение за стратегическото планиране на развитието на областта.

Основни органи за управление на национално и регионално ниво са:

- ✓ Министерският съвет - с основни компетентности за формулиране на държавната политиката за регионално развитие и приемане на ключовите стратегически документи за регионално развитие – Национална стратегия за регионално развитие и Регионални планове за развитие
- ✓ Министрите и ръководителите на ведомства - с цел постигане на по-добра съгласуваност и координация, при провеждане на секторните политики в рамките на своите компетенции, те отчитат целите и приоритетите на Националната стратегия за регионално развитие
- ✓ Министърът на регионалното развитие - с основни функции за провеждане на държавната политика за регионално развитие, осигуряване на съгласуваност с другите структуроопределящи политики, организиране изработването на НСРР и РПР, организация и контрол за осъществяване на регионална координация при изпълнението на оперативните програми, издаването на методически указания

за органите, разработващи стратегиите и плановете за регионално и местно развитие, осигуряването на информация и публичност по въпросите на регионалното развитие

- ✓ Регионалните съвети за развитие - органи за провеждане на държавната политика за регионално развитие в съответните райони от ниво 2, с основни компетенции за одобряване на проекта на Регионалния план за развитие, наблюдение на изпълнението на РПР, осъществяване на регионална координация при изпълнението на оперативните програми, съфинансирани от фондовете на Европейския съюз, оказващи въздействие върху развитието на района, съгласуване на Областните стратегии за развитие, взаимодействие със съответните Областни съвети за развитие, с другите Регионални съвети за развитие и с централните органи на изпълнителната власт; това е органът, който има решаващо значение за подобряване на публичността, отчетността и информираността на всички заинтересовани страни
- ✓ Регионални координационни комитети – подпомагат изпълнението на функциите на Регионалните съвети за развитие за регионална координация на изпълнението на оперативните програми
- ✓ Териториалните звена на МРРБ за стратегическо планиране и координация на регионалното развитие - изпълняват функциите на Секретариат на съответния Регионален съвет за развитие и участват в разработването, актуализацията и наблюдението на изпълнението на Регионалните планове за развитие, осъществяват контакти с областните и общинските администрации във връзка с провеждането на Регионалните съвети за развитие и целия процес по изпълнение на Регионалните планове за развитие и Областните стратегии за развитие
- ✓ Областен управител - организира разработването на Областната стратегия за развитие, внася проекта на Областна стратегия за обсъждане и съгласуване в Регионалния съвет за развитие и за приемане от Областния съвет за развитие, координира и контролира изпълнението на Областната стратегия, осигурява информация и публичност на изпълнението на Стратегията и на съответния Регионален план
- ✓ Областни съвети за развитие - съдействат за провеждане на държавната политика за регионално развитие в съответния район от ниво 3 (област)

- ✓ Областните и общински администрации, които подпомагат провеждането на регионалната политика, като разработват стратегически планови документи за съответните нива и чиито представители участват в състава на Регионалните и Областните съвети за развитие
- ✓ Представителни организации на работодателите, и работниците и служителите на национално равнище, неправителствени и граждански организации – основен партньор в процеса на формиране и прилагане на регионалната политика.

Важно е да се отбележи, че тези функции са дефинирани по подходящ начин, изпълняват се точно и в необходимите срокове. Това означава, че законодателните разпоредби нито превишават, нито ограничават важни функции за ефективно провеждане на политиката за регионално развитие и координацията на действията за отговорните органи и структури.

Таблица 31. Матрица на отговорностите и ефективността на работа на компетентните органи и структури в процеса на разработване, изпълнение, наблюдение и оценка на ОСР на област Перник¹¹

Компетентен орган/структура	Функции съгласно Закона за регионалното развитие и Правилника за прилагане на Закона за регионалното развитие	Оценка за степен на изпълнение
Министър на регионалното развитие	Дава/възлага изготвянето на методически указания на органите, участващи в разработването и прилагането на Областните стратегии за развитие	Много добра
	Прави предложения за осигуряване на средствата и за мерките за реализация на дейности в районите за целенасочена подкрепа	Задоволителна
Регионален съвет за развитие	Обсъжда и съгласува проектите на Областните стратегии за развитие	Много добра
	Обсъжда инвестиционни намерения за територията на района и съответните области по предложение на министрите, ръководителите на ведомства и областните управители	Задоволителна
Регионален координационен комитет	Оказва съдействие при изпълнението, наблюдението и оценката на Регионалните планове за развитие, Областните стратегии за развитие и Общинските планове за развитие	Задоволителна
	Обсъжда резултатите от изпълнението на операциите и изготвя обобщени справки, подпомагащи оценката на въздействието на оперативните програми, съфинансирани от фондовете на Европейския съюз, върху развитието на районите и областите	Добра
Областен управител	Организира разработването на Областната стратегия за развитие	Много добра
	Внася проекта на Областната стратегия за развитие за обсъждане и съгласуване в Регионалния съвет за развитие и за приемане от Областния съвет за развитие	Много добра

¹¹ В таблицата не са включени всички вменени в законодателството за регионално развитие функции на съответните органи, а само тези, свързани с процеса на разработване, изпълнение, наблюдение и оценка на ОСР

Междинна оценка на Областната стратегия за развитие на област Перник 2014-2020

	Координира и контролира изпълнението на Областната стратегия за развитие	Много добра
	Координира изпълнението на секторни стратегически документи, засягащи развитието на областта	Добра ¹²
	Подпомага изготвянето на проекти в съответствие с целите и приоритетите на Областната стратегия за развитие и Общинските планове за развитие	Добра
	Подпомага общините на територията на областта за прилагане на стратегическите насоки за разработване на целите и приоритетите на Общинските планове за развитие	Добра
	Осигурява информация и публичност на изпълнението на Областната стратегия за развитие	Много добра
Областен съвет за развитие	Обсъжда и приема Областната стратегия за развитие	Много добра
	Съдейства за осигуряване на информация за изпълнението и оценката на Областната стратегия за развитие	Много добра
	Обсъжда и съгласува инициативите на общините, свързани с ежегодното планиране на средствата и мерките за реализация на дейности в районите за целенасочена подкрепа	Незадоволителна
	Обсъжда и предлага инициативи и схеми за ресурсно осигуряване изпълнението на Областната стратегия за развитие, включително за финансиране на общински проекти	Задоволителна
	Обсъжда и одобрява междинния и окончателния доклад за изпълнението на Областната стратегия за развитие	Много добра
Кмет	Организира изработването на Общинския план за развитие и осъществява координация и контрол, като следва Методическите насоки на МРРБ и стратегическите насоки за разработване на целите и приоритетите на Общинските планове за развитие, посочени в Областната стратегия за развитие	Много добра

¹² Функцията е нова, съгласно изменение на ППЗРР от 01.07.2016 г.

Междинна оценка на Областната стратегия за развитие на област Перник 2014-2020

	Организира наблюдението на Общинския план за развитие, като представя Годишни доклади за наблюдение на изпълнението на ОПР за одобряване от Общинския съвет	Много добра
	Изпраща копия от Годишните доклади до председателя на Областния съвет за развитие	Много добра
	Осигурява публичност и прозрачност на Общинския план за развитие, както и на действията по реализацията му в съответствие със своите компетенции	Много добра
	Възлага изготвянето на междинна и последваща оценка на Общинския план за развитие при условията и по реда на Закона за обществените поръчки	Много добра
	Внася за обсъждане и одобряване от Общинския съвет Доклади за резултатите от междинната и последващата оценка на изпълнението на Общинския план за развитие	Неприложимо
Общински съвет	Приема Общинския план за развитие по предложение на Кмета на общината	Много добра
	Одобрява Годишните доклади за наблюдението на изпълнението на Общинския план за развитие по предложение на Кмета на общината	Много добра
	Обсъжда и одобрява Доклади за резултатите от Междинната и Последващата оценка на изпълнението на Общинския план за развитие	Неприложимо
	Осигурява информация и публичност на Общинския план за развитие в съответствие със своите компетенции	Много добра
Социално-икономически партньори	Участват в обсъждането и съгласуването на проекта на Областните стратегии за развитие и Общинските планове за развитие	Много добра

Източник: Закон за регионалното развитие, Правилник за прилагане на Закона за регионалното развитие

Областната стратегия за развитие на област Перник 2014-2020 е **разработена и приета от Областния съвет за развитие на област Перник в законоустановения срок** – 6 месеца преди началото на периода и на действие съгласно Протокол N5 от 21.06.2013 г. (чл.28 ал.1 от Правилника за прилагане на Закона за регионалното развитие – „Областната стратегия за развитие се приема от областния съвет за развитие по предложение на областния управител в срок 6 месеца преди началото на периода на нейното действие“).

За разработване на документите за стратегическо планиране на регионалното развитие, вкл. ОСР, са изготвени Методически указания за разработване на Национална стратегия за регионално развитие на Република България (2012-2022), Регионални планове за развитие на районите от ниво 2 (2014-2020), Областни стратегии за развитие (2014-2020) и Общински планове за развитие (2014-2020), одобрени със заповед № РД-02-14-2402/22.11.2011 г. на Министъра на регионалното развитие и благоустройството. Екипът, разработил ОСР на област Перник 2014-2020 е спазвал тези Методически указания и структурата и съдържанието на Стратегията са съобразени, както с изискванията на ЗРР¹³, така и с горепосочените указания.

Стратегията е представена на заседание на Регионалния съвет за развитие на Югозападния район, проведено на 21.05.2013 г. и съгласувана с Решение N4 от Протокол N17 (съгласно чл.19, ал.1, т.2 и чл.21, т.2 от Закона за регионалното развитие).

При разработването на документа са отчетени и отразени приоритетите на оперативните програми за програмния период 2014-2020, предвижданията на Националната стратегия за регионално развитие 2012-2022 и на Регионалния план за развитие на Югозападен район 2014-2020.

Наблюдението и оценката на изпълнението изпълняват контролна функция, свързана с конкретното определяне на ефективността и ефикасността от изпълнението на целите и приоритетите на ОСР на област Перник. Предмет на наблюдение е изпълнението на целите и приоритетите за развитие съгласно определени физически и финансови

¹³ В съдържанието на ОСР на област Перник не са предвидени: мерки и средства за реализация на дейности в районите за целенасочена подкрепа; не са изготвени насоки и формулирани мерки за развитие на териториалното сътрудничество – законоустановени изменения в Закона за регионалното развитие през 2016 г., обнародвани в ДВ. бр.15 от 23 Февруари 2016 г., което е след като Областната стратегия за развитие вече е разработена и влязла в сила.

индикатори, организацията и методите на изпълнение, прилагани от органите за управление, и мерките за осигуряване на информация и публичност за резултатите от изпълнението на Стратегията.

Наблюдението на изпълнението на Областната стратегия за развитие се извършва на основата на резултатите от наблюдението и оценката на изпълнението на Общинските планове за развитие на общините в границите на съответната област (чл.31, ал.1 от ЗРР, чл.82 от ППЗРР). Орган за наблюдение на Общинския план за развитие е Общинският съвет. В процеса на наблюдение на изпълнението на Плана Общинският съвет осигурява участието на заинтересованите органи, организации, физически и юридически лица при спазване на принципа за партньорство, публичност и прозрачност и поддържането на непрекъсната комуникация с централните и местни институции. Кметът на общината организира наблюдението на изпълнението на Общинския план.

За резултатите от наблюдението на изпълнението на ОПР на общините в област Перник са разработени и одобрени от Общинските съвети Годишни доклади, както следва: Годишен доклад на община Перник за 2015-2016 г., Годишен доклад на община Радомир за 2015 г., Годишни доклади на община Ковачевци за 2015 г. и 2016 г., Годишен доклад на община Трън за 2015 г., Годишен доклад на община брезник за 2015 г., Годишен доклад на община Земен. Докладите представляват важни инструменти за осигуряване на информация и публичност на извършените действия, реалните ползи и постигнатите резултати след изработването и приемането на Областната стратегия за развитие на област Перник, вкл. за изготвяне на Междинната и Последващата оценка на Стратегията.

Съгласно разпоредбите на ЗРР за реализацията на ОСР се извършва междинна оценка към средата на периода на действие на Стратегията. Междинната оценка е изготвена в законоустановения срок - през 2017 г., чрез възлагане при условията и по реда на Закона за обществените поръчки от областния управител.

На проведени заседания на Областния съвет за развитие са обсъдени и приети както заключенията на анализа, така и стратегическата рамка за развитие.

Прилагането на **принципа на партньорство** е ключов елемент в целия процес на разработване, изпълнение и наблюдение на ОСР на област Перник и е един от факторите за успешното реализиране на Стратегията. В процеса на разработване на ОСР на област

Перник е осъществено тясно сътрудничество и партньорство на екипа, разработващ Стратегията, с областната администрация и с представители на всички заинтересовани страни, което гарантира постигане на максимален ефект при формулиране приоритетната насоченост на документа и мерките за намеса. Организиран са срещи – дискуссионни форуми и обществени обсъждания, по тематични направления с широк кръг участници на два основни етапа – при старта на разработване на документа и при приключване на аналитичната част и формулиране на приоритетите за развитие. На всеки отделен етап от процеса на реализация се търси постигането на максимална прозрачност, постигане на консенсус относно приоритетите на областната администрация и местната общност, включването и ползването на експертния потенциал на всички заинтересовани страни. Цялата текуща информация, илюстрираща процеса на разработване на документа е достъпна през интернет страницата на Областна администрация Перник, както и през специално създадена група в социалната мрежа Фейсбук.

Положително се оценява **координацията с Областния съвет за развитие и с Регионалния съвет за развитие на Югозападен район.**

Проведени са няколко **заседания на Областния съвет за развитие**, на които са представени резюмета на Областната стратегия за развитие и на Общинските планове за развитие на общините в областта, Годишните доклади за наблюдение изпълнението на Общинските планове за 2015 г., инвестиционните програми на общините за 2016 г. Други основни разглеждани теми са: Промени в закона за Защита при бедствия и правилника за организацията и дейността на Междуведомствената комисия за възстановяване и подпомагане към Министерски съвет; Областна стратегия за подкрепа на личностно развитие на децата и учениците в област Перник; План за развитие на социалните услуги за 2015 г. и Годишен мониторингов доклад на Областната стратегия за развитие на социалните услуги; Представяне на предложения за инвестиционни проекти на общините от област Перник, свързани с разработването на Целенасочената инвестиционна програма в подкрепа на развитието на Северозападна България, Родопите, Странджа, погранични, планински и полупланински слаборазвити райони.

В периода на действие на **ОСР областният управител на област Перник е председател на РСР** от 01.01 до 30.06.2015 г. (съгласно ротационния принцип). По инициатива на

областния управител, в рамките на ротацията му, са проведени 3 заседания на Регионалния съвет, като активно е използвана възможността за поставяне на местни проблеми и за популяризиране на предимствата и потенциала на областта. Презентирани и дискутирани са редица теми с цел търсене на възможност за сътрудничество с бизнеса и с висшите учебни заведения за реализиране на проекти от общ интерес на територията на областта. По покана на областния управител представители на министерства и ведомства са осигурили информация относно реда за финансово подпомагане на общините за разработване на ОУП, за Националната програма за енергийна ефективност на многофамилни жилищни сгради, състоянието на горския фонд и превенцията на незаконното изсичане на горите, националната политика за младежта, добри иновативни бизнес практики във връзка с изпълнението на Иновационната стратегия за интелигентна специализация и др.

Отговорни за осигуряване на необходимата и своевременна **информация и публичност** на процеса на разработване, обсъждане, приемане, актуализиране и наблюдение на ОСР на област Перник са Областният управител и Областният съвет за развитие в съответствие със своите компетенции. Главната цел на действията за прилагане принципа за информация и публичност и принципа на партньорство е да се осигури прозрачност и да се информират заинтересованите страни и участници в процеса на формирането и прилагането на местната политика за устойчиво развитие, относно очакваните резултати и ползите за местната общност като цяло, както и да се мотивират заинтересованите страни за активно участие в процеса на реализация.

Мерките за популяризиране политиката на социално-икономическо развитие на областта и по-широката публичност на изпълняваните политики/програмипроекти/дейности с обществено значим интерес се осъществяват чрез:

- ✓ основен източник за публичност и прозрачност, чрез информираност на обществото, е официалната интернет страница на областта, в която се публикуват регулярно документи за публично обсъждане и приети нормативни актове и стратегии и планове. Областната стратегия за развитие 2014-2020 е публикувана на интернет страницата на област Перник. Редовно се публикува информация относно

изпълнението на проекти и инициативи, които имат принос за постигане целите и приоритетите на ОСР

- ✓ в процеса на изпълнение на проекти, в зависимост от изискванията на финансиращата програма, се провеждат задължителни мерки за информация и публичност, като: пресконференции, разпространение на рекламни материали, поставяне на билбордове, табели и др.
- ✓ засилване на сътрудничеството с местните, областни и регионални медии

С оглед повишаване ефективността и ефикасността при изпълнение на Областната стратегия за развитие, областната и общинските администрации са предприели основни действия:

- ✓ Непрекъснато повишаване компетенциите на служителите при разработката и управлението на проекти, както и при изпълнение на ежедневните им служебни задължения
- ✓ Въвеждане на съвременни информационни технологии при управление на процесите в администрацията, с оглед улесняване гражданите и бизнеса при тяхното обслужване
- ✓ Предоставяне на навременна и изчерпателна информация на гражданите, относно действията на администрацията, възможностите, предоставяни от изпълняваните проекти и програми и начина за участие в тях
- ✓ Управленските екипи на областната и на общинските администрации са предприели действия за разширяване обхвата на източните на финансиране на дейностите/мерките/проектите, залегнали в ОСР и в Общинските планове, като освен възможностите за финансиране от оперативните програми, се търси достъп за финансиране и от алтернативни източници, пряка реализация на партньорства с бизнеса и ефективно използване на ресурсите на територията на областта и общините в нейната територия

Проблеми, които пряко или косвено са оказали влияние върху изпълнението на Областната стратегия за развитие:

- ✓ Забавяне съгласуването на одобрени проекти на общините след предварителен контрол от страната на управляващите органи на различни оперативни програми, в резултат на което стартирането на изпълнението на съответните договори закъснява
- ✓ Забавяне на изпълнението на проекти на общините поради процедури по обжалване, които поради проточване във времето поставят под риск изпълнението на проектите
- ✓ Липса на свободни финансови средства на общините за междинни плащания и за успоредно изпълнение на проекти, забавяне във възстановяване на средства по оперативните програми, което води до необходимост от търсене на алтернативни източници на финансови средства
- ✓ Липса на механизъм за набиране на актуална статистическа информация за всички сфери на социално-икономическо развитие на територията на общините в областта
- ✓ Липса на механизъм за набиране на информация за реализираните проект на НПО и стопанските субекти в областта и съответните общини
- ✓ Малко на брой стопански субекти, отворени към създаване на ПЧП при реализацията на проекти
- ✓ Приемане на нормативни актове, задължаващи областна администрация да звършва различни дейности, без да е предвидено ресурсно осигуряване
- ✓ Забавяне стартирането на оперативни програми 2014-2020

От направения преглед на организацията и координацията на компетентните органи в процеса на разработване, изпълнение и наблюдение на ОСР на област Перник може да се направи заключението, че се наблюдава добра координация в работата на административните структури. Принципите на партньорство, информация и публичност са спазвани и активно осъществявани по време на целия процес на планиране, обсъждане, одобряване, изпълнение, наблюдение и оценка на Стратегията.

IX. ИЗВОДИ И ПРЕПОРЪКИ ОТ МЕЖДИННАТА ОЦЕНКА НА ОБЛАСТНАТА СТРАТЕГИЯ ЗА РАЗВИТИЕ НА ОБЛАСТ ПЕРНИК 2014-2020

1. Изводи и препоръки относно структурата и съдържанието на Областната стратегия за развитие на област Перник 2014-2020

При разработването на Областната стратегия 2014-2020 е осигурена добра приемственост и надграждане на ОСР за предходния програмен период 2007-2013. Новата Областна стратегия за развитие на област Перник е съгласувана с контекста на новите стратегически насоки на ЕС в областта на регионалната политика. Структурата и съдържанието на Стратегията са съобразени с целите и приоритетите за развитие, дефинирани в стратегическите планови документи и съответните политики от по-високо ниво - регионално, национално и европейско, както и с изискванията на действащото национално и европейско законодателство в областта на регионалното развитие.

ОСР напълно съответства на средата, в която се реализира и на новите икономически реалности, и при разработването и е отчетено влиянието на основните процеси в международен и национален план, които резултат върху дефиниране на стратегията на развитие на областта – глобализацията, преодоляването на негативните ефекти от икономическата и финансова криза, демографските промени, изменението на климата, одобряването на приоритетите на оперативните програми за програмния период 2014-2020, местния потенциал на областта за привличане на инвеститори и др. Анализирането на състоятелността и изпълнимостта на приоритетите на ОСР показва, че ефектът на тези процеси върху територията на област Перник е съобразен в средносрочен план. Методически правилно и логически издържано е разработен SWOT-анализът.

Стратегията за бъдещо развитие на област Перник, залегнала в ОСР 2014-2020, е адресирана към специфичните проблеми и предизвикателства, основава се на потенциала на областта за постигане на устойчив икономически растеж, балансирано развитие и икономическо, социално и териториално сближаване с региони в ЕС. Фокусът е върху ясно определен брой приоритети, които реално биха могли да бъдат изпълнени през седемгодишния период на действие на Стратегията до 2020 г.

Визията, стратегическите цели и приоритетите на ОСР и силните страни на областта са приемливи, актуални и към днешна дата и не са загубили своята значимост. Смисълът и

общата съгласуваност на стратегическата част на ОСР се запазват, запазва се делът и относителната тежест на всеки приоритет, стратегическите цели са съгласувани помежду си и продължават да бъдат уместни по отношение на основните нужди и проблеми на областта и приоритетите и промените в социално-икономически контекст. Продължават да са валидни основните тенденции и фактори в развитието на област Перник.

Осигурена е логическа последователност и взаимна обвързаност между отделните части на ОСР, като аналитичната част на документа е основа за формулиране на стратегическата част, а дефинираните подходи и механизми за управление, наблюдение и оценка осигуряват практическото изпълнение и постигането на целите и приоритетите.

Приоритетите на ОСР са включени в Общинските планове за развитие на общините в областта и в програмите за управление на общините за срока на мандат 2015-2019 г. Кметовете отчитат изпълнението на Програмите за управление пред Общински съвет, като по този начин индиректно се отчита и изпълнението на Общинските планове и Областната стратегия. Това обаче не отменя законовите изисквания на ЗРР за отчет на изпълнението на Общинските планове пред Общинския съвет. За тази цел, в законоустановения срок, са разработени Годишни доклади за наблюдение на изпълнението на ОПР за 2015 и 2016 г. (за част от общините), които са внесени за разглеждане и са одобрени от Общинския съвет.

Слабост на системата за мониторинг на ОСР на област Перник са липсата на информационна осигуреност за част от индикаторите за наблюдение и оценка, липсата на заложените междинни стойности, а за някои от тях липсват и базови стойности. Това затруднява осигуряването на обективност по отношение на оценките и изводите за постигнатото пряко въздействие от изпълнението на Стратегията. За тази цел са използвани и предварително дефинирани критерии за оценка на изпълнението на ОСР, които определят степента на изпълнение на целите и приоритетите.

Анализът отбелязва, че ефективността и ефикасността на вложените ресурси при изпълнението на ОСР на област Перник е сравнително висока. Определената в ОСР рамка на политиката за регионално развитие като цяло се изпълнява чрез инструментите на политиката за сближаване и съответното национално съфинансиране и с финансиране от общинските бюджети. Средствата от ЕС са важен източник за ускорено икономическо

развитие на общините и област Перник като цяло. Общинските и областната администрации използват умело и в пълна степен възможностите за кандидатстване с проекти, привличане и усвояване на средства от европейски фондове и програми, и други финансови източници за изпълнение на заложените приоритети и дейности.

Принципите на информираност, публичност и партньорството са прилагани успешно на всеки етап от разработването, изпълнението, наблюдението и оценката на Областната стратегия за развитие.

Областна администрация Перник осигурява широка обществена подкрепа и е включила в процеса на изпълнение на Стратегията всички заинтересовани страни. Общините в областта и областната администрация използват възможностите за сътрудничество с други общини за реализиране на съвместни проекти и показват успехи при създаването на партньорства за местно икономическо развитие, вкл. и по линия на трансграничното и междурегионалното сътрудничество.

2. Изводи относно изпълнението на целите и приоритетите на Областната стратегия за развитие на област Перник 2014-2020 към средата на периода на действие

Организацията за изпълнение на Областната стратегия за развитие в областната администрация и общинските администрации може да се оцени като много добра. От изложените данни и информация - направения преглед на реализираните и в процес на реализация проекти, както и на индикаторите за оценка на изпълнението е видно, че са положени немалко усилия за реализиране на приоритетите и дейностите от ОСР и за постигане на напредък в отделните сектори, преди всичко от страна на администрациите. Видно е, че в различни сектори и направления, се очертават тенденции на изменение в положителна посока.

Най-големи усилия са насочени в подобряване и рехабилитация на техническата инфраструктура – водоснабдителна и канализационна, пътна и др. Най-видимият ефект и въздействие от прилагането на ОСР в областта в периода 2014-2017 г. се получава от инвестициите в базова инфраструктура, които от своя страна са основа за привличане не само на инвеститори в общините, но и на туристи. Високо са оценени усилията на общините в тази посока. Модернизирана е екологичната инфраструктура. С голям относителен дял са именно средствата, вложени във ВиК и опазване на околната среда.

Рехабилитирани са улици във всички общини и пътища, свързващи населените места – въпреки това процентът на рехабилитирани второкласни и третокласни, както и общински пътища, остава нисък.

Много добри резултати са постигнати в изпълнението на мерки и инициативи за подобряване на публичните услуги – достъпа до образование, социални услуги, културни и спортни дейности. Значителни са усилията по намаляване безработицата и стабилизиране и нарастване на заетостта в общините в областта, чрез включване в различни програми.

Реализирани са значителен брой дейности за подобряване условията на живот и естетизация на средата в населените места. Подобрено е качеството на околната среда.

Значителна част от общините в областта са в процес на сключване или на изпълнение на договори по Националната програма за енергийна ефективност на многофамилни жилищни сгради.

Областна администрация и общинските администрации в областта подкрепят частния сектор, като е установено стабилно сътрудничество между местните власти и местния бизнес, с оглед подпомагане и подобряване на икономическото състояние на област Перник.

Подобрява се качеството на административните услуги, в някои общини са създадени електронни онлайн услуги за бизнеса и гражданите, други са в процес на въвеждане на комплексното административно обслужване. Областната и общинските администрации са натрупали сериозен опит в разработването и изпълнението на стратегически планови документи и в проектната дейност, като са изградили капацитет в тази област. Повишена е професионалната компетентност на служителите за по-ефективно изпълнение на задълженията и функциите им, в резултат е съкратено времето за предоставяне на административни услуги на гражданите.

Областната и общинските администрации изпълняват последователна политика, целяща подобряване качеството на живот в населените места и изграждане на област Перник на имидж като подходящо място за инвестиции и район, богат на културни и спортни прояви.

Изостава изпълнението на Приоритет 1.2. Подобряване на политиката за трудова мобилност е ключов фактор за развитието на област Перник, ще доведе до насърчаване на социалното приобщаване и борба с бедността.

Напредъкът при изпълнението на ОСР се дължи на различни източници на финансиране – средства от ЕСИФ (оперативните програми, Програма за развитие на селските райони, Програма за трансгранично сътрудничество България-Сърбия), общинските бюджети, държавния бюджет и др. Общините в областта се възползват от почти всички възможности за кандидатстване с проекти, привличане и усвояване на средства от европейските фондове и програми на министерствата. Общините са натрупали сериозен опит в разработване на проекти и административен капацитет за тяхното управление и отчитане. Създадена е добра проектна готовност и база данни с проектни предложения, за които се търсят възможности за финансиране. Наблюдава се висока инициативност на общините в привличане на външни средства.

3. Препоръки относно провеждане на политиката за регионално и местно развитие в област Перник до края на програмния период и прогноза относно изпълнението на ОСР до края на периода на действие, вкл. предложения за актуализацията на Стратегията

Междинната оценка има ограничени възможности за оценка на въздействията, тъй като не само има изместване на проявлението на въздействията във времето, но и самата интервенция не е приключила. Във възможностите на Междинната оценка е да направи препоръки за препрограмирането - промяната на плановия документ въз основа на оценката на първите резултати от неговото изпълнение, подобряване на самия план и на отделни негови части.

Въз основа на изготвените анализи - на социално-икономическото развитие, на степента на изпълнение на целите и приоритетите, на организацията и координацията на работата на компетентните органи и структури, на ефективността и ефикасността на използваните финансови ресурси, екипът оценители **препоръчва актуализация на Областната стратегия за развитие в няколко аспекта:**

- ✓ С оглед осигуряване на съответствие с чл.5, ал.4 и ал.5, чл.6 и чл.7 от Закона за регионалното развитие е необходимо да бъдат определени районите за

целенасочена подкрепа на територията на област Перник по новата, залегнала в Закона, методика. ЗРР постановява, че териториалният обхват на районите за целенасочена подкрепа се определя, като се отчитат категориите на общините по реда на Закона за административно-териториалното устройство на Република България и техните географски характеристики по данни на Българската академия на науките. В териториалния обхват на район за целенасочена подкрепа се включват: 1.общините от четвърта и пета категория; 2.общините от втора и трета категория при наличието на някоя от следните географски характеристики: а) най-малко 50 на сто от територията на общината е в планински район; б) най-малко 50 на сто от територията на общината е в полупланински район; в) територията на общината е в пограничен район. Промените в териториалния обхват на районите за целенасочена подкрепа се отразяват в областните стратегии за развитие. С оглед осигуряване на съответствие с чл.12, ал.3 от Закона за регионалното развитие, който описва ясно каква следва да бъде структурата и съдържанието на Областната стратегия за развитие, е необходимо да се формулират мерки за реализация на дейности в районите за целенасочена подкрепа в областта, определени в Областната стратегия за развитие и съответния финансов ресурс, необходим за целта. Целесъобразно е изготвяне на насоки и мерки за развитие на териториалното сътрудничество в областта, което следва да се разглежда като допълнителен инструмент за преодоляване изостаналостта на крайно отдалечените населени места и алтернатива за реализация на дейности от взаимен интерес за граничните територии, които не се подкрепят със средства от оперативните програми.

- ✓ В стратегическата част на Областната стратегия за развитие на област Перник 2014-2020 са формулирани стратегически цели и приоритети. Не са посочени конкретни мерки и дейности, изпълнението на които ще допринесе за изпълнението на приоритетите. Целесъобразно е актуализация на стратегическата част на ОСР, като към всеки от приоритетите да се разпишат ясни и конкретни мерки и/или специфични цели, с цел постигане на по-голяма яснота относно начина на изпълнение на стратегическите цели, за по-добра организация и по-детайлен контрол върху изпълнението на Стратегията.

- ✓ Препоръчва се част от заложените в ОСР 2014-2020 индикатори за резултат да се заменят с такива, които са с висока информационна осигуреност и добавена стойност, с цел по-обективен оценъчен характер на Последващата оценка на ОСР, която предстои да бъде извършена през 2021 г. За формулираните нови индикатори следва да посочат целеви стойности, които се предвижда да бъдат постигнати към края на периода на действие на ОСР.
- ✓ Индикаторите, с които се отчита приноса на област Перник за изпълнение на националните цели по Стратегия „Европа 2020“ на ЕС следва също да бъдат осигурени с целеви стойности на областно ниво и да се посочат/потърсят възможни официални източници на информация за тях.

Препоръки, предложения и насоки за провеждане на политиката за регионално и местно развитие в областта до края на 2020 г.:

- ✓ Първоначалните резултати от изпълнението на Областната стратегия показват значителен напредък при реализиране на основните цели и приоритети на Стратегията. Договорени са ресурсите за реализация на основната част от най-скъпите мерки и предстои стартиране на отделните проекти. По всички приоритети в процес на изпълнение или чието изпълнение предстои до края на програмния период са предвидени дейности и инициативи, което предполага продължаване на активната работа по мерките на оперативните програми и пълната мобилизация на всички ресурси – финансови, материални, човешки, организационни и информационни за успешната им реализация в рамките на планираните срокове.
- ✓ Стратегията за развитие на област Перник за оставащия период до 2020 г. следва да бъде подкрепяща по отношение на желания териториален баланс в развитието на областта и протичането на демографските процеси, агресивна по отношение на необходимите предпоставки за развитие на икономиката и стабилизираща по отношение изграждането и обновяването на инфраструктурите. Следва да продължи дългосрочно ориентираната, адекватна и отговаряща на обективните социално-икономически и обществени условия, политика на ръководството на областна администрация и на общинските администрации за постигане в максимално голяма степен към 2020 г. на визията на Областната стратегия за развитие „Високо качество

на живот и икономически приоритет чрез подкрепа за развитието на човешкия капитал и създаване на условия за свободно осъществяване на иновативни идеи.”

- ✓ Голямото предизвикателство пред областна администрация Перник и общинските власти до края на програмния период е реализацията на потенциала за развитие на област Перник. развитието на човешките ресурси е от ключово значение за успешното изпълнение на ОСР и на визията на областта. Това налага да бъдат реализирани приоритетно дейности, водещи до укрепването на човешкия потенциал, до създаване на повече и по-качествени и устойчиви работни места и повишаване на заетостта на населението. Важна задача през оставащия период от действието на Областната стратегия за развитие е привличането на местни и чуждестранни инвестиции, които значително биха спомогнали за икономическото развитие на областта и увеличаването на работните места. Същевременно, следва да се търсят механизми за увеличаване на икономическата мобилност на работната сила, което също е от основно значение за осигуряване на заетост. Необходимо е да продължат усилията за подобряване на водопреносната мрежа и за изграждане на канализационната мрежа. Реконструкцията и модернизацията на пътната инфраструктура, в това число и уличната мрежа, остава един от приоритетите в политиката на общините в областта за подобряването на качеството на живот и привлекателността на населените места. Следвайки политиката на Европейския съюз за учене през целия живот, до края на програмния период е препоръчително да продължи подобряването на капацитета на местното самоуправление.
- ✓ Годишните доклади за наблюдение изпълнението на Общинските планове за развитие следва да се разработват за всяка календарна година и съгласно посочената структура и съдържание в ППЗРР с оглед предприемане на навременни корективни действия в случай на необходимост и с оглед осигуряване на адекватна и пълна информация за изготвяне на Последващата оценка на Областната стратегия за развитие. Част от общините нямат разработени Годишни доклади за 2015 г. или за 2016 г., а в някои Доклади липсва описание на действията, предприети от компетентните органи с цел осигуряване на ефективност и ефикасност при изпълнението на ОПР през съответната година, както и формулирани заключения и предложения за подобряване на резултатите от наблюдението.

Процесът на наблюдение и оценяване на стратегиите и плановете за регионално и местно развитие, съгласно действащото законодателство, има ключово значение за подобряване качеството на стратегическите документи, актуализацията, ефективното и ефикасното им изпълнение. Анализът на механизма и процеса на наблюдение и оценка на ОСР дава основание да се направят няколко **предложения за подобряване на системата за наблюдение:**

- ✓ Недостатък при извеждането на индикаторите за наблюдение, формулирани в ОСР, е липсата на конкретни междинни стойности на индикаторите за въздействие и контекст и на индикаторите за резултати, които да оценяват желаните резултати и да показват напредъка на изпълнение на съответните стратегически цели и приоритети в средата на периода на действие на Стратегията. Препоръчва се прецизиране на броя и вида на индикаторите, с оглед възможност за информационното им осигуряване, за да бъде осигурена пълна прозрачност и възможност за мониторинг, контрол и измерване на изпълнението на целите и приоритетите към 2020 г. Това в значителна степен ще подобри качеството на процеса на изпълнение и осигури възможност за предприемане на своевременни коригиращи действия от страна на овластените лица.
- ✓ В допълнение, необходимо е да се повиши ефективността на системата за събиране на информация за наблюдение на напредъка по изпълнение на ОСР. Следва да се изгради механизъм за набиране, системно натрупване и обмен на информация, включващ източниците, начините и периодичността за събиране, обработка и анализиране на информация и да се предвиди актуализация на определен период от време, с цел гарантиране на нейната коректност и точност при анализиране и предприемане на управленски решения. Този механизъм може да се разпише в Областната стратегия за развитие, като се опишат кои източници на информация/отговорни институции се приемат за официални в процеса на наблюдение изпълнението на Стратегията, на какъв период от време се събира актуална информация, как става това и кои са отговорните лица за набирането на информацията. За целите на планирането и анализа на развитието биха могли да се използват и съвременни информационни системи като ГИС и съответния софтуер за създаване и обработка на данни, включително геопространствени данни, които

биха подпомогнали и облекчили процеса на наблюдение и оценка. Обменът на информация е изключително необходим по отношение индикаторите за изпълнение на Стратегия „Европа 2020“ на областно ниво и екологичните индикатори, с които се отчита прилагането на Конвенциите от РИО на областно ниво.

- ✓ Препоръчва се и в бъдеще при реализация на мерките от Областната стратегия да се търсят нови възможности за финансиране на готови проекти на общините и/или областната администрация на базата на ПЧП и подобряване на условията за включване на местни организации при разработването и изпълнението на проекти. Спазването на принципа на партньорство дава възможност за по-задълбочено идентифициране на съществуващите проблеми и съответно намиране на най-подходящия начин за тяхното решаване. Създаването на предпоставки за засилване активността на заинтересованите страни може да има голямо значение за постигане на заложените цели и приоритети и за успешна реализация на Стратегията.
- ✓ Неразделна част от предприеманите действия по осигуряване на информация и публичност следва да бъдат публикуването на информация за предвижданията на Областната стратегия до края на 2020 г., за очакваните резултати в икономическата и социалната сфера, за възможностите за изграждане на ПЧП и реализация на тази основа на проекти в публичния сектор. С цел формиране на позитивни обществени нагласи и активна гражданска позиция е подходящо разясняване на необходимостта и значението на стратегическото планиране на регионалното и местно развитие за повишаване на ефективността на публичните разходи, разясняване на конкретните задачи, които стоят пред Областния управител, Областния съвет за развитие, Кметовете на общини, Общинските съвети, областната и общинските администрации, социално-икономическите партньори, неправителствените организации и структурите на гражданското общество за осигуряване на висока ефективност при изпълнението на ОСР. Подходящо е широко участие на местното население в постигането на поставените в ОСР цели чрез осведомителни кампании и представяне на възможностите за финансиране на проекти пред широката публика. Повишената ангажираност на бизнеса и местната общност ще доведе до

увеличаване на добавената стойност и подобряване на ефективността на разработване на местни политики.

- ✓ С оглед постигане на пълна информация за Последващата оценка е подходящо в Годишните доклади за наблюдение на изпълнението на Общинските планове за развитие да се анализира изпълнението на мерки за организиране изменението на климата и за адаптация към вече настъпилите промени. Политиката и намеренията на ЕС по отношение планирането на регионалното и местното развитие изисква наблюдение на влиянието на климатичните изменения върху развитието на териториите и населените места. С цел провеждането на активна политика по опазване и възстановяване на околната среда, е препоръчително в Годишните доклади да се включва информация относно екологични индикатори. Приетата до момента практика на регионално ниво в страната е в Регионалните планове за развитие да бъдат включени седемте индикатора за наблюдение на глобалните цели по околна среда съгласно Конвенциите от РИО, а именно: относителен дял на антропогенно натоварените територии (инфраструктура, селища, промишлени обекти); съотношение между горските, земеделските и урбанизираните територии; емисии на парникови газове (приравнени към CO₂ еквивалент) на жител от населението; разходи за ДМА с екологично предназначение; разходи за ДМА с екологично предназначение на човек от населението; дял от територията с висок риск от ерозия; разходи за енергийна ефективност и ВИ; степен на постигане на националните цели за използване на ВИ и енергийна ефективност. Тенденциите в изменението на същите индикатори се анализират всяка година в Годишните доклади за наблюдение изменението на РПР.

4. Крайна оценка за степента на изпълнение на Областната стратегия за развитие на област Перник 2014-2020 към средата на периода на действие

Обобщената оценка за степента на изпълнение на стратегическите цели и приоритетите на ОСР на област Перник 2014-2020 е в диапазона „задоволителна до много висока“, като се базира на степента на изпълнение на отделните стратегически цели и на тенденциите в изменението на основните социално-икономически показатели. Тази оценка потвърждава удачното формулиране и добро приоритизиране на целите и приоритетите. Отчита се добра ефективност и ефикасност на заложените стратегически цели и висока степен на

финансово изпълнение, което потвърждава последователно провежданата целенасочена политика за развитие на областта. Експертната оценка за общото въздействие на ОСР върху развитието на област Перник в периода 2014-2017 г., е положително въздействие върху развитието на областта. С оглед на изведената междинна оценка, в резултат на доброто планиране, организация и координация при управлението на проектите на общините в област Перник, и на база на постигнатото до средата на 2017 г., екипът оценители прогнозира, че до края на програмния период се очаква увеличение на удовлетвореността от изпълнението на Стратегията.